

GŁOS
BIBLIOTEK PUBLICZNYCH
Województwa Podlaskiego

BIULETYN
INFORMACYJNO-METODYCZNY

Nr 1 (20)
Białystok 2020

Redaguje

zespół pracowników Książnicy Podlaskiej:
Dział Instrukcyjno-Metodyczny
Biblioteka Powiatu Białostockiego

Korekta:

Marta Kozłowska

Redakcja zastrzega sobie prawo do adiustacji
i skracania tekstów.

Nadesłanych materiałów nie zwracamy.

Nakład 100 egz.

Adres redakcji:

Książnica Podlaska
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku
15-097 Białystok, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 14A
Tel. (85) 67-67-267
e-mail: instrukcyjny@ksiaznicapodlaska.pl
bpb@ksiaznicapodlaska.pl

Skład:

ZNAKI Teresa Muszyńska, znaki@home.pl

Druk:

???

SPIS TREŚCI

WARSZTAT

Zespół Działu Instrukcyjno-Metodycznego	
Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych województwa podlaskiego za 2019 rok	7
Dorota Łuckiewicz	
Dlaczego warto przeprowadzić badanie satysfakcji użytkowników?	53
Małgorzata Rokicka-Szymańska	
Biblioteczne blaski i cienie	59
Irena Zarzecka-Legieta	
Elektroniczne źródła informacji na przykładzie kwerend z Informatorium Książnicy Podlaskiej	75
Izolda Hukałowicz	
O pracy z młodym czytelnikiem w bibliotece – porady i refleksje	85
Justyna Sawczuk	
Przełamać stereotyp, czyli o sile bibliotekarza słów kilka . . .	97
Beata Rogalska	
Terenowe gry literackie, czyli dziecko i opiekun w bibliotece	103

BIBLIOTEKI

Renata Igielska	
64 lata z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi czytelnikami	109
Eligiusz Buczyński	
Dział Zbiorów Specjalnych – przemiany na rzecz osób niewidomych	115

Gracjan Ulianowski, Marcin Gerasimiuk, Anna Rutkowska	
Rada Młodzieżowa Książnicy Podlaskiej	121
Monika Turecka	
Praca bibliotekarzy Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zabłudowie podczas epidemii	125

SPRAWOZDANIA I RELACJE

Joanna Trusiuk	
Biblioteka miejscem innowacji – X konferencja regionalna bibliotek publicznych województwa podlaskiego	129
Małgorzata Rokicka-Szymańska, Marta Kozłowska	
Słów kilka o DKK na Podlasiu w 2019 roku	135
Bożena Cyłko	
Relacja z projektu SPECULUM Gminnej Biblioteki Publicz- nej w Juchnowcu Kościelnym	141
Joanna Trusiuk	
Z książką w podróż do świata nauki – projekt czytelniczy dofinansowany w ramach programu MKiDN Partnerstwo dla książki 2020	147

POMOCE METODYCZNE

Izolda Hukałowicz	
Piraci-kamraci zapraszają na pokład – scenariusz zajęć bibliotecznych	151
Aleksandra Sękowska	
Koty duże i małe, do przyjaźni doskonałe	163
Monika Łapińska	
W Krainie Tolkiena	169
Marta Kozłowska	
Emocje – akceptuję co czuję	171

Joanna Jagiełło, Justyna Szkiładź	
Każdy z nas jest wyjątkowy	175
Grzegorz Zys	
Bajki robotów	179
Anna Żarska-Kopras	
Kalendarz rocznic 2021	181

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Małgorzata Rokicka-Szymańska	
Sprawozdanie z działalności ogniw terenowych SBP w okręgu podlaskim za rok 2019	199
Katarzyna Węclawska	
Wyróżnieni bibliotekarze w województwie podlaskim	215

STATYSTYKA BIBLIOTECZNA

Sprawozdanie cyfrowe za rok 2019 – Książnica Podlaska	223
Sprawozdanie cyfrowe za rok 2019 – województwo podlaskie . . .	224
Sprawozdanie cyfrowe za I półrocze 2020 r. – Książnica Podlaska	228
Sprawozdanie cyfrowe za I półrocze 2020 r. – województwo podlaskie	229

Zespół Działu Instrukcyjno-Metodycznego
Książnica Podlaska

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO
W 2019 ROKU**

Zamieszczono skróconą wersję sprawozdania, które zostało opracowane na podstawie sprawozdań opisowych przygotowanych na potrzeby MKiDN i Książnicy Podlaskiej przez biblioteki publiczne woj. podlaskiego, realizujące zadania powiatowe oraz biblioteki publiczne następujących powiatów: augustowskiego, bielskiego, kolneńskiego.

STAN I STRUKTURA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH

Sieć bibliotek publicznych województwa podlaskiego stanowi: biblioteka wojewódzka – Książnica Podlaska z 16 filiami na terenie miasta Białystok oraz 214 bibliotek i filii samorządowych. W ogólnej liczbie 231 placówek można wyróżnić:

- ▶ 118 siedzib (bibliotek powiatowych, miejskich, miejsko-gminnych i gminnych oraz Książnicę Podlaską),
- ▶ 113 filii bibliotecznych.

71 bibliotek i filii funkcjonuje w miastach, a 160 bibliotek i filii obsługuje środowisko wiejskie. Na obszarze województwa działa 31 oddziałów dla dzieci oraz 23 punkty biblioteczne.

W minionym roku zlikwidowano jedną filię biblioteczną (w Tymiance) w gminie wiejskiej Nurzec Stacja. Powodem zamknięcia placówki była likwidacja szkoły, w której zlokalizowana była filia. Gmina wiejska Kolno utworzyła nową placówkę biblioteczną, a mianowicie Filię Biblioteczną w Borkowie.

W strukturach ośrodków kultury funkcjonowało 58 placówek, w tym 33 biblioteki miejskie, miejsko-gminne, gminne oraz 25 filii bibliotecznych. Z bibliotekami szkolnymi połączonych było 5 placówek. Trzy biblioteki, pełniące obowiązki bibliotek powiatowych (MBP w Augustowie, MBP w Wysokiem Mazowieckiem, BP w Dąbrowie Białostockiej), działały również w strukturach ośrodków kultury.

Obecnie wszystkie gminy wywiązują się z ustawowego obowiązku prowadzenia biblioteki publicznej w formie instytucji kultury. W minionym roku gmina wiejska Wysokie Mazowieckie, nie posiadająca biblioteki publicznej od 2002 r., powołała Gminną Bibliotekę Publiczną w Jabłonce Kościelnej.

Tylko dwie biblioteki użytkują wrzutnie i książkomaty. Książnica Podlaska wprowadziła nowe rozwiązania technologiczne, m.in. wrzutnię i selfcheck, które umożliwiają czytelnikom samodzielne wypożyczanie książek oraz zwracanie ich bez wchodzenia do budynku biblioteki. Tego typu rozwiązania są szczególnie ważne dla czytelników zapracowanych, ponieważ wrzutnia przy głównej siedzibie Książnicy przy ul. M. Skłodowskiej-Curie 14A czynna jest całą dobę, także w dni świąteczne. Biblioteka Publiczna w Suwałkach w ramach projektu czytelniczego wykonała i ustawiła na dworcu autobusowym w Suwałkach książkomat (trezor biblioteczny). Podczas „Nocy Bibliotek” zmieniono jego położenie i ustawiono przy budynku biblioteki przy ul. Emilii Plater. Trezor biblioteczny umożliwia wszystkim czy-

telnikom, także z powiatu suwalskiego, zwrot książek i płyt CD/DVD przez całą dobę.

STAN ORGANIZACYJNY I DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEK POWIATOWYCH

W 2019 roku w woj. podlaskim 12 placówek bibliotecznych wypełniało zadania bibliotek powiatowych. Były to następujące podmioty: 1 biblioteka wojewódzka (Książnica Podlaska w Białymstoku), 10 bibliotek miejskich i miejsko-gminnych (Dąbrowa Białostocka, Grajewo, Hajnówka, Łomża, Mońki, Sejny, Siemiatycze, Suwałki, Wysokie Mazowieckie, Zambrów), oraz Augustowskie Centrum Edukacyjne w Augustowie. 11 bibliotek działało na podstawie porozumień zawieranych między samorządami miast a samorządami powiatów ziemskich, aneksowanych każdego roku.

W powiecie bielskim nadal nie powołano biblioteki pełniącej zadania powiatowe, a w powiecie kolneńskim od 2013 r. działa Powiatowa Pedagogiczna Biblioteka w Kolnie, która powstała na bazie zlikwidowanej Biblioteki Pedagogicznej. Jednak statut tej placówki nie określa jej zadań wobec bibliotek publicznych w powiecie, ani też nie wspomina o pełnieniu nadzoru merytorycznego nad bibliotekami publicznymi.

Od 2016 r. w powiecie augustowskim zadania biblioteki powiatowej realizuje Powiatowy Ośrodek Informacji Naukowej i Zawodowej w Augustowie. Funkcjonuje on w strukturze Augustowskiego Centrum Edukacyjnego, które jest placówką zrzeszającą zespoły szkół ponadgimnazjalnych. Dotacja ze Starostwa na działalność ponadlokalną wyniosła 7 tys. zł. Środki finansowe przeznaczone były głównie na zakup książek do księgozbioru podręcznego, prenumeratę czasopism, nagrody konkursowe, materiały biurowe. Placówka nie zatrudnia instruktora

powiatowego. Bibliotekarz szkolny tylko drogą telefoniczną kontaktuje się z placówkami publicznymi powiatu augustowskiego.

W powiecie zambrowskim, na mocy porozumienia z dnia 30 stycznia 2019 r. zawartego między Powiatem Zambrowskim a Gminą Miasta Zambrów, zadania prowadzenia powiatowej biblioteki publicznej powierzono Miejskiej Bibliotece Publicznej w Zambrowie, działającej w strukturze Miejskiego Ośrodka Kultury.

W pozostałych powiatach województwa podlaskiego nie zaszły w ciągu minionego roku żadne zasadnicze zmiany w stosunku do roku 2018 w zakresie finansowania i działalności bibliotek, wykonujących zadania ponadlokalne. Zakres prac instrukcyjno-metodycznych i szkoleniowych bibliotek powiatowych jest uwarunkowany sytuacją finansową i organizacyjną placówek. W szczególności realizacja tych zadań zależy od przyznanego przez starostwa i organizatorów budżetu, kadry bibliotekarskiej opiekującej się podległymi bibliotekami, sytuacji organizacyjnej instruktorów oraz innych zobowiązań. Wszystkie biblioteki, realizujące funkcje powiatowe, sygnalizowały, że na działalność ponadlokalną przeznaczane są zbyt niskie środki finansowe.

Dotacja powiatowa przeznaczona była głównie na płace i zakup zbiorów, a w kilku placówkach na dofinansowanie: organizowanych konkursów czytelniczych o zasięgu powiatowym, wyjazdów instruktażowych, doskonalenia zawodowego bibliotekarzy z terenu powiatu, spotkań autorskich, zakupu materiałów biurowych i papierniczych. Większość bibliotek, realizujących funkcje powiatowe, z powodu braku środków finansowych, nie wizytuje placówek na obszarze powiatu. Preferowana forma kontaktu z bibliotekami to: telefon i poczta elektroniczna.

Zasoby kadrowe bibliotek, pełniących funkcje powiatowe, są niewystarczające w stosunku do potrzeb. Bibliotekarze, którym powierzono funkcję koordynacji zadań ponadlokalnych, odpowiedzialni są jeszcze za inne działania biblioteczne. Zadania, przypisane placówkom powiatowym na rzecz sieci bibliotek w województwie, koordynuje

w 12 bibliotekach – 5 pracowników zatrudnionych łącznie na 3 etaty, tj. po 1 etacie w powiatach: białostockim, łomżyńskim, 0,5 etatu w powiecie monieckim, 0,25 w wysokomazowieckim i siemiatyckim. Wymienieni pracownicy w większości przypadków nie są zatrudnieni na stanowiskach instruktorskich i starostwa nie pokrywają kosztów ich wynagrodzenia. W powiatach: augustowskim, grajewskim, hajnowskim, sejneńskim, sokólskim, zambrowskim nie ma wyznaczonych pracowników, odpowiedzialnych za udzielanie pomocy instrukcyjno-metodycznej bibliotekom gminnym. Zadania ponadlokalne realizują różni pracownicy tych placówek w zależności od kompetencji, ale najczęściej ich opieka merytoryczna nad bibliotekami terenowymi ogranicza się tylko do kontaktów mailowych lub telefonicznych.

Biblioteki powiatowe współpracowały z biblioteką wojewódzką w Białymstoku, w zakresie sporządzania sprawozdawczości statystycznej i opisowej z terenu swoich powiatów, a ich działalność instrukcyjno-metodyczna przede wszystkim realizowana była w następujących formach: pomoc metodyczna (w formie konsultacji na miejscu oraz w terenie), szkolenia bibliotekarzy, działalność promocyjna, m.in. współorganizacja konkursów powiatowych, spotkań autorskich.

Ważnym zadaniem realizowanym przez biblioteki powiatowe jest fachowe doradztwo z zakresu bibliotekarstwa. W miarę potrzeb i własnych możliwości biblioteki powiatowe wizytowały biblioteki na terenie swoich powiatów. W roku 2019 odnotowano w poszczególnych powiatach następującą ilość wyjazdów: białostocki (52 wyjazdy instruktorskie), łomżyński (72 wyjazdy), moniecki (14 wyjazdów), sejneński (5 wyjazdów), suwalski (13 wyjazdów), wysokomazowiecki (2 wyjazdy). Podczas wizyt instruktorskich udzielono m.in. pomocy w: przeprowadzeniu skontrum oraz selekcji zbiorów, pisaniu wniosków o granty, sprawach BHP, opracowaniu sprawozdań statystycznych, komputeryzacji procesów bibliotecznych oraz porad administracyjno-księgowych. Biblioteki powiatowe w: Augustowie, Dąbrowie Białostoc-

kiej, Grajewie, Hajnówce, Siemiatyczach, Zambrowie nie realizowały wyjazdów terenowych i nie udzielały instruktażu przywarsztatowego. Oprócz pomocy merytorycznej i instruktażowej na miejscu, świadczono są konsultacje telefoniczne i e-mailowe.

Biblioteki powiatowe dbały o systematyczne doskonalenie zawodowe bibliotekarzy na swoim terenie. Szkolenia realizowały następujące powiaty: augustowski (1 szkolenie), białostocki (7 szkoleń), hajnowski (1 szkolenie), łomżyński (3 szkolenia), moniecki (2 szkolenia), sejneński (2 szkolenia), siemiatycki (1 szkolenie), sokólski (1 szkolenie), suwalski (5 szkoleń), zambrowski (3 szkolenia).

Przykładowe tematy zrealizowane w 2019 roku na szkoleniach powiatowych to:

- ▶ *Zainspinuj się – kreatywne metody pracy z czytelnikiem* (pow. augustowski);
- ▶ *Między wojenną historią, a kobiecą perspektywą w 80. rocznicę wybuchu II wojny światowej* (pow. białostocki);
- ▶ *Perfekcjonizm – koń trojański w naszej pracy* (pow. białostocki);
- ▶ *Bibliotekarz we współczesnym świecie* (pow. białostocki, łomżyński, suwalski);
- ▶ *Jak zachęcić do korzystania z usług bibliotecznych – czyli nie ma mowy o nudzie w bibliotece* (pow. białostocki);
- ▶ *Historia wokół nas, którą warto poznać, by budować teraźniejszość* (pow. białostocki);
- ▶ *Bibliotekarzu zaprzyjaźnij się z osobą z autyzmem* (pow. moniecki, sejneński);
- ▶ *Czytanie leczy – biblioterapia* (pow. sokólski);
- ▶ *Kodowanie w bibliotece* (pow.: moniecki, sejneński, sokólski);
- ▶ *Jak dotrzeć z ofertą biblioteki do czytelników?* (pow. łomżyński);
- ▶ *Program MAK+* (pow. łomżyński);
- ▶ *Komunikacja w pracy – porozumienie bez przemocy, mobbingu i dyskryminacji* (pow. łomżyński);

- ▶ *Kreatywny bibliotekarz* – seminarium zorganizowane w ramach współpracy z Oddziałem Białostockim SBP (pow. hajnowski);
- ▶ *Bezpieczni w sieci – rola biblioteki w przeciwdziałaniu zagrożeniom* (pow. sejneński);
- ▶ *Stan czytelnictwa i sytuacja bibliotek publicznych powiatu suwalskiego w 2018 roku* (pow. suwalski);
- ▶ *Elektroniczne źródła informacji (e-książki, e-czasopisma) – polskie i zagraniczne, w dostępie zdalnym oraz nowoczesne narzędzia do wyszukiwania informacji w zbiorach* (pow. suwalski);
- ▶ *Książka na warsztat! Kreatywne zajęcia dla dzieci* (pow. suwalski);
- ▶ *Wirtualna rzeczywistość w bibliotece* (pow. suwalski);
- ▶ *Senior w bibliotece* (pow. suwalski);
- ▶ *Kreatywny bibliotekarz* (pow. zambrowski);
- ▶ *Bibliotekarstwo w praktyce* (pow. zambrowski);
- ▶ *Ubytkowanie w systemie MAK +* (pow. zambrowski).

Niektóre biblioteki powiatowe inicjowały przedsięwzięcia kulturalne i edukacyjne w powiecie oraz wspólnie z bibliotekami gminnymi podejmowały szerokie działania promocyjne. Bardzo dużą popularnością cieszyły się konkursy, np. recytatorskie, literackie, plastyczne o zasięgu powiatowym, w których organizację i przebieg angażowane były również biblioteki gminne, np.:

- ▶ powiatowy konkurs literacko-historyczno-plastyczny ph. *Dawno, dawno temu..., czyli podanie lub legenda z Małej Ojczyzny* (Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego),
- ▶ powiatowy konkurs *Reklama – Promocja – Biblioteka* (Biblioteka Publiczna w Mońkach),
- ▶ ogólnopolski konkurs literacki dla młodzieży i dorosłych *Czerwcowy Konkurs Jednego Wiersza – XX edycja* (Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży),
- ▶ powiatowy konkursu literacki *List do bohatera literackiego* (Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży),

- ▶ powiatowy konkurs plastyczny *Święta zamknięte w szkle* (Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży),
- ▶ powiatowy konkurs czytelniczy *Czy znasz twórczość Kate O’Hearn?* (Biblioteka Publiczna w Sejnach),
- ▶ ogólnopolski konkurs literacki *Suwalskie limeryki latem. Edycja XIII* (Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach),
- ▶ powiatowy konkurs recytatorski *Tuwimowo* (Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach),
- ▶ powiatowy konkurs literacko-plastyczny *Dzisiaj ziemia nasza jest wolną* (Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach).

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego pełni funkcję biblioteki wojewódzkiej, miejskiej i powiatowej. Placówka od osiemnastu lat, tj. od 2001 roku, zgodnie z zawartym porozumieniem, realizuje zadania biblioteki powiatowej na rzecz 15 gmin. Kierownik Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego systematycznie udziela pomocy instrukcyjno-metodycznej podległym bibliotekom, m.in. wizytuje biblioteki na terenie powiatu białostockiego, realizuje doskonalenie zawodowe oraz różne akcje czytelnicze, promuje działania bibliotek w mediach, opracowuje materiały metodyczne, przygotowuje sprawozdania statystyczne i opisowe. W roku sprawozdawczym Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego była współorganizatorem ok. 64 przedsięwzięć o charakterze kulturalno – edukacyjnym. Zrealizowała m.in.: 16 wędrujących ekspozycji czasowych wypożyczonych do bibliotek samorządowych, 41 spotkań autorskich z 19 pisarzami, 4 spotkania w ramach IV edycji *Przystanku z książką w bibliotece*, 6 spotkań w ramach akcji ph. *Czytanie uzależnia*, powiatowy konkurs literacko-historyczno-plastyczny ph. *Dawno, dawno temu..., czyli podanie lub legenda z Małej Ojczyzny*, 3 warsztaty.

Systematyczna działalność instrukcyjno-metodyczna prowadzona była także przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Łomży oraz Biblio-

tekę Publiczną im. M. Konopnickiej w Suwałkach. Biblioteki te posiadają doświadczonych instruktorów, którzy na bieżąco kontaktują się z placówkami terenowymi. Wymienione placówki organizują szkolenia powiatowe i konkursy, prowadzą działalność upowszechnieniową, tworzą bibliografię regionalną.

Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży dbała o poszerzenie możliwości, jakie daje program biblioteczny MAK+ w bibliotekach powiatu oraz wdrażanie nowych technologii. Informatyk placówki zrealizował 8 wyjazdów instruktażowych do bibliotek powiatu łomżyńskiego w celu pomocy w zakresie: usuwania awarii systemu bibliotecznego MAK+, konfiguracji sprzętu, instalacji programów antywirusowych i biurowych, przeprowadzania elektronicznej kontroli zbiorów, migracji systemu MAK+ na nowy serwer. Poza tym biblioteka zorganizowała na terenie powiatu 10 spotkań autorskich, koordynowała cykliczne imprezy promujące czytelnictwo (np. konkursy literackie, zajęcia biblioterapeutyczne, spotkania edukacyjne).

Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach koordynowała konkursy o zasięgu powiatowym realizowane na terenie trzech gmin powiatu suwalskiego, zorganizowała m.in. 12 wystaw, 41 spotkań autorskich dla dorosłych i dzieci, 6 koncertów muzycznych, dziewięć edycję akcji *Odjazdowy Bibliotekarz* - rajd rowerowy dla bibliotekarzy, czytelników oraz miłośników książki, bibliotek i rowerów.

Biblioteki w Białymstoku i Suwałkach w ramach działalności ponadlokalnej wydały następujące publikacje: *Dawno, dawno temu...*, *czyli podanie lub legenda z Małej Ojczyzny. Finał podlaskiego konkursu literacko-plastycznego*; *Na wsi wesele, czyli Źródliśka w jesiennej porze*.

OBSŁUGA SPECJALNYCH GRUP UŻYTKOWNIKÓW BIBLIOTEK

Dostęp do biblioteki (informacje o ewentualnych barierach architektonicznych)

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku jest obiektem w pełni przystosowanym do potrzeb użytkowników niepełnosprawnych. Podjazd dla wózków inwalidzkich, winda, oznakowanie dla osób niewidomych i niedowidzących to udogodnienia, dzięki którym osoby z dysfunkcjami mogą bez przeszkód dostać się do: Wypożyczalni Głównej, Czytelni Ogólnej, Informatorium czy Działu Zbiorów Specjalnych. Niewidomi użytkownicy biblioteki są w stanie sprawnie poruszać się za pomocą zainstalowanego systemu oznakowania podłogowego (tzw. ścieżka dotykowa), tabliczek z napisami w alfabecie Braille'a, a także udźwiękowania terminali (tablic) informacyjnych tyflograficznych. Agendy udostępniania w Książnicy Podlaskiej rozmieszczone są na pierwszym (Wypożyczalnia Główna, Informatorium) i drugim (Czytelnia Ogólna, Dział Zbiorów Specjalnych) piętrze, jednak dzięki dostępowi do podjazdu oraz windy osoby na wózkach inwalidzkich nie mają kłopotu z dostaniem się do budynku i poruszaniem się po nim. Na każdym piętrze znajduje się także przystosowana do ich potrzeb toaleta.

Na klatce schodowej, parterze, pierwszym, drugim oraz szóstym piętrze siedziby głównej Książnicy Podlaskiej zamontowane są oznaczenia dla osób niewidomych i niedowidzących: poziome – listwy prowadzące, obszary ostrzegawcze, kolorowe pasy ostrzegawcze oraz pionowe – metalowe tabliczki z napisami w alfabecie Braille'a. Zainstalowano również cztery udźwiękowane terminale informacyjne tyflograficzne.

Nieco inaczej przedstawia się sytuacja w filiach Książnicy na terenie miasta Białostok. Filia nr 9 jest wyposażona w windę, co ułatwia dostarcenie do niej osobom poruszającym się na wózku. Również wewnątrz

przystosowana jest dla osób poruszających się na wózku: szerokie korytarze, przystosowana toaleta. Cztery filie (nr 2, 4, 5, 8) mieszczą się na parterze i nie mają schodów, dzięki czemu osoby na wózkach bez problemu dostaną się do wnętrza budynków. Ponadto Filia nr 5 posiada również toaletę przystosowaną do osób niepełnosprawnych. Pozostałe filie mieszczą się na piętrach, co stanowi przeszkodę dla osób niepełnosprawnych ruchowo.

Budynek Biblioteki Publicznej w Suwałkach to kolejny na terenie województwa podlaskiego, który jest w pełni przystosowany do potrzeb osób z uszkodzeniami układu ruchu (podjazdy na zewnątrz budynku, winda, szerokie korytarze, dostęp do stolików w czytelnich, przystosowana toaleta) oraz wzroku (znaki alfabetu Braille'a na przyciskach windy). W samym powiecie suwalskim zaś tylko budynek Gminnej Biblioteki Publicznej w Bakałarzewie posiada w pełni udogodnienia dla niepełnosprawnych czytelników. Obiekt pozbawiony jest wszelkich barier utrudniających poruszanie się, a ponadto wyposażony jest w dwuskrzydłowe drzwi, odpowiednią szerokość korytarza oraz wejścia do czytelnicy, przystosowane łazienki oraz specjalnie skonstruowane stoliki ułatwiające obsługę komputera.

Lokale Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łomży nie są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych (schody na zewnątrz i wewnątrz, wąskie drzwi, małe łazienki). Jedynie budynek, w którym mieści się Filia nr 6 posiada podjazd dla wózków inwalidzkich. Nieco inaczej przedstawia się sprawa w samym powiecie łomżyńskim. Tu w sześciu bibliotekach (Konarzyce, Podgórze, Pniewo, Miastkowo, Nowogród, Mątwnica) czytelnicy niepełnosprawni mogli korzystać z udogodnień architektonicznych na zewnątrz budynku (np. podjazdy, szerokie drzwi, brak progów). W czterech bibliotekach (Konarzyce, Podgórze, Nowogród, Mątwnica) czytelnicy niepełnosprawni mieli udogodnienia także wewnątrz budynku (szerokie drzwi, brak progów, duże łazienki, chociaż bez dodatkowych ułatwień np. w postaci poręczy). Biblioteka

Publiczna Miasta i Gminy Jedwabne oraz filia w Pniewie dysponowały schodołazem.

W powiecie augustowskim budynki tylko dwóch bibliotek przystosowane są częściowo do potrzeb osób niepełnosprawnych: w Żarnowie i Augustowie. Są one wyposażone w podjazdy dla wózków inwalidzkich, ale wewnątrz brak windy, a biblioteki mieszczą się na piętrach.

W powiecie białostockim tylko trzy lokale biblioteczne w pełni architektonicznie dostosowane są dla osób niepełnosprawnych. Są to: Gminna Biblioteka Publiczna w Michałowie, Gminna Biblioteka Publiczna w Poświętnem i Miejska Biblioteka Publiczna w Wasilkowie. Biblioteki w Wasilkowie i Poświętnem, poza podjazdem, wyposażone są także w windę. Dodatkowo cztery placówki w miejscowościach Suraż, Gródek, Załuki, Czarna Białostocka na zewnątrz przystosowane są do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Miejska Biblioteka Publiczna w Bielsku Podlaskim jest w pełni przystosowana dla osób niepełnosprawnych, posiada podjazd i windę oraz dostosowane łazienki. Na terenie powiatu bielskiego Biblioteka Publiczna w Orli od sierpnia 2019 r. mieści się w budynku Gminnego Centrum Kultury, który w pełni przystosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Biblioteka w Kalnicy wyposażona jest w podjazd dla wózków inwalidzkich, pozostałe biblioteki powiatu nie mają udogodnień dla osób niepełnosprawnych.

W powiecie grajewskim budynki Biblioteki Samorządowej w Radziłowie oraz Biblioteki – Centrum Kultury w Szczuczynie są w pełni przystosowane do obsługi osób niepełnosprawnych. Z kolei filia biblioteczna w Woźnejwi ma tylko podjazd dla osób niepełnosprawnych.

Nieco lepiej sytuacja przedstawia się w bibliotekach powiatu hajnowskiego, które niemal wszystkie zewnętrznie są przystosowane dla osób niepełnosprawnych, wyłączając biblioteki w Kleszczelach i Narewce. Ponadto placówki w Dubiczach Cerkiewnych i Czeremsze również wewnątrz budynku są dostosowane do potrzeb osób niepełno-

sprawnych. Miejska Biblioteka Publiczna w Hajnówce, oprócz podjazdu dla wózków, posiada także oznakowania drzwi i schodów dla osób niewidomych.

W całym powiecie wysokomazowieckim tylko Biblioteka Publiczna Gminy Czyżew, Miejska Biblioteka Publiczna w Ciechanowcu oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Wysokiem Mazowieckiem są przystosowane całkowicie pod względem architektonicznym dla osób niepełnosprawnych ruchowo.

W pełni przystosowane do potrzeb użytkowników poruszających się na wózkach inwalidzkich w powiecie zambrowskim są Miejska Biblioteka Publiczna w Zambrowie oraz jej filia, a także Gminna Biblioteka Publiczna w Rutkach-Kossakach. Placówki są zlokalizowane na parterze, posiadają dogodny podjazd ułatwiający dotarcie do wypożyczalni i czytelni, a dodatkowo filia w Zambrowie jest wyposażona w windę.

Na terenie powiatu sokólskiego znajdują się trzy biblioteki publiczne dostosowane do potrzeb użytkowników niepełnosprawnych. Lokal Gminnej Biblioteki w Janowie w całości ma udogodnienia dla osób niepełnosprawnych: wyposażony jest w windę, dostosowane toalety i podjazdy. Budynek biblioteki w miejscowości Korycin, gdzie mieści się biblioteka publiczna posiada zewnętrzną windę, jednak pomieszczenie samej placówki nie jest dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Podobna sytuacja ma miejsce w Bibliotece Publicznej w Sokółce: tylko na zewnątrz budynek ma podjazd dla wózków inwalidzkich.

W powiecie siemiatyckim dwie biblioteki w pełni przystosowane są dla użytkowników niepełnosprawnych: Miejska Biblioteka Publiczna w Siemiatyczach oraz Biblioteka Publiczna Gminy Nurzec Stacja.

Zbiory przeznaczone dla osób z dysfunkcjami wzroku

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego i jej szesnaście filii miejskich ma do dyspozycji czytelników niewidomych i słabowidzących 14 963 audiobooki, które były wypożyczone w roku sprawozdaw-

czym 22 845 razy. Placówki dysponują też książkami z dużą czcionką – około 2 tys. woluminów.

W 2019 roku osoby starsze i niepełnosprawne odwiedziły Dział Zbiorów Specjalnych 883 razy. Wśród czytelników niepełnosprawnych największą grupę stanowiły osoby z dysfunkcją wzroku. Do ich dyspozycji zostaje:

- ▶ 4 711 książek mówionych na kasetach magnetofonowych,
- ▶ 200 zdigitalizowanych książek mówionych w formacie mp3 na płytach CD,
- ▶ 1 506 vol. audiobooków, w tym 113 vol. audiobooków w standardzie DAISY, przekazanych przez Fundację Klucz działającą na rzecz edukacji i upowszechniania czytelnictwa niewidomych i słabowidzących,
- ▶ 2 215 pozycji książek w formacie ASZ dostępne na Czytaka, nagrane przez Stowarzyszenie LARIX.

Ponadto Dział Zbiorów Specjalnych Książnicy Podlaskiej oferuje czytelnikom z dysfunkcją wzroku dostęp do platformy internetowej IBUK Libra Light, ułatwiającej im dostęp do publikacji książkowych. Platforma daje możliwość wyboru pozycji książkowych w formatach ePUB i mp3, a następnie ich pobranie w celu odtworzenia na osobistych urządzeniach (np. komputerze, telefonie, przenośnym odtwarzaczu). Dział Zbiorów specjalnych dysponuje także książkami napisanymi alfabetem Braille’a, które przesyłane są przez Fundację „Szansa dla Niewidomych”, w 2019 r. otrzymano 7 numerów czasopisma „Help”.

Biblioteka wojewódzka podjęła współpracę z Ośrodkiem Szkolno-Terapeutyczno-Opiekuńczym w Białymstoku i zorganizowała pracownikom Książnicy oraz jej filii szkolenie, którego celem było podniesienie kompetencji bibliotekarzy w obsłudze osób autystycznych.

Również biblioteki publiczne na terenie województwa podlaskiego nie zapominają o osobach niewidomych i słabowidzących, wzbogacając swoją ofertę audiobookami i książkami z dużą czcionką. I tak Biblioteka

Publiczna w Suwałkach od czterech lat uczestniczy w projekcie „Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabowidzących” realizowanym przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym LARIX im. Henryka Ruszczyca i dofinansowanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W ramach projektu otrzymała nieodpłatnie – na podstawie umowy użyczenia – pięć urządzeń Czytak Plus, które są przystosowane do obsługi przez osoby niewidome i słabowidzące. Biblioteka wypożycza Czytaka wraz z książkami audio, które także otrzymała bezpłatnie ze Stowarzyszenia LARIX (pakiet 2 216 cyfrowych książek mówionych, do słuchania na Czytaku). Z tej formy udostępniania w 2019 r. regularnie korzystało 10 osób niewidomych, którym udostępniono 956 audiobooków. Biblioteka suwalska systematycznie oferuje usługę biblioteczną „Książka na telefon” raz w tygodniu dowożąc książki do domów osób, którym z racji wieku i stanu zdrowia trudno dotrzeć do biblioteki. Książki z Wypożyczalni dla Dorosłych zawożone są także pacjentom Oddziału Rehabilitacji SP ZOZ przy ul. Waryńskiego. W 2019 roku z usługi „Książka na telefon” skorzystały 64 osoby, które wypożyczyły 665 książek i 93 płyty CD/ DVD z filmami i muzyką. Zrealizowano łącznie 64 wyjazdy. W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łomży niepełnosprawni czytelnicy korzystali z:

- ▶ książek drukowanych dużą czcionką (485 tytułów) i książek dla dzieci dotkniętych dysleksją i dysgrafią,
- ▶ prasy, w tym jednego czasopisma drukowanego w alfabecie Braille’a,
- ▶ zbioru „książki mówionej” (960 tytułów – 12 698 kaset),
- ▶ zbioru audiobooków (4 788 tytułów – 5 079 płyty), w tym cyfrowej „książki mówionej” nagranej w zakodowanym systemie mp3,
- ▶ innych zbiorów specjalnych (m.in. płyt analogowych, płyt CD, dokumentów elektronicznych, płyt DVD, kaset magnetofonowych itp.),

- ▶ publikacji wykupionych przez konsorcjum podlaskich bibliotek (w tym MBP, która wykupiła dostęp do 26 tytułów) na platformie IBUK LIBRA,
- ▶ komputerowego Systemu Informacji Prawnej „Legalis” (nieodpłatnie dostępnego on-line),
- ▶ serwisu wydawnictwa podatkowego „Gofin” (nieodpłatnie dostępnego on-line).

Zbiory „książki mówionej” uzupełniane były poprzez kasety wypożyczane z Działu Zbiorów dla Niewidomych Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego w Warszawie.

Oddział Zbiorów Specjalnych wypożyczał m.in. cyfrową „książkę mówioną”, nagranych zakodowanym systemie mp3 oraz 5 Czytaków – urządzeń do jej odtwarzania. Realizacja tej oferty była możliwa dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym LARIX im. Henryka Rusczyca w Warszawie, które nieodpłatnie przekazuje MBP kolejne tytuły cyfrowych książek oraz użycza urządzenia do jej odtwarzania.

Zdecydowana większość bibliotek województwa podlaskiego dysponuje zbiorami przeznaczonymi dla osób z dysfunkcjami wzroku. W powiecie białostockim biblioteki publiczne w swoich zbiorach posiadają 2 378 jednostek zbiorów specjalnych, w tym 1 293 dla osób z dysfunkcją wzroku, 474 woluminy książek z dużą czcionką. Biblioteki powiatu monieckiego oferują 126 książek z dużą czcionką i 313 audiobooków. Dwa czytniki e-booków z możliwością powiększania tekstu posiada Miejska Biblioteka Publiczna w Mońkach oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Krypnie. W powiecie sokólskim jedynie Biblioteka Publiczna w Sokółce posiada 985 audiobooków oraz 301 egz. książek z dużą czcionką. Podobnie jest w powiecie augustowskim – tylko Miejska Biblioteka Publiczna w Augustowie posiada w swoich zbiorach 143 książki z dużą czcionką i 532 audiobooki. Miejska Biblioteka Publiczna w Hajnówce udostępnia czytelnikom starszym i z dysfunkcją wzroku

500 tytułów audiobooków, ponad 40 tytułów książek z dużą czcionką oraz kilka książek pismem Braille’a. Miejska Biblioteka Publiczna w Grajewie w swoich zbiorach posiada 623 audiobooki oraz 10 woluminów książek z dużą czcionką. Dwie biblioteki na terenie powiatu grajewskiego posiadają tylko książki z dużą czcionką (bez audiobooków): Biblioteka Publiczna w Rajgrodzie – 10 woluminów, Biblioteka – Centrum Kultury w Szczuczynie – 35 woluminów.

Miejska Biblioteka Publiczna w Bielsku Podlaskim oferuje 933 audiobooki. W miarę możliwości kupuje również książki z dużą czcionką. Na terenie powiatu bielskiego jedynie Gminna Biblioteka Publiczna w Boćkach dysponuje 46 audiobookami. Miejska Biblioteka Publiczna w Zambrowie odnotowała wśród seniorów i osób z dysfunkcją wzroku zainteresowanie audiobookami, w związku z tym w 2019 r. dokonała zakupu 170 egz. tego rodzaju książek. Podobną sytuację odnotowano w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kolnie, która z kolei dokonała zakupu 42 egz. audiobooków. Z kolei Biblioteka Publiczna Gminy Turośl oferuje 52 książki z dużą czcionką.

W powiecie siemiatyckim jedynie Miejska Biblioteka Publiczna w Siemiatyczach oferuje użytkownikom audiobooki – w swoich zbiorach posiada 590 tytułów.

Biblioteki województwa podlaskiego wypożyczały również cyfrową książkę mówioną, nagraną w zakodowanym systemie mp3 oraz urządzenia do ich odtwarzania, czyli Czytaki. Taką formę udostępnień prowadziły: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łapy, Miejska Biblioteka Publiczna w Hajnówce, Miejska Biblioteka Publiczna w Kolnie, Biblioteka Publiczna w Mońkach, Gminna Biblioteka Publiczna w Dziadkowicach, Gminna Biblioteka Publiczna w Grodzisku, Gminna Biblioteka Publiczna w Mielniku, Biblioteka – Centrum Kultury w Szczuczynie, Gminna Biblioteka Publiczna w Wiżajnach. Realizacja tej oferty była możliwa dzięki współpracy placówek ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym LARIX

im. Henryka Rusczyca w Warszawie, które nieodpłatnie przekazuje bibliotekom kolejne tytuły cyfrowych książek oraz użycza urządzenia do ich odtwarzania.

Wyposażenie w sprzęt i oprogramowanie specjalistyczne

Czytelnia Ogólna Książnicy Podlaskiej dysponuje przenośną lupą elektroniczną Quick Zoom, która daje możliwość wykorzystania 8 poziomów powiększania, regulowanego od 3 do 18 razy, jak również pętlą indukcyjną dla osób niesłyszących, która jest wykorzystywana w trakcie imprez organizowanych w auli i audytorium w siedzibie KP. Natomiast Dział Zbiorów Specjalnych wyposażony jest w następujący sprzęt specjalistyczny:

- a) elektroniczną lupę przenośną,
- b) stacjonarny powiększalnik LCD,
- c) Auto-Lektor Basic czytający dowolny tekst drukowany,
- d) Czytawkę.

W Filii nr 9 Książnicy Podlaskiej osoby niedowidzące mają do dyspozycji lupę – stałą i przenośną, jest też autolektor oraz oprogramowanie udźwiękawiające. Niedosłyszący mogą korzystać z pętli indukcyjnej. Pozostałe filie łącznie wyposażone są w następujący sprzęt: 13 multilektorów (urządzenia lektorskie zaprojektowane specjalnie dla osób niewidomych i słabowidzących) i 13 powiększalników stacjonarnych (specjalistyczny sprzęt dla osób z niepełnosprawnością wzrokową).

Oddział Zbiorów Specjalnych Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łomży udostępnił czytelnikom z dysfunkcją wzroku 2 specjalistyczne zestawy komputerowe z monitorem 23”, programem powiększająco-mówiącym ZOOM.TEXT.10.1, a także klawiaturą z powiększonymi znakami graficznymi oraz 2 urządzenia Czytnik PRISMA AF, umożliwiające powiększenie tekstu drukowanego i zmianę jego tła.

W powiecie białostockim dwie biblioteki wyposażone są w sprzęt i oprogramowanie specjalistyczne dedykowane osobom niepełnospraw-

nym: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łapach oraz Biblioteka Publiczna Gminy Zawady. Kolejna biblioteka w województwie podlaskim posiadająca sprzęt specjalistyczny to Biblioteka Samorządowa w Radziłowie, która ma dwie specjalistyczne klawiatury, umożliwiające osobom słabowidzącym korzystanie z komputerów. Z kolei Miejska Biblioteka Publiczna w Bielsku Podlaskim wyposażona jest w stanowiska komputerowe dostosowane do osób niepełnosprawnych i z dysfunkcją wzroku: lupy, odtwarzacze, klawiatury.

Informacje o współpracy podejmowanej z organizacjami lub instytucjami wspierającymi osoby niepełnosprawne

Książnica Podlaska i jej filie starają się wychodzić niepełnosprawnym użytkownikom naprzeciw, dlatego coraz częściej proponują im uczestnictwo w licznych imprezach i spotkaniach. Do takich działań należą m.in.:

- ▶ dowożenie książek do domu,
- ▶ spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki Mówionej,
- ▶ zajęcia muzykoterapeutyczne,
- ▶ spotkania Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- ▶ spotkania Klubu Seniora,
- ▶ spotkania tematyczne, np. „Stanisław Moniuszko i jego podlaski rodowód”, „Dzieci Białostockie – 42 Pułk Piechoty”.

Dział Zbiorów Specjalnych ściśle współpracuje z Środowiskowym Domem Samopomocy w Białymstoku, Domem Pomocy Społecznej w Białymstoku – podopieczni tych placówek przychodzili regularnie na zajęcia z muzykoterapii. Środowiskowy Dom Samopomocy jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Dom Pomocy Społecznej przy ul. Baranowickiej w Białymstoku specjalizuje się w opiece nad dziećmi, młodzieżą i osobami dorosłymi z niepełnosprawnością intelektualną. Ponadto Dział Zbiorów Specjalnych działał na rzecz Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Klubu Seniora, Polskiego

Związku Niewidomych – Okręg Podlaski, współpracował ze Stowarzyszeniem LARIX i Fundacją Klucz.

W 2019 roku Dział Zbiorów Specjalnych Książnicy Podlaskiej włączył się w pionierski program transgraniczny, ułatwiający dostęp do materiałów czytelniczych osobom z dysfunkcją wzroku. Dzięki postanowieniom Traktatu z Marrakeszu zostały uregulowane kwestie praw autorskich w kontekście udostępniania szeroko pojętych książek mówionych osobom niewidomym, żyjącym poza granicami. Polska ratyfikowała postanowienia Traktatu. Po warsztatach „The Marrakesh Treaty: Getting Started”, została nawiązana współpraca z bibliotekami dla niewidomych w Wilnie oraz Tallinie. Na Litwę i do Estonii zostało wysłanych w sumie 15 książek mówionych, zdigitalizowanych w Dziale Zbiorów Specjalnych oraz ich metadane.

Filie Książnicy Podlaskiej również podejmują szereg działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Najbardziej zaangażowana w tego typu przedsięwzięcia jest Filia nr 9. Organizowała lekcje biblioteczne z wykorzystaniem sprzętu przeznaczonego dla osób z dysfunkcją wzroku (powiększalnik, lupa przenośna, Multilektor Sara, Super Nowa – program udźwiękawiający, pętla indukcyjna), w których brali udział uczniowie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Waldemara Kikolskiego w Białymstoku, dzieci z Przedszkola Integracyjnego nr 58 w Białymstoku i z Zespołu Szkół Integracyjnych nr 1 im. Jana Pawła II w Białymstoku, Szkoły Specjalnej nr 46 w Białymstoku, a także seniorzy z Klubu Seniora działającego przy kościele św. Kazimierza Królewicza w Białymstoku. We współpracy z Fundacją „Szansa dla niewidomych” filia zorganizowała warsztaty dla czytelników niewidomych i niedowidzących:

- ▶ Terapia uzależnień – spotkanie prowadził terapeuta uzależnień,
- ▶ Zdrowy tryb życia – spotkanie prowadziła terapeutka,
- ▶ Suplementy diety – spotkanie prowadziła terapeutka.

W ramach Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych odbyła się wycieczka uczniów ze **Szkoły Podstawowej nr 45 z Oddzia-**

łami Integracyjnymi. Prezentowano sprzęt dla osób niepełnosprawnych, lupę przenośną, powiększalnik, multilektor Sara, program udźwiękawiający, pętlę indukcyjną. Dzieci miały również możliwość obejrzenia książek dla osób niewidomych, napisanych w alfabecie Braille'a.

Pozostałe filie Książnicy Podlaskiej również podejmują różnego rodzaju działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Filia nr 2 współpracuje z Integracyjnym Przedszkolem Samorządowym nr 55 przy ul. Koźłowej, w którym są grupy integracyjne z dziećmi o różnym stopniu niepełnosprawności. Uczęszczały one regularnie na różnego rodzaju zajęcia i warsztaty organizowane przez naszą filię. Filia nr 3 współpracuje ze Środowiskowym Domem Samopomocy przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie. Ponadto współpracuje ze Stowarzyszeniem Osób Samotnych, Niepełnosprawnych Samotnych „Nadzieja” w Białymstoku – organizuje pogadanki i spotkania zarówno w siedzibie biblioteki, jak i stowarzyszenia. Współpracuje również z Przedszkolem Samorządowym nr 26 Integracyjnym im. Małgorzaty Strzałkowskiej-Kuczyńskiej oraz Szkołą Podstawową nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi im. Kornela Makuszyńskiego w Białymstoku. Przedszkolaki oraz uczniowie regularnie korzystają z warsztatów i zajęć organizowanych przez tę filię. Kilka razy w roku pracownicy Filii nr 3 odwiedzają powyższe placówki i spotykają się z ich uczniami na głośnym czytaniu. Filia nr 5 prowadzi punkt biblioteczny dla czytelników Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku przy ul. Świerkowej, a także współpracuje z Ośrodkiem Szkolno-Terapeutyczno-Opiekuńczym dla Dzieci i Młodzieży ze Spektrum Autyzmu. Filia nr 7 współpracowała z Przedszkolem Terapeutycznym „Przyjazny Domek”, Niepubliczną Szkołą Podstawową dla Dzieci z Autyzmem „Barwa”, Warsztatami Terapii Zajęciowej „Fundacja”, Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa”. Dla podopiecznych tych instytucji zostały przygotowane warsztaty i zajęcia, np. „Biblioteka jak skrzynia pełna skarbów”, „Jak się świat zmienia w czarach jesieni”. Filia nr 13 czytelnikom seniorom zaproponowała

zajęcia „Senior w Internecie”. W 2019 odbyło się 9 takich spotkań. Natomiast Filia nr 15 KP współpracowała z placówkami oświatowymi, w których są grupy integracyjne – na zajęcia przychodziły dzieci z różnym stopniem i charakterem niepełnosprawności. Książnica Podlaska prowadzi również filię biblioteczną w Uniwersyteckim Dziecięcym Szpitalu Klinicznym dla pacjentów szpitala. Z biblioteki korzystają pacjenci do 18 roku życia z różnych oddziałów szpitalnych, w tym dużo osób poruszających się na wózkach

Biblioteka Publiczna w Suwałkach współpracuje z punktem bibliotecznym w Domu Opieki Społecznej „Kalina” w Suwałkach. Działalność punktu bibliotecznego adresowana jest do podopiecznych domu opieki społecznej.

Bibliotekarze z Oddziału dla Dzieci przeprowadzili spotkanie dla seniorów z Klubu Seniora, działającego przy Stowarzyszeniu Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Pretekstem do spotkania była opowieść kamishibai o Marii Anto oraz wystawa prac Marty Taraszkiewicz.

Zorganizowano bezpłatne warsztaty dla seniorów „Gimnastyka pamięci”, które poprowadziła Irena Karolczuk – psycholog pracująca od ponad piętnastu lat w PCPR w Giżycku. Dla tej grupy odbiorców zorganizowano również kurs komputerowy 60+. Celem kursu było zwiększanie umiejętności osób starszych w zakresie obsługi komputera, a także zachęcanie seniorów do korzystania z Internetu. Podczas kursów chętni seniorzy poznawali tajniki obsługi komputera i zasady surfowania w sieci. W programie kursu między innymi: korzystanie z poczty elektronicznej, obsługiwanie komunikatorów internetowych i portali społecznościowych, zakupy w sieci, szukanie potrzebnych informacji (rozkład autobusów, repertuar kin, itp.) i wiele innych przydatnych umiejętności.

Biblioteka od lat współpracuje z Aresztem Śledczym w Suwałkach. Prowadzi Dyskusyjny Klub Książki dla osadzonych, który cieszy się dużym zainteresowaniem wśród więźniów. W 2019 roku odbyły się 3 spotkania, podczas których omówiono książki: *Wszystko za Everest* Jona

Krakauera, *Terror* Dana Simmonsa, *Między wariatami. Opowieści tereno-wo-przygodowe* Marcina Mellerera, *Syn* Phillipa Meyera. Zorganizowano także kolejną edycję akcji „Dobry adres to dziecko” polegającą na profesjonalnym nagraniu czytających ojców-więźniów. Nagrane głosy ojców trafiły do ich dzieci w całej Polsce w postaci płyt CD. Biblioteka zaproponowała listę książek do czytania, dostosowanych do różnego wieku dzieci. Przeprowadzono całą akcję promocji wydarzenia wśród więźniów, zapewniono sprzęt i książki do czytania. Po wykonanej obróbce cyfrowej nagrania przygotowano płyty, także pod względem graficznym, i wysłano je pod wskazane adresy z adnotacją o akcji w ramach zadania. W akcji wzięło udział 4 osadzonych, odbiorcami było 6 dzieci.

Ponadto biblioteka stale współpracuje ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Suwałkach, Niepubliczną Terapeutyczną Szkołą Podstawową „Bajka” w Suwałkach, Środowiskowym Domem Samopomocy „Aktywni tak samo” i działającym przy MOPR w Suwałkach oraz w Białej Wodzie, Warsztatami Terapii Zajęciowej TPD w Suwałkach, organizując skierowane do nich zajęcia, koncerty, pokazy filmowe, konkursy i inne wydarzenia.

Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży organizowała spotkania biblioterapeutyczne dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, spotkania tematyczne dla osób niepełnosprawnych, a także „Weekendowe spotkania z audiobookiem” dla osób niewidomych i niedowidzących. MBP zawarła umowę z Zespołem Szkół Specjalnych w Łomży w zakresie organizacji praktyk wspomagających. W ramach umowy młodzież z niepełnosprawnością intelektualną wykonuje prace polegające na przygotowaniu książek wycofanych ze zbiorów biblioteki do przekazania na makulaturę.

Oddział Zbiorów Specjalnych, promując działalność biblioteki, współpracował z Polskim Związkiem Niewidomych Kołem w Łomży, Domem Pobytu Dziennego „Senior Wigor” w Łomży, Warsztatami Terapii Zajęciowej w Łomży i Marianowie.

Pod hasłem *Wędrująca książeczka* Oddział dla Dzieci organizował głośnie czytanie dla małych pacjentów szpitala w Łomży.

Dbając o seniorów, których liczba i zainteresowanie biblioteką rośnie, Oddział Zbiorów Specjalnych zorganizował spotkania i zajęcia skierowane do tej grupy użytkowników, np. „Literackie czwartki”, „Pogodne popołudnia”, „Akademia Aktywnego Seniora”.

W maju MBP w Łomży zawarła umowę z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w celu realizacji 6. edycji projektu *O finansach... w bibliotece*. Projekt przygotowany był we współpracy z Narodowym Bankiem Polskim w ramach programu edukacji ekonomicznej. Jego celem było podniesienie poziomu wiedzy ekonomicznej i zwiększenie umiejętności korzystania z nowoczesnych produktów i usług finansowych przy wykorzystaniu nowych technologii przez osoby powyżej 50. roku życia.

Pozostałe biblioteki również nie zostawiają osób z niepełnosprawnościami na marginesie. Jednak ich działania nie są tak zintensyfikowane. O tym, czy biblioteki podejmują działania dla osób niepełnosprawnych decydują czynniki: położenie biblioteki (miasto czy wieś), możliwość współpracy z domem pomocy społecznej, szkołą lub przedszkolem z oddziałami integracyjnymi.

POZABUDŻETOWE ŹRÓDŁA POZYSKIWANIA ŚRODKÓW NA DZIAŁALNOŚĆ BIEŻĄCĄ I INWESTYCJE

Biblioteki województwa podlaskiego, podobnie jak w latach poprzednich, starały się pozyskiwać środki ze źródeł pozabudżetowych na działalność bieżącą i inwestycje. Wymaga to systematycznego monitorowania i poszukiwania programów oraz konkursów. Aby uzyskać dofinansowanie określonych projektów, należy każdorazowo zapoznać

się ze szczegółowymi warunkami oraz regulaminem przygotowania wniosku. Dofinansowanie uzyskują tylko najciekawsze wnioski, spełniające jednocześnie wymogi zarówno formalne, jak i merytoryczne. Ich wielkość i udział w budżetach bibliotek nie stanowi jednak „wyrównującego” mechanizmu finansowania bibliotek, a środki publiczne nadal są głównym źródłem ich finansowania.

Książnica Podlaska w 2019 roku zrealizowała następujące projekty:

▶ *III Festiwal Literacki „Autorzy i książki. Podlaskie podsumowanie”*, który obejmował warsztaty, spotkania autorskie, sejmik poetycki, turniej jednego wiersza oraz wystawę fotografii, dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – kwota 9 500 zł.

▶ *Wsparcie dla czasopism naukowych*, którego celem jest podniesienie poziomu merytorycznego praktyk wydawniczych „Bibliotekarza Podlaskiego”, a przez to modernizacja czasopisma, dostosowanie go do europejskich standardów wydawniczych dla czasopism naukowych; aplikacja do prestiżowych baz bibliograficznych, takich jak SCOPUS, Erih Plus i inne. Projekt dofinansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (program Unii Europejskiej „Pomoc de minimis”) oraz wkład własny Książnicy Podlaskiej (refundowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego). Całkowita kwota 99 404 zł. Realizacja projektu 2019–2020.

▶ *Z książką w podróż muzyczną* – dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Partnerstwo dla książki w kwocie 9 730 zł. Głównym celem tego przedsięwzięcia literacko-kulturalnego i edukacyjnego było niekonwencjonalne promowanie czytelnictwa i książki we wszystkich jej formach oraz inspirowanie kultury literackiej poprzez muzykę.

▶ *Mała książka – wielki człowiek* – projekt dla trzylatków, finansowany ze środków MKiDN, a realizowany przez Instytut Książki, dzięki któremu dzieci otrzymały Wyprawki Czytelnicze.

► Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku w 2019 roku kontynuowała grant edytorsko-naukowy Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (moduł: Dziedzictwo narodowe, I/2017). Finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego projekt nosi tytuł: *Kontynuacja naukowej, krytycznej edycji „Pism rozproszonych” Zygmunta Glogera: edycja rękopisów, pism etnograficznych, rysunków i korespondencji w siedmiu tomach*. Projekt finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, całkowity koszt projektu obejmujący 48 miesięcy wynosi 623 000 zł. W roku 2019 na realizację projektu wydatковано 115 265 zł. Projekt zakłada krytyczne opracowanie i wydanie rękopisów, druków rzadkich i niewznawianych oraz rękopiśmiennych listów, a więc niedostępnych lub najtrudniej dostępnych dzieł Zygmunta Glogera, znanego podlaskiego „starożytnika”, archeologa, historyka, publicyści. Owocem prac (lata realizacji 2018-2022) będzie siedmiotomowa edycja dzieł twórcy *Encyklopedii staropolskiej ilustrowanej*.

Książnica Podlaska koordynowała następujące programy ogólnopolskie, adresowane do bibliotek publicznych województwa:

► **Zakup nowości wydawniczych do bibliotek** w ramach Programu Biblioteki Narodowej, z którego skorzystało 117 bibliotek woj. podlaskiego. Kwota przyznana dla placówek zorganizowanych w formie instytucji kultury to 693 256,50 zł. Dzięki pozyskanym środkom finansowym biblioteki województwa podlaskiego zakupiły 30 300 woluminów książek.

► **Dyskusyjne Kluby Książki** – program dotacyjny realizowany przez Instytut Książki przy współpracy z bibliotekami wojewódzkimi. W 2019 roku Książnica Podlaska otrzymała dofinansowanie w kwocie 57 100 zł, które pozwoliło na zakup książek do 50 klubów w województwie oraz organizację szkoleń i spotkań autorskich dla klubowiczów.

► **Kodowanie w bibliotece** – program ogólnopolski FRSI, finansowany ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Pracow-

nicy Książnicy uczestniczyli w bezpłatnych szkoleniach, a następnie przekazywali swoją wiedzę na szkoleniach w wybranych bibliotekach powiatowych.

Ponadto Książnica Podlaska w 2019 roku składała wnioski i oferty o dofinansowanie:

▶ **„Skarbiec kultury – edycja II – digitalizacja zasobów”** – projekt ten został wyłoniony do dofinansowania w ramach działania 8.1 RPOWP – rozwój usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną, typ projektu: Digitalizacja zasobów będących w posiadaniu instytucji publicznych oraz ich ponowne wykorzystanie. W dniu 30 grudnia 2019 roku podpisano umowę. Łączny koszt inwestycji wynosi 1 144 023 zł, dotacja w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego w wysokości (85%) stanowi 972 419,55 zł, pozostała kwota stanowi wkład własny Książnicy Podlaskiej (finansowany z budżetu województwa). Termin realizacji projektu: marzec 2020 – czerwiec 2021. W ramach projektu Książnica Podlaska zdigitalizuje oraz udostępni poprzez nowoczesny system informatyczny, dziewięć archiwalnych roczników „Gazety Współczesnej” z lat 1992-2000 (w sumie ok. 2 200 obiektów), będących w posiadaniu biblioteki. W tym celu instytucja zakupi aparat do digitalizacji z osprzętem, niezbędny sprzęt komputerowy, sprzęt do serwerowni, system informatyczny (aplikację) oraz usługę udostępniania zdigitalizowanych materiałów w chmurze.

▶ Złożono wniosek o dofinansowanie zadania **„Z książką w podróż do świata nauki”**, finansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Partnerstwo dla książki – projekt uzyskał dofinansowanie.

▶ Złożono wniosek o dofinansowanie zadania **Festiwal Literacki „Autorzy i książki. Podlaskie podsumowanie” IV edycja**, finansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Partnerstwo dla książki – projekt uzyskał dofinansowanie.

▶ Złożono projekt „**Wolność niejedno ma imię**” do programu „Niepodległa 2019”, finansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – projekt nie uzyskał dofinansowania.

Biblioteki terenowe brały udział w grantach i konkursach oraz pozyskały dodatkowe środki z następujących źródeł:

▶ **Edukacja Kulturalna z MKiDN**

- GBP w Juchnowcu Kościelnym otrzymała dofinansowanie na projekt „Speculum”.

▶ **Promocja Czytelnictwa z MKiDN**

- GBP w Boćkach – „Od deski do deski – książka i teatr rodzinie” – 10 000 zł,
- MBP w Wasilkowie – „Wasilkowski flash-book” pozyskał kwotę 5 000 zł.

▶ **Partnerstwo dla książki z MKiDN**

- BP Gminy Grabowo – „Teatr w książce. Książka w teatrze” – dotacja 6 900 zł,
- GBP w Czerwonem otrzymała dotację na realizację projektu pn. „Z legendą przez Polskę” – kwota dofinansowania to 12 950 zł,
- BP w Sejnach otrzymała dofinansowanie na projekt „Kongresy czytelnicze”,
- BP im. Marii Konopnickiej w Suwałkach:
 - „Babciu, nie bój się e-myszki” (całkowity koszt: 26 840 zł, dofinansowanie: 16 940 zł), w ramach projektu zrealizowano działania: warsztaty komputerowe dla seniorów, spotkania integracyjne dziadków i wnucząt, zajęcia plastyczne dla dzieci, turniej gier planszowych, warsztaty literackie, warsztaty obróbki cyfrowej i komputerowej zdjęć, konkurs wspomnieniowy na wykonanie drzewa genealogicznego własnej rodziny, spotkania autorskie, spotkanie z psychologiem, spotkania z podróżnikami i dziennikarzami;
 - „Syberia niejedno ma imię. Mosty historii” (całkowity koszt:

19 810 zł, dofinansowanie: 15 610 zł), w ramach projektu zrealizowano działania: konkurs na lapbook dla młodzieży, spotkania autorskie, pokazy zdjęć i filmów, zajęcia edukacyjne dla młodzieży na podstawie nagrań świadków historii – Sybiraków z Suwalszczyzny – zrealizowanych w Pracowni Digitalizacji i Historii Mówionej;

- „Uderz w stół, a muzycy w bibliotece się odezwą” (całkowity koszt: 29 500 zł, dofinansowanie: 23 100 zł), w ramach projektu zrealizowano działania: spotkania autorskie, warsztaty muzyczne, konkurs na piosenkę, koncert laureatów konkursu na piosenkę oraz koncert zespołu muzycznego Czeremszyna, konkurs plastyczny na okładkę płyty itp.

► **Kultura Cyfrowa z MKiDN**

- MBP w Suwałkach projekt „Cyfrowe Pogotowie Historyczne” (całkowity koszt projektu w 2018 r. – 50 696 zł, dofinansowanie: 28 546 zł, całkowity koszt projektu w 2019 r.: 27 740 zł, dofinansowanie 14 140 zł), w ramach projektu utworzono Pracownię Digitalizacji i Historii Mówionej, wyposażono ją w sprzęt do digitalizacji i obróbki materiałów, sprzęt rejestracyjny audio/wideo oraz zrealizowano działania merytoryczne: gromadzenie, archiwizowanie, udostępnianie zbiorów, nagrywanie świadków historii, a także działania edukacyjne, wystawy ze zbiorów własnych, warsztaty dla bibliotekarzy, konkurs dla dzieci i młodzieży, zajęcia edukacyjne. W ramach projektu powstała nowa strona internetowa www.digi.bpsuwalki.pl – system udostępniania opracowanych wywiadów i zdjęć. Strona jest aktualizowana na bieżąco, docelowo prezentuje wszelkie zasoby multimedialne stworzonej w 2018 r. Suwalskiej Biblioteki Pamięci.

► **Kultura Dostępna z MKiDN**

- GBP w Czerwonem – na realizację projektu pn. „Spotkania z kulturą i sztuką” otrzymała dofinansowanie w kwocie 22 000 zł.

► **Kraszewski. Komputery dla bibliotek 2019** dotacja z Instytutu Książki

- BP w Lipsku,
 - GBP w Rudce otrzymała 2 komputery z oprogramowaniem, 2 urządzenia wielofunkcyjne oraz zasilacz awaryjny UPS,
 - GBP w Wizajnach otrzymała dofinansowanie na zakup nowoczesnego sprzętu komputerowego i akcesoriów w kwocie 16 677 zł. Dzięki programowi zakupiono: 5 laptopów, drukarkę A3, projektor LCD, dwa roboty Photon, zasilacz UPS, klawiaturę bezprzewodową, trzy pary słuchawek, trzy dyski zewnętrzne oraz czytnik e-booków,
 - BPG Perlejewo uzyskała 30 000 zł,
 - GBP w Zbójnej pozyskała dotację w wysokości 25 500 zł, zakupiono sprzęt komputerowy, oprogramowanie i urządzenia peryferyjne do bibliotek w Zbójnej, Kuziach i Dobrym Lesie,
 - BP Gminy Grajewo (Ruda) pozyskała środki, które wykorzystano na zakup sprzętu komputerowego, w tym monitor interaktywny, 6 tabletów, 2 laptopy, słuchawki, głośniki oraz urządzenie wielofunkcyjne,
 - GBP w Wąsoszcu wzbogaciła się o sprzęt komputerowy na kwotę 17 500 zł.
- **Kultura – Interwencje 2019 z Narodowego Centrum Kultury**
- GBP w Poświętnem pozyskała 5 000 zł na realizację programu „Połączył nas teatr”,
 - BPG Łomża – 13 000 zł na dofinansowanie zadania „I wszystko gra – edukacja orkiestrowa w Gminie Łomża”.
- **Program dotacyjny Koalicje dla Niepodległej**
- BP Gminy Kuźnica pozyskała środki w kwocie 15 300 zł na projekt pt. „Namalujmy Niepodległą”. W ramach dotacji powstał mural niepodległościowy na budynku Urzędu Gminy w Kuźnicy oraz kronika historyczna „Utrwalmy kuźnicką histo-

rię”. Odbyły się warsztaty z szycia kotylionów, wykład historyczny na temat 2 Pułku Strzelców i bitwy pod Kuźnicą oraz zajęcia koła historycznego.

► **Infrastruktura Bibliotek 2016-2020 z Instytutu Książki w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, Priorytet 2**

- M-GBP w Dąbrowie Białostockiej pozyskała środki na modernizację i remont Filii Bibliotecznej w Różanymstoku. Jest to suma 416 300 zł (realizacja projektu – lipiec 2020 r.),
 - MBP w Zambrowie – modernizacja i wyposażenie siedziby głównej biblioteki. Na realizację II etapu robót w 2019 roku biblioteka otrzymała środki w kwocie 432 200 zł. Dzięki pozyskanym finansom wykonano: roboty malarskie, ułożenie gresu, ułożenie nawierzchni na schodach bocznych i tarasie, ułożenie nawierzchni z kostki betonowej, instalacja klimatyzacji wraz z instalacją odprowadzania skroplin, montaż balustrady ze stali kwasoodpornej, zakupiono wyposażenie: meble, regały biblioteczne, komputery, urządzenia peryferyjne.
 - BPG Łomża – dofinansowanie zadania pn. „Budowa biblioteki w Kupiskach Starych” oraz remont i modernizacja pozostałych placówek bibliotecznych Gminy Łomża na sumę 1 446 318 zł.
- **Równać Szanse Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży**
- GBP w Boćkach – „Mural Marzeń” – 8 400 zł,
 - GBP w Czerwonem – „Szlakiem podlaskich smaków” – 8 400 zł,
 - GBP w Krypnie Kościelnym – „Porozmawiajmy o młodzieży II” – 7 000 zł, „Nasze Równać Szanse” – 4 000 zł, „Klucz do...” – 33 400 zł,
 - BPMiG Łapy – „Teatr Cieni szansą na sukces” – 8 400 zł,
 - GBP w Mielniku – „Gramy i się nakręcamy” – 8 500 zł,
 - BP w Rajgrodzie – „Teatr na książce” – 8 500 zł,
 - B-CK w Szczuczynie – „Akcja Reaktywacja – ludowe pieśni i przyspiewki z zapiśnika dziadków” – 40 000 zł.

- ▶ **Kodowanie w bibliotece z Programu Rozwoju Bibliotek**
 - Biblioteki w: Szczuczynie, Grajewie (Ruda), Mielniku, Wiżajnach i Gródku otrzymały sprzęt do nauki programowania: tablety, gry edukacyjne, roboty Photon wraz z akcesoriami (łączna wartość sprzętu blisko 3 000 zł).
- ▶ **Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne 2019 z Narodowego Centrum Kultury**
 - GBP w Wiżajnach przystąpiła jako partner do projektu świetlicy gminnej „Kultura w zgodzie z naturą”. Pisząc projekt w imieniu i we współpracy z „Grupą czwartkową” otrzymano 4 850 zł na inicjatywy lokalne. W ramach zaplanowanych inicjatyw „Grupa czwartkowa” zrealizowała aż 10 przedsięwzięć związanych z kulturą, literaturą, historią, aktywnością i integracją, co ściśle wiązało się z rozszerzoną działalnością biblioteki.
- ▶ **E-mocni – cyfrowe umiejętności, realne korzyści**
 - MBP w Wasilkowie – zrealizowano szkolenia dla mieszkańców Wasilkowa 3.1. na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych osi priorytetowej POPC na lata 2014-2020.
- ▶ **Rozmowy przy wspólnym stole projekt realizowany przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego**
 - MBP w Wasilkowie spotkanie ph. „Co wiemy o smogu”.
- ▶ **O finansach... w bibliotece – 6 edycja z Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego**
 - GBP w Poświętnem – pozyskano 5 000 zł,
 - MBP w Łomży.
 - Starostwo Powiatu Białostockiego
 - Biblioteki w: Gródku, Michałowie i Zabłudowie otrzymały dofinansowanie na 3. edycję „Sklejki poetyckiej”.
- ▶ **Samorząd Województwa Podlaskiego**
 - Miejska Biblioteka Publiczna w Siemiatyczach – 57 000 zł.

- ▶ **Urząd Gminy**
 - BP Mońki na przeprowadzenie spotkań prozdrowotnych i rekreacyjnych – 1 500 zł,
 - Biblioteka w Sokółce na projekt „Wakacyjna podróż z biblioteką” otrzymała dofinansowanie w wysokości 8 000 zł. Zadanie to obejmowało zorganizowanie wakacji z biblioteką, zakupiono 55 egz. książek na kwotę 1 000 zł, 51 egz. audiobooków na kwotę 1 007 zł.
- ▶ **Fundacja Sokółski Fundusz Lokalny**
 - Biblioteka w Sokółce pozyskała 3 000 zł na realizację projektu „Jesienne spotkanie z biblioteką”.
- ▶ **Program *Podlaskie Lokalnie***
 - M-GBP w Knyszynie: kwota 3 355 zł na inicjatywę „Z zapiski-ka mojej babci”.
- ▶ **Program *Z Kujawskim pomagamy pszczołom***
 - GBP w Kryniewie Kościelnej realizacja projektu „Bzzz! Pracowite Pszczółki”, wysokość dofinansowania: 6 400 zł.
- ▶ **Wypracowane środki własne:**
 - Biblioteka Publiczna w Mońkach: sprzedaż zubytkowanych książek 242 zł, usługi drukowania i skanowania 2 070,10 zł., kary za przetrzymanie książek 77,50 zł;
 - Miejska Biblioteka Publiczna w Hajnówce: przychody z najmu pomieszczeń – 6 102 zł, przychody pozostałe – 3 745,50 zł;
 - Miejska Biblioteka Publiczna w Zambrowie pozyskała kwotę 537 zł – wypracowała podczas kermasu „taniej książki”;
 - Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży uzyskała dochody własne w kwocie 55 264,17 zł;
 - Gminna Biblioteka Publiczna w Narwi – 9 887 zł;
 - Biblioteka Publiczna Gminy Miastkowo uzyskała dochody własne w kwocie 873 zł,
- ▶ **Program *DoMowy. Rodzinne historie o słowach* z Centrum**

Edukacji Obywatelskiej

- BP w Choroszcy otrzymała wsparcie na realizację warsztatów słowotwórczych dla najmłodszych użytkowników placówki.
Podlaski Pomost Kultury
- BP w Mońkach Filia Biblioteczna w Boguszewie pozyskała środki pozabudżetowe w wysokości 5 000 zł w konkursie „Zapraszamy do Gry – Lokalne projekty Edukacji Kulturowej”. Pieniądze zostały przeznaczone na realizację projektu „Szydełkowanie wczoraj i dziś”.
- ▶ **Mała książka – wielki człowiek z Instytutu Książki**
 - Augustowo, Augustów, Bakałarzewo, Białowieża, Bielsk Podlaski, Boćki, Choroszcz, Ciechanowiec, Czarna Białostocka, Czerwone, Czyżew, Dubicze Cerkiewne, Dubiny, Dziadkowice, Grajewo, Grodzisk, Janów, Jasionówka, Jaświły, Jedwabne, Juchnowiec Kościelny, Kalnica, Klukowo, Knyszyn, Kolno, Korycin, Krynki, Krypno, Kuźnica, Łapy, Łomża, Michałowo, Mielnik, Mońki, Narew, Nowe Piekuty, Nowinka, Orla, Perlejewo, Piątница, Płaska, Podgórze, Poświętne, Przerośl, Przytuły, Raczki, Rajgród, Ruda, Rutka – Tartak, Sejny, Siemiatycze, Siemiatycze, Sokółka, Suchowola, Suraż, Suwałki, Szczuczyn, Sztabin, Szudziałowo, Szumowo, Szypliszki, Śniadowo, Trzcianne, Turośl, Turośl Kościelna, Tykocin, Wasilków, Wizna, Wizajny, Wyszki, Zambrów, Zawady, Zbójna, Żarnowo, Zabłudów.
- ▶ **Fundacja PZU**
 - Biblioteka w Mielniku pozyskała fundusze na koncert „Chopin nad Bugiem”.
- ▶ **Fundacja BGK**
 - BPG Jaświły realizowała projekt „Kreatywny Przedszkolak” – 9 384 zł,
 - BP w Rajgrodzie realizowała program „Na dobry początek” – pozyskana kwota 10 000 zł.

- ▶ **Fundacja PGE**
 - Supraśl – dofinansowanie działań Filii Bibliotecznej w Sobolewie, poprawa estetyki wnętrza.
- ▶ **Fundacja LOTTO im. Heleny Konopackiej**
 - M-GBP w Knyszynie uzyskała kwotę 6 000 zł na inicjatywę pn. „Teatr na Poddaszu”.
- ▶ **Program *Odnowy wsi województwa podlaskiego***
 - Supraśl – wsparcie na zakup zbiorów bibliotecznych.
- ▶ ***Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska***
 - Biblioteka Publiczna w Narwi na realizację projektu „Historia wciąż żywa...” w ramach programu „Działaj Lokalnie XI”, kwota 2 950 zł.
- ▶ **Program *Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014-2020 nr PBU2/0873/18***
 - Miejska Biblioteka Publiczna w Hajnówce – pod koniec 2019 roku złożono wniosek aplikacyjny „Poznaj i szanuj – Dziedzictwo historyczne, literackie i kulturowe jako promocja miast przygranicznych Hajnówka – Słonim” na partnerską realizację projektu przez MBP w Hajnówce i Biblioteki w Słonimie na Białorusi na kwotę 59 500 euro. Została podpisana umowa grantowa, projekt będzie realizowany w 2020 roku.
- ▶ **Środki Unii Europejskiej**
 - w ramach Programu Operacyjnego *Wiedza Edukacja Rozwój*
 - Miejska Biblioteka Publiczna w Hajnówce, realizacja projektu „Hajnówka dostępna – program dostępności miasta w sferach kultury i turystyki inspirowany rozwiązaniami włoskimi z miasta Matera”. Projekt będzie trwał do 31 maja 2022 roku, wartość projektu 1 916 416,80 zł, w tym dofinansowanie z UE: 1 850 416,80 zł.
 - w ramach Programu Operacyjnego *Rybactwo i Morze na lata 2014–2020*

- Biblioteka Gminna w Bakałarzewie otrzymała dofinansowanie na realizację pikniku rekreacyjnego pt. „Pożegnanie lata”. Kwota przyznanego dofinansowania w postaci grantu to 6 794 zł. W ramach dofinansowania biblioteka zakupi m.in. namiot reklamowy wraz z obciążnikami o wartości ok. 2 600 zł.
- w ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020*
 - BPG Łomża: dofinansowanie Klubu Seniora w Podgórzu. Projekt pt.: *Rozwój usług społecznych w Gminie Łomża* nr RPO.07.02.01-20-0034/18 jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020 w kwocie 112 185 zł. Przy bibliotece działa Stowarzyszenie Nasze Miejsce. W partnerstwie z nim pozyskiwane są również dodatkowe źródła na działalność kulturalną, np. dofinansowanie zadania „Ocalić od zapomnienia – utworzenie Sali Pamięci Rodziny Jabłońskich” w ramach Projektu Grantowego poddziałanie 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objęte PROW na lata 2014–2020.
 - BPG Łomża dofinansowanie z funduszy europejskich na sumę 14 185 zł.
 - GBP w Juchnowcu Kośc.: ze środków UE w ramach poddziału 19.2 „wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020 realizowano projekt pt. „Balsam dla duszy małych i dużych” oraz „Szepty kultury”.
 - GBP w Mielniku pozyskała 113 350 zł z funduszy europejskich.
- ▶ **Międzynarodowy Projekt *Scie-citizens***
 - Miejska Biblioteka Publiczna w Suwałkach – pracownicy

Midicentrum w 2019 roku wyjechali na 2 wizyty zagraniczne, podczas wizyty studyjnej w Bolonii (Włochy), w Iasi (Rumunia) zaprezentowali dotychczasową działalność Midicentrum.

► ***Kinder Przerwa na Wspólne Czytanie***

- Biblioteka w Bakalarzewie pozyskała w ramach głosowania Kinder Przerwa na Wspólne Czytanie dwie puffy sako o wartości ok. 600 zł oraz książki dziecięce i młodzieżowe o wartości ok. 5 000 zł (164 woluminy: 150 książek literatury pięknej dla dzieci i 14 woluminów literatury niebeletrystycznej dla dzieci);
- Gminna Biblioteka w Perlejewie – otrzymała dwie puffy i książki o wartości 300 zł;
- BPG Zawady – otrzymano dwie puffy do wygodnego czytania i zestaw książek na kwotę 300 zł;
- BPG Śniadowo – otrzymano 2 puffy i książki o wartości 5 000 zł.

► **Fundusz Składkowy Rolników**

- GBP w Czerwonym otrzymała dofinansowanie na organizację półkolonii letnich dla 60 uczestników (dzieci rolników) w kwocie 18 700 zł.

► **Fundusz Sołecki**

- BPG Łomża otrzymała pieniądze w ramach budżetu partycypacyjnego (fundusz sołecki) z przeznaczeniem na zakup 2 komputerów, drukarki, czujki do systemu monitorowania (alarm) oraz zakup nowości wydawniczych do biblioteki w kwocie 10 442 zł.

► **Miejska/Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

- MBP w Augustowie – 800 zł na zakup literatury na temat uzależnień, przemocy i psychoterapii, zakupiono 33 pozycje;
- BPG Śniadowo – ze środków Komisji zakupiono książki za kwotę 1 500 zł;

- GBP w Czerwonem – zakup nagród dla uczestników konkursów recytatorskich „Brzechwa i Tuwim wśród najmłodszych”, „Jesień w poezji” oraz na organizację ferii zimowych, w tym zakup biletów wstępu na lodowisko i do kina podczas wyjazdu – kwota 1 900 zł;
 - GBP w Kryninie Kościelnym – dofinansowanie działań z okazji Tygodnia Bibliotek 2019 – 2 500,16 zł;
 - GBP w Dubiczach Cerkiewnych – 920 zł;
 - BP w Białowieży – dofinansowanie na warsztaty profilaktyczne dla dzieci, wycieczka do Wieliczki – kwota 8 500 zł;
 - GBP w Bakałarzewie – wyposażenie kącika czytelniczego dla dzieci – kwota 4 479 zł;
 - BPG Miastkowo – biblioteka otrzymała 500 zł na organizację spotkania autorskiego oraz 240 zł na zorganizowanie Nocy w Bibliotece;
 - BPMiG Jedwabne – otrzymała 800 złotych, za które zakupiono 35 książek.
- ▶ **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**
- GBP w Poświętnem – pozyskano dofinansowanie na działania związane z profilaktyką uzależnień ph. „Stop uzależnieniom – pasje łączą pokolenia” – kwota 5 800 zł na prowadzenie zajęć oraz zakup nagród w konkursie.
- ▶ **Agencja Edytorska EZOP**
- MBP w Łomży, Oddział dla Dzieci przystąpił do projektu edukacyjnego *Nasza Mała Biblioteka* adresowanego do dzieci w wieku 5-8 lat i realizowanego w Polsce przez Agencję Edytorską EZOP w ramach unijnego programu Kreatywna Europa Kultura. Projekt realizowany był od października 2018 do września 2019. Tytułowa „mała biblioteka” to starannie wybrane pod względem literackim, ilustracyjnym i edytorskim książki. Oprócz pakietu książek pomysłodawcy zaproponowali uczest-

nikom projektu udział w sześciu konkursach i spotkaniach z autorami książek. Ogółem odbyło się 6 spotkań, w których wzięło udział 128 uczniów.

► **Sponsoring, darowizny z różnych źródeł, darowizny od lokalnych przedsiębiorców**

- BPG Wizna – otrzymała dodatkowo 21 000 zł na organizację imprez bibliotecznych;
- GBP w Juchnowcu Kościelny – otrzymano sponsoring w ramach IV Wojewódzkiego Forum Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych „Melpomena 2019”;
- GBP w Boćkach – pozyskano 4 267,59 zł na zakup zbiorów;
- BPG Turośl – darowizny i sponsoring (PUP, ZUS) – 4 356 zł;
- GBP w Czerwonym – wsparcie biblioteki ze strony sponsorów na realizację projektów z Programu *Równać Szanse i Partnerstwa dla Książki* łącznie wyniosło 7 600 zł;
- BP w Sokółce – otrzymano 3 000 zł;
- GBP w Krypnie – darowizna 1 000 zł z tytułu zajęcia III miejsca w konkursie Tesco „Decydujesz, pomagamy”;
- GBP w Narwi – darowizny, sponsoring itp. – 2 100 zł;
- MBP w Hajnówce – dary książkowe autorów, czytelników i wydawców – 1 621 zł, dary finansowe czytelników – 4 395 zł;
- BP Powiatu Białostockiego - ze wsparcia zewnętrznego pozyskano kwotę ok. 7 150 zł;
- MBP Łomża otrzymała od Miejskiego Domu Kultury – Domu Środowisk Twórczych w Łomży kwotę 500 zł z przeznaczeniem na nagrodę w XX edycji *Czerwcowego Konkursu Jednego Wiersza*, a od Szkoły Języków Obcych ALMA MATER w Łomży – kwotę 100 zł z przeznaczeniem na nagrody konkursowe dla dzieci.

E-USŁUGI BIBLIOTEK

Zakres usług cyfrowych

Strony internetowe bibliotek są dość ważnym nośnikiem informacji dla użytkownika:

- ▶ Książnica Podlaska
 - adres strony internetowej www.ksiaznicapodlaska.pl,
 - liczba odsłon strony internetowej (dane wg Google Analytics) 157 277;
- ▶ Miejska Biblioteka Publiczna w Suwałkach
 - adres strony internetowej www.bpsuwalki.pl,
 - liczba odsłon strony internetowej (dane wg Google Analytics) 61 179;
- ▶ Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży
 - adres strony internetowej www.mbp-lomza.pl (główniej), www.bibliotekadladzieci.pl (Oddziału dla Dzieci)
 - liczba odsłon strony internetowej 590 553 (główna 191 844 i Oddział dla Dzieci 398 709).

Coraz więcej bibliotek w województwie podlaskim przystępuje do komputeryzacji procesów bibliotecznych. Tylko pojedyncze placówki mają do dyspozycji czytelnika katalogi kartkowe. Najpopularniejszym programem jest MAK+, poza nim pojedyncze biblioteki wykorzystują następujące programy: Libra, Sowa i KoBi. Książnica Podlaska i jej 16 filii wykorzystuje program PATRON.

81 bibliotek publicznych na terenie województwa podlaskiego udostępnia swoje katalogi zbiorów on-line. Można je znaleźć na stronach internetowych placówek, gmin lub ośrodków kultury oraz w serwisie internetowym szukamksiazki.pl.

Elektroniczny KATALOG GŁÓWNY Książnicy Podlaskiej obejmuje zbiory wszystkich agend biblioteki (Czytelnia Ogólnej, Informatorium, Wypożyczalnia Główniej i Międzybibliotecznej, Działu Zbiorów Specjal-

nych oraz filii, działających na terenie miasta). Prowadzony jest poczynszy od 1990 r. i od tego roku zawiera wszystkie opisy nowych nabytków wydawnictw zwartych oraz całość księgozbioru regionalnego, starych druków, kolekcje (Biblioteka Elizy Orzeszkowej, Biblioteka Wagów, Biblioteka Śliwowskich). Katalog uwzględnia wszystkie typy dokumentów: książki, czasopisma, normy, nuty, dokumenty kartograficzne (mapy i atlasy), dokumenty dźwiękowe, filmy, dokumenty elektroniczne oraz stare druki. Od 2011 r. Katalog rejestruje bieżące wpływy czasopism. Katalog dostępny jest w systemie PATRON, który zapewnia możliwość zamówień i rezerwacji wydawnictw on-line. Wydawnictwa można zamawiać lub rezerwować z poziomu Katalogu Głównego (PATRON), po zalogowaniu się na indywidualne konto czytelnika. System automatycznie wysyła powiadomienia o tym, że zamówienie zostało zrealizowane i czeka na odbiór.

W Wypożyczalni Głównej Książnicy Podlaskiej znajdują się dwa urządzenia, tzw. SelfChecki, które umożliwiają samodzielne wypożyczenie książek. Ponadto przez całą dobę dostępna jest wrzutnia, dzięki której można zwrócić wypożyczone książki o każdej porze 7 dni w tygodniu.

W Książnicy Podlaskiej opracowywana jest bibliografia regionalna województwa podlaskiego. Obecnie ma ona postać trzech aktywnych, oddzielnych baz komputerowych, które grupują materiał w zależności od daty wydania dokumentów. Są to bazy odpowiednio za lata: od 1999 r., 1990-1998, 1986-1989. W bazach komputerowych dostępny jest materiał za lata 1986-2020. Baza bieżąca, za lata od 1999 roku opracowywana jest w systemie PATRON, z wykorzystaniem regionalnych kartotek wzorcowych. Bazy regionalne za lata 1990-1998 oraz 1986-1989 dostępne są w systemie MAK WWW. Bazy regionalne zawierają w sumie ponad 172 tys. rekordów bibliograficznych.

Bibliografię regionalną tworzą również i udostępniają on-line MBP w Łomży, (MAK WWW – ponad 20 tys. opisów bibliograficznych) oraz MBP w Suwałkach (Sowa). Ponadto MBP w Kolnie tworzy i udostępnia

w Internecie (MAK WWW) kartoteki zagadnieniowe: artykułów z czasopism oraz regionalną (700 opisów).

Książnica Podlaska współtworzy z archiwami i bibliotekami podlaskimi oraz BIAMAN-em Podlaską Bibliotekę Cyfrową. Serwis działa dzięki oprogramowaniu dLibra 5.8.4. Liczba publikacji: 55 679.

E-booki i audiobooki udostępniane użytkownikom bibliotek woj. podlaskiego za pośrednictwem komercyjnych platform zdalnego dostępu

► IBUK LIBRA

Książnica Podlaska wraz z sześcioma bibliotekami publicznymi woj. podlaskiego w ramach konsorcjum zakupiła licencjonowany dostęp do publikacji w serwisie IBUK Libra. Czytelnicy mieli do dyspozycji ponad 1 214 tytułów publikacji popularno-naukowych, podręczników akademickich, czasopism naukowych, poradników.

Wydawnictwa dostępne były nieodpłatnie dla wszystkich czytelników Książnicy Podlaskiej oraz jej 15 filii bibliotecznych, w siedzibie bibliotek oraz poza biblioteką.

W 2019 r. statystyki przedstawiają się następująco: liczba sesji 1 430, liczba pobranych dokumentów 1 723.

- MBP w Augustowie: liczba kodów w 2019 r, wynosiła 300 do wykorzystania w ciągu roku, rozdano 26 kodów, liczba aktywnych kont – 8, liczba sesji – 47, liczba otwartych stron – 247. W statystykach wizyty czytelników przychodzących po kolejne kody, traktowane są jako odwiedziny.
- MBP w Kolnie: pula 300 kodów na rok, w 2018 wydano ich 20, a w roku 2019 – 11, raportowane jako liczba odwiedzin, dane statystyczne za 2018-2019 r.: liczba przeglądanych książek – 167, liczba użytkowników korzystających z kodów – 19, liczba logowań – 158, liczba sesji bibliotecznych – 614, liczba otwarć – 694, liczba otwartych stron – 9 160.

- MBP w Hajnówce: za 2019 r. czytelników zarejestrowanych 66, liczba logowań 196, liczba sesji 571, liczba książek udostępnionych 141, liczba otwarć 494; za 2018 r.: czytelników zarejestrowanych było 98, liczba logowań 514, liczba sesji 1 099, liczba książek udostępnionych 218, liczba otwarć 1 084. W ramach konsorcjum biblioteka otrzymuje 100 kodów, aktywnych przez cały rok. Czytelnicy IBUK Libry nie są odnotowani w systemie bibliotecznym jako dodatkowe odwiedziny. Wydanie kodu i instruktaż odnotowywane jest jako kwerenda elektroniczna.
- MBP w Suwałkach: w 2019 roku czytelnicy suwalskiej Biblioteki mieli do dyspozycji 246 tytułów zakupionych przez biblioteki oraz 1 436 – z darmowej oferty serwisu. W Czytelni Książek można otrzymać indywidualny kod uprawniający do korzystania z oferty IBUK Libra na komputerze domowym. W 2019 r. 43 czytelników skorzystało na miejscu i w domu z 718 publikacji, z których wyświetlili 5 238 stron.
- MBP w Łomży: w 2019 r. placówki MBP wydały indywidualne kody zdalnego dostępu do platformy IBUK Libra 118 czytelnikom (2018 r. – 121). Korzystanie z platformy w 2019 r. przedstawia się następująco: liczba sesji – 1 432 (2018 r. – 2 332), liczba logowań – 298 (2018 r. – 333), liczba otwarć – 2 120 (2018 r. – 3 138), liczba otwartych stron – 16 289 (2018 r. – 23 822), czas czytania – 854:14:12 (2018 r. 2062:11:11).

► ACADEMICA

Książnica Podlaska wraz z innymi bibliotekami z woj. podlaskiego: MBP w Bielsku Podlaskim, BPMiG Łapy, B-CK w Szczuczynie, MBP w Siemiatyczach, MBP w Suwałkach, MBP w Grajewie, BPG Jaświły, BP w Mońkach, BPG Piątnica, MBP w Kolnie, BP w Rajgrodzie, MBP w Łomży, MBP w Hajnówce (wg danych z <https://academica.edu.pl/findLibrary>) oferowała dostęp do Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych Academica. Jest to system wypożyczania wer-

sji elektronicznych książek i czasopism naukowych, który stanowi uzupełnienie tradycyjnej formy wypożyczeń międzybibliotecznych. Zapewnia dostęp do 3143719 dokumentów, na terminalach zlokalizowanych na terenie Książnicy Podlaskiej. Terminale znajdują się w Czytelni Ogólnej, Informatorium, Dziale Zbiorów Specjalnych oraz Dziale Naukowym. W 2019 r. liczba sesji: 256, liczba pobranych dokumentów: 59.

- MBP w Bielsku Podlaskim: on-line skorzystało 93 osoby,
- MBP w Kolnie: 2 wydzielone stanowiska – nie cieszą się zainteresowaniem,
- MBP w Siemiatyczach: w bibliotece głównej i w filii – umożliwia dostęp do zbiorów Academica,
- BPMiG Łapy: w 2019 r. – 7 użytkowników,
- MBP w Suwałkach: w 2019 r. 31 osób skorzystało ze 122 publikacji.

► „Wolne Lektury”

Suwalska biblioteka udostępnia w katalogu on-line darmowe e-booki z „Wolnych Lektur”. Czytelnicy mają możliwość dostępu do internetowej biblioteki „Wolnych Lektur” bezpośrednio z katalogu bibliotecznego on-line biblioteki. Dzieła można pobrać w całości lub we fragmentach w jednym z aktywnych formatów dla e-czytników lub jako PDF. W zbiorach tej biblioteki znajduje się ponad 5 500 utworów, które trafiły do domeny publicznej i które zostały udostępnione za darmo w formatach służących do odczytania za pomocą urządzeń mobilnych lub komputera (m.in. pdf, mobi, epub, html). Są tam również dokumenty dźwiękowe, które można odtwarzać w formie audiobooków.

► Komputerowy System Informacji Prawnej „Legalis”

MBP w Łomży kontynuowała prenumeratę Komputerowego Systemu Informacji Prawnej „Legalis”. Od 2014 r. dostęp do bazy systemu jest w formie on-line. Nadal nieodpłatnie mogą korzystać z niego wszyscy czytelnicy. Liczba sesji w 2019 r. – 10 (2018 r. – 84, 2017 r. – 107,

2016 r. – 90). Liczba pobranych dokumentów w 2019 r. – 10 (2018 r. – 84, 2017 r. – 107, 2016 r. – 90).

Internetowa baza serwisu ekonomiczno-prawnego „Gofin”

MBP w Łomży pozyskała nieodpłatny dostęp do internetowej bazy serwisu ekonomiczno-prawnego „Gofin”. Liczba sesji w 2019 r. – 30 (2018 r. – 10). Liczba pobranych dokumentów w 2019 r. – 30 (2018 r. – 10).

Dorota Łuckiewicz

Książnica Podlaska

DLACZEGO WARTO PRZEPROWADZIĆ BADANIE SATYSFAKCJI UŻYTKOWNIKÓW?

Współczesne biblioteki funkcjonują w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości, rozwój nowych technologii oraz wzrost potrzeb i oczekiwań użytkowników – to przykłady zjawisk, z którymi biblioteki muszą się zmierzyć. Dlatego też w ostatnich latach coraz większą uwagę zaczęto zwracać na badanie opinii, potrzeb i oczekiwań użytkowników bibliotek.

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku przeprowadziła badanie satysfakcji użytkowników w ramach projektu Analiza Funkcjonowania Bibliotek. Jego głównym celem była ocena jakości pracy biblioteki poprzez zmierzenie poziomu zadowolenia użytkowników z usług biblioteki. Odpowiedzi na pytania badawcze dostarczyły informacji na temat celów odwiedzin użytkowników Książnicy, a także oceny takich aspektów jej funkcjonowania jak: warunki lokalowe i wyposażenie, kultura osobista, kompetencje i dyspozycyjność pracowników, zbiory, zasady wypożyczeń, usługi informacyjne, wydarzenia kulturalne, oferta edukacyjna, witryna internetowa i możliwość korzystania z dostępnych w bibliotece komputerów oraz Internetu. Wskazały najpopularniejsze usługi i te wykorzystywane w mniejszym stopniu oraz sposoby korzystania z biblioteki przez różne grupy odbiorców.

Badanie satysfakcji użytkowników Książnicy Podlaskiej zostało przeprowadzone metodą opracowaną przez Zespół SBP ds. badania

efektywności bibliotek przy użyciu kwestionariusza ankiety dystrybuowanego w postaci papierowej i elektronicznej. Ankiety wypełniło ponad 600 respondentów – użytkowników Książnicy Podlaskiej powyżej 13 roku życia, korzystających z zasobów i usług Biblioteki Głównej oraz filii bibliotecznych.

Globalny wskaźnik satysfakcji użytkowników uzyskał ocenę 4,80 w skali od 1 do 5. Jest to bardzo wysoka ocena – aż 98,35% badanych oceniło całość usług bibliotecznych na 4 lub 5. Wskazuje to na wysoki stopień zadowolenia użytkowników z funkcjonowania biblioteki jako całości.

Jednak kluczowym dla określenia oczekiwań użytkowników było poznanie celów, w jakich odwiedzają oni Książnicę Podlaską. Cele odwiedzin zostały wskazane przez respondentów w następującej kolejności:

- wypożyczam zbiory do domu,
- korzystam ze zbiorów biblioteki na miejscu,
- poszukuję potrzebnych informacji,
- spędzam wolny czas,
- uczestniczę w wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez bibliotekę,
- korzystam z informacji zamieszczonych na witrynie internetowej biblioteki,
- uczę się/pracuję,
- korzystam z zasobów elektronicznych,
- korzystam z komputerów i Internetu dostępnych w bibliotece,
- uczestniczę w szkoleniach organizowanych przez bibliotekę.

Jak widać najczęściej wskazywanym celem było wypożyczanie zbiorów do domu oraz korzystanie ze zbiorów biblioteki na miejscu, a w dalszej kolejności poszukiwanie potrzebnych informacji. Wskazuje to, iż gromadzenie i udostępnianie zbiorów oraz działalność informacyjna są na wysokim poziomie i spełniają oczekiwania użytkowników.

Wielu z nich jako cel odwiedzin wskazało spędzanie wolnego czasu oraz uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez bibliotekę, co świadczy o tym, że Książnica Podlaska jest miejscem przyjaznym dla użytkowników, w którym dobrze się czują i lubią spędzać czas, a oferta kulturalna jest ciekawa i odpowiada ich zainteresowaniom. Pozostałe cele odwiedzin uzyskały nieco mniej wskazań, jednak różnice między nimi nie były zbyt wielkie, z wyjątkiem ostatniego celu dotyczącego uczestnictwa w szkoleniach organizowanych przez bibliotekę, który wskazała najmniejsza liczba respondentów.

Ważnych informacji dostarczyła także ocena poszczególnych aspektów funkcjonowania Książnicy Podlaskiej, tj. organizacja pracy, zasoby oraz świadczone usługi. Zostały one ocenione od 4,89 do 4,34 w skali od 1 do 5. Najwyżej ocenieni zostali pracownicy Książnicy, ich kompetencje i dyspozycyjność oraz kultura obsługi. Wysokie noty otrzymała także organizacja biblioteki, w szczególności zasady wypożyczeń, godziny otwarcia oraz warunki lokalowe i czytelność oznakowania w bibliotece. Najwyżej ze świadczonych usług zostały ocenione możliwość korzystania z komputerów i Internetu, usługi informacyjne i wydarzenia kulturalne organizowane przez bibliotekę. Nieco niżej oferta edukacyjna i witryna internetowa, przy czym należy wspomnieć, że strona www Książnicy została w ostatnim czasie całkowicie przebudowana, co mogło wpłynąć na niższą ocenę użytkowników, którzy przyzwyczajeni byli do jej starej wersji. Wśród zasobów bibliotecznych najwyższą notę uzyskały zbiory drukowane, najniższą zasoby elektroniczne. Jest to ważna informacja w świetle rozwijającej się od dłuższego czasu dyskusji dotyczącej koegzystencji zbiorów tradycyjnych i elektronicznych. Wynik badania wyraźnie wskazuje, że o ile kompletność, przydatność, aktualność i liczba egzemplarzy zbiorów drukowanych spełnia oczekiwania użytkowników, o tyle nie można tego odnieść do zbiorów elektronicznych. Ponieważ jednak badanie przeprowadzono przed wykupieniem przez Książnicę Podlaską dostępu do bazy książek

elektronicznych Legimi można przypuszczać, że w chwili obecnej zasoby elektroniczne otrzymałyby wyższą ocenę użytkowników.

Analiza uzyskanych wyników dotyczących celów odwiedzin oraz poszczególnych aspektów funkcjonowania dostarczyła ważnych informacji na temat tego czy organizacja pracy, przyjęte i realizowane przez Książnicę Podlaską kierunki rozwoju, polityka kadrowa, gromadzone zasoby, zasady wypożyczeń, oferta kulturalna i edukacyjna oraz oferowane usługi spełniają oczekiwania użytkowników. Które z nich są „mocną”, a które „słabą” stroną z punktu widzenia użytkownika, co należałoby wzmocnić, a co poprawić lub zmienić.

W skierowanej do użytkowników ankiecie znalazło się też pytanie otwarte, w którym respondenci mogli podzielić się swoimi opiniami na temat problemów utrudniających korzystanie z biblioteki oraz sugestiami dotyczącymi usprawnienia funkcjonowania instytucji. Uwagi użytkowników dotyczyły różnych aspektów funkcjonowania Książnicy, między innymi zbiorów, wypożyczeń, warunków lokalowych, systemu bibliotecznego oraz komputerów dostępnych dla użytkowników. Analiza uwag i opinii wyrażonych w pytaniu otwartym wykazała rozbieżność pomiędzy potrzebami użytkowników korzystających z Biblioteki Głównej i filii bibliotecznych. Czytelnicy filii zgłaszali uwagi dotyczące zbyt małej liczby nowości, audiobooków, tytułów prasy czy zbyt małej liczby egzemplarzy tego samego tytułu. Pojawiały się także uwagi dotyczące warunków lokalowych, w tym zbyt małej ilości miejsca na księgozbiór. Z uwagi na ograniczone powierzchnie lokali, jakie zajmują filie biblioteczne, nie jest możliwa rozbudowa księgozbiorów, a alternatywą dla użytkowników filii wydaje się równoległe korzystanie z zasobów Biblioteki Głównej.

Dla użytkowników Biblioteki Głównej, którzy wysoko ocenili zasoby, dogodną lokalizację biblioteki w centrum miasta, w bezpośredniej bliskości komunikacji miejskiej oraz jej wyposażenie, istotne okazały się zupełnie inne aspekty funkcjonowania Książnicy. Uwagi dotyczyły

wydłużenia godzin udostępniania zbiorów, w tym w sobotę i otwarcia dla użytkowników w niedzielę. Pomimo dostępu do znacznych zasobów udostępnianych na zewnątrz w pytaniu otwartym znalazły się uwagi dotyczące braku możliwości wypożyczania na zewnątrz książek udostępnianych na miejscu w czytelnii. Użytkownicy zgłosili także potrzebę informacji dotyczącej obsługi wrzutni i self-checków. Okazuje się, że nawet użytkownicy którzy bez problemu obsługują osobiste urządzenia elektroniczne typu smartphone czy tablet oraz korzystają z bankomatu obawiają się korzystać z wrzutni i self-checków, których obsługa wydaje się intuicyjna. Dla użytkowników zmotoryzowanych istotnym okazał się brak parkingu, ponieważ z uwagi na lokalizację biblioteki w centrum miasta występują trudności ze znalezieniem miejsca do parkowania. Z kolei użytkownicy, którzy traktują Bibliotekę Główną jako miejsce, w którym spędzają czas, uczą się lub pracują zgłaszali potrzebę wzbogacenia oferty gastronomicznej o automaty z napojami, słodyczami i kanapkami lub bistro.

Krytyczne opinie na temat biblioteki są cennym źródłem informacji, jednak równie cennym są opinie pozytywne, które wskazują mocne strony instytucji i dają bezpośrednią wiedzę na temat tych realizowanych działań, które znalazły szczególne uznanie użytkowników i które warto kontynuować. Z tego też powodu trochę szkoda, że w ankiecie znalazło się miejsce na wyrażenie opinii o problemach i sugestiach, a nie było go na wyrażenie opinii na temat tego co się w funkcjonowaniu instytucji podoba. Zauważyli to sami użytkownicy, którzy opinie pozytywne przekazali po prostu w pytaniu otwartym.

Oczywiście samo przeprowadzenie badania, bez chęci wykorzystania jego wyników do wprowadzenia zmian w zarządzaniu instytucją wydaje się bezsensowne. Należy jednak mieć świadomość, że oczekiwania użytkowników są często nieracjonalne i niemożliwe do realizacji. Ważne jest więc aby w odpowiedzi na ich potrzeby uwzględnić możliwości instytucji oraz realną potrzebę wprowadzenia zmian.

Jak widać badanie satysfakcji użytkowników umożliwia nie tylko poznanie oceny jakości pracy biblioteki ale także zebranie wartościowych informacji na temat potrzeb i oczekiwań użytkowników w zakresie jej funkcjonowania oraz sposobu w jaki z niej korzystają. Informacje te mogą zostać wykorzystane przy planowaniu przyszłej strategii funkcjonowania instytucji, z tego też powodu na pewno warto je przeprowadzić. Niestety z uwagi na fakt, iż realizacja badania wymaga dużego nakładu pracy oraz czasu na jego przeprowadzenie, w małych bibliotekach może być to utrudnione.

Małgorzata Rokicka-Szymańska

Książnica Podlaska

BIBLIOTECZNE BLASKI I CIENIE

Biblioteczna Liga Powiatowa (trzech powiatów: białostockiego, łomżyńskiego, suwalskiego), w ramach 17. edycji zorganizowała w Tygodniu Bibliotek 2019 roku kolejne przedsięwzięcie. Organizatorzy spotkania zaprosili na forum brać biblioteczną, władze samorządowe, zainteresowane instytucje, prelegentów. Doskonale zawodowe zorganizowano 15.05.2019 r. „Bibliotekarz we współczesnym świecie”. Gospodarzem spotkania była Miejska Biblioteka Publiczna w Czarnej Białostockiej przy wsparciu Miejskiego Urzędu Gminy w Czarnej Białostockiej (o czym informowałam w „Głosie Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego” nr 1/(19)2019 roku). Biblioteka, zgodnie z tradycją poprzednich konferencji zaprezentowała swe osiągnięcia zawodowe, a przy okazji wypromowała gminę i powiat. Dzięki tym cyklicznym zlotom, organizowanym co roku w innej miejscowości należącej do BLP, „staramy się udowodnić naszym organizatorom, że jest grupa zawodowa bibliotekarzy, bez względu na ich liczebność w danym środowisku, która się integruje, realizuje różne działania na rzecz środowiska, nie tylko lokalnego, poszerza horyzonty myślowe, wymienia się doświadczeniami i akcentuje bycie w danej przestrzeni” – stwierdziła jedna ze współorganizatorek spotkania.

Podczas spotkania, wśród bibliotekarzy, została przeprowadzona mini sonda pt. „Zmiany w mojej bibliotece w latach 2014–2019”.

Zamysł badań wy płynął od przedstawicielki Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego (partnera w działaniu). Pozyskane informacje miały uzupełnić realizowany temat, a także zaprezentować biblioteczną codzienność. Każdy respondent mógł parokrotnie odpowiedzieć na dwa otwarte pytania. Ich celem było zgłoszenie faktów (pozytywnych i negatywnych) odnotowanych w poszczególnych bibliotekach wraz z uzasadnieniem. Zgodnie z założeniami otrzymane anonimowe wypowiedzi zaplanowano wykorzystać jedynie w zbiorczych zestawieniach. Wyniki mini sondy miały być zaprezentowane na spotkaniach merytorycznych oraz do sformułowania ogólnych spostrzeżeń dotyczących „bibliotecznych cieni i blasków”. Zaplanowano je również przedstawić w czasopiśmie branżowym. Pozyskana wiedza miała dać obraz zadowolenia i rozczarowań zawodowych podczas realizowania trudnych i ambitnych zadań. Dodatkowo respondenci wypełnili metryczkę, dającą wstępną wiedzę o nich, o ich miejscu pracy, oraz stanowisku zawodowym. Zgodnie z ustaleniami wypowiedzi miały być zebrane przez biblioteki powiatowe (współorganizatorów wydarzenia) i przekazane do pomysłodawcy ankiety w terminie do 29 grudnia 2019 roku. Autorka ankiety zdawała sobie sprawę, że respondenci cenią swój czas i nie są skłonni poświęcać wiele godzin na wypełnienie choćby małej ankiety. Dlatego też zastosowała minimalizację w pytaniach, przy zachowaniu tolerancji i szacunku dla innych.

Inicjatorka mini badań liczyła, że uzyska odpowiedź zwrotną od wszystkich pracowników merytorycznych poszczególnych bibliotek, biorących udział w spotkaniu. Bazując na liście obecności, na której odnotowało swe uczestnictwo 70 osób (w tym: 10 gości spoza branży zawodowej tj. prelegenci, samorządowcy oraz delegaci zaprzyjaźnionych instytucji). Podczas spotkania przekazano 60 druków informacyjnych o sondzie. Na badania zareagowali reprezentanci 39 placówek (tj. pracownicy merytoryczni z: powiatu białostockiego, łomżyńskiego,

suwalskiego, dodatkowo wypowiedziały się przedstawicielki bibliotek publicznych z: Książnicy Podlaskiej, Augustowa, Bielska Podlaskiego, Sejn, Sokółki).

Tabela 1.

Podział bibliotek biorących udział w badaniach ze względu na lokalizację terytorialną oraz realizowane zadania.

Bibliotek ogółem 39.

Podział bibliotek ze względu na lokalizację	Podział bibliotek ze względu na realizację zadań na danym obszarze		% bibliotek, które wypełniły ankietę
powiat białostocki	Gminne	7	18,0%
	Filie biblioteczne	11	28,2%
powiat łomżyński	Gminne	4	10,2%
	Filie biblioteczne	7	18,0%
powiat suwalski	Gminne	2	5,1%
przedstawiciele pozostałych bibliotek woj. podlaskiego.	Powiatowe	3	7,7%
	Gminne	1	2,6%
	Filie biblioteczne	4	10,2%

Tabela 2.

Liczba wypełnionych ankiet z podziałem terytorialnym.

Respondenci z poszczególnych bibliotek woj. podlaskiego z podziałem terytorialnym	Liczba wypełnionych ankiet	% bibliotek, które wypełniły ankietę
powiat białostocki	18	46,2%
powiat łomżyński	11	28,2%
powiat suwalski	2	5,1%
pozostali przybyli bibliotekarze	8	20,5%

Tabela 3

Podział respondentów ze względu na zajmowane przez nich na stanowisko zawodowe.

Stanowisko zawodowe	Liczba respondentów	% wypowiadających się respondentów w danej grupie
st. kustosz	5	12,9%
kustosz	6	15,4%
st. bibliotekarz	8	20,5%
bibliotekarz	7	17,9%
mł. bibliotekarz	1	2,6%
dyrektor/kierownik	7	17,9%
specjalista. ds animacji czytelnictwa	2	5,1%
instruktor	1	2,6%
pomoc bibliotekarza	2	5,1%

Tabela 4

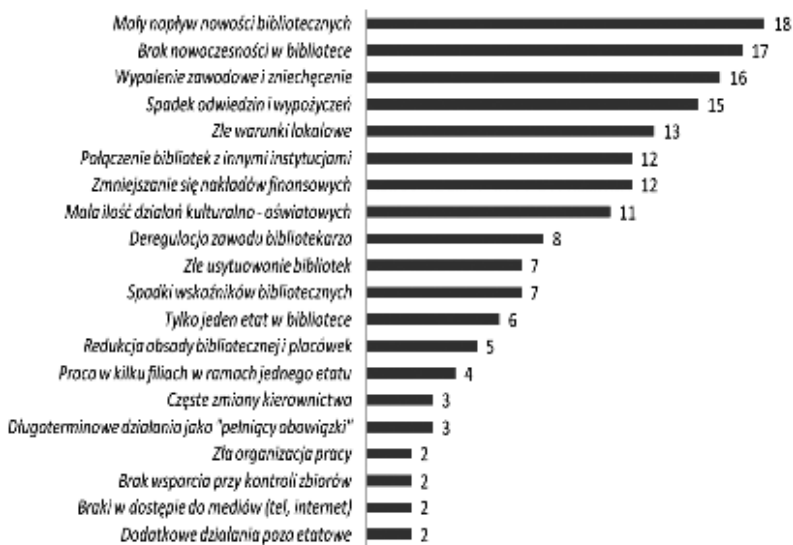
Liczba i rodzaj udzielonych wypowiedzi (negatywnych i pozytywnych) bibliotekarzy z danego terenu.

Respondenci z poszczególnych bibliotek województwa z podziałem terytorialnym	Liczba wypowiedzi negatywnych	Liczba wypowiedzi pozytywnych	Łączna suma wypowiedzi	% respondentów z danego obszaru ogólnej liczbie uzyskanych odpowiedzi
powiat białostocki	57	59	116	37,5%
powiat łomżyński	58	41	99	32,0%
powiat suwalski	12	11	23	7,5 %
pozostali przybyli bibliotekarze	38	33	71	23,0%

W oparciu o uzyskane odpowiedzi na pytania ankietowe, dokonano ich podziału, uwzględniając ilość wypowiedzi zbieżnych w danym temacie, łącząc je we wspólnym zagadnieniu. Dodatkowo zastosowano przelicznik procentowy wypowiadających się w danej kwestii.

Negatywne opinie

Wykres 1 – przedstawia 165 opinii negatywnych w 20 zbieżnych zestawieniach tematycznych.

1. 18 (46,2%) bibliotekarzy stwierdziło, że ma za mały napływ nowości bibliotecznych w stosunku do potrzeb odbiorców i liczby czytelników. Często czytelnicy rezygnują z usług biblioteki, licząc na zmianę sytuacji, wówczas „posiłkują się” domowymi księgozbiorami osób zaprzyjaźnionych. Niejednokrotnie użytkownicy dokonują zakupu poszukiwanej pozycji. Mobilni użytkownicy starają się wypożyczać zbiory reklamowane przez media oraz rekomendowane przez bliskich

w innych placówkach. Najczęściej korzystają z katalogów bibliotecznych on-line, dostępnych na stronach internetowych bibliotek lub gmin (o ile takie działania są realizowane w placówce). Niektóre budżety bibliotek zmniejszają się, a to rzutuje na wielkość dofinansowania danej placówki przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z programu *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych*. Ponadto elementem istotnym, który decyduje o wielkości wsparcia jest kategoria zamożności jednostki terytorialnej. Kolokwialnie rzecz ujmując niektóre biblioteki dopowiadały: „bogata gmina, a jednocześnie biblioteka dostanie więcej, biedna otrzyma niedużo”.

2. 17 (43,6%) bibliotekarzy odczuwa syndrom *wypalenia zawodowego*, będący niejednokrotnie obniżeniem *poczucia* dokonań osobistych, powodujący *zniechęcenie*, zmniejszenie aktywności, pesymizm, pomimo wielu wykonanych przez nich inicjatyw. Przy okazji dwie panie postawiły pytanie „Czy wysiłek i trud były potrzebne, czy warto się starać, jak i tak tego nikt nie zauważy?”.
3. 16 (35,9%) osób stwierdziło, że brak nowoczesności w ich bibliotekach – przestarzały sprzęt (lub jego brak), który rzutuje na atrakcyjność placówki. Szczególnie to odczuwalne podczas realizowanych zajęć dla poszczególnych grup wiekowych.
4. 15 (38,5%) przedstawicieli z poszczególnych placówek zarejestrowało spadki odwiedzin i wypożyczeń, mimo organizowanych imprez bibliotecznych, mających na celu zachęcenie odbiorców do korzystania z usług bibliotecznych. Wysyłane zaproszenia i rozmowy indywidualne nie zawsze skutkowały. Większość działań kulturalno-oświatowych realizowana była i jest w innych instytucjach kultury, które dysponują większą powierzchnią. Dlatego też te wspierające jednostki, odbierane są przez decydentów gminnych jako główni organizatorzy. Ta sytuacja również wpływała niekorzystnie na więzi między instytucjami.

5. 13 (28,2%) placówek odczuwa ciasnotę, trudne warunki lokalowe (bez zaplecza i magazynów), zawilgocone pomieszczenia, częste awarie elektryczne, problemy z ogrzaniem, rzutują na brak komfortu pracy. Takie sytuacje wywołują „wstyd zaprezentowania miejsca pracy”. Niektóre ww. sytuacje, powodują nieprzestrzeganie zasad BHP, np.: „obciążenie stropu, zagęszczenie zbiorów, montowanie dodatkowych półek na regałach, co stanowi zagrożenie i dodatkowo brak swobodnego sięgania po książki”. Parę respondentek sygnalizowało, że „nie były wykonywane przez wiele lat remonty”. Taka sytuacja wpływa niekorzystnie na całokształt pracy i wizerunek placówki.
6. 12 (28,2%) osób stwierdziło, że budżet instytucji przyznawany przez organizatora jest nieadekwatny do potrzeb instytucji. Jak zaobserwowała jedna z ankietowanych „instytucja w gminie jest postrzegana jako placówka potrzebna, jednakże odczuwalny jest regres odnośnie finansów w stosunku do jej potrzeb, które spowodowane są wieloma czynnikami”. Często organizator uzasadnia to ekonomizacją działalności kulturalnej. Doświadczenia niektórych bibliotek pokazują, że instytucje te odbierane są przez organizatorów jako mniej atrakcyjne w środowisku lokalnym. Dlatego też odczuwają ograniczenia finansowe i nie mają innego wyjścia, jak zrezygnować z zaplanowanych działań.
7. 12 (28,2%) bibliotekarzy doświadczyło negatywnych skutków po połączeniu statutowym biblioteki z domem kultury, ewentualnie z instytucją muzealną. W takiej sytuacji najczęściej brak jest zabezpieczenia interesów bibliotek, które nie mogą samodzielnie podejmować decyzji, ani wykorzystać swego zaplanowanego budżetu, który jest dość skromny. Kadrowo cyklicznie wspierają działania instytucji, z którymi są połączone, a ich inicjatywy są drugoplanowe. Książnice ubolewają nad „spadkiem wskaźników czytelnicych”.

8. 11 (28,2%) bibliotekarzy poinformowało, że za mało organizowanych jest działań kulturalno-oświatowych, popularyzujących książkę i czytelnictwo (w tym: spotkań autorskich, wykładów, prelekcji, konkursów), które zapewne wpłynęłyby na wzrost czytelnictwa na danym terenie.
9. 8 (20,5%) ankietowanych wymieniło deregulację zawodu bibliotekarza, która przyczyniła się do niepokoju o zachowanie standardów jakości pracy. Zauważono „byłe jakość” w realizacji zadań bibliotecznych, która spowodowana jest zatrudnieniem osób bez kwalifikacji zawodowych. Często do placówek na stanowiska kierownicze zatrudniane są osoby po znajomości, bez wiedzy fachowej. Uwolnienie zawodu spowodowało jeszcze większe lekceważenie przez naszych decydentów potrzeb bibliotecznych.
10. 7 (17,9%) bibliotekarek poruszyło temat spadku aktywności bibliotecznej dzieci i młodzieży, które często nie mają możliwości dotarcia do biblioteki, pomimo chęci. Ta grupa o określonych godzinach opuszcza mury szkolne i jest odwożona autobusem szkolnym bezpośrednio do miejsca zamieszkania. Jak temu przeciwdziałać? Bo przecież „przeładowany program zajęć pozalekcyjnych czytelników w wieku szkolnym, przemęczenie dzieci, brak czasu na dodatkowe aktywności (mimo ich atrakcyjności oraz dostosowania do wieku i zainteresowań) wpływa na dany stan rzeczy” – jak stwierdziła jedna z respondentek.
11. 7 (17,9%) pań potwierdziło, „że ich placówki są niefortunnie usytuowane, daleko od centrum, brak komunikacji utrudnia szczególnie starszym nie mobilnym użytkownikom dotarcie do placówki”. Ponadto dodatkowo zasygnalizowano że „złe oświetlenie i nierówna nawierzchnia dróg ma również wpływ na aktywność korzystania z usług instytucji”.
12. 6 (15,4%) przedstawiciele bibliotek stwierdziło, że w placówce zatrudniona jest jedna osoba, która musi realizować wszystkie zada-

nia, powierzano jej przez organizatora „jest kierownikiem, sprzątaczką, animatorem kulturalno-oświatowym, pozyskuje granty, i jeszcze dodatkowo pomaga innym instytucjom. A doba ma tylko 24 godziny”. Trzy bibliotekarki dodały, że mają zaległości w urlopie wypoczynkowym, jak zauważyły „pracy merytorycznej jest wiele, a wsparcia brak”.

13. 5 (12,8%) respondentów wymieniło likwidację filii bibliotecznej w danej strukturze, zmniejszana jest obsada biblioteczna lub ilości godzin pracy (z etatu na $\frac{3}{4}$ lub $\frac{1}{2}$), ten stan rzeczy spowodowany jest oszczędnościami finansowymi.
14. 4 (10,2%) ankietowanych stwierdziło, że w ramach jednego etatu pracują w dwóch filiach bibliotecznych, ewentualnie wspierają bibliotekę gminną, realizując szereg zadań powierzonych przez zwierzchnika.
15. 3 (7,7%) pracowników jest na stanowisku dyrektora, jednakże od wielu lat jest to funkcja „pełniący obowiązki”. Takie zaszeregowanie rzutuje na ich pracę, a przede wszystkim na uposażenie finansowe, a w przyszłości również na emeryturę.
16. 3 (7,7%) osoby nadmienili o zbyt częstych zmianach kierownictwa jednostki nadrzędnej, które wprowadzają dezorientację i niszczą porządek, przez co „następuje destabilizacja, zmiana celów szczegółowych”, to z kolei powoduje, że człowiek nie czuje się zbyt pewnie podczas wykonywania powierzonego zadania „zarówno w warstwie materialnej, jak i *kadrowej*”.
17. 2 (5,1%) bibliotekarki zaznaczyły, że dodatkowo muszą czuwać nad bezpieczeństwem dzieci podczas ich rozwoju po zajęciach szkolnych. Działania te realizowane są podczas pracy merytorycznej i wówczas instytucja jest nieczynna, przez co czytelnicy są niezadowoleni.
18. 2 (5,1%) bibliotekarzy zasygnalizowało, że nie ma w bibliotece telefonu służbowego (korzystają z aparatu prywatnego) oraz Internetu.

19. 2 (5,1%) respondentki odniosły się do cyklicznie realizowanej kontroli zbiorów, która wykonywana jest bez pomocy zewnętrznej ze strony organizatora bądź biblioteka otrzymuje wsparcie „od czasu do czasu”. Bibliotekarki realizują najczęściej to zadanie we własnym zakresie. Oczywiście w dokumentacji wpisywana jest fikcyjna komisja.
20. 2 (2,6%) osoby odniosły się do złej organizacji pracy (zarządzaniem personelu) na przestrzeni paru lat przez dyrektora placówki, co wpłynęło na brak motywacji innych do pracy, bezpodstawne złe opiniowanie pracowników, brak szacunku do drugiego człowieka, niskie wynagrodzenie, nieustanna krytyka, lekceważenie personelu.

Pozytywne opinie

Wykres 2 – w drugiej części mini ankiety odnotowano

21 tematycznie zbieżnych pozytywnych spostrzeżeń wskazanych przez 144 ankietowanych.

1. 20 (51,2%) bibliotekarzy zaakcentowało rolę systematycznych szkoleń, które są organizowane przez bibliotekę wojewódzką w ramach doskonalień zawodowych i przyczyniają się do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Przy okazji tych spotkań jest realizowana wymiana doświadczeń między pracownikami bibliotek, która służy nie tylko pracy zawodowej, ale również zacieśnianiu więzi prywatnych.
2. 17 (43,5%) respondentów zauważyło wsparcie bibliotek poprzez otrzymane środki finansowe zewnętrzne w ramach projektów oraz sponsoringu, które służą poszerzeniu oferty działań bibliotecznych.
3. 16 (41%) pracowników wymieniło szereg kreatywnych działań, które poprawiły ich odbiór w środowisku lokalnym. Były to np. udział w ogólnopolskich programach takich jak: Dyskusyjne Kluby Książki, „Mała książka – wielki człowiek” (pozyskanie nowych czytelników, zwiększenie możliwości atrakcyjności usług bibliotecznych, zainteresowanie biblioteką poszczególnych grup wiekowych, które do tej pory z niej nie korzystały), ogólnopolskich akcjach: Noc Bibliotek, Tydzień Bibliotek, Narodowe Czytanie, Jak nie czytam jak czytam, Cała Polska czyta dzieciom.
4. 13 (33,3%) osób zaakcentowało stworzenie nowoczesnej strony internetowej oraz zamieszczanie informacji o wydarzeniach bibliotecznych w mediach społecznościowych oraz w prasie lokalnej;
5. 10 (25,6%) przedstawiciele bibliotek podkreśliło istotną rolę zautomatyzowania procesów bibliotecznych poprzez zakup programu bibliotecznego (bez względu na jego rodzaj), który ułatwia i usprawnia opracowanie zbiorów, proces wyszukiwania, obsługę czytelników, zwiększa atrakcyjność instytucji. Dwie bibliotekarki wymieniły „zwiększenie etatów w Dziale Opracowania Zbiorów, dzięki czemu szybciej postępuje komputeryzacja biblioteki”.
6. 9 (23%) bibliotekarzy zaznaczyło dobrą współpracę z Biblioteką Powiatową, która jest partnerem w wielu działaniach, wspiera w pracy merytorycznej, promuje, motywuje, pozyskuje i przekazuje

dary książkowe, ubogaca wiedzę bibliotekarzy poprzez organizację szkoleń i wymianę doświadczeń, staje w obronie bibliotek, zauważa pracę innych. „Najważniejsze to pochwały, dobre słowo, życzliwość, nagrody” – jak stwierdziły dwie respondentki.

7. 8 (20,5%) osób podkreśliło, że ich zbiory zostały wzbogacone przez zbiory specjalne w tym: audiobooki, wydawnictwa muzyczne, dodatkowo zakupiono gry planszowe i ulubione czasopisma kobiece (które można wypożyczać do domu).
8. 7 (17,9%) bibliotekarzy stwierdziło, że wewnętrzne remonty placówek w tym nowa aranżacja, a przede wszystkim zmiana kolorów w pomieszczeniach, zakup nowych mebli oraz odnowienie starych, wpłynęło na lepsze samopoczucie personelu i większą aktywność środowiska lokalnego.
9. 6 (17,9%) respondentów potwierdziło korzystanie z nowych technologii, które pozwoliły na wykorzystanie robotów (Pady, Photon) do uatrakcyjnienia spotkań z czytelnikami. Narzędzia te spowodowały, że biblioteka publiczna jest odbierana „jako instytucja interesująca, nowoczesna”.
10. 6 (17,9%) bibliotekarzy zasygnalizowało harmonijną współpracę z lokalnymi placówkami kulturalno-oświatowymi, odnotowano pozytywny przepływ informacji, wzajemną życzliwość i wsparcie, które motywuje do podejmowania kolejnych zadań.
11. 5 (12,8 %) bibliotek poinformowało, że pozyskało dotację w programie Kraszewski na sprzęt komputerowy.
12. 4 (10,2%) bibliotekarzy stwierdziło, że wykonany został remont elewacji i zagospodarowany plac wokół budynku, który przyczynił się do lepszego odbioru instytucji i zwiększenia aktywności czytelników.
13. 4 (10,2%) bibliotekarki podkreśliły dużą satysfakcję z miejsca pracy i realizowanych przedsięwzięć oraz pozytywny odbiór ich działań.
14. 3 (7,6%) respondentki podkreśliły, że istotną rolą, rzutującą na ich pracę zawodową, są więzi interpersonalne, integracje zespalające i

- łącznie grupy, czemu służą różnorodne spotkania, wyjazdy, wymiana doświadczeń.
15. 3 (7,6%) biblioteki powiększyły swą powierzchnię, dzięki małej modernizacji instytucji, która pozwoliła wygospodarować dodatkową przestrzeń na magazynek lub toaletę.
 16. 3 (7,6%) instytucje stwierdziły, że przystąpiły do konsorcjum IBUK Libra, a jedna zaplanowała z początkiem stycznia 2020 r. uruchomienia opcji korzystania z dostępu do cyfrowej wypożyczalni Legimi. Platforma ta oferuje możliwość wypożyczenia e-książek, które czytać można na komputerze, smartfonie, tablecie lub czytniku.
 17. 3 (7,6%) placówki, dzięki dofinansowaniu zewnętrznemu, powiększyły swą powierzchnię. Jedna została już wybudowana, ze wspólną lokalizacją w centrum gminy, druga jest w trakcie budowy, a trzecia rozpoczęła remont generalny. Należy tu podkreślić ogromne zaangażowanie władz samorządowych, które wspierają biblioteki. Jedna z dyrektorek zakomunikowała: „Jest to światelko w tunelu po wielu latach oczekiwania”.
 18. 2 (5,1%) bibliotekarki poinformowały, że sporym zainteresowaniem wśród czytelników cieszą się miejsca wydzielone w bibliotece, gdzie można skorzystać z instrumentów muzycznych, playstation, projektora z ekranem dla słabo widzących oraz punkty zabaw dla najmłodszych.
 19. 2 (5,1%) instytucje odnotowały zmiany, związane z zatrudnieniem nowych osób na stanowisku kierowniczym, które wpłynęły na lepsze relacje interpersonalne i współpracę w bibliotece.
 20. 1 (2,5%) osoba zaakcentowała powstanie filii bibliotecznej.
 21. 1 (2,5%) bibliotekarka zauważyła, że „połączenie dwóch bibliotek publicznych, działających w jednym mieście, było sensowne, te działania m.in. przyczyniły się do wydłużenia czasu pracy instytucji i realizacji wielu pomysłów promujących czytelnictwo”.

Podsumowanie

Przytoczono 309 wypowiedzi (negatywnych i pozytywnych) 39 respondentów – uczestników Bibliotecznej Ligi Powiatowej, którzy ukazywali cienie i blaski swych bibliotek. Średnio każdy respondent przekazał 7,9 opinii (bez względu na jej rodzaj). Uzyskane wypowiedzi nie są wyczerpujące, są jedynie sygnałem realizowanych działań merytorycznych przez biblioteki, którym nie zawsze udało się w pełni zrealizować i otrzymać satysfakcję z wykonanych czynności. Lista zadań zapewne nie ma końca, ale uwzględniono tylko te ważniejsze (ukazując „cienie i blaski”). Duży wpływ na zasygnalizowane informacje miały niekiedy czynniki zewnętrzne (często nie zależne od personelu) pomimo zaangażowania pracowników merytorycznych, którzy nie byli w stanie wykonać zaplanowanych przedsięwzięć. Opierając się na wypowiedziach ankietowanej grupy przedstawicieli bibliotek województwa podlaskiego, która stwierdziła, że „musieliśmy dokonać wyboru, oceny spraw ważnych i mniej ważnych, wcielając to w życie. Niejednokrotnie były to decyzje trudne i nie zawsze korzystne dla instytucji...”. Pozyskane informacje w oparciu o wypowiedzi pracowników merytorycznych dały obraz bibliotek „wyciszonych i aktywnych”, ukazały przeobrażenia w poszczególnych placówkach na przestrzeni 6 lat. Zauważymy spostrzeżenia pozytywne i negatywne, które rzutowały na działalność poszczególnych jednostek. Pozytywne zmiany spowodowały uczucie zadowolenia, przyczyniając się do radości osób zainteresowanych danym tematem, „zapewniając spokój umysłu i serca”. Z kolei niezadowolenie przyniosło apatię i niechęć, ale „niektórych rzeczy po prostu, nie da się zmienić” – zauważyła przedstawicielka z powiatu łomżyńskiego. Z kolei bibliotekarka z powiatu białostockiego, stwierdziła, że „każde podejmowane działanie ma swój nakreślony cel, jeśli ktoś docenia naszą pracę, chętniej podejmujemy nowe wyzwania, które przynoszą efekty”, natomiast „jeśli brak jest spełnienia i wsparcia to trudno zrealizować

zamierzenia”. Jak zapewne wszystkim wiadomo na nasze plany rzutuje także dobra współpraca i pozytywne relacje z koalicjantami. Istotną rolę odgrywa i motywuje do dalszych działań „pochwała, uśmiech, miłe słowa kierowane pod adresem mojej pracy, którą wykonuję rzetelnie” – jak zaobserwowała przedstawicielka z powiatu białostockiego. Pomimo niezadowolenia z przyczyn od nas niezależnych, większość z nas realizuje powierzone zadania z pasją, niejednokrotnie urzeczywistniając marzenia, często przy wsparciu osób trzecich, jak zauważyła bibliotekarka z powiatu suwalskiego „na aktywną i wspierającą grupę seniorów i wolontariuszy możemy zawsze liczyć”. Bibliotekarze starają się udowodnić wszem i wobec, że odgrywają istotną rolę w środowisku lokalnym, wykonując zamierzone przedsięwzięcia, o czym poinformowali nas ankietowani. Podstawą wielu działań są finanse, przychylności władzy samorządowej, a przede wszystkim zaangażowanie jednostki bądź zespołu. Podstawą kształtowania dobrej atmosfery w pracy jest więc harmonia między personelem, komunikacja między zwierzchnikami a pracownikami. Wielu ankietowanych podkreślało dobre relacje interpersonalne, uznanie przełożonych. Te czynniki często wyzwały kreatywność, powstawanie kolejnych inicjatyw, które organizowane w grupie zawodowej nadają większy sens w działaniu. W niektórych bibliotekach nastąpiły zmiany personalne na stanowiskach kierowniczych, powodując „uzdrowienie atmosfery w bibliotece” wyartykułowało to parę osób.

Dzięki staraniom pracowników bibliotek, instytucje te są centrum życia kulturalnego miast, miasteczek i wsi, które nie tylko wspomagają rozwój intelektualny, ale są miejscem przyjaznym i pomocnym mieszkańcom. Biblioteki borykają się z wieloma problemami. Jednakże wspólna wymiana doświadczeń, szkolenia, samodoskonalenie poprzez czytanie literatury zawodowej procentuje, pozwala się odnaleźć i inwestować w siebie. Niejednokrotnie modyfikacja działań przy wsparciu czynników zewnętrznych była powodem zadowolenia

i satysfakcji. Wyzwania i marzenia nie zawsze da się osiągnąć, jednakże warto je mieć, bo, jak stwierdziła bibliotekarka z powiatu łomżyńskiego, „kształtujemy wizerunek biblioteki poprzez opinie o naszej instytucji (wygląd, estetyka, atmosfera) od strony czytelników. A udział w różnych projektach uatrakcyjni ofertę biblioteki. Ważne jest też, aby osoba pracująca w tym zawodzie była otwarta, komunikatywna, żeby mogła dotrzeć do wszystkich użytkowników naszych usług oraz partnerów zawodowych. Wówczas większość barier można pokonać przy samodyscyplinie, skrupulatności, umiejętności planowania i logicznym myśleniu”. Wielu pracowników bibliotek w swoich wypowiedziach podkreślało, że na przestrzeni lat instytucje ulegały przemianom, choć nadal odczuwane są braki przestrzenne, ilość kadry, skromny budżet, który nie zawsze pozwala realizować plany, ale konsekwentne dążenie do urzeczywistnienia wizji spowodowało jasne wytyczenie kierunku rozwoju instytucji.

Miejmy nadzieję, że biblioteka i jej idea „trzeciego miejsca” znana wszystkim bibliotekarzom utrzyma się i ta ocena trafi do najbardziej opornych odbiorców w środowisku lokalnym. Życmy sobie, aby realizowane zadania składające się na codzienne życie, miały jak najwięcej „pozytywnych blasków”, a instytucje mogły poszczycić się zmodernizowanymi przestrzeniami, wyposażonymi w nowe technologie, a pracujący tam bibliotekarze mieli czas na realizację wielu zadań ukierunkowanych na potrzeby użytkowników w każdym wieku.

Kreatywność niektórych bibliotek nawet w **okresie pandemii koronawirusa była zauważalna pomimo** zamknięcia instytucji dla czytelników. Niektórzy docierali skutecznie do odbiorców bibliotek w przestrzeni wirtualnej, wykorzystywali nowoczesne formy komunikacji online.

Dziękuję i gratuluję każdemu z osobna i razem za wielopłaszczyznowe działania.

Irena Zarzecka-Legieta

Książnica Podlaska

ELEKTRONICZNE ŹRÓDŁA INFORMACJI
NA PRZYKŁADZIE KWEREND Z INFORMATORIUM
KSIĄŻNICY PODLASKIEJ

W dobie intensywnych przemian technologicznych i naukowych zmiany następują również w bibliotekach.

Do zadań współczesnego pracownika agencji informacyjnej należy poszukiwanie nowych zasobów elektronicznych, aby udzielona informacja była jak najbardziej pełna, oparta nie tylko na własnych źródłach ale również sięgała po inne bazy, spisy bibliograficzne czy e-serwisy.

Obok tradycyjnych źródeł informacji, takich jak katalogi i kartoteki własne oraz katalogi innych bibliotek, najbardziej popularną „skarbnicą wiedzy” jest Biblioteka Narodowa.

Tworzone przez nią bibliografie i centralne katalogi stały się podstawową bazą danych, jakiej używają bibliotekarze w odpowiedzi na zapytania czytelników.

Jak informuje na swojej stronie Biblioteka Narodowa, od 2016 r. skupia się ona na rejestrowaniu wszystkich czasopism naukowych niezależnie od częstotliwości ukazywania się, w tym zeszytów naukowych wyższych uczelni i prac instytutów naukowych, które nie mają charakteru serii wydawniczych.

Natomiast rejestracji nie podlegają artykuły ze: specjalistycznych czasopism technicznych, popularno-naukowych, magazynów ilustrowanych, czasopism dziecięcych i młodzieżowych, kobiecych, sportowych

oraz gazet i tygodników. Tę lukę częściowo wypełniają niektóre ogólnodostępne bazy bibliograficzne.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie najczęściej wykorzystywanych przeze mnie bibliografii elektronicznych wraz z przykładowymi kwerendami, z jakimi spotkałam się w swojej pracy.

**ELEKTRONICZNE ŹRÓDŁA INFORMACJI –
NAUKI MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZE, ROLNICTWO,
LEŚNICTWO, TECHNIKA**

Temat: *Toksyczne rośliny w naszych domach.*

Temat: *Znaki towarowe jako element budowania marki produktu.*

źródło informacji: ***Baza AGRO***

Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

<http://agro.icm.edu.pl>

Zakres tematyczny: leśnictwo, rolnictwo, ogrodnictwo, biologia, geodezja, przemysł spożywczy, drzewny, nauki przyrodnicze, weterynaria, zootechnika, ochrona środowiska

Zasięg chronologiczny: od 1992 r.

Bibliograficzna baza danych, obejmująca opisy publikacji z 899 tytułów czasopism polskich naukowych, popularnonaukowych i fachowych. Są to m.in.: *Mój Piękny Ogród, Przegląd Piekarski i Cukierniczy, Atest, Architektura Krajobrazu, Przegląd Papierniczy, Aura, Weterynaria po Dyplomie, Przegląd Techniki Rolniczej i Leśnej, Drwal, Farmer, Przyroda Polska...*

Temat: *Maszyny budowlane i drogowe stosowane w inżynierii lądowej i budownictwie.*

Temat: *Panele fotowoltaiczne szansą na rozwój polskiej gospodarki.*

źródło informacji: ***BazTech***
<http://baztech.icm.edu.pl/>

Zakres tematyczny: ekonomia i zarządzanie, geodezja, nauki techniczne, ścisłe, ochrona środowiska, architektura

Do opisów artykułów dodawane są bibliografie załącznikowe (od 2005 r.), a na podstawie umów z wydawcami – pełne teksty publikacji.

Zasięg chronologiczny: od 1998 r.

Bibliograficzno-abstraktowa baza tworzona przez 23 biblioteki, której koordynatorem jest Politechnika Krakowska. Zawiera artykuły z 727 polskich czasopism technicznych, takich jak: *Logistyka, Drogi i Mosty, Ceramika Budowlana, Architectus, Chłodnictwo i Klimatyzacja, Ekonomia i Środowisko, Farby i Lakierzy, Geodezja i Kartografia, Problemy Kolejnictwa, Zarządzanie Przedsiębiorstwem, Gaz-Woda i Technika Sanitarna, Kwartalnik Architektury i Urbanistyki, Bezpieczeństwo Pracy...*

Temat: *Wykorzystanie drewna modrzewiowego w przemyśle stolarskim.*

Temat: *Najstarsze drzewa w Puszczy Białowieskiej.*

źródło informacji: ***Bazy Bibliograficzne IBL***
Instytut Badawczy Leśnictwa
<http://weblis.ibles.pl/libcat/index.html>

Zakres tematyczny: leśnictwo i nauki pokrewne

Zasięg chronologiczny: od 1989 r.

Tworzona jest w oparciu o zbiory biblioteki IBL w Sękocinie Starym. Obejmuje bibliografię prac naukowo-badawczych wykonanych w IBL, opisy bibliograficzne z 1700 tytułów czasopism polskich i zagranicznych o tematyce leśnej oraz bazę publikacji pracowników IBL.

Rejestruje artykuły m.in. z następujących czasopism: *Drwal, Echa Leśne, Przyroda Polska, Las Polski, Przemysł Drzewny, Chronimy Przyrodę Ojczystą, Poznajemy Las, Sylwan, Rocznik Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego, Przegląd Leśniczy...*

Temat: *Populacja bociana białego w Europie.*

Temat: *Obszary występowania Żołny zwyczajnej (Merops apiaster) w Polsce*

źródło informacji: ***Bibliografia Ornitologiczna***

*Polskie Towarzystwo Zoologiczne i Muzeum Przyrodnicze
Uniwersytetu we Wrocławiu*

<http://www.muzeum-przyrodnicze.uni.wroc.pl/ornitol/>

Zakres tematyczny: ornitologia, ochrona ptaków, prace naukowe o ptakach

Zasięg chronologiczny: od 1991 r.

Powstaje w oparciu o zbiory Polskiego Towarzystwa Zoologicznego i Muzeum Przyrodniczego Uniwersytetu Wrocławskiego.

Zawiera spis publikacji z ok. 200 tytułów czasopism takich jak: *Acta Ornithologica, Chronimy Przyrodę Ojczystą, Kulon, Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody, Ekologia Polska, Journal of Ornithology, Łowiec Polski, Wszechświat, Wiadomości Ekologiczne, Przyroda Polska, Ptaki, Biologia, Ptaki Śląska, Przegląd Przyrodniczy...*

Temat: *Stężenie metali ciężkich w wodach Narwi i Bugu.*

Temat: *Występowanie torfowisk w Polsce.*

źródło informacji: ***Bibliografia Geologiczna Polski***

Państwowy Instytut Geologiczny

https://katalog.pgi.gov.pl/F/?func=find-b-0&local_base=pgi03

Zakres tematyczny: nauki geologiczne oraz geofizyka, górnictwo, ochrona środowiska, gleboznawstwo, geografia itp

Zasięg chronologiczny: 1989-2019

Prezentuje dorobek naukowy środowiska polskich geologów. Obejmuje materiały zarówno wydawane w kraju, jak i zagraniczne, zawiera publikacje z zakresu nauk geologicznych oraz wybrane prace z dziedzin pokrewnych, takich jak: geofizyka, górnictwo, ochrona środowiska, gleboznawstwo, geografia itp. Opracowywane są w niej monografie, artykuły z czasopism, materiały konferencyjne, recenzje oraz prace popularnonaukowe. Odnotowuje publikacje z następujących czasopism: *Woda – Środowisko – Obszary – Wiejskie, Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych, Przegląd Geologiczny, Nafta- Gaz, Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego, Gospodarka Wodna, Wszechświat...*

**ELEKTRONICZNE ŹRÓDŁA INFORMACJI –
HUMANISTYKA, NAUKI SPOŁECZNE, KULTURA I SZTUKA**

Temat: *Przedwojenni ilustratorzy literatury dziecięcej.*

Temat: *Recenzja teatralna sztuki Zofii Nałkowskiej „Dom kobiet”
wystawianej w Teatrze Polskim w Warszawie w 1930 r.*

źródło informacji: **Bibliografia BARA**

Instytut Badań Literackich

<http://bar.ibl.waw.pl/>

Zakres tematyczny: historia literatury polskiej, literatury dziecięcej, oraz recepcja literatur obcych w Polsce, krytyka literacka, artystyczna i filmowa, recenzje teatralne

Zasięg chronologiczny: XIX i XX w. (do 1939 roku)

Jest to bibliografia retrospektywna, która rejestruje artykuły z 2200 tytułów czasopism takich jak: *Ateneum Wileńskie, Biblioteka War-*

szawska, Bluszcz, Kino dla Wszystkich, Kłosa, Tygodnik Ilustrowany, Tygodnik Petersburski, Dziennik Literacki, Dziś i Jutro, Echo Warszawskie, Gazeta Literacka, Gazeta Lwowska, Kino...

Temat: *Turystyka medyczna przejawem współczesnych trendów i tendencji.*

Temat: *Akcjonariat pracowniczy jako instrument nowoczesnego zarządzania firmą.*

źródło informacji: **BazEkon**

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

<https://bazekon.uek.krakow.pl/>

Zakres tematyczny: nauki społeczne i ekonomiczne, gospodarka, turystyka, bezpieczeństwo publiczne. W 2004 roku rozszerzono strukturę bazy o pole Literatura. W polu tym została umieszczona literatura cytowana przez autora

Zasięg chronologiczny: od 1992 r.

Bibliograficzno-abstraktowa baza danych tworzona przez zespół bibliotek ekonomicznych, których koordynatorem jest BGUE w Krakowie, oparta na zawartości 400 tytułów polskich czasopism naukowych, gospodarczych oraz serii wydawniczych uczelni i wydziałów ekonomicznych, a także instytucji naukowych. Baza jest częściowo pełnotekstowa. Zawiera opisy bibliograficzne z takich czasopism jak: *Optimum Wieś i Rolnictwo, Stosunki Międzynarodowe, Wiadomości Statystyczne, Rynek Pracy, Przegląd Prawa Publicznego, Samorząd Terytorialny, Gazeta Bankowa, Problemy Jakości, Boss Gospodarka, Personel i Zarządzanie, Bank i Kredyt...*

Temat: *Manipulacja w reklamie telewizyjnej skierowanej do dzieci.*

Temat: *Dom i bezdomność w poezji Ewy Lipskiej.*

źródło informacji: ***BazHum***

Muzeum Historii Polski w Warszawie

<http://bazhum.muzhp.pl/>

Zakres tematyczny: humanistyka i inne nauki społeczne

Baza bibliograficzna odnotowuje opisy artykułów z 830 polskich naukowych czasopism humanistycznych i społecznych. Baza w części pełnotekstowa.

Sporządza zestawienia publikacji m.in. z następujących czasopism: *Teksty Drugie, Chowanna, Studia nad Rodziną, Przegląd Historyczny, Acta Universitatis Lodzianensis, Elpis, Pamiętnik Literacki,*

Medycyna Nowożytna, Niepodległość i Pamięć, Palestra, Wychowanie w Rodzinie, Prace Polonistyczne, Studia Teologiczne...

Temat: *Polska prasa studencka w II Rzeczypospolitej.*

Temat: *Kultura fizyczna w Polsce po II wojnie światowej.*

źródło informacji: ***Bibliografia Historii Polskiej***

Institut Pamięci Narodowej, Instytut Historii PAN

<https://bibliografia.ipn.gov.pl/bhp/katalog-on-line/8338>, *Katalog.html*

Zakres tematyczny: historia Polski, wojskowość

Zasięg chronologiczny: 1980-2011

Bibliografia oparta jest na zawartości książek i wydawnictw ciągłych dotyczących historii Polski w jej historycznych granicach, a także dziejów emigracji i Polonii. Można tam znaleźć artykuły z takich czasopism jak: *Pamiętnik Teatralny, Zeszyty Historyczne, Mówią Wieki, Kwartalnik Historii Prasy Polskiej, Archeion, Dzieje Najnowsze, Kwartalnik Historii Nauki i Techniki, Archiwa-Biblioteki i Muzea Kościelne...*

Temat: *Znaczenie i promocja sportu osób niepełnosprawnych jako formy rehabilitacji.*

Temat: *Zalecenia żywieniowe dla osób starszych – wyzwania i nowe kierunki.*

źródło informacji: **Bibliografia Zawartości Czasopism**

Biblioteka Główna AWF we Wrocławiu

https://bg.awf.wroc.pl/?page_id=120

Zakres tematyczny: wychowanie fizyczne, sport, turystyka i rekreacja, medycyna, biomechanika, fizjologia, rehabilitacja, fizjoterapia, higiena, promocja zdrowia, psychologia, pedagogika, socjologia, nauki ekonomiczne

Zasięg chronologiczny: 1991 r.

Zawiera opisy bibliograficzne wybranych artykułów z czasopism oraz wydawnictw ciągłych gromadzonych w bibliotece, zarówno polskich, jak i zagranicznych. Są to m.in.: *Fizjoterapia&Rehabilitacja, Asystent Trenera, Niepełnosprawni i Rehabilitacja, Medycyna Manualna, Rehabilitacja Medyczna, Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu, Ekonomiczne Problemy Turystyki, Cross, Medycyna po Dyplomie, Polish Journal of Cosmetology, Świat Nauki, Rynek Turystyczny...*

Temat: *Znaczenie metody Marii Montessori dla rozwoju i integracji sensoryczno-metodycznej u dzieci w wieku przedszkolnym.*

Temat: *Zastosowanie biblioterapii w kształtowaniu zachowań przystosowanych uczniów upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim.*

źródło informacji: **EDUKACJA**

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu

https://aleph.dbp.wroc.pl/F?func=find-b-0&local_base=dbp03

Zakres tematyczny: pedagogika, psychologia filozofia, socjologia i inne dziedziny wiedzy, podejmujące temat edukacji w Polsce i na świecie oraz z dydaktyki i metodyki nauczania, poszczególnych przedmiotów

Zakres chronologiczny: od 1990 r.

Baza bibliograficzna współtworzona przez dolnośląskie biblioteki pedagogiczne. Oparta na zawartości kilkuset tytułów polskich czasopism pedagogicznych, psychologicznych oraz wybranych czasopism filozoficznych, socjologicznych i z innych dziedzin wiedzy, podejmujących temat edukacji w Polsce i na świecie, dydaktyki, metodyki poszczególnych przedmiotów nauczania, psychologii i in. z takich czasopism jak: *Forum Logopedy, Edukacja Ustawiczna Dorosłych, Wychowanie w Przedszkolu, Remedium, Biblioteka w Szkole, Języki Obce w Szkole, Sygnał, Wychowawca, Niepełnosprawność i Rehabilitacja, Polityka Społeczna, Nauczyciel i Szkoła...*

Temat: *Terapia zajęciowa w domach pomocy społecznej.*

Temat: *Edukacyjne i terapeutyczne aspekty sztuki w pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie.*

źródło informacji: **PEDAGOG**

Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego

https://aleph.uni.opole.pl/F/?func=find-b-0&local_base=uop03

Zakres tematyczny: opieka społeczna, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, specjalna, przedszkolna i wczesnoszkolna, praca socjalna, prawa człowieka, profilaktyka i terapia uzależnień, problemy rodziny, rehabilitacja niepełnosprawnych

Zasięg chronologiczny: od 1990 r.

Jest to baza dziedzinowa. Obejmuje opisy bibliograficzne artykułów z czasopism, książek, przepisów prawnych i wydawnictw seryjnych prace doktorskie i habilitacyjne, referaty z konferencji naukowych,

podręczniki oraz inne dokumenty publikowane w języku polskim lub przetłumaczone na język polski.

Bibliografia rejestruje artykuły z takich czasopism jak: *Szkoła Specjalna, Dziecko Krzywdzone, Wspólne Tematy, Psychologia w Szkole, Pedagogika Rodziny, Życie Szkoły, Opieka Wychowanie Terapia, Problemy Opiekunczo-Wychowawcze, Coaching, Praca Socjalna, Alkoholizm i Narkomania, Roczniki Psychologiczne...*

Wyżej wymienione bazy, stanowią tylko część z ogólnodostępnych bibliografii. Są cennym źródłem informacyjnym, uzupełniającym w stosunku do Bibliografii Zawartości Czasopism Biblioteki Narodowej.

Trudność w korzystaniu z wymienionych zasobów wynika z ich dużego rozproszenia w sieci oraz ze zbyt małej ilości działań promujących, podejmowanych przez ich twórców.

Tytuły czasopism, przedstawione w tym artykule, w większości są dostępne w Czytelnicy Książnicy Podlaskiej i w przeważającej części nie są ujmowane przez Bibliografię Zawartości Czasopism Biblioteki Narodowej.

Izolda Hukałowicz

Książnica Podlaska

O PRACY Z MŁODYM CZYTELNIKIEM W BIBLIOTECIE PORADY I REFLEKSJE

Jednym z podstawowych zadań bibliotek publicznych – obok gromadzenia, opracowywania i przechowywania zbiorów – jest obsługa czytelników oraz działalność edukacyjna, kulturalna i popularyzatorska (oczywiście, są to zadania określone w sposób bardzo ogólny; pełny katalog zadań bibliotek jest szeroki, ale nie jest on przedmiotem niniejszego artykułu).

Bardzo ważną grupą klientów, wobec których biblioteki prowadzą działania, są tzw. **młodzi czytelnicy**. Spróbujmy najpierw zastanowić się, kim oni są? „Młodzi czytelnicy” to grupa społeczna, do której zaliczamy dzieci i młodzież. Przyjmuje się, że osoby od 1 dnia życia do ukończenia 11. roku życia nazywane są „dziećmi”. Starsze zaliczamy do grona „młodzieży”. Górna granica wiekowa nie jest już tak ostra i wynosi od 19. do 21. roku życia.

Młodzi czytelnicy to więc grupa bardzo niejednorodna pod względem rozwoju psycho-społecznego, zasobu posiadanej wiedzy, umiejętności i kompetencji. To grupa, która albo dopiero rozpoczyna swoją przygodę z czytaniem i poznaje świat literatury, albo poszerza swoje kompetencje czytelnicze, kształtuje gust i zainteresowania. I często właśnie ów okres czytelniczej inicjacji wpływa na to, czy młodzi ludzie złapią czytelniczego bakcyła, czy też na krótszy lub dłuższy czas zniechęcą się do sięgania po książki. Widzimy więc, jak ważny jest ten pierwszy okres

życia, a rola bibliotekarzy w zaszczepianiu pasji do książek niebagatelna. Oczywiście, należy w tym miejscu zaznaczyć, że podstawową rolę sprawują tu, mimo wszystko, opiekunowie (zwłaszcza w pierwszym okresie życia), a w drugiej kolejności – nauczyciele (z racji częstotliwości kontaktów z dzieckiem). Niemniej bibliotekarze mają również duży wpływ na rozbudzanie szacunku i miłości do literatury. To oni mogą pokazać bogactwo pierwszych książek-zabawek, wprowadzić w świat literatury „pozalekturowej”, wskazać wartościowe pozycje, których nie można już kupić w księgarniach, zwrócić uwagę, że książki to nie tylko literatura piękna. Praca z młodym czytelnikiem to również próba przeciągnięcia na „jasną stronę mocy” tych, którzy zrazili się do książek (z różnych względów). Wreszcie kolejnym polem pracy z młodym czytelnikiem są różnorakie zajęcia i warsztaty, lekcje biblioteczne, akcje promocyjne – słowem wszelkie działania kulturalno-edukacyjne promujące literaturę oraz bibliotekę jako miejsce kreacji i inspiracji.

W artykule tym postaram się podzielić refleksjami i wskazówkami dotyczącymi pracy z młodym czytelnikiem. Podkreślam, że są to **moje indywidualne** przemyślenia, oparte na osobistym doświadczeniu prawie siedmioletniej pracy z dziećmi i młodzieżą (w bibliotece – jako bibliotekarz pracujący w oddziałach dla dzieci i młodzieży oraz w szkole podstawowej – jako nauczyciel polonista). Chciałabym zaprezentować kilka wskazówek, które mogą okazać się pomocne zarówno w codziennym poradnictwie, jak i podczas konkretnych zajęć czy warsztatów tematycznych. I właśnie od porad dotyczących grupowych zajęć z dziećmi i młodzieżą chciałabym rozpocząć.

I Zajęcia grupowe, warsztaty, lekcje biblioteczne

1. Dostosowanie języka do odbiorcy

Uważam, że jedną z podstawowych zasad skutecznej pracy z dziećmi i młodzieżą jest umiejętność dostosowania języka do wieku i poziomu

adresatów. Wydaje się oczywistym, że do małych dzieci należy mówić językiem prostym i obrazowym, a do starszych – bardziej złożonym, odwołującym się do zdolności myślenia abstrakcyjnego. Zasada wydaje się prosta, ale łatwo niekiedy wpaść w pułapkę używania języka zbyt infantylnego (zwłaszcza w odniesieniu do starszych dzieci) lub zbyt skomplikowanego i specjalistycznego. Zarówno do młodszych, jak i do starszych dzieci warto mówić tak, by odwoływać się do ich doświadczenia i wiedzy, pytać o obserwacje i emocje – móc przez to zaangażować ich w rozmowę i utrzymać uwagę. Pamiętajmy też o dostosowaniu języka w komunikacji z dziećmi niepełnosprawnymi intelektualnie oraz dziećmi obcokrajowców, które nie władają dobrze językiem polskim; tu język powinien być uproszczony zarówno w warstwie słownikowej, jak i stylistycznej.

2. Książka jako centrum

W mojej opinii książka powinna być stałym elementem wszystkich zajęć w bibliotece; nie może być jedynie dodatkiem, który na siłę upychamy w bogatym scenariuszu (bo to przecież biblioteka, więc „coś trzeba poczytać”), ale spójnie wkomponowanym punktem o dużej wadze. Gdy prowadzimy zajęcia z mniejszymi dziećmi, warto wybierać pozycje ładnie wydane i bogato ilustrowane tak, by skupić ich uwagę na książce, pokazując ilustracje w trakcie czytania. W przypadku zajęć ze starszymi dziećmi i młodzieżą książka może być punktem wyjścia lub/i kłamrą, pokazującą, że literatura to bogaty nośnik wiedzy o świecie i człowieku. Warto sięgać po książki spoza kanonu lektur, poruszające ważne dla młodzieży problemy, ale też poszerzające standardową wiedzę uzyskiwaną w szkole. Biblioteka może być bowiem znakomitym miejscem do pokazywania różnorodności świata, poglądów i opinii.

3. Głośne czytanie

Chyba nie należy nikogo przekonywać, jak ważną rolę w popularyzacji książki odgrywa głośne czytanie. Dla maluchów, które jeszcze

nie znają literek, to wprowadzenie w świat literatury. Głośne czytanie niesamowicie pobudza wyobraźnię, relaksuje oraz uczy skupienia. Dla młodszych czytelników warto wybierać książki pisane niezbyt trudnym językiem, plastyczne, z dialogami i bogato ilustrowane. Ważne, aby były nie za długie, zawierały nieskomplikowaną fabułę i niedużą ilość bohaterów o wyraźnym profilu psychologicznym. Starszym można czytać fragmenty większych całości, jednak zwracajmy uwagę, aby fabuła była płynna, a przesłanie fragmentu jasne i proste do wychwycenia. Podczas czytania odpowiednio wczuwajmy się w tekst, zmieniamy ton głosu, intonację i tempo – tak, aby uniknąć monotonii i utrzymać uwagę dzieci. Po przeczytaniu zawsze warto skontrolować rozumienie tekstu poprzez zadawanie prostych pytań, które przeprowadzą przez najważniejsze wydarzenia, wskażą postaci oraz pomogą wyłuszczyć problem. Można to zrobić w formie konkursu, quizu lub zabawy.

4. Elementy ruchowe i humor

Zgrabnie skonstruowany scenariusz warsztatów dla dzieci przewiduje dywersyfikację zajęć, które pobudzają i rozwijają wszystkie sfery ludzkiej aktywności – intelektualną, emocjonalną, twórczą oraz ruchową. Dlatego dobrym pomysłem jest uwzględnienie elementów ruchowych, które w przypadku młodszych dzieci wydają się być wręcz niezbędne. Maluchy nie są bowiem w stanie usiedzieć w miejscu zbyt długo. Warto przeplatać zajęcia ruchowe z zadaniami bardziej statycznymi. Małe dzieci potrzebują ruchu – są otwarte, nie wstydzą się, są ekspresyjne, uwielbiają zadania wymagające podjęcia jakiejś aktywności fizycznej. Nieco trudniej zmobilizować do pracy z ciałem młodzież, ale i ona chętnie bierze udział w zadaniach zawierających elementy dramy czy rywalizacji (np. mini zawody sportowe). Warto też postawić na humor. Nic tak nie rozluźnia atmosfery jak zabawne elementy językowe, graficzne czy sytuacyjne. Szczególnie młodzież docenia humor – czuje się swobodniej, otwiera się i chętniej angażuje w zadania.

5. Nowoczesne technologie

Wydaje się, że w dzisiejszych czasach, w których od kilkudziesięciu lat następuje gwałtowny rozwój technologii, wykorzystanie ich w pracy z dziećmi jest koniecznością. W erze smartfonów, tabletów, robotów edukacyjnych czy tablic interaktywnych biblioteki muszą podążać za trendami, aby nie stać się archaicznymi wyspami, w których nowe pokolenia będą czuły się obco. Oczywiście, to, czy dane biblioteki będą mogły korzystać z nowoczesnych rozwiązań technologicznych, zależy od ich sytuacji materialnej. Niemniej, obecnie większość bibliotek posiada już laptopy (komputery) i rzutniki, dzięki którym możemy wyświetlić ciekawe prezentacje multimedialne lub filmy. Coraz więcej placówek wyposażonych jest też w tablety czy konsole do gry na PlayStation lub Xbox; część przeprowadza też zajęcia z elementami kodowania czy programowania (przy użyciu np. robotów Photon). Możliwości jest coraz więcej. Aczkolwiek uważam, że należy wykorzystywać nowoczesne technologie w sposób celowy i oszczędny – tak, aby nie przesłoniły one tego, co najważniejsze, czyli samej książki.

6. Technologie „retro”

Choć nowoczesne technologie są skutecznym sposobem urozmaicenia zajęć w bibliotece, to moim zdaniem, równie efektywne i efektywne jest sięganie po tzw. technologie retro. O ile bowiem dzieci mają styczność z komputerami, smartfonami, aplikacjami i grami w domu lub w szkole, o tyle niewiele z nich miało okazję zobaczyć „na żywo” sprzęty już nieużywane, np. magnetofony szpulowe, projektory na slajdy, gramofony czy walkmany. Dzieci nie znają już tych starych urządzeń, są one dla nich atrakcją może nawet większą niż smartfony czy laptopy. Osobiście wykorzystywałam w trakcie swoich zajęć z dziećmi projektor do wyświetlania bajek „Ania”: maluchy były zachwycone! Niezwykłą frajdę sprawiło też dzieciom nagrywanie fragmentów książek na stary magnetofon szpulowy. Jeżeli tylko bibliotekarze mają

dostęp do owych technologii „retro”, to warto wyjąć je z przysłowiowej szafy i wykorzystać w trakcie zajęć w bibliotece.

7. Elementy plastyczne i manualne

Elementy plastyczne i manualne to niemal stały punkt wielu zajęć dla dzieci w bibliotekach. Łączenie sztuki słowa z wyobraźnią plastyczną jest znakomitym pomysłem. Zachęcam, aby zamiast typowego: „narysujcie bohatera lub wydarzenie z książki”, pójść o krok dalej i uczynić z lektury punkt wyjścia do różnorodnych prac manualnych, z wykorzystaniem ciekawych i niebanalnych środków i narzędzi.

Warto też różnicować zadania manualne, gdyż jak zauważyłam – nawet dzieci z jednej klasy/grupy przedszkolnej bardzo różnią się poziomem umiejętności. Więc aby nie doszło do sytuacji, w której niektóre dzieci wyraźnie odstają od reszty (bo sobie nie radzą), a inne znacznie wyprzedzają grupę (i potem nudzą się) – należy mieć na podorzędziu zadania o różnym stopniu trudności. Nie wyręczajmy też dzieci. Niech wykonują pracę tak, jak potrafią. Stymulujmy je w trakcie pracy, zachęcając do dokładności i staranności, a na koniec – pochwalmy za włożony trud.

8. Zabawa i gry

Gry i zabawy to swoisty *must have* – to dzięki nim zyskujemy uwagę i zaangażowanie odbiorców. Zarówno dzieci jak i młodzież uwielbiają gry i zabawy. Mniejsze – lubią te bardziej tradycyjne, np. w ciepłozimno, chowanego, berka. Młodzież z kolei preferuje gry intelektualne, oparte na rywalizacji, questy, planszowe czy karciane. Dużą popularnością cieszą się zabawy detektywistyczno-poszukiwawcze, z elementem zagadki i tajemnicy (możemy w tym celu wykorzystać serię książek M. Widmarka – dla młodszych dzieci – lub serię kryminałów A. Christie – dla młodzieży). Wprowadzają one atmosferę przygody i wrażenia, że dzieci uczestniczą w czymś ekscytującym. Polecam też – w ramach

łączenia sztuki i zabawy – włączyć w scenariusz zajęć bibliotecznych elementy teatralne. Oczywiście, teatr jest niezwykle szerokim zagadnieniem i jeśli mamy taką możliwość – warto przeznaczyć na ten temat cykl kilku zajęć. Jeżeli jednak nie mamy takiej możliwości, to spokojnie możemy potraktować go właśnie jako zabawę. Dzieci uwielbiają bawić się w teatr – wcielać się w różne postacie, tworzyć scenariusze, scenografię, a nawet kostiumy.

9. Różnorodność i eksperymentowanie

Wspaniałą zaletą pracy bibliotekarza animującego pracę dla dzieci jest swoboda – to, że nie musi on realizować żadnej podstawy programowej, może swobodnie podążać za dziećmi i uwzględniać ich talenty oraz umiejętności, ale również swoje predyspozycje. Nie chodzi bowiem o to, aby bibliotekarz na siłę robił coś, czego nie potrafi lub w czym czuje się niepewnie. Nigdy nie czułam się dobrze w pracach plastycznych i owszem – staram się uwzględniać je w swoich scenariuszach, ale nie koncentruję się na nich nadmiernie. Nie muszę. Mogę za to eksperymentować, proponując mniej oczywiste aktywności, jak np. sporządzanie magicznych eliksirów (przy okazji omawiania książek fantastycznych), budowanie rzeźb z owoców połączone z degustacją (przy okazji warsztatów z języka angielskiego) czy też organizowanie pokazu mody średniowiecznej (przy okazji zajęć z historii Średniowiecza).

Owa swoboda pracy animacyjnej bibliotekarza pozwala nam na poruszanie i rozwijanie tematów, które w szkole są traktowane nieco po macoszemu (głównie ze względu na brak czasu). Jako przykład podam warsztaty dla dzieci „Księżniczki i piraci”, które kilkakrotnie realizowałam z różnymi grupami dzieci z klas I-III szkoły podstawowej. Poruszały one problem stereotypów płciowych oraz równości kobiet i mężczyzn. Kolejnym wielkim, niezagospodarowanym przez szkołę tematem są emocje i rozwój psychiczny dzieci i młodzieży. Tu znakomicie sprawdzają się warsztaty biblioterapeutyczne, podczas których możemy

przeprowadzić mniejsze dzieci przez absolutne podstawy (jak rozpoznawanie emocji i regulowanie ich), aż po poważniejsze tematy, jak np. asertywność w grupie, samoakceptacja czy przemoc. Takich bloków tematycznych, mało eksplorowanych w szkole, jest więcej, np. ekologia, biznes, filozofia, sztuka *savoir vivre* itp.

10. Monitorowanie zainteresowania

Kolejna wskazówka dla bibliotekarzy pracujących z młodym czytelnikiem jest zarazem uniwersalną poradą dla wszystkich prowadzących lekcje czy inne zajęcia dla dzieci. Otóż, należy na bieżąco monitorować ich zainteresowanie tematem i być elastycznym. Gdy widać, że jakiś punkt scenariusza nie znajduje zainteresowania lub może być zbyt trudny/łatwy, warto opuścić go i spokojnie przejść do innych (dlatego zawsze polecam mieć jakieś dodatkowe zadanie w zapasie). Gdy widzimy, że młodzież mówiąc kolokwialnie „przysypia”, spróbujmy zaangażować ją, odwołać się do osobistych doświadczeń i wiedzy, a jeśli to nie daje rezultatu – zaproponować inne zadanie w formie gry czy zabawy.

11. Dyscyplina

Bez jasno ustalonych zasad współpracy między prowadzącym zajęcia a dziećmi istnieje ryzyko powstania chaosu. Oczywiście zwykle nie mamy czasu na sporządzanie kontraktu (który jest notabene świetnym pomysłem w przypadku cyklu warsztatów ze stałą grupą!). Wtedy warto przytoczyć dzieciom jasno i zwięźle podstawowe zasady, jak np. nie mówimy chórem, tylko podnosimy rękę, szanujemy się nawzajem itd. Następnie, w toku zajęć, konsekwentnie przestrzegamy tych reguł.

12. Prostota środków

I tu na koniec mała refleksja... Przy całej swobodzie i kreatywności bibliotekarzy (która jest przeogromna), warto czasem postawić na

prostotę środków. Żyjemy w świecie, w którym dzieci często są przebudżcowane, „atakowane” nowoczesnymi technologiami, gadżetami, uczestniczą w przeróżnych zajęciach pozalekcyjnych. Niekiedy próbujemy gimnastykować się na różne sposoby, aby utrzymać ich uwagę, oferując zadanie za zadaniem, zabawę za zabawą, gry, filmy, wymyślne środki plastyczne... Atrakcja goni atrakcję. To skutkuje tym, że maluchy mają problemy z koncentracją, wyciszeniem i zrozumieniem przekazu. Tymczasem może spróbujemy czasem postawić na minimalizm. Jeśli widzimy, że dzieciaki mają problem z utrzymaniem uwagi, warto wykorzystać kilka ćwiczeń na wyciszenie i „zresetowanie”. Uproszczmy strukturę zajęć (tak, aby zawierała jeden, góra dwa silnie absorbujące zadania), zredukujmy ilość zadań w ogóle, postawmy na bazowe narzędzia. Te zalecenia znakomicie sprawdzą się też podczas warsztatów z dziećmi niepełnosprawnymi intelektualnie i ruchowo, a także z grupami wielokulturowymi.

II Poradnictwo w wyborze lektury

Praca z młodym czytelnikiem to oczywiście różnorakie zajęcia, lekcje biblioteczne, akcje promujące czytelnictwo, konkursy i warsztaty tematyczne, jednak nie oszukujmy się – absolutną bazą i podstawą jest **codzienne poradnictwo w wyborze lektury**. Czyli codzienny kontakt z pojedynczymi młodymi klientami (oraz często ich rodzicami). Nawet najlepsze, najciekawsze, najbardziej pomysłowe zajęcia nie spełnią swojej roli, jeśli dziecko nie zechce ponownie wrócić do biblioteki i/lub sięgnąć po książkę. Owszem, owe zajęcia mogą pokazać niebanalną, kreatywną bibliotekę otwartą na animację czytelnictwa, ale nie zagwarantują, że dziecko polubi książki i stanie się wiernym czytelnikiem biblioteki. Nikt tego nie zagwarantuje. Możemy jednak zwiększyć szanse na ten optymistyczny scenariusz, dzieląc się naszą osobistą pasją, prezentując postawę otwartą, autentycznie zainteresowaną małym

klientem i jego potrzebami. Dzieci i młodzież – podobnie jak dorośli – też chcą być wysłuchani, choć z reguły trudniej przychodzi im dzielić się swoimi zainteresowaniami lub przyznać się do ich braku. I co ważne – młodzi czytelnicy powinni być traktowani poważnie. Uwielbiam, kiedy młody czytelnik z wypiekami na twarzy zaczyna mi opowiadać o ostatniej książce, którą przeczytał. Słucham go uważnie, dopytuję, daję sygnały, że jego opinia jest dla mnie istotna i... proponuję kolejną lekturę, która może go wciągnąć. Wobec tych mniej otwartych, nieco zagubionych młodych klientów podstawą jest oswojenie z przestrzenią biblioteki i zrobienie wszystkiego, aby potencjalny młody czytelnik nie uciekł, tylko zechciał przyjść ponownie. I tu niezbędna jest życzliwa, wspierająca, ale nie narzucająca się postawa bibliotekarza. Jeśli mamy do czynienia z dziećmi – pozwólmy im swobodnie obejrzyć książki, dotykać, pobawić się w bibliotece w specjalnie do tego przeznaczonym kąciuku. Jeśli mamy do czynienia z młodzieżą – spróbujmy życzliwie, z uśmiechem zagaic rozmowę: Co fajnego ostatnio czytały? Jakie mają zainteresowania? Czy słyszały o najnowszej książce autora X? Czy oglądały ekranizację danej książki?

Sporą grupę czytelników stanowią tzw. „lekturowicze”, czyli dzieci i młodzież, które wypożyczają wyłącznie obowiązkowe lektury szkolne. Zwykle wchodzi, proszą o konkretny tytuł i wychodzą, aż się za nimi kurzy. Spróbujmy ich zatrzymać na chwilę, zagajając rozmowę. Na początku „zahaczmy” o lekturę, którą wypożyczają lub zwracają, potem możemy zejść na inne tematy, spróbować podsunąć jakąś nielekturową pozycję, opowiedzieć o ciekawych warsztatach, które prowadzimy w bibliotece. I podkreślić, że biblioteka jest miejscem, do którego zawsze mogą przyjść, jeśli chcą w spokoju odrobić lekcję, pouczyć się, przejrzeć gazety czy się wyciszyć.

Na koniec jeszcze jedna uwaga odnośnie poradnictwa dla maluchów, które przychodzą z rodzicami. Tu skupiamy się zarówno na rodzicu jak i na dziecku. Błędem jest rozmowa wyłącznie z rodi-

cem, który często wybiera książki dla dziecka (tak się dzieje zazwyczaj w przypadku rodziców bardzo małych dzieci). Oczywiście, rozmowa z rodzicem jest bardzo ważna, ale to dziecko jest naszym najważniejszym klientem i absolutnie nie może czuć się pominięte. Porozmawiajmy także z nim, a jeśli jeszcze nie umie mówić albo wstydzi się, to nawiążmy z nim kontakt, pokażmy mu jakieś ciekawe książeczki, aby zapamiętało tę wizytę i miało z niej jak najlepsze wspomnienia.

Możemy więc podsumować, że podstawą codziennej pracy z młodym czytelnikiem jest otwartość i życzliwość bibliotekarzy. Biblioteki przechodzą transformację – zarówno infrastrukturalną, jak i funkcjonalną. Wiele z nich to nowoczesne, piękne, dobrze wyposażone centra, które otwierają się na działalność do tej pory nie kojarzoną z bibliotekami. Ta przemiana to wspaniały „wabik” na przyszłych czytelników. Ale pamiętajmy, że osią tego wszystkiego jest człowiek – bibliotekarz. Nawet w najpiękniejszej, najnowocześniejszej bibliotece nie będzie przysłowiowych „tłumów”, jeśli za ladą będzie stał opryskliwy, niesympatyczny bibliotekarz, który swoją postawą nie zachęci czytelników do powrotu.

Pamiętajmy też, że ogromna część bibliotek pozostaje niedofinansowana i nie może zaoferować klientom nowoczesnych atrakcji. I tutaj rola bibliotekarzy jest jeszcze bardziej znacząca. Dlatego tak ważna jest otwarta postawa, uśmiech, akceptacja i zwykła ludzka życzliwość. Każdy z nas jej potrzebuje, dlatego ta ostatnia wskazówka jest uniwersalna i dotyczy pracy ze wszystkimi. Niemniej dzieci i młodzież – wkraczające dopiero w świat – uczą się, że nie zawsze jest on bezpiecznym i wspierającym rozwój miejscem. Zróbmy wszystko, aby biblioteki pozostały dla nich tą lepszą częścią świata.

Justyna Sawczuk
Książnica Podlaska

PRZEŁAMAĆ STEREOTYP, CZYLI O SILE BIBLIOTEKARZA SŁÓW KILKA

Doskonale pamiętam moje pierwsze wizyty w Książnicy Podlaskiej. Czytelnia w zabytkowym budynku przy ul. Kilińskiego miała swój niepowtarzalny klimat, ale mnie – wówczas przestraszonej studentce – wydawała się ciemna i ponura, a jedna z pań pracujących w wypożyczalni, swoją srogą miną wzbudzała strach. Poza tym, by skorzystać z zamówionych książek lub czasopism, często trzeba było przyjść następnego dnia, gdyż dowożone były z zewnętrznych magazynów, a jak wiadomo – studenci mają mnóstwo ciekawszych zajęć niż chodzenie do biblioteki.

Unikałam tego miejsca, jak mogłam i nawet w najśmielszych wyobrażeniach, dotyczących mojej przyszłości, nie przewidziałam, że kiedyś będę tam pracować. Ja w bibliotece? Cóż może być nudniejszego na świecie?! Z przykrością muszę bowiem przyznać, że tak właśnie myślałam wówczas o pracy bibliotekarza – nudna, monotonna, mało ambitna.

Jak się okazało, ten stereotyp utkwiał nie tylko w mojej głowie. Piotr Marcinkowski w artykule *Bibliotekarz. Stereotyp czy wizerunek?* wspomina, że „Bibliotekarze postrzegani są jako postaci staroświeckie, nudne, zgryźliwe i bezbarwne”¹ i chociaż na przestrzeni ostatnich lat, ten obraz uległ poprawie, wciąż jest w tej kwestii sporo do zrobienia.

¹ P. Marcinkowski, *Bibliotekarz. Stereotyp czy wizerunek?* <https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/117/1/stereotyp.pdf?fbclid=IwAR1qT1LNiSqC-SRmuTcG0ltAuSK6cCS5FBzLITfIGEmqpE8f3YJakSameers> [dostęp: 13.07.2020]

Stereotyp bibliotekarza często jest związany z postrzeganiem samej biblioteki. Niegdyś było to głównie miejsce wypożyczania książek i korzystania ze zbiorów na miejscu, dziś biblioteka to znacznie więcej: miejsce spotkań i wystaw, organizator zajęć edukacyjnych, festiwali literackich, konferencji naukowych itp. Biblioteki na miarę XXI wieku żyją dzięki zaangażowanym, kreatywnym pracownikom i aktywnym użytkownikom.

Oczywiście łatwiej jest stworzyć taką przyjazną, chętnie odwiedzaną przestrzeń, gdy dysponujemy przyzwoitymi warunkami lokalowymi, nowoczesnym sprzętem, środkami na zakup nowości wydawniczych czy zorganizowanie zajęć warsztatowych. Nie łudźmy się – nie wszędzie jest to możliwe. Niestety, brutalna prawda od lat wygląda tak, że „oszczędności zaczynają się od kultury”. I choć ten stan rzeczy może skutecznie zniechęcić do pracy, warto tę niechęć w sobie przełamać, bo tu właśnie jest prawdziwe „pole do popisu” dla bibliotekarzy i szansa na przełamanie wciąż pokutujących w społeczeństwie stereotypów.

Pamiętam, że już w szkole podstawowej nie znosiłam historii, ale na świadectwach miałam z tego przedmiotu piątki i szóstkę. Zawdzięczam to mojej nauczycielce – cudownej kobiecie, serdecznej i wymagającej zarazem, pasjonatce umiejącej tak „zaserwować” nieciekawe, książkowe treści, że z wypiekami na twarzy słuchaliśmy opowieści o przebiegu bitwy pod Grunwaldem czy wybuchu II wojny światowej. Przytaczam tę anegdotę, ponieważ bardzo trafnie ukazuje jak wielką siłę oddziaływania może mieć jednostka na ludzi wokół.

Taki potencjał mają również bibliotekarze i pracownicy bibliotek. Współczesność wymaga od przedstawicieli tego zawodu wszechstronności i kreatywności. Dziś bibliotekarz nie tylko wypożycza książki, pomaga w wyszukiwaniu informacji czy zajmuje się inwentaryzacją zasobów, oczekuje się od niego, że będzie po trosze: nauczycielem, psychologiem, animatorem kultury, grafikiem komputerowym, specjalistą

od marketingu, a niejednokrotnie także działaczem społecznym, konferansjerem czy dziennikarzem. To, z jednej strony – spore obciążenie, z drugiej – możliwość dotarcia do szerokiego grona odbiorców i zbudowania społeczności, zgromadzonej wokół instytucji.

Od czego zacząć?

Zbadaj potrzeby użytkowników

Wbrew pozorom, kultura ma sporo wspólnego z handlem. Oferta naszej instytucji jest jak produkt – nawet jeśli nie pobieramy opłat, musimy być konkurencyjni. A konkurencję biblioteki mają wyjątkowo silną: teatr, kino, opera, restauracja, telewizja, gry komputerowe, Internet itp. Jedynie atrakcyjna oferta, spełniająca oczekiwania odbiorców, będzie w stanie „przyciągnąć” ich do naszej instytucji. Warto więc wsłuchiwać się w głosy użytkowników, dać im szansę na wyrażenie własnej opinii i wychodzić naprzeciw ich oczekiwaniom.

Oczywiście nie mówię tu o ślepym spełnianiu wszystkich zachcianek – to nierealne. Warto jednak stworzyć pole do komunikacji. W Książnicy Podlaskiej powstał np. specjalny adres e-mail: zglosksiazke@ksiaznicapodlaska.pl, na który czytelnicy mogą przysyłać tytuły książek, których – ich zdaniem – brakuje w bibliotece, a nawet wskazać do której filii powinny trafić.

W części bibliotek funkcjonują tablice korkowe lub skrzynki/pudełka, do których użytkownicy mogą przypinać lub wrzucać (w zależności od formy „komunikatora”) wiadomości ze wskazaniem co chcieliby zmienić w danej instytucji i czego im brakuje.

Najprostszą formą komunikacji z czytelnikiem pozostaje jednak stara, dobra rozmowa.

Zróznicuj ofertę

Wbrew obiegowym opiniom sprzed lat – biblioteka nie jest „tylko dla kujonów”. Biblioteka powinna być dla wszystkich – kobiet

i mężczyzn, dorosłych i dzieci, ludzi o różnych poglądach i zainteresowaniach, dlatego dobrze jest zróżnicować naszą kulturalną propozycję.

Książnica Podlaska na przestrzeni ostatnich lat stworzyła ofertę, w której znalazły się m.in. zajęcia z języka angielskiego, warsztaty plastyczne, literackie i teatralne – dla dzieci, spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki, prelekcje dotyczące lokalnej historii i literatury dla Uniwersytetu Trzeciego Wieku, kursy komputerowe dla seniorów, spotkania z autorami: tomów poetyckich, powieści historycznych, obyczajowych, kryminalnych, romansów czy reportaży, wystawy zdjęć, obrazów, grafik lokalnych autorów, konkursy literackie dla dzieci, młodzieży i dorosłych czy możliwość publikacji własnych utworów w piśmie literackim. Zadbano też o zakup komiksów, książek z dużą czcionką, audiobooków, wykupiono dostęp do aplikacji Legimi, w której czytelnicy Książnicy mają dostęp do ponad 55 tys. e-booków.

To oczywiście jedynie część palety możliwości, być może w miejscowości X mieszka duża grupa pasjonatów militariów i historii, wówczas warto stworzyć w lokalnej bibliotece Klub Miłośników Książki Militarnej lub przygotować biblioteczną przestrzeń tak, by zorganizować wystawę eksponatów, związanych z historią regionu. A może młodzież z pobliskiej szkoły jest zainteresowana fantastyką? Zaproszenie gościa-autora literatury fantastycznej lub zorganizowanie konkursu na najlepsze opowiadanie fantastyczne mogłoby sprawić, że młodzi ludzie częściej zaczęli zaglądać do biblioteki.

Promuj skutecznie

Co prawda „marketing szeptany” jest jedną z najskuteczniejszych form promocji – często wybieramy oferty, których jakość potwierdzili nasi znajomi – ale w dzisiejszych czasach jest to forma zdecydowanie niewystarczająca. Dobrze jest zadbać o to, by nasi potencjalni odbiorcy wiedzieli gdzie nas znaleźć i co mamy im do zaoferowania.

Plakaty i ulotki, akcje promocyjne w terenie, udział w targach książki – to jedna droga, ale w XXI wieku nieobecność w Internecie oznacza często nieobecność w świadomości pokolenia, dla którego Internet jest naturalnym i nieodłącznym elementem rzeczywistości. Stworzenie profesjonalnej strony internetowej bywa kosztowne, ale już założenie profilu typu fanpage na Facebooku – bezpłatne, a daje duże możliwości dotarcia do szerokiego grona odbiorców.

Wracając na chwilę do tradycyjnych, „analogowych” form promocji – warto zwrócić uwagę na jakość materiałów, które trafiają na ślupy czy tablice ogłoszeniowe, do pobliskich szkół czy instytucji. Oczywiście najwygodniej byłoby zatrudnić profesjonalnego grafika, ale brak środków na promocję w bibliotekach to temat-rzeka. Jedną z opcji jest samokształcenie, umożliwiające korzystanie z bezpłatnych narzędzi do tworzenia grafik, np. Canva. W sieci jest sporo filmików instruktażowych tzw. tutoriali, gdzie krok po kroku prezentowane są funkcje poszczególnych programów czy aplikacji. Co do wspomnianej Canvy – w czerwcu 2020 r. na kanał You Tube oraz facebookowy fanpage Książnicy Podlaskiej trafiły warsztaty z tworzenia grafik w tym programie – ogólnodostępne, zupełnie za darmo.

W promocji nieoceniona jest też pomoc lokalnych mediów – bywa, że trudno do nich dotrzeć, ale jako człowiek, który dziewięć lat współpracował z białostockim ośrodkiem Telewizji Polskiej w charakterze dziennikarza i redaktora, gwarantuję że dobrze przygotowana informacja prasowa (odpowiednio zbudowany tekst + materiały graficzne) zostanie doceniona. Dbałość o relacje z dziennikarzami to także istotna kwestia – przedstawiciele mediów chętniej przyjeżdżają tam, gdzie spotkali się z pozytywnym przyjęciem i otwartością na współpracę.

Stwórz przyjazną atmosferę

Ludzie wracają tam, gdzie czują się dobrze. A czują się dobrze, gdy są słuchani, gdy druga osoba okazuje im zainteresowanie i zro-

zumienie, gdy na twarzy bibliotekarza widzą uśmiech zamiast sro-
giej miny.

Cenne są także gesty na rzecz lokalnej społeczności – np. wspólny piknik „w klimacie” którejs z lektur, np. *Ani z Zielonego Wzgórza* czy udział w pracach jury konkursu literackiego, organizowanego w pobliskiej szkole.

Od mojej pierwszej wizyty w Książnicy Podlaskiej minęło piętna-
ście lat, od momentu rozpoczęcia pracy w Dziale Promocji i Wydaw-
nictw tej instytucji – ponad dwa. Gdyby dzisiaj ktoś powiedział mi, że
praca w bibliotece jest spokojna i nudna – pewnie odpowiedziałabym,
że nie wie, o czym mówi, a najchętniej zaprosiłabym na kilka dni do
Książnicy.

Dwa lata wystarczyły również, by stereotyp bibliotekarza, jaki
miałam w głowie, runął bezpowrotnie – spotkałam tu zbyt wiele
wszechstronnie uzdolnionych, kreatywnych, zaangażowanych, peł-
nych pasji, odważnych, a czasami nieco szalonych osób. Mojego my-
ślenia o tym zawodzie nie zmieniły książki, filmy, artykuły prasowe
czy opinie znajomych, zmienili je jedyni ludzie, którzy mogli to zrobić
– moi koledzy-bibliotekarze.

Beata Rogalska

Gminna Biblioteka Publiczna w Krypnie

TERENOWE GRY LITERACKIE,
CZYLI DZIECKO I OPIEKUN W BIBLIOTECE

„Jeżeli nie wiesz, dokąd chcesz iść,
nie ma znaczenia, którą drogą pójdziesz...”

Lewis Carroll – *Alicja w Krainie Czarów*

Często obserwuję to, co robią inni bibliotekarze w swoich placówkach. Okazuje się, że największa liczba oferowanych działań kierowana jest do dzieci. To zrozumiałe! W końcu wychowujemy sobie przyszłych „dorosłych” czytelników. Mam jednak wrażenie, że coraz częściej zapominamy o roli rodzica. Dzieci nas obserwują, naśladują, zatem aktywny rodzic jest z dzieckiem, bawi się z nim, czyta mu, a to procentuje na przyszłość. Nie tylko w kwestii rozwoju dziecka czy poszerzaniu jego wiedzy, ale też w kwestii „bycia rodzicem”. Zapytacie zaraz: „Niby jak? Przecież to tylko małe dziecko”. Wydaje mi się jednak, że dziecko, które jest wychowywane w domu pełnym ciepła, w przyszłości na przykładzie własnych doświadczeń z dzieciństwa będzie próbowało wychowywać swoje dzieci w podobny sposób. I to samo dotyczy spędzania czasu z dzieckiem poza domem. Bycia i przeżywania, obserwowaniu reakcji swojej pociechy, cieszenia się razem z nim. I taki cel nam przyświecał, gdy tworzone były nasze gry literackie. Chciałyśmy nie tylko promować czytelnictwo, ale też zachęcić rodziców do spędzania czasu ze swoimi dziećmi. Tym samym prowadziłyśmy zapisy na nasze gry

z jednym warunkiem – rodzic zapisuje się razem z dzieckiem! Mogę śmiało powiedzieć, że nam się to udało.

Czym właściwie są gry literackie? Są to gry, np. terenowe, które przypominają popularne podchody, z tym że ich temat związany jest z literaturą. Dzięki takiej grze poznajemy losy bohaterów, historię miejscowości, życiorys danego twórcy. Taka forma popularyzacji czytania jest niezwykle atrakcyjna – motywuje do sięgania po książki, pokazuje jak uczyć bawiąc się, a także kształtuje różne kompetencje i umiejętności. Oczywiście musimy dostosować temat do naszych odbiorców. W przejściu gry liczą się takie elementy jak szybkość, wiedza, orientacja w terenie czy umiejętność współpracy. Ważny jest też podział na zespoły (jeśli gra kilka grup na raz). Warto zwrócić uwagę na wiek uczestników, by nie doszło do sytuacji, w której jeden zespół składa się z małych dzieci, a inny z młodzieży. My zawsze zwracamy na to szczególną uwagę i dzielimy uczestników na zespoły, typując liderów grup w postaci dorosłych opiekunów.

Za nami już 3 edycje takich gier (wykorzystywałyśmy je podczas Nocy Bibliotek). Oparłyśmy je o *Małego Księcia* A. de Saint-Exupery, *Alicję w Krainie Czarów* L. Carroll oraz o bajkę Disneya *Kraina Lodu*.

Małego Księcia uwielbiam całym sercem – za uniwersalność, za to, że można go przedstawić małym dzieciom, młodzieży i dorosłym. Wiele osób twierdzi, że jest to książka o niczym. Uważam jednak, że każda osoba inaczej odczuwa daną literaturę. Jednych coś zachwyca, innych odrzuca. Tak to już jest. Ja w tej książce odnajduję po części siebie.

Alicję w Krainie Czarów uwielbiam za brak oczywistości i zupełnie szalone podejście, za ciągłe zaskakiwanie czytelnika. Książka szalona, a jednocześnie zupełnie harmonijna.

A *Krainę Lodu* kochają wszystkie dzieci! Nic dziwnego, w końcu mówimy o historii, której bohaterkami są księżniczki. Dodajmy jeszcze do tego niezwykle moce i sukces murowany.

- ▶ Gra oparta o *Małego Księcia* złożona była z kilku zadań. Każde z nich opatrzone było cytatami z książki oraz zadaniami dostosowanymi do naszych warunków – dzieci wraz z opiekunami musiały, np.: rozmawiać z napotkanymi ludźmi, wykonywać zdjęcia zachodzącego słońca (gra była realizowana wieczorem), rozmawiać bez użycia aparatu mowy, wykorzystywać zabawy z dziecięcych lat swoich rodziców, wykonywać prace plastyczne, skupić się na odczuwaniu rzeczywistości wszystkimi zmysłami, łamać szyfry, śpiewać, tańczyć i świetnie się bawić. Oczywiście tego dnia to nie była jedyna atrakcja – przez uczestnikami była też zabawa robotami, kodowaniem, projekcja filmu, pokaz iluzjonistyczny. Warto wspomnieć, że to wydarzenie przygotowywałam samodzielnie a wiadomo – jedna osoba, ograniczona ilość czasu. :) Mimo wszystko się udało!
- ▶ *Alicja w Krainie Czarów* dawała nam szerokie pole do popisu. Budżet jak to zwykle bywa, nie był kompatybilny z chęciami i pomysłami. Mimo to własnymi środkami spróbowałyśmy odtworzyć najważniejsze elementy książkowe. Po pierwsze – cytaty! Tak, uwielbiam je! I tym razem znalazły się na kartach z zadaniami. Karty przygotowałam w programie canva.com. Świetne narzędzie do projektowania wszelkiej maści grafik – plakatów, grafik do mediów społecznościowych. Nawet darmowa wersja daje wiele możliwości. Zachęcam do sprawdzenia! I tak nasi uczestnicy grali w krykieta, przygotowywali własne papierowe filiżanki (wypełnione później pachnącym popcornem), wykonywali zdjęcia, prosili obcych ludzi o autografy, brali udział w Podwieczorku u Szalonego Kapelusznika, korzystali z małej fotobudki z wykorzystaniem kociego uśmiechu. W tym przypadku najtrudniejsze było ogarnięcie wszystkich zaplanowanych działań, by nie wkraść się chaos. Jak wyglądały nasze karty z zadaniami? Możesz je zobaczyć na dole strony.

- ▶ *Kraina Lodu* to bajka, która podbiła serce wielu dzieci na całym świecie. Tu chciałyśmy przygotować coś naprawdę specjalnego. Spędziłyśmy na przygotowaniu dekoracji kilka dni. W bibliotece pojawiło się mnóstwo lampek, materiałów, łańcuchów, balonów, tak, by jak najpełniej oddać zimowy klimat. Grę przeprowadzałyśmy w październiku, dlatego też wzbudzałyśmy nie lada sensację wywieszając w oknach wycięte z papieru śnieżynki i lampki choinkowe! Niektórzy nawet pytali nas, czy to, aby nie zbyt wcześnie na tego typu dekoracje. My jednak z uśmiechem na ustach wyjaśniałyśmy przyczynę tego stanu rzeczy i zapraszałyśmy do udziału. W akcji wzięło udział ponad 50 osób, co jak na naszą gminę daje całkiem przyzwoitą frekwencję. Podczas spotkania dzieci wraz z opiekunami brały udział w grze terenowej złożonej z wielu zadań, np.: wykonanie renifera z dostępnych materiałów (kartony, papier, klej, taśmy klejące), przejście ścieżką aktywizującą (ścieżka to namalowany na chodniku farbą do betonu tor zawierający zwierzęta, szlaczki, zygzaki, itd.), rozwiązywanie zaszyfrowanych zagadek, układanie puzzli, „lepienie” papierowych bałwanków, kodowanie. Wejść do naszej zimowej krainy można było dopiero po przejściu całej gry terenowej oraz rozwiązaniu szyfru. Samo zdobycie klucza do tajemniczych drzwi sprawiło dzieciom frajdę, a dekoracje zebrały mnóstwo ochów i achów. Ten dzień na długo zapadł w pamięci naszych użytkowników i naszej również. Warto było poświęcić kilka pełnych dni na przygotowaniach. W przypadku tej gry – karty z zadaniami były opracowane w programie online – postermywall.com

Przyznaję, że momentami musiałyśmy stopować opiekunów. Niektórzy okazali się być zbyt zaangażowani w wykonywanie zadań, nie dając przy tym szansy dzieciom.

O czym warto pamiętać projektując grę?

1. Dobierz temat do grupy wiekowej.
2. Wypisz wszystkie cytaty, których chcesz użyć i pomysły na zadania (np. na karteczkach typu post-it)
3. Stwórz mapę i określ punkty docelowe.
4. Pamiętaj, żeby odległości między punktami nie były zbyt odległe.
5. Zaplanuj kolejność wykonywania zadań i wskaż je na mapie.
6. Przygotuj karty z zadaniami – pamiętaj, żeby były jasno opisane.
7. Przygotuj wszystkie elementy potrzebne do realizacji zadań, np. długopisy, kartki i inne.
8. Pamiętaj, żeby każda z grup miała inną kolejność wykonywania zadań. Dzięki temu nie będzie tłoku przy poszczególnych punktach.
9. Jeśli macie wolontariuszy lub duży zespół pracowników, warto umieścić w każdym z punktów osobę, która przekaze zadania. Jednak jeśli nie macie tylu osób to można przekazać grupie ponumerowane koperty. Po wykonaniu zadania pierwszego mogą przejść do kolejnego.
10. Można wprowadzić karty z oceną zadań, tak by grupy mogły zbierać punkty. Zwłaszcza jeśli planujemy wręczanie nagród.
11. Awaryjnie stwórz plan B. Pogoda może nie dopisać, prawda? My zwykle mamy awaryjnie zadania umieszczone na dysku online i wygenerowane kody QR, tak by łatwo i szybko można było przeprowadzić grę w budynku. Jak to robić? Na stronie <https://www.qr-online.pl/> umieszczam link do zadania (umieszczonego na przykład na dysku Google) i generuję kody. Drukuję i rozwieszam w bibliotece (można je ponumerować).
12. Gotowe? Promuj!

Jak widać gry literackie są świetnym sposobem nie tylko na spędzenie czasu ze swoimi podopiecznymi, ale też uczyć! Uczestnicy poznają literaturę, przypominają sobie wątki z książek czy bajek, a także uczą

być ze sobą, bo tak naprawdę wcale nie jest łatwo przyglądać się dziecku i jego kolejnej próbie włożenia puzzli na właściwie miejsce, kiedy my dorośli zrobimy to szybciej i sprawniej, prawda? Bądźmy ze sobą, uczmy się siebie nawzajem, a gry literackie niech pozostaną do tego doskonałą przestrzenią.

Renata Igielska

Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży

64 LATA Z DZIEĆMI, MŁODZIEŻĄ I DOROSŁYMI CZYTELNIKAMI

Biblioteki to miejsca tętniące życiem, kolorowe i pełne uśmiechu. To przestrzenie dla czytelnika w każdym wieku, gdzie można się spełniać w różnych formach aktywności takich jak: nauka języków obcych, poznawanie nowych technologii, ciekawych ludzi czy rozwijanie talentów artystycznych. Łomża ma szczęście, bo na jej terenie znajduje się wiele takich miejsc, a wśród nich Biblioteka dla Dzieci przy ulicy 3 Maja 6A, w centrum miasta wśród starych kamienic.

Oddział dla Dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łomży istnieje od 64 lat. Jego początki sięgają 1956 r., wtedy to 1 marca, otwarto bibliotekę dziecięcą przy Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łomży przy ul. Sadowej 12. w lokalu o powierzchni zaledwie 24 m², znalazł się księgozbiór liczący 3093 woluminów. Funkcję pierwszego kierownika objęła Jadwiga Łebkowska. w 1963 r. biblioteka została przeniesiona w nowe miejsce zlokalizowane w centrum miasta przy Placu Żeglickiego, obecnie Stary Rynek, gdzie jej metraż wzrósł do 86,64 m² i funkcjonowała tam przez 35 lat. Od 1998 r. działa w lokalu przy ul. 3 Maja 6a o powierzchni 330 m² z dużą czytelnią, wypożyczalnią i częścią magazynową.

Księgozbiór biblioteki systematycznie wzbogacany o nowe publikacje adresowany jest do dzieci i młodzieży, a także rodziców. Obecnie jego zbiory liczą 33194 wol. udostępnianych na zewnątrz w wypożyczalni i na miejscu w czytelnicy, w tym 20241, to literatura dla dzieci i młodzieży, 8569 literatura popularnonaukowa, a 4384 to literatura piękna dla dorosłych. Młodzi czytelnicy znajdują tutaj: literaturę piękną polską i obcą, fantastykę, lektury szkolne, książki edukacyjne, poradniki, literaturę popularnonaukową z różnych dziedzin nauki, komiksy, a także czasopisma, m.in. *Victor, Victor Junior, Kumpel, Świerszczyk, Kubuś i przyjaciele* czy *Abecadło*. Ponadto oferowany jest bezpłatny dostęp do Internetu i publikacji na platformie IBUK LIBRA, LEGIMI. W bibliotece znajduje się 7 stanowisk komputerowych dostępnych dla użytkowników w ramach projektu *Stop wykluczeniu cyfrowemu w mieście Łomża*.

Biblioteka obok obsługi tradycyjnego wypożyczania książek podejmuje szereg działań popularyzujących czytelnictwo w środowisku lokalnym poprzez różnorodne działania edukacyjne. Współpracuje z przedszkolami, szkołami w mieście i powiecie oraz instytucjami kultury. w ramach tych zadań organizowane są zajęcia biblioteczne dla grup przedszkolnych i szkolnych, konkursy literackie, czytelnicze, plastyczne, recytatorskie, warsztaty oraz spotkania edukacyjne z zaproszonymi gośćmi, spotkania autorskie. Do tej pory gościliśmy wielu znakomych autorów książek m.in.: Wandę Chotomską, Ewę Chotomską, Grzegorza Kasdepke, Joannę Olech, Elizę Piotrowską, Barbarę Kosmowską, Wojciecha Widłaka, Joannę Papuzińską, Michała Zawadkę i wielu innych, a w ramach akcji „CzytaMy” również aktorki Maję Bohosiewicz, Magdalenę Stuzińską oraz Dorotę Koman, autorkę wielu radiowych i telewizyjnych audycji o książkach. Ponadto od wielu lat biblioteka organizuje cykliczne spotkania takie jak: *Czytanie na śniadanie*, czyli zajęcia literacko-plastyczne dla najmłodszych czytelników nieuczęszczających do przedszkoli, *Wędrująca książeczka* to cykl spo-

tkań literackich, kierowanych do najmłodszych pacjentów Oddziału Dziecięcego w łomżyńskim szpitalu, *Uczniowie w opałach*”, pomoc w odrabianiu lekcji uczniom szkół podstawowych, czy *English Time*, bezpłatne zajęcia z języka angielskiego dla uczniów klas I-III, podczas których dzieci mogą nadrobić zaległości z tego przedmiotu. Pracownicy biblioteki stwarzają również możliwości atrakcyjnego spędzania czasu wolnego zapraszając wszystkich chętnych na sobotnie zajęcia manualno-plastyczne *Coś z niczego*”, w piątki na spotkania dla miłośników gier planszowych ph. *Planszogracje*.

Wiele wydarzeń zainicjowanych przez Oddział dla Dzieci na stałe wpisało się w kalendarz wydarzeń kulturalnych naszego miasta, należą do nich: *Dni Literatury Dziecięcej* odbywające się w dniach 2-30 kwietnia z akcją głośnego czytania ph. *Co czytali, gdy byli mali*, *Łomżyńska Noc Bibliotek*, kierowana do mieszkańców, w ramach której przez wiele lat odbywały się spotkania z gośćmi, gry i zabawy literackie, przedstawienia teatralne, konkursy, koncerty, warsztaty plastyczne, wystawy prac plastycznych przedszkolaków. Kolejną akcją, na którą czekają czytelnicy są *Rodzinne Gry Miejskie* oraz spotkania z miłośnikami gier planszowych *Łomżyńska Kostka*. Ważną aktywnością Oddziału dla Dzieci są coroczne *Ferie i Lato z biblioteką*, podczas których dzieci angażują się w przygotowanie przedstawień teatralnych i aktywnie uczestniczą w podejmowanych działaniach.

Oprócz tego Biblioteka bierze udział w ogólnopolskich projektach i kampaniach popularyzujących czytelnictwo np. *Nasza Mała Biblioteka*, *Mała Książka – Wielki Człowiek*, *Ogólnopolski Tydzień Bibliotek*, *Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom*, *Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania*. Oddział dla Dzieci włącza się także w imprezy plenerowe i wspiera akcje charytatywne.

Od wielu lat Oddział dla Dzieci prowadzi swoją stronę internetową www.bibliotekadladzieci.pl i profil facebookowy, na których zamieszczane są systematycznie informacje dotyczące działalności biblioteki.

Polecamy ciekawostki czytelnicze, promujemy wybrane tytuły książek, przypominamy o rocznicach autorów i wydarzeniach literackich.

Mimo zamknięcia placówki z powodu pandemii koronawirusa, Biblioteka dla Dzieci nieustannie podejmuje działania promujące książkę i czytanie. w kwietniu w mediach społecznościowych zorganizowana została akcja czytelnicza ph. *Co czytali gdy byli mali* w ramach Dni Literatury Dziecięcej. Celem było zachęcanie czytelników do nagrywania krótkich filmików, podczas których czytali fragmenty ulubionych książek z dzieciństwa. Akcja spotkała się z dużym zainteresowaniem, przyłączyli się do niej, m.in. studenci, dziennikarze, bibliotekarze.

Dostosowują się do obecnej sytuacji biblioteka dla Dzieci przeniosła gros swoich działań w strefę Internetu: prowadzi wirtualne zajęcia plastyczne *Coś z niczego*, które zachęcają czytelników do kreatywnego spędzania czasu wolnego i rozwijania zdolności manualnych. w ramach cyklu *Czytanie na śniadanie* polecamy i czytamy fragmenty wybranych książek najmłodszym czytelnikom.

W ramach XVII Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek ph. **Zasmakuj w bibliotece** (8-15 maja 2020 r.) Oddział dla Dzieci zorganizował konkurs on-line **Literacka zgaduj-zgadula**. Konkurs polegał na czytaniu przez bibliotekarzy fragmentów. książek z literatury dziecięcej i młodzieżowej (w postaci nagranych filmików). Zadaniem użytkowników było podanie w komentarzu autora i tytułu książek. Podczas XIX Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom ph. „**Cała Polska czyta dzieciom o zwierzętach** (30 maja – 7 czerwca 2020 r.), Biblioteka filmem na kanale YouToube zainicjowała akcję wspólnego czytania przez bibliotekarzy MBP fragmentu wiersza Jana Brzechwy *Opowiedział dzieciom o zwierzętach*. Do akcji czytania o zwierzętach włączyli się pracownicy innych instytucji kultury, a także czytelnicy, którzy codziennie nadsyłałi filmiki, promujące teksty literackie o zwierzętach.

Co dwa tygodnie na naszych stronach internetowych zamieszczamy Quizy on-line na temat literatury beletrystycznej i popularnonaukowej

np. *Kto to powiedział, Co wiecie o zwierzakach – niezwyklakach, Tu i tam – wakacyjne podróże po Polsce.*

W wakacje na naszych stronach internetowych polecać będziemy książki w języku angielskim w ramach *English Time – poczytajmy po angielsku* (wspólne czytanie fragmentów w języku angielskim i języku polskim).

Przez tyle lat działalności Oddziału dla Dzieci udało nam się zgromadzić wspaniałą, wielopokoleniową społeczność: dzieci, młodzieży, rodziców, wychowawców oraz przyjaciół biblioteki. Serdecznie im dziękujemy za wsparcie, inspiracje, słowa otuchy w trudniejszych momentach, co szczególnie odczuliśmy w ostatnim czasie.

Eligiusz Buczyński

Książnica Podlaska

DZIAŁ ZBIORÓW SPECJALNYCH – PRZEMIANY NA RZECZ OSÓB NIEWIDOMYCH

Początki były skromne. W 1984 roku, jeszcze nie Dział Zbiorów Specjalnych, a Zbiory Specjalne mieściły się w Gabinetzie Metodycznym, działającym przy Dziale Instrukcyjno-Metodycznym, mając do dyspozycji klaustrofobiczny pokój o powierzchni jedenastu metrów kwadratowych. W momencie otwarcia jego „arsenał” liczył 5851 kaset, 4014 płyt gramofonowych oraz 333 sztuki nut. Gabinet gromadził płyty z bajkami, muzyką, poezją, przeźrocza, fotosy oraz książki mówione (czyli na taśmach magnetofonowych).

Po latach przeprowadzek, relokacji i przemieszczania się z jednej części miasta w drugą, obecnie Dział Zbiorów Specjalnych Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku jest zlokalizowany w głównym budynku biblioteki, mieszczącym się przy ul. M. Skłodowskiej-Curie 14A. Powstał w wyniku połączenia Zbiorów Specjalnych i Wypożyczalni Książki Mówionej. Dziś zajmuje powierzchnię stu sześćdziesięciu metrów kwadratowych, w tym znajduje się „skarbiec” oraz salka kinowa.

Budowa bliskich relacji z odbiorcą jest priorytetem we wszystkich rodzajach działalności rynkowej, w tym również bibliotek. Niezbędną podstawą do zaistnienia jakichkolwiek pozytywnych relacji jest dostosowanie zakresu usług do potrzeb grup docelowych. Spełnianie takich oczekiwań jak klarowna organizacja zbiorów, komunikatywność czy

nadążanie za rozwojem technicznym, stają się niezbędne, aby utrzymać wysoki poziom usług. Nie trzeba mówić o skoku cywilizacyjnym, jaki dokonał się od 1984 roku, kiedy rozpoczęto gromadzić zbiory specjalne w KP. Do tych zmian należało się przystosowywać latami, dbając nie tylko o powiększanie zasobu zbiorów, ale także nawiązując współpracę, poszerzając ofertę działalności, biorąc udział w szkoleniach, a także dostosowując swoje usługi do oczekiwań nowego pokolenia użytkowników.

Od początku jedną z głównych gałęzi działalności działu „Zbiorów” była oferta skierowana do osób niewidomych i słabowidzących, które z przyczyn obiektywnych nie mogły korzystać z tradycyjnych książek, wydawanych czarnym drukiem. Dla tych celów dokonywano zakupów książek na kasetach magnetofonowych, nagrywanych przez czołowych polskich lektorów i aktorów w Polskim Związku Niewidomych w Warszawie. To pozwoliło zaistnieć bibliotece w świadomości osób z dysfunkcją wzroku. Dział Zbiorów Specjalnych (DZS) jest w stałym kontakcie z Białostockim Oddziałem Polskiego Związku Niewidomych oraz Fundacją Szansa Dla Niewidomych. W tym miejscu, warto przyrzeć się ich działalności.

Obecnie Polski Związek Niewidomych Oddział w Białymstoku liczy trzystu dwudziestu członków, z czego formalnie z pomocy korzysta około stu. Na co dzień prowadzone są różne formy wsparcia:

- ▶ czynności dnia codziennego, tzn. przygotowywanie posiłków, sprzątanie, robienie zakupów, dobieranie kolorów odzieży itd,
- ▶ diagnostyka, opieka rehabilitacyjna,
- ▶ orientacja w przestrzeni (nauka chodzenia z białą laską), nauka pisma brajla,
- ▶ terapia pedagogiczna,
- ▶ zajęcia teatralne (Teatr T-3 działa od 15 lat),
- ▶ zajęcia taneczne,
- ▶ arteterapia, itd.

Dział Zbiorów Specjalnych stara się być jak najlepiej przygotowany do obsługi tej właśnie grupy użytkowników. To tutaj trafiają książki napisane alfabetem Braille'a. Brajlowska kolekcja zawiera podręczniki szkolne, wydawnictwa albumowe związane z turystyką czy cieszące się popularnością książki historyczne Pawła Jasienicy i Normana Davisa. Dzięki współpracy z Fundacją Szansa Dla Niewidomych, DZS jest systematycznym odbiorcą i dystrybutorem miesięcznika dla niewidomych „HELP”.

Czasopismo jest ciekawą propozycją zarówno dla widzących, jak i niewidomych użytkowników przestrzeni publicznej. Zawiera propozycje rozwoju i rehabilitacji osób z dysfunkcją wzroku, a także służy radą, jak pomagać takim osobom w pracy i w życiu codziennym. Informuje o nowinkach tyflograficznych i miejscach użytku publicznego dostosowanych do ich potrzeb. Ta wiedza pokazuje, a jednocześnie przygotowuje do łamania barier i jest zachętą do spotkania. Dowiemy się np. co zrobić z psem-przewodnikiem niewidomego, który zgodnie z prawem może wejść praktycznie wszędzie i pies ten wcale nie musi mieć założonego kagańca, za to powinien być w odpowiedniej uprzęży. Dowiemy się, jak działają hotele dostosowane do obsługi osób niewidomych, a także aktualnym repertuarze spektakli teatralnych z audiodeskrypcją (warto wiedzieć, że coś takiego istnieje!).

Należy wspomnieć, że udogodnienia dla osób niewidomych są dostępne w całym budynku Książnicy Podlaskiej. Do wszystkich miejsc udostępniania: Wypożyczalni, Czytelni Ogólnej, Informatorium czy Działu Zbiorów Specjalnych prowadzi „szlak komunikacyjny” – czyli specjalne linie na podłodze. Winda i poręcze na schodach mają oznaczenia tyflograficzne.

Zbiory Specjalne znajdują się na II piętrze i oferują specjalistyczny sprzęt taki jak powiększalnik czy urządzenie do przetwarzania druku na mowę „Auto lektor”. Pracownicy działu zajmują się digitalizacją książki mówionej. Codziennie są tu przegrywane książki z kaset,

które nie są już tak popularne jak dawniej i zostały wyparte przez inne nośniki. Kasety są kopiowane i w formacie mp3 zgrywane na płyty, następnie opisywane i udostępniane w formacie audiobooków. Rocznie digitalizowanych jest około stu tytułów, czyli ponad tysiąc kaset.

W ofercie Działu znajdują się również książki na „Czytaka” oraz samo urządzenie w ilości trzech sztuk – z możliwością wypożyczenia na okres do trzech miesięcy. Jest to w tej chwili najpopularniejsze urządzenie do odtwarzania książek dla osób niewidomych. Wielu użytkowników posiada własne urządzenie tego typu, ale chętnie korzysta z możliwości wgrzywania dostępnych w DZS książek, które są transferowane elektronicznie z serwerów Stowarzyszenia „Larix”. Obecnie w katalogu Działu znajduje się około dwa tysiące tytułów, a zdecydowana większość to nowości sprzed roku, dwóch lub trzech ostatnich lat. Książki te nie były dotąd wydawane w formie audiobooków, tak więc tylko niewidomi mogą cieszyć się nowinkami wydawniczymi. W 2019 roku na „Czytaka” zostało wgranych 1439 książek.

Kolejną ofertą Działu Zbiorów Specjalnych są książki otwierane w domu za pomocą własnego komputera lub laptopa z platformy wydawnictwa PWN pod nazwą Ibuk Libra Light. Dysponujemy kodami do zalogowania się na stronie i każdy chętny otrzyma taki kod bezpłatnie.

DZS udostępnia niewidomym użytkownikom salkę kinową. Przez ostatni rok, raz w miesiącu niewidomi użytkownicy umawiają się i przychodzą na filmowy seans. Do swojej dyspozycji mają ponad stu-calowy ekran, zestaw siedmiu głośników rozmieszczonych w całej salce oraz wygodne fotele. Oglądanie filmów w takich warunkach daje odpoczynek, przynosi relaks, sprawia przyjemność i śmiało może zastąpić tradycyjne kino. Każdy seans jest oczywiście opatrzony audiodeskrypcją oraz przedmową bibliotekarza.

Niezwykle pomocne było szkolenie przeprowadzone przez Fundację Szansa Dla Niewidomych dla pracowników Książnicy Podlaskiej

pt. „Świat dotyku i dźwięku bez tajemnic”. Dzięki świetnemu prowadzeniu Eleny Świątkowskiej, zaznajomiliśmy się ze sposobami pomocy osobom niewidomym w życiu codziennym, zarówno w teorii jak i w praktyce. Pozyskana wiedza i umiejętności praktyczne przyczyniły się do przełamywania barier we wzajemnych kontaktach i przybliżyły nas do świata osób niewidomych. Dzięki temu bardziej świadomie podejmujemy kolejne działania, a nasi użytkownicy w Dziale Zbiorów Specjalnych czują się bezpiecznie i chętnie spędzają tu swój czas. Należy przy tym zwrócić uwagę, że osoby niewidome są zwykle bardzo sprawne i nie oczekują specjalnego traktowania czy taryfy ulgowej.

W budowaniu marki instytucji dobra publicznego, jakim są biblioteki, najważniejszym zyskiem jest satysfakcja czytelnika. Dział Zbiorów Specjalnych Książnicy Podlaskiej jest w obecnym czasie agendą biblioteki o najszerszym wachlarzu ofert przeznaczonych dla osób z dysfunkcją wzroku. Najlepszym feedbackiem jego wizerunku jest utrzymująca się na wysokim poziomie liczba odwiedzin i wypożyczeń, a także przekonanie użytkowników o tym, że trafiając tu będą godnie obsłużeni. W 2019 roku liczba zarejestrowanych osób niewidomych wyniosła 34, którzy odwiedzili naszą agendę blisko 900 razy. Oznacza to, że Dział Zbiorów Specjalnych jest znanym i stałym punktem odwiedzin na mapie Białegostoku.

Gracjan Ulianowski

Marcin Gerasimiuk

Anna Rutkowska

Zespół Szkół Elektrycznych w Białymstoku

RADA MŁODZIEŻOWA KSIĄŻNICY PODLASKIEJ

Czym w ogóle jest RMKP i jakie są jej główne założenia? Rada Młodzieżowa, jak nazwa wskazuje, skupia młodzież szkół średnich Białegostoku i powiatu białostockiego, którą łączy zamiłowanie do literatury. Kandydaci do Rady zostali wybrani przez nauczycieli bibliotekarzy, zaproszonych do współpracy z biblioteką wojewódzką. Głównym założeniem Rady jest popularyzowanie książki i czytelnictwa wśród młodych ludzi. A kto lepiej trafi do tak kapryśnych czytelników, jeśli nie ich rówieśnicy? Dlatego właśnie powstała Rada Młodzieżowa Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku. Powołała ją do istnienia Jolanta Gadek, dyrektor instytucji, w dniu 19 października 2017 roku, a jej koordynatorem jest, zawsze uśmiechnięta, Małgorzata Rokicka-Szymańska z Książnicy Podlaskiej.

Każde spotkanie ma charakter integracyjno-edukacyjny i jest reklamowane w mediach społecznościowych. Uczestniczy w nich średnio ok. 50 osób, z czego ok. 10 dojeżdża z powiatu białostockiego. Rozpoczyna się od wizyty na sezonowej wystawie w Galerii Parter KP, zawsze zaskakującej ciekawostkami. Ostatnia prezentowana wystawa (od 26 września do 20 grudnia 2019 roku) nosiła tytuł „Książnicowe półki z regionaliami autorów powiatu białostockiego”.

Pierwsze posiedzenia Rady miały charakter konsultacyjno-zapoznawczy. Dyrektor Jolanta Gadek przedstawiła zadania realizowane przez Książnicę Podlaską, następnie koordynatorka Rady Młodzieżowej przedstawiła jej założenia. Podczas spotkania sondowano zapotrzebowania tematyczne młodzieży na kolejne zloty. Ci, którzy nie potrafili sprecyzować tematów na przyszłość, mieli za zadanie wysłać podpowiedzi pocztą e-mailową do Książnicy Podlaskiej. Tematyczne sugestie młodzieży są w miarę możliwości sukcesywnie uwzględniane przez organizatorów spotkań.

Kolejne spotkania oparte były na dwóch wykładach z literatury, najczęściej powiązanych z Podlasiem. Podczas nich młodzi ludzie mogli chłonąć wiedzę związaną z różnymi sferami nauki: od historii Polski, przez historię swoich przodków, po naukę wpływu wywieranego na umysł innego człowieka. Z każdym spotkaniem uczestnicy opuszczali mury Książnicy bogatsi o nową wiedzę.

Miłym przerywnikiem spotkań jest przerwa kawowa, podczas której uczniowie z różnych szkół mogą się zintegrować, wymienić spostrzeżeniami na temat wystąpień, czy po prostu porozmawiać o niedawno przeczytanej książce i nie tylko.

Od pewnego czasu zmienił się jeden z elementów spotkań, a mianowicie prowadzący panele. Zamiast dwóch gości specjalnych został jeden, a rolę tego pierwszego przejęli uczniowie! Skoro mają promować czytanie wśród rówieśników, to powinni zacząć od samych siebie. Wystąpienia prowadzone przez młodych uczestników spotkań – reprezentantów wytypowanych szkół – zatytułowane „Tę książkę warto przeczytać” są według nich najwartościowsze, ponieważ umożliwiają zdobycie nie tylko wiedzy, ale przede wszystkim nabycie cennych nowych doświadczeń. Pierwszą szkołą, która zrealizowała ten blok, był Zespół Szkół Elektrycznych w Białymstoku.

W skład Rady Młodzieżowej wchodzi 9 grup uczniów wraz z opiekunami z następujących szkół ogólnokształcących i technicznych Białegostoku i Łap:

- ▶ Zespół Szkół Elektrycznych w Białymstoku,
- ▶ I LO w Białymstoku,
- ▶ IV LO w Białymstoku,
- ▶ V LO w Białymstoku,
- ▶ XI LO w Białymstoku,
- ▶ XIII LO w Białymstoku,
- ▶ LO w Łapach,
- ▶ Zespół Szkół nr 2 w Białymstoku,
- ▶ Zespół Szkół Handlowo-Ekonomicznych w Białymstoku.

Na posiedzeniu w 2018 roku wybrani zostali przedstawiciele Rady Młodzieżowej: uczniowie z Zespołu Szkół Elektrycznych im. prof. Janusza Groszkowskiego w Białymstoku, aktywnie uczestniczący w spotkaniach: Gracjan Ulianowski – prezes i Marcin Gerasimiuk – wiceprezes, pod opieką Anny Rutkowskiej.

Dotychczas odbyło się 6 spotkań, podczas których uczestnicy dowiedzieli się, na czym polega praca w Książnicy Podlaskiej. Uzyskali informacje na temat działań biblioteki wojewódzkiej, podejmowanych działań, a także oferty tematycznej skierowanej do młodzieży. Usłyszeli ponadto o egzemplarzu obowiązkowym w zbiorach Książnicy oraz mogli przyjrzeć się pracy Działu Digitalizacji zbiorów bibliotecznych oraz zbiorom specjalnym.

Gośćmi spotkań do tej pory byli:

- ▶ **Izabela Szymańska** (bibliotekarka i historyczka z Książnicy Podlaskiej) – „Kryminalne oblicze Białegostoku”,
- ▶ **Daniel Kasprowicz** (świecki misjonarz przebywający na Madagaskarze z ramienia Episkopatu ds. Misji, autor książek „Kilsymandry. Jak Madagaskar nauczył mnie kochać” oraz „Hazo Mena. O marzeniach z Czerwonej Wyspy”) – „Ciekawość świata i odejmowania wyzwań jako wyznacznik życiowej drogi”,

- ▶ **Małgorzata Kadysz** (autorka książek, białostoczanka) – „Techniki skutecznej komunikacji, czyli zrozumieć i być zrozumianym”,
- ▶ **Katarzyna Droga** (pisarka oraz nauczycielka języka polskiego) – „Warto szukać swoich korzeni i poznać mądrość swoich przodków w świetle młodych ludzi XXI wieku”.

Na najbliższe spotkanie przewidziany jest występ laureatki konkursu poezji śpiewanej oraz temat „Psychologia osiągania wyznaczonych celów w kontekście wiedzy zaczerpniętej z książek”, poprowadzony przez **Anetę Zamojską** (autorkę powieści, coacha, trenerkę rozwoju osobistego).

Młodzież należąca do Rady Młodzieżowej Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku jest również zapraszana na zloty klubowiczów Dyskusyjnych Klubów Książki, które są realizowane cyklicznie od kilku lat w czerwcu.

Przynależność do Rady daje młodym wiele satysfakcji, rozwija, poszerza horyzonty, a także integruje i umożliwia zdobycie nowych znajomości, zafascynowanych nie tylko literaturą piękną.

Monika Turecka

Miejska Biblioteka Publiczna w Zabłudowie

PRACA BIBLIOTEKARZY
MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W ZABŁUDOWIE
PODCZAS EPIDEMII

Wprowadzenie stanu epidemii na terenie Polski, a wraz z nim ograniczenie pracy wielu instytucji kultury, odwołanie festiwali, spotkań autorskich i innych zaplanowanych wydarzeń artystycznych sprawiło, że kultura przeniosła się do sieci. Wszystko po to, by dotrzeć do jak największej liczby odbiorców, którzy zostali w domu.

Epidemia koronawirusa w Polsce wymusiła na nas bardzo dużo zmian. Wielu z nas jednak nie składa broni i przechodzi ze świata realnego w wirtualny. Okres pandemii jest trudny dla nas wszystkich, jednak zamknięcie bibliotek najmocniej odczuły osoby starsze. Bibliotekarki Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zabłudowie przygotowywały bezpłatne pakiety nowych książek, żeby wesprzeć seniorów. Wśród publikacji znalazły się m.in. romanse, kryminały, powieści sensacyjne i przygodowe – wszystko po to, by stworzyć swoim stałym czytelnikom chociaż namiastkę normalności w okresie izolacji.

W czasie pandemii *kultura* w znacznej mierze *przeniosła się do Sieci*. Instytucje kultury, artyści i ludzie kultury w całym kraju udostępniają różne wydarzenia i swoje zasoby w Internecie. My dostrzegłyśmy potrzeby ludzi starszych, którzy siłą rzeczy są w dużej mierze wykluczeni z takiej oferty kulturalnej. W naszych głowach zrodził się pomysł, aby otoczyć realną opieką czytelników w wieku 65+. Ludzie są różni.

Są osoby starsze, które nie mają z kim porozmawiać, zamknięte w czterech ścianach i to właśnie książka daje im w tym czasie wiele radości. Dlatego też postawiliśmy na tę grupę czytelników. To jest trudny czas dla nas wszystkich, ale młodszy mogą korzystać z tego, co oferuje Internet. W sieci można znaleźć wiele wydarzeń, spektakli, konkursów, spotkań. Możemy selekcjonować i wybierać to, co jest dla nas atrakcyjne. Seniorzy nie mają tak szerokich możliwości. Często nie posiadają komputerów, dostępu do Internetu, ale też umiejętności wyszukania takich wydarzeń, co dla ludzi młodszych jest sprawą dość prostą. I właśnie dlatego ta realna, bezpośrednia pomoc była najważniejsza. Chciałyśmy, aby seniorzy mieli program „szyty na miarę” potrzeb, by mogli dalej korzystać z zasobów biblioteki. Tak naprawdę, gdybyśmy nawet umożliwiły starszym użytkowanie książek w formie elektronicznej, to i tak większość nie mogłaby z nich skorzystać z powodu różnych ograniczeń.

A że dla chcącego nic trudnego, na realizację pomysłu wystarczył jeden dzień! Bibliotekarze wybrali najlepszą ofertę wydawniczą, zrobili wstępną kalkulację kosztów, stworzyli regulamin akcji. Książki, którymi obdarowywani byli seniorzy, zostały zakupione ze środków, jakie placówce udało się zaoszczędzić podczas trwania pandemii, gdyż w tym czasie nie odbyły się m.in. spotkania autorskie czy konkursy. Nie było też innych wydarzeń i to właśnie zaoszczędzone dzięki temu pieniądze przeznaczyłyśmy na tę akcję.

Powstały też materiały promocyjne. Warto podkreślić, że Miejska Biblioteka Publiczna w Zabłudowie, nie tylko jako pierwsza w regionie, ale i w kraju, wyszła właśnie z taką inicjatywą, odnoszącą się do akcji #NieZostawiamCzytelnika, której inicjatorem jest Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich.

Stworzyłyśmy darmowe pakiety książek, w każdym po pięć publikacji. Aby otrzymać bezpłatny pakiet należało spełnić dwa warunki: mieć ukończone 65 lat i być czytelnikiem naszej biblioteki. Spośród wszystkich księgarni wybrałyśmy tę oferującą najkorzystniejsze ceny,

zakupiłyśmy książki i te książki, całkowicie nowe, trafiły do czytelników. Publikacje dokupowałyśmy na bieżąco, w zależności od potrzeb. W całej akcji ważne było również ustalenie zasad pakowania książek i ich przekazywania – tak, by wszystko odbywało się w sterylnych warunkach, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa. Nie mogłyśmy mieć bezpośredniego kontaktu z czytelnikiem, więc należało się do nas zgłaszać za pośrednictwem poczty elektronicznej lub telefonicznie. Gotowe pakiety, o umówionej wcześniej godzinie, czekały na odbiorcę przed wejściem do budynku.

Książki, które seniorzy otrzymali w swoich pakietach, były dostosowane do ich preferencji. Zazwyczaj znamy już gusta osób, które regularnie do nas przychodzą. Objęłyśmy tą akcją czytelników, którzy nas odwiedzają, posiadają swoją kartę i faktycznie czuły potrzebę obcowania z książką.

Działanie pracowników zabłudowskiej placówki spotkało się z dużym zainteresowaniem i uznaniem, nie tylko samych czytelników. Zainteresowanie było bardzo duże. Odzywały się do nas biblioteki, które chciałyby podobną akcją zorganizować u siebie. Usłyszałyśmy wiele dobrych słów nie tylko od seniorów, ale i od ludzi młodych. To jest bardzo miłe i daje nam siłę do dalszej pracy, a także poczucie słuszności tego, co robimy. Zgłaszały się do nas osoby, które do tej pory nie były naszymi czytelnikami. Niestety, nie mogliśmy objąć tą akcją wszystkich mieszkańców gminy Zabłudów. Pojawili się też chętni z innych gmin, ale niestety, takie działanie było poza naszymi możliwościami finansowymi.

Joanna Trusiuk

Książnica Podlaska

BIBLIOTEKA MIEJSCEM INNOWACJI X konferencja regionalna bibliotek publicznych województwa podlaskiego

W dniu 6 listopada 2019 r. w Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku odbyła się dziesiąta konferencja regionalna bibliotek publicznych województwa podlaskiego, poświęcona prezentacji wybranych nowatorskich i niekonwencjonalnych działań, których realizacji podejmują się współczesne biblioteki publiczne, aby wzmocnić swój potencjał i rozszerzyć zakres usług adresowanych do środowiska lokalnego.

Pracownicy Działu Instrukcyjno-Metodycznego Książnicy Podlaskiej, zamierzając poznać i wypromować najciekawsze niestandardowe usługi i rozwiązania wdrożone w ostatnich latach w bibliotekach publicznych województwa podlaskiego, zorganizowali w br. konkurs pn. *Biblioteka miejscem innowacji*. Głównym punktem programu konferencji było podsumowanie tego konkursu oraz prezentacja dokonań laureatów. Organizatorami konferencji byli: Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Książnica Podlaska oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Okręg Podlaski, a do udziału w niej zaproszono

samorządowców, bibliotekarzy z terenu województwa oraz pracowników Książnicy.

Spotkanie otworzyły: Jolanta Gadek – Dyrektor Książnicy Podlaskiej oraz Joanna Trusiuk – Kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego.

W pierwszej części konferencji uczestnicy wysłuchali dwóch tematów merytorycznych. *Nowoczesne metody i formy pracy motywujące dzieci i młodzież do odwiedzania bibliotek publicznych* omówił Karol Baranowski - pracownik Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Wystąpienie wzbogaciła interesująca prezentacja multimedialna. Następnie Teresa Skrodzka - dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej w Czerwonem, podzieliła się swoimi doświadczeniami z wizyty studyjnej w bibliotekach Austrii i Niemiec, którą zorganizował w br. Instytut Książki.

Po krótkiej prezentacji filmowej, ilustrującej poprzednie edycje konkursów wojewódzkich, ogłoszono wyniki i wręczono nagrody tegorocznym laureatom. Do konkursu zgłosiło się 8 bibliotek publicznych z województwa podlaskiego, które na specjalnie przygotowanych formularzach zgłoszeniowych opisały swoje innowacyjne pomysły, zrealizowane w ciągu ostatnich trzech lat. Komisja jurorska, po zapoznaniu się z nadesłaną dokumentacją, wyłoniła laureatów i przyznała nagrody następującym bibliotekom:

I miejsce – Bibliotece Publicznej Gminy Kuźnica,

II miejsce – Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Knyszynie,

II miejsce – Gminnej Bibliotece Publicznej w Poświętnem,

III miejsce – Bibliotece Publicznej w Rajgrodzie.

Finaliści konkursu to kreatywne i ambitne biblioteki, które nie boją się zmian, dlatego też szukają na co dzień nowych pomysłów i rozwiązań, aby sprostać oczekiwaniom środowiska lokalnego.

W tym roku zwycięska biblioteka otrzymała pamiątkowy grawer-ton oraz aparat fotograficzny - nagrodę ufundowaną przez Artura Kosickiego, Marszałka Województwa Podlaskiego, który wręczył ją osobiście dyrektorowi Biblioteki Publicznej Gminy Kuźnica oraz pogratulował

wszystkim uczestnikom konkursu wspaniałych pomysłów. Uhonorowanie laureata nagrodą Marszałka Województwa Podlaskiego podniosło rangę wydarzenia i z pewnością spowoduje wzrost zainteresowania bibliotek terenowych konkursami wojewódzkimi w przyszłych latach. Laureaci oraz uczestnicy konkursu *Biblioteka miejscem innowacji* otrzymali również nagrody ufundowane przez Książnicę Podlaską oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Okręg Podlaski, były to m.in.: książki, gry edukacyjne, audiobooki, wyroby ze szkła, dyplomy.

Podczas konferencji Jolanta Gadek – dyrektor Książnicy Podlaskiej oraz Małgorzata Rokicka-Szymańska – przewodnicząca Podlaskiego Okręgu SBP wręczyły jeszcze jedną wspaniałą nagrodę – Medal SBP „W dowód uznania”, który przyznaje Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich osobom oraz instytucjom i organizacjom za dokonania i zasługi istotne dla rozwoju polskiego bibliotekarstwa, czytelnictwa oraz informacji naukowej. Medal ten – na wniosek Podlaskiego Okręgu SBP – otrzymała Alla Gryc – emerytowana dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr Tadeusza Rakowickiego w Hajnówce, która została uhonorowana za całokształt dokonań w dziedzinie upowszechniania książki i czytelnictwa oraz promocję zawodu bibliotekarza.

Druga część konferencji poświęcona była prezentacji działań nagrodzonych bibliotek, zrealizowanych w ciągu trzech ostatnich lat. Były to często długofalowe przedsięwzięcia edukacyjne, integrujące społeczność lokalną oraz promujące i wykorzystujące zasoby bibliotek. Dyrektorzy i kierownicy zwyciężkich bibliotek przedstawili swoje dokonania przy pomocy przygotowanych prezentacji multimedialnych.

Biblioteka Publiczna Gminy Kuźnica – laureatka pierwszego miejsca – zgłosiła do konkursu projekt pn. *Wszystko zaczyna się w bibliotece*. Pomysł tego innowacyjnego przedsięwzięcia powstał po konsultacjach z młodzieżą i dotyczył wykorzystania drukarki 3D do promocji gminy Kuźnica oraz biblioteki. Grupa młodzieży, wykorzystując ma-

teriały regionalne znajdujące się w bibliotece oraz dokumentację zebraną w wyniku kontaktów z mieszkańcami gminy, wykonała makietę gminy, która prezentowała ciekawe miejsca i zabytki Kuźnicy. Poza tym sporządziła w odpowiedniej skali mapę Kuźnicy, a miniaturowe modele obiektów, np. cerkwi i kościoła w Kuźnicy, wydrukowała na drukarce 3D. Pozyskanie sprzętu pozwoliło również bibliotekarzom na realizację kolejnych inicjatyw, łączących nowe technologie z książką, a mianowicie warsztatów z robotyki i programowania oraz warsztatów edukacyjnych i czytelniczych. Najmłodszy odbiorcy wydarzeń kulturalno-literackich, w nagrodę za udział w zajęciach, otrzymywali gadżety wydrukowane na drukarce 3D. Projekt ten był świetną promocją biblioteki i został bardzo dobrze oceniony przez społeczność lokalną gminy. Mieszkańcy po zakończeniu przedsięwzięcia chętnie odwiedzali bibliotekę, żeby obejrzeć stworzoną makietę Kuźnicy oraz skorzystać ze zbiorów placówki. Realizacja projektu pozwoliła zaprezentować Bibliotekę Publiczną Gminy Kuźnica jako nowoczesne i ważne miejsce w społeczności lokalnej, w którym wszystkie grupy użytkowników mogą rozwijać swoje pasje i miło spędzić wolny czas.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Knyszynie zgłosiła do konkursu wojewódzkiego przedsięwzięcie ph. *Z zapiski mojej babci*, którego głównym celem było zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, kultywowanie lokalnych tradycji ludowych, kulinarnych i artystycznych oraz integracja międzypokoleniowa. Dzięki pracownikom biblioteki najmłodszy mieszkańcy wsi Grądy, znajdującej się na terenie gminy Knyszyn, mogli twórczo i aktywnie spędzić czas w okresie wakacji m.in. uczestnicząc w warsztatach artystycznych i kulinarnych, na których babcie przekazywały swoją wiedzę i doświadczenie młodemu pokoleniu oraz w pikniku rodzinnym. Rezultatem wymienionych inicjatyw była „Galeria na płocie”, prezentująca prace plastyczne wykonane przez dzieci i młodzież oraz tzw. „Zapiski”, zawierający opisy oraz ilustracje zbóż i roślin, wchodzących w skład

wieńca dożynkowego oraz równianek, ale też przepisy kulinarne na różne dania charakterystyczne dla tej miejscowości. Dzięki tej inicjatywie pracownicy Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Knyszynie mogli zintegrować się z lokalną społecznością oraz pokazać jej, że współczesna biblioteka to miejsce przyjazne i otwarte na nowe wyzwania, gdzie można promować czytelnictwo w innowacyjny sposób.

Gminna Biblioteka Publiczna w Poświętnem została doceniona przez jury konkursowe za inicjatywę utworzenia i koordynowania działalności grupy teatralnej ZAMASKĄ. Prowadzenie grupy teatralnej przy bibliotece w Poświętnem, było dla pracowników placówki nowym wyzwaniem, wymagającym od nich m.in. kreatywności, pomysłowości, przygotowania pedagogicznego oraz wiedzy o teatrze i literaturze. Oferta ta spotkała się z dużym zainteresowaniem dzieci i młodzieży, którzy systematycznie doskonalili swoje umiejętności aktorskie na próbach i spektaklach, pod czujnym okiem jednej z bibliotekarek. Grupa teatralna uczestniczyła w imprezach i uroczystościach gminnych (np. Dzień Babci i Dziadka, Dzień Kobiet i Mężczyzn), czynnie włączyła się w akcję Narodowego Czytania oraz brała udział w różnych zajęciach czytelniczych w bibliotece. Gminna Biblioteka Publiczna w Poświętnem dzięki tej inicjatywie zyskała nowych czytelników, nawiązała współpracę z rodzicami dzieci należących do grupy teatralnej oraz z różnymi instytucjami działającymi na terenie gminy i poza nią, zdobyła nowe doświadczenia wzmocniła swój wizerunek wśród społeczności lokalnej.

Biblioteka Publiczna w Rajgrodzie, która zdobyła III miejsce w konkursie *Biblioteka miejscem innowacji*, zrealizowała projekt pn. *Zajęcia ogólnorozwojowe z wykorzystaniem literatury dziecięcej*. Zaproponowano najmłodszym czytelnikom oraz ich rodzicom udział w następujących przedsięwzięciach kulturalno-literackich oraz zajęciach ogólnorozwojowych: warsztaty z bajkoterapii, zajęcia z logopedą, warsztaty z trenerką rozwoju osobistego nt. *Rodzice na czasie*, wyjazd do Teatru Lalek w Białymstoku. Ważnym elementem całego wydarzenia było zaangażowanie

rodziców do aktywnego udziału w zajęciach, co spowodowało zaciśnięcie relacji między rodzicami a pracownikami biblioteki. Powyższa inicjatywa podniosła rangę i wizerunek biblioteki w społeczności lokalnej, a bibliotekarze rozwinęli swoją kreatywność oraz zdobyli nowe umiejętności i kompetencje.

Pozostałe placówki biblioteczne, uczestniczące w konkursie wojewódzkim, zrealizowały również ciekawe i wartościowe wydarzenia kulturalno-literackie i edukacyjne. Były to następujące przedsięwzięcia: warsztaty teatralne dla dzieci pt. *Teatr w Bibliotece* (Miejska Biblioteka Publiczna w Czarnej Białostockiej), warsztaty taneczne, kuglarskie i fireshow ph. *Tańcząc w płomieniach, czyli młodzież w bibliotece* (Gminna Biblioteka Publiczna w Krypnie Kościelnym), warsztaty adresowane do młodych mam ph. *O matko!* (Biblioteka – Centrum Kultury w Szczuczynie), spotkania kulturalno-literackie skierowane głównie do seniorów ph. *Salonik Literacki* (Miejska Biblioteka Publiczna w Wysokiem Mazowieckiem).

Przedstawione przez nagrodzone biblioteki przykłady dobrych praktyk świadczą o tym, iż biblioteki województwa podlaskiego, w miarę własnych możliwości, starają się systematycznie rozwijać i wzbogacać swoją ofertę, adresowaną do społeczności lokalnej.

Małgorzata Rokicka-Szymańska

Marta Kozłowska

Książnica Podlaska

SŁÓW KILKA O DKK NA PODLASIU W 2019 ROKU

Działalność Dyskusyjnych Klubów Książki została zainicjowana w 2006 roku przez Instytut Książki, który finansuje je i wspiera merytorycznie. Jest to jeden z najważniejszych projektów Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2014-2021, realizowany we współpracy z **wojewódzkimi bibliotekami publicznymi**. Książnica Podlaska koordynuje działalność klubów na Podlasiu, które należą do grupy ok. 2000 klubów w całej Polsce. Celem Dyskusyjnych Klubów Książek jest tworzenie przestrzeni, w których można swobodnie rozmawiać o wspólnie przeczytanych książkach, a także ożywianie społeczności, skupionych wokół bibliotek.

Sam pomysł programu jest adaptacją brytyjskiej idei „reading clubs”, wychodzącej naprzeciw potrzebie wspólnego czytania i rozmowy o książkach. Taka forma aktywności społeczeństwa przemawia za spotkaniami, które miałyby akcentować przyjemności płynące z czytania książek oraz aktywny udział w życiu literackim m.in. poprzez spotkania z pisarzami lub ciekawymi ludźmi związanymi z książkami. O korzyściach płynących z bycia członkiem DKK nie trzeba przekonywać nikogo, kto już nim jest. Klubowiczem zaś może zostać każdy, kto lubi czytać i dzielić się wrażeniami z przeczytanej książki.

Obecnie w województwie podlaskim funkcjonuje 50 takich klubów (26 dla dorosłych i 24 dla dzieci i młodzieży), z czego 11 działa

w Białymstoku – w wybranych filiach Książnicy Podlaskiej oraz w Dziale Zbiorów Specjalnych (Dyskusyjny Klub Książki Mówionej). Pieczę merytoryczną nad realizowanymi zadaniami sprawują koordynatorce regionalne Małgorzata Rokicka-Szymańska i Joanna Trusiuk przy wsparciu pracowników Działu Instrukcyjno-Metodycznego.

Co roku Książnica Podlaska składa wnioski do Instytutu Książki o dofinansowanie zadań podejmowanych w ramach działalności DKK, uwzględniając potrzeby, oczekiwania, sugestie moderatorów, a także niektórych zainteresowanych klubowiczów. W 2019 roku odbyło się siedem takich wydarzeń: szkolenia, zlot moderatorów i klubowiczów, konkurs, zakup książek, spotkania autorskie oraz działania promocyjne. Celem szkoleń było wzbogacenie wiedzy uczestników z różnych dziedzin, *ich tematyka prezentowała się następująco:*

„Podszepty i inspiracje do twórczych działań w pracy moderatorów DKK” – spotkanie dotyczyło powieści biograficznych, a zrealizowane zostało przez Katarzynę Drogą (autorkę sag), która inspirowała uczestników do poszukiwań własnych korzeni i międzypokoleniowego dziedzictwa. Kolejny punkt szkolenia dotyczył wymiany doświadczeń moderatorów i koordynatorów podlaskich DKK. Na koniec spotkania odbiorcy udali się na VIII Międzynarodowe Targi Książki i Festiwal Literacki „Na pograniczu kultur”.

„Jak zrozumieć niepełnosprawnych” – na spotkanie złożyły się części teoretyczna i praktyczna, w której uczestnicy otrzymali proste wskazówki, jak postępować z niepełnosprawnymi w różnych sytuacjach. Na to pytanie odpowiedziała zaproszona autorka dr Roksana Jędrzejewska-Wróbel, która zrealizowała blok tematyczny pt. „Kosmita gorszy czy inny, autyzm w rodzinie – spotkanie międzypokoleniowe”. W spotkaniu, oprócz bibliotekarzy, wzięły udział dzieci z III klasy Szkoły Podstawowej nr 9 w Białymstoku. Grupa międzypokoleniowa dodatkowo miała okazję porozmawiać z autorką o akceptacji i wsparciu osób z niepełnosprawnością. Pisarka udzieliła pełnych, precyzyjnych

i jednoznacznych *odpowiedzi* na wiele pytań w danym zakresie, nurtujących uczestników. Uczestnicy mieli również okazję usłyszeć prezentację wypowiedzi dwóch przedstawicielek (w tym bibliotekarki z pow. białostockiego) ze Stowarzyszenia Pomocy Niesłyszącym MIG-iem, które opowiedziały o „Życiu w ciszy osób niesłyszących i migających bez tabu”, a przede wszystkim, o ich uczestnictwie w odbiorze słowa drukowanego.

„Wszędobylscy – blisko i daleko – w poszukiwaniu przygód” – spotkanie ukierunkowane na literaturę podróżniczą. Pierwszą część zrealizowała prof. dr hab. Jolanta Sztachelska, która przedstawiła rozwój prozy podróżniczej od czasów najdawniejszych po współczesność. Uzupełnieniem spotkania była wypowiedź autorki książek reportażowo-podróżniczych Zofii Piłasiewicz pt. „Literatura faktu – o drogach i bezdrożach, czyli zrozum otaczający nas świat”. Dodatkowym bonusem dla wszystkich uczestników zlotu DKK był występ młodzieżowej grupy tanecznej Płąs.

Ponadto podczas dwóch z powyższych spotkań zostały wyróżnione kluby: za interesujące relacje działań oraz recenzje przeczytanych książek. To z kolei przełożyło się na inspirowanie innych do jeszcze większego popularyzowania kontaktu z książką i dyskusji wokół niej. Zaprezentowano również „potencjał klubów DKK działających bez ściemy, ale z pasją”, zachęcając innych do szerszego kreowania mody na czytanie bez względu na wiek. Była to doskonała okazja do wymiany doświadczeń w ramach dobrych praktyk.

Spotkania szkoleniowo-warsztatowe oraz zlot DKK realizowano w oparciu o sugestie moderatorów i klubowiczów, a w sumie skorzystało z nich 205 osób.

Spotkania klubowe „dekkaków” nie zawsze mają ściśle ustaloną formę, ale zawsze są ukierunkowane na dyskusje o książkach, wymianę wrażeń na jej temat. Częstotliwość spotkań nie jest taka sama we wszystkich klubach. Najczęściej dyskutanci widywali się raz w miesiącu

lub raz na dwa miesiące. W 2019 roku kluby spotkały się średnio 8 razy. Optymalna wielkość grup dyskutujących to od dwóch do dwunastu osób. Miejscem spotkań jest zazwyczaj biblioteka, ale dla uatrakcyjnienia niektórzy urządzali je w kawiarni, pubie, na prywatnych posesjach czy w plenerze. Należy tu wspomnieć o klubie w Suwałkach, który jako jedyny w naszym regionie realizuje to zadanie w areszcie śledczym i o książkach dyskutuje z więźniami. Prawie wszystkim spotkaniom towarzyszyły materiały promocyjne DKK otrzymane z Instytutu Książki (plakaty, notatniki, zakładki). Podstawą jest zawsze wcześniej przeczytana książka, o której uczestnicy dyskutują i dzielą się swoimi spostrzeżeniami, wrażeniami, szanując przy tym gusty pozostałych i nie oceniając ich.

Wśród klubów są takie, które podejmują dodatkowe spotkania i ubogacają w ten sposób swoją działalność. Są to na przykład wyjazdy do teatru, opery, czy kina. Niektórzy organizowali konkursy, warsztaty lub dodatkowe spotkania wokół tematów literackich. Do grona prężnie działających klubów należą DKK w miejscowościach: Zambrów, Czerwone, Łapy, Hajnówka, Kleosin, Zawady, Poświętne, Ryboły, Uhowo, Sztabin.

Spotkania, mimo że są organizowane z myślą o klubowiczach, mają charakter otwarty i tak naprawdę może przyjść na nie każdy, kto lubi czytać książki i rozmawiać o nich. Wszak rozmowy o lekturach są przedłużeniem przyjemności czytania. Na sympatyczny klimat spotkania wpływ ma atmosfera oraz towarzyszący temu poczęstunek: aromatyczna kawa lub herbata, a do tego coś słodkiego, niejednokrotnie własnoręcznie przygotowane przez klubowiczów lub moderatorów ciasta. Często na koniec spotkania odbiorcy prowadzą dyskursy o życiu i o nich samych.

Moderator wspólnie z klubowiczami wybierają książki, o których chcą rozmawiać, które wydają im się warte uwagi i pochylenia się nad tematem w nich zawartym. W 2019 roku do podlaskich klubów zaku-

piono 1216 nowych egzemplarzy, na kwotę 24 919 zł. Do dyspozycji są także zbiory zakupione w poprzednich latach.

W 2019 roku najczęściej omawiani autorzy to:

- ▶ literatura piękna: Katarzyna Droga (*Kobieta, którą pokochał Marszałek*), Jakub Małecki (*Nikt nie idzie*), Morris Heather (*Tatuażysta z Auschwitz*), Paweł Paliński (*Kamerdyner*), Wojciech Kuczok (*Czarna*);
- ▶ literatura faktu: Anna Romaniuk (*Orzeszkowo 14. Historia z Podlasia*), Michelle Obama (*Becoming. Moja historia*), Adam Bielecki (*Spod zamarzniętych powiek*), Karolina Sulej (*Wszyscy jesteśmy dziwni*), Świetłana Aleksijewicz (*Czarnobylska modlitwa*);
- ▶ literatura dla dzieci i młodzieży: Grażyna Bąkiewicz (*Mieszko, ty Wikingu*), Justyna Bednarek (*Babcocha*), Nela (*Nela na wyspie rajskich ptaków*), Dorota Combrzyńska-Nogala (*Pralnia pierza*), Grzegorz Kasdepke.

Jedną z najważniejszych atrakcji projektu Dyskusyjne Kluby Książki są spotkania autorskie, których w 2019 roku na Podlasiu zorganizowano pięćdziesiąt sześć. Sześć klubów za swą aktywność w działaniu i upowszechnianiu książki i czytelnictwa otrzymało dodatkowe spotkania. W sumie zaproszono szesnastu autorów. Kluby dla dzieci i młodzieży miały możliwość spotkać się z: Magdaleną Zarębską, Katarzyną Janowicz-Tmofiejew, Wiesławem Drabikiem, Wiolttą Piasecką, Izabellą Klebańską, Joanną Kmieć, Jolantą Reisch-Klose, Ewą Karwan-Jastrzębską, dr Roksaną Jędrzejewską-Wróbel, dr Zofią Olek-Redlarską, Justyną Bednarek, Anną Bayer. W klubach dla dorosłych gościła: Aneta Zamojska, Katarzyna Droga, Mariola Pryzwan-Momot, Małgorzata Warda. Na spotkaniach zaproszeni autorzy przedstawiali swój dorobek literacki, wycinki swojej biografii, dzielili się planami na przyszłość. Z dorosłym odbiorcą często toczyły się rozmowy m.in. „o sile kobiecych działań i marzeń”, często pretekstem do wymiany myśli były czytane fragmenty autorskie.

Z kolei z młodszymi odbiorcami literatury autorzy wykorzystywali kreatywne zabawy oparte na słowie i obrazie, którym często towarzyszyła oprawa muzyczna. Miłośników książek inspirowano do twórczych poszukiwań literackich, szerzenia polskości, dbania o kulturę i estetykę ojczystego języka. Niejednokrotnie spotkaniom autorskim towarzyszył mini kiermasz książek zaproszonych literatów.

Spotkania te były wspaniałą okazją do osobistego poznania autora, zadawania mu pytań, stanowiły również rodzaj nagrody dla członków klubów. Przede wszystkim zaś były „uczta duchową” i doniosłym wydarzeniem dla wszystkich zainteresowanych. Niejednokrotnie uczestnicy mieli okazję wykonać wspólne zdjęcia i pozyskać autograf w książce zaproszonego autora lub w pamiętnikach, w których czytelnicy kolekcjonują takie wpisy.

Z powyższych wydarzeń skorzystało 2314 zainteresowanych osób.

Niejednokrotnie, jako organizatorzy wielu przedsięwzięć w ramach DKK, zadawaliśmy sobie pytanie, czy postawione cele zostały osiągnięte. Rozmowy z odbiorcami projektu pokazały nam, jak bardzo zapadają w pamięci spotkania z autorami, które umożliwiły inne niż szkolne spojrzenie na literaturę. Cieszy również fakt, że spotkania dostarczają emocji związanych z przeczytaną książką i rozmowami wokół nich. Ponadto wiedza wyniesiona ze szkoleń była i jest wykorzystywana w bibliotekach w przeróżny sposób. Działania realizowane z myślą o odbiorcach DKK budują również naszą markę w środowisku.

Dofinansowano ze środków Instytutu Książki

Bożena Cylko

Gminna Biblioteka Publiczna w Juchnowcu Kościelnym

RELACJA Z PROJEKTU „SPECULUM”
GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
W JUCHNOWCU KOŚCIELNYM

*„Spójrz na siebie w lustro i sprawdź,
czy podoba ci się to, co widzisz”.*

Celia Friedman

Biblioteka – nudne i spokojne miejsce, w którym niewiele się dzieje? Nic bardziej mylnego! Dzisiejsze biblioteki to małe centra kultury, miejsca pełne pomysłów i aktywności twórczej. Przykładem takiej właśnie kreatywnej biblioteki jest Gminna Biblioteka Publiczna w Juchnowcu Kościelnym, która we współpracy z Zespołem Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym zrealizowała projekt teatralny o tajemniczo brzmiącej nazwie SPECULUM – w ramach **Programu Edukacja Kulturalna ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pochodzących z Funduszu Promocji Kultury**. Projekt trwał od czerwca do grudnia 2019 roku i był niesamowitą przygodą dla juchnowieckiej młodzieży z grupy teatralnej „Lustro”. Składał się z serii ciekawych warsztatów, rozwijających na wielu płaszczyznach umiejętności teatralne i twórcze, a jego zwieńczeniem był finałowy spektakl – nowoczesna inscenizacja Jasełek.

SPECULUM (łac.) LUSTRO

Skojarzenie edukacji teatralnej z lustrem może się wydawać banalne, ale dla nas lustro było symbolem, w którym ogniskowały się rozmaite zdarzenia, wrażenia, odczucia i myśli, w jakie – bez wątpienia – obfitowała siedmiomiesięczna przygoda z obrazem, słowem, tańcem, historią i nowoczesną technologią.

Dlaczego SPECULUM? Ponieważ lustro odbija rzeczywistość, jest narzędziem, które umożliwia spojrzenie na samego siebie, w oczy innej osoby oraz niekiedy nawet tam, gdzie wzrok nie sięga. To właśnie dzięki tworzeniu kreacji scenicznej możemy zobaczyć siebie i otaczający nas świat czasem z boku, a czasem w krzywym zwierciadle. Wystarczy podejść i zobaczyć w nim własne oblicze. Obejrzeć się dokładnie z każdej strony. Jesteśmy przecież świadkami walki dobra ze złem.

Mottem warsztatów były słowa Khalil Gibran: „Postaraj się odkryć to, co w danym człowieku najlepsze, i powiedz mu o tym. Każdy z nas potrzebuje takiego lustra” – *Prorok. Listy miłosne Proroka* – wybór i adaptacja Paulo Coelho.

Edukacja teatralna łączy w sobie wiele dziedzin twórczości artystycznej: literaturę, muzykę, taniec, ruch sceniczny i plastykę. Edukować poprzez czynne uczestnictwo w kulturze i sztuce? Jak najbardziej tak, to był nasz cel i potrzeba chwili, a także droga, którą zdecydowało się przejść siedemnastu odważnych i kreatywnych uczniów juchnowieckiej szkoły. W rozwijanie własnej ekspresji uczestników projektu, związanej z uruchamianiem ich potencjału twórczego, włączyli się ludzie kultury i sztuki – prawdziwi aktorzy, instruktor teatralny, choreografowie tańeczni, artysta plastyk, mistrz gier fabularnych, a nawet architekci.

Dla młodych adeptów sztuki aktorskiej udział w projekcie był szansą na sprawdzenie się podczas pracy zespołowej, nauką empatii, odpowiedzialności, dyscypliny oraz uwolnieniem swego potencjału w dziedzinach znacznie wykraczających poza teatr; potencjału stymulowanego poprzez nowatorskie metody i formy pracy.

Dzięki warsztatom „Teatralny elementarz, czyli jak przygotować się do zrobienia spektaklu” z Grażyną Stanisławską oraz zajęciom z Dorotą Baranowską w Białostockim Studiu Działań Kreatywnych DanceOFFnia, młodzi ludzie nauczyli się wyrażania siebie poprzez taniec i opracowali choreografię inspirowaną fabułą planowanego spektaklu.

Pracowali również nad doskonaleniem swoich umiejętności aktorskich oraz prawidłowego operowania głosem wspólnie z aktorami z Teatru Dramatycznego im. A. Węgierki – Markiem Tyszkiewiczem oraz Patrykiem Ołdziejewskim – w ramach warsztatów „W szkole Czarodziejów Wyobraźni”. Praca nad ciałem była ściśle związana z pracą nad tekstem, emocje i umiejętność świadomego ich odgrywania to, jak wiadomo, klucz do dobrej gry aktorskiej.

Co więcej, młodzi ludzie w ramach zajęć z artystą plastykiem Anną Radziewicz nie tylko zaprojektowali i prawie samodzielnie uszyli kostiumy, stworzyli scenografię, ale także poznali tajniki makijażu artystycznego i dowiedzieli się, jak przy pomocy kilku kosmetyków stworzyć postacie sceniczne, tak aby wyglądały naturalnie.

Celem warsztatów teatralnych było rozwijanie postawy twórczej, która stanowi impuls do kreowania siebie i rzeczywistości, i przygotowuje do twórczego stylu życia.

Podczas zajęć kreatywnego pisania metodą Loesje uczestnicy nabrali odwagi do podejmowania ryzyka intelektualnego, wyrażania ekspresji, doceniania znaczenia zarówno pomysłów własnych, jak i projektów innych. W wyniku tej współpracy powstały plakaty z humorystycznymi tekstami.

Nauka praktycznej umiejętności bezpiecznego posługiwania się aplikacjami internetowymi, czyli zajęcia pod nazwą „Vlogowy elementarz”, umożliwiły współtworzenie vloga, który posłużył do autoprezentacji, umożliwiając tym samym przekroczenie granic własnej odrębności poprzez nawiązanie kontaktu ze światem. Na vlogu dokumentowano i prezentowano aktywność artystyczną całego zespołu.

Młodzi ludzie uczestniczyli także w sesji RPG, czyli nauce narracyjnej gry fabularnej – przeprowadzanej przez Mistrza Gry. Postacie w trakcie takiej gry były zaskakiwane przebiegiem wydarzeń, na które musiały spontanicznie reagować, nie wypadając ze swych ról i twórczo rozwiązując trudności. Mistrz Gry był moderatorem, a zarazem autorem scenariusza i reżyserem opowieści. Mistrzem Gry był w projekcie SPECULUM instruktor RPG – Rafał Żukowski, a dzieci uczestniczące w grze musiały zmierzyć się m.in. z takimi wyzwaniem jak zaginięcie wycieczki, która wyruszyła na biwak i jej dyrektora, przeniesienie się w czasie do lat trzydziestych czy uzyskanie po burzy super mocy.

Marcin Koziński odsłonił „Kulisy historii”, czyli przeprowadził cykl spotkań historii i teatru, podczas których obie dziedziny przenikały się, stanowiąc wzajemną inspirację. Zajęcia okazały się prawdziwą przygodą, gdyż wybrane wydarzenia historyczne (powszechnie znane chociażby z podręczników szkolnych) były interpretowane nie przez oczywiste artefakty i dokumenty, ale np. ówczesną modę, obyczaje, muzykę i sport. Wszystko po to, by młodzi artyści mogli zrozumieć, że historia to po prostu wielkie widowisko teatralne i fascynujący materiał sceniczny, w którym wszyscy mimowolnie uczestniczymy, co zauważyli już starożytni Grecy.

Co ma wspólnego teatr z Wydziałem Architektury na Politechnice Białostockiej? Wbrew pozorom wiele, o czym przekonali się uczestnicy warsztatu. Pod okiem wykładowcy Wydziału Architektury PB oraz studentów Koła Naukowego „Mała Architektura” poznawali tajniki projektowania. Pojęcie „projektowanie” miało tutaj szerszy kontekst niż tylko zwizualizowanie lepszych czy gorszych pomysłów. Uzmysłowiło proces powstawania projektu przy użyciu różnych narzędzi, od najprostszych, takich jak węgiel i papier, po najnowocześniejsze – jak skaner 3D czy pracownia wirtualnej rzeczywistości. Projektowanie to przede wszystkim podejmowanie decyzji o każdym aspekcie kreowanej formy. Kontekstem działań był oczywiście teatr i działania parateatralne, ale najważniejsza w tym wszystkim okazała się świadomość projektowania.

Częścią projektu SPECULUM były wizyty w legendarnych teatrach, a więc w Białostockim Teatrze Lalek (odbyły się tam warsztaty „Lekcja teatralnego savoir-vivre’u”), Teatrze Dramatycznym im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku – było to dla nich swoiste „Tam i z powrotem” w towarzystwie Hobbita, czy znanym na całą Polskę Teatrze Wierszalin w Supraślu. W Wierszalinie splatają się nawiązania do mitów, wierzeń, tradycji i folkloru, które następnie są przetwarzane w teatr nowatorski, bazujący na eksperymencie scenicznym. Pod okiem aktorów uczestnicy projektu pracowali również z maską, poznali jej historię – od maski rytualnej po współczesną, a także sami stanęli na „deskach teatru”, żeby poczuć na sobie światło reflektorów, prezentując przygotowane podczas warsztatów etiudy.

„Pani Mama za rękę poprowadzi, chociaż przedszkole dawno już za nami!” – ciężar odpowiedzialności za siedemnaścioro nastolatków, czyli rolę „Pani Mamy”, ogrywała w projekcie Monika Żochowska, instruktor teatralny, a zarazem opiekun adeptów sztuki aktorskiej. Była z nimi prawie zawsze i wszędzie. Wspólnie z nimi pracowała, współtworzyła i pomagała w tej niesamowitej przygodzie teatralnej, której zwieńczeniem było przygotowanie spektaklu finałowego. W społeczeństwie wszyscy jesteśmy od siebie zależni. Spotkanie jednostki z grupą bywa wielkim wyzwaniem.

Wspólna praca i przygotowanie spektaklu okazało się sukcesem! Przedstawienie jasełkowe – owoc wszystkich tych działań twórczych i zarazem kwintesencja projektu, mocno odbiegało od „klasycznych” Jasełek. „1 : 0”, bo taki miały tytuł, pokazywało walkę Dobra ze Złem, a głównymi bohaterami były anioły i diabły. W SPECULUM mogliśmy zobaczyć odbicie rzeczywistości: słodkiej i gorzkiej. Określonej przy pomocy słowa, muzyki, światła, rytmu i nastroju.

Spektakl został odegrany dwukrotnie, najpierw 19 grudnia w Sali Widowskiej Ośrodka Kultury w Gminie Juchnowiec Kościelny, a dzień później młodzi ludzie zaprezentowali się przed swoimi róż-

wieśnikami z Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym.

Artystyczne zmagania naszych podopiecznych można śledzić na stronie Gminnej Biblioteki Publicznej w Juchnowcu Kościelnym w zakładce SPECULUM: <http://speculum.bibliotekajuchnowiec.pl/>

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

SPECULUM – zadanie dofinansowane w ramach PROGRAMU Edukacja Kulturalna ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Joanna Trusiuk

Książnica Podlaska

Z KSIĄŻKĄ W PODRÓŻ DO ŚWIATA NAUKI

Projekt czytelniczy dofinansowany w ramach programu MKiDN
Partnerstwo dla książki 2020

W 2020 r. Dział Instrukcyjno-Metodyczny Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego będzie realizował projekt czytelniczy pn. *Z książką w podróż do świata nauki*, na który biblioteka pozyskała dotację, w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego **Partnerstwo dla książki**.

Szczegółowy cel tego zadania to: niekonwencjonalne promowanie i inspirowanie kultury literackiej oraz czytelnictwa, a także edukacja społeczności lokalnej.

Dziewiętnaście zaplanowanych wydarzeń i inicjatyw kulturalno-literackich, tj. warsztatów (literacko-plastyczno-teatralnych, literacko-plastycznych, grywalizacyjnych, eksperymentalnych, z nowych technologii), interaktywnych zajęć edukacyjnych, spotkań z autorami oraz spotkań międzypokoleniowych, popularyzujących książkę i wiedzę z zakresu dziedzin STEM (matematyki, fizyki, astronomii, chemii, technologii, nauk przyrodniczych), odbędzie się on-line lub stacjonarnie, o ile będzie taka możliwość, w siedzibie głównej Książnicy Podlaskiej oraz na terenie kilku wybranych miejskich filii bibliotecznych.

Do realizacji wymienionych przedsięwzięć kulturalnych oraz działań promujących naukę poprzez kontakt z literaturą zaprosiliśmy znanych polskich autorów książek, animatorów kultury, dziennikarzy,

naukowców i pasjonatów świata nowych technologii, fizyki, nauk przyrodniczych, którzy w sposób atrakcyjny przełożą specjalistyczną wiedzę naukową na język zrozumiały dla mieszkańców Białegostoku i okolic.

Współorganizatorzy w realizacji zadania *Z książką w podróż do świata nauki* to Podlaski Okręg Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Białostocki Oddział Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii.

Mieszkańcy regionu, dzieci i młodzież, dorośli i seniorzy, a także nauczyciele i bibliotekarze woj. podlaskiego będą mieli okazję uczestniczyć – stacjonarnie lub zdalnie – w następujących wydarzeniach projektowych:

1. *O rety! Przyroda* – spotkanie autorskie dla dzieci z elementami warsztatów plastycznych z Tomaszem Samojlikiem.
2. *Przemądrzałe roboty* – zajęcia edukacyjne dla dzieci z robotem Photon.
3. *Misja kosmos* – spotkanie autorskie dla dzieci z elementami warsztatów plastycznych z Tomaszem Samojlikiem.
4. *O nich wiedzieć warto* – poznajemy sylwetki słynnych Polaków ze świata nauki – warsztaty adresowane do dzieci.
5. *Kosmiczna przygoda w bibliotece* – spotkanie międzypokoleniowe z przedstawicielami Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii.
6. *Anatomia fake newsów, czyli co mają wspólnego macedońskie nastolatki i elektrownia w Fukushima?* – spotkanie autorskie z Aleksandrą i Piotrem Stanisławskimi, prowadzącymi blog Crazy Nauka, inspirowane książką *Fakt, nie mit*.
7. *Fakty, nie mity – jak nie dać się nabrać na pseudonaukę?* – spotkanie autorskie z Aleksandrą i Piotrem Stanisławskimi, skierowane do wszystkich zainteresowanych.

8. *Nowe technologie w animacji czytelnictwa* – spotkanie z Sylwią Żółkiewską adresowane do wszystkich zainteresowanych, a szczególnie do pracowników instytucji kultury i edukacji.
9. *Dzienniki gwiazdowe – tworzymy animacje poklatkowe i rozszerzoną rzeczywistość (AR)* – warsztaty z nowych technologii dla młodzieży.
10. *Jak zdobyć Nagrodę Nobla?* – spotkanie autorskie dla dzieci z Katarzyną Radziwiłł.
11. *Spotkanie autorskie z Adamem Wajrakiem* – znanym twórcą książek o tematyce przyrodniczej.
12. *Niesamowity świat zwierząt* – warsztaty literackie dla dzieci z elementami grywalizacji, wykorzystujące nowe technologie na bazie książki Marty Maruszczak pt. *Paszczę, kły, szpony*.
13. *Eksperymentuj! Odkrywaj! Działaj!* – spotkanie autorskie dla dzieci z Wojciechem Mikołuszko, połączone z warsztatem interdyscyplinarnym.

Ciekawym uzupełnieniem spotkań autorskich i warsztatów będzie wystawa ilustracji z książki *MAPY. Obrazkowa podróż po lądach, morzach i kulturach świata* autorstwa Aleksandry i Daniela Mizielińskich. Wystawa – wypożyczona z Wydawnictwa Dwie Siostry – pozwoli odbiorcom zapoznać się z niezwykłym światem przyrody.

Zadanie *Z książką w podróż do świata nauki* popularyzowane będzie w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej Książnicy Podlaskiej. Poza tym kampania promocyjna przedsięwzięcia prowadzona będzie drogą elektroniczną i telefoniczną.

Dział Instrukcyjny-Metodyczny, pomysłodawca i organizator przedsięwzięcia, przygotowuje informację i materiały o imprezie do lokalnych mediów i prasy. Patroni medialni wydarzenia to: Polskie Radio Białystok, TVP3 Białystok, Kurier Poranny, BiałystokOnline-Portal

Miejski Białystok, Wrota Podlasia – Portal Informacyjny Województwa Podlaskiego.

Zaprojektowane i wykonane zostaną materiały promocyjne np.: zakładki, plakaty, ulotki.

Mamy nadzieję, że realizacja opisanego projektu czytelniczego będzie dla uczestników wspianą podróżą do świata nauki, fauny i flory, która zachęci odbiorców do większego zainteresowania ofertą i zbiorami Książnicy Podlaskiej w Białymstoku.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Izolda Hukałowicz

Książnica Podlaska

PIRACI-KAMRACI ZAPRASZAJĄ NA POKŁAD!

Morskie przygody w bibliotece –
scenariusz zajęć bibliotecznych

Cele ogólne

- poznanie wiedzy dotyczącej piratów
- rozwijanie wrażliwości literackiej, muzycznej i plastycznej
- zapoznanie ze współczesną literaturą dziecięcą
- aktywizowanie myślenia oraz rozwijanie pomysłowości i sprawności ruchowej

Cele operacyjne

Dziecko:

- potrafi opowiedzieć, kim są piraci i czym się zajmowali
- wie, jak wyglądają piraci – potrafi opisać ich wygląd
- potrafi współpracować w grupie
- potrafi wskazać różnice między obrazkami
- wykazuje się sprawnością fizyczną
- potrafi wykonać pracę plastyczną w wykorzystaniem materiałów

Metody

- podająca
- eksponująca
- praktyczna
- problemowo-aktywizująca

Formy

- indywidualna
- grupowa
- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

- strój pirata (np. bluzka w kratkę, przepaska na oku, kolczyk w uchu, kapelusz, spodnie)
- załącznik 1 – Karykatura pirata
- clip muzyczny na Youtube (czołówka *Morza*)
- załącznik 2 – Zdjęcie kobiety-pirata
- butelka, do której wkładamy list (załącznik 3 – List w butelce)
- obrazki „Znajdź różnicę” (załącznik 4)
- wybrana książka z serii o Piracie Patchu
- papierowe statki
- lina
- gazety
- czarny brystol, nożyczki, klej, farby, gumka (jeśli wykonujemy pracę plastyczną A); kolorowanki – załącznik 5 oraz kredki (jeśli wykonujemy pracę plastyczną B)

Wiek uczestników: 6-12 lat

Czas trwania: 1h-1,5 h

Przebieg zajęć:

I. Część wprowadzająca

Prowadzący przebrany za pirata (bluzka w kratkę, przepaska na oku, kolczyk w ucho, kapelusz, spodnie) wita się z dziećmi zawołaniem „AHOJ!”. Zadaje pytanie:

„Czy wiecie kim jestem?”. Jeśli dzieci mają problemy z odgadnięciem, wówczas prowadzący przedstawia się:

„Mam na imię XXX i jestem piratem. Przypłynąłem do Was z dalekich wód Morza Karaibskiego. Przywitajcie się ze mną po marynarsku: AHOJ”. Dzieci chórem odpowiadają „AHOJ”.

Prowadzący mówi: „Znakomicie! Teraz zostajecie małymi piratami i zabieram Was na mój statek! Ale, zaraz, zaraz... Czy wy w ogóle wiecie, kim są piraci?” W tym momencie następuje przejście do fazy głównej.

II. Część główna

1) Luźna pogadanka z dziećmi o piratach:

– Czy wiecie, kim byli piraci?

Osoba, która napada w celu rabunkowym, używając statku lub łodzi. Celem ataku piratów są inne statki i łodzie lub cele nabrzeżne (np. porty). To przestępcy, którzy kradną pieniądze, złoto, skarby i inne dobra.

– Kiedy żyli?

Piractwo istniało od kiedy ludzie zaczęli pływać po morzach i oceanach, a więc już od czasów starożytnych. Było bardzo popularne w XV, XVI, XVII w. Z czasem państwa zaczęły walczyć z piratami. Surowo ich karano. Obecnie większość wód jest bezpiecznych, jednak w naszych czasach także żyją piraci, którzy porywają statki w celu rabunkowym lub żądają okupu za ich uwolnienie (Somalia).

– Czym się zajmowali?

Okradali statki, łodzie, porty, szukali ukrytych skarbów. Często toczyli bitwy morskie o łupy. Tutaj możemy pokazać dzieciom krótki clip

muzyczny, pokazujący bitwę morską z udziałem piratów: <https://www.youtube.com/watch?v=mHD-nrsH-T0> („Morze – odnowiona czołówka”).

– **Jak wyglądali?** Pokazujemy dzieciom karykaturę pirata (Załącznik 1)

Czapka z trupa czaszką (czasami – turban). Broda. Brak zębów. Brak oka. Proteza nogi. Hak zamiast jednej z dłoni. Miecz w drugiej (może też posługiwać się strzelbą). Papuga na ramieniu. Luźne spodnie, koszula, kamizelka.

– **Czy kobiety mogły być piratami?**

Tak. Choć oficjalnie Kodeks Piratów zakazywał przyjmowania w swoje szeregi kobiet, to często zdarzało się, że zostawały one piratkami. Niczym nie ustępowały mężczyznom – również były bezwzględne, rabowały, zatapiały statki, ubierały się podobnie jak mężczyźni. Możemy pokazać dzieciom obrazek kobiety-pirata (Załącznik 2).

2) Zabawa „List w butelce”

Prowadzący bierze do ręki butelkę, w której ukryty jest list i mówi do dzieci: „Słuchajcie, musicie mi pomóc! Dziś rano wyszedłem na pokład mojego statku z wędką, aby złowić pyszną rybkę na obiad. Ale zobaczcie, co złowiłem! Co to może być?”.

Dzieci oglądają butelkę i odnajdują w niej list. Jeśli dzieci umieją płynnie czytać, to możemy poprosić jedno z nich o przeczytanie na głos treści. Jeśli nie znają liter, to sami czytamy. (Załącznik 3 – List w butelce).

Zadaniem dzieci jest odnalezienie skrzyni z czekającym na nie zadaniem. Skrzynia może być wykonana z pudełka, na którym umieszczamy napis „Skrzynia skarbów”. Do środka wkładamy kartki z zadaniem na spostrzegawczość (Załącznik 4 – Znajdź różnice). Każde dziecko powinno mieć swoją kartkę.

3) **Dzieci wykonują zadanie – odnajdują różnice pomiędzy obrazkami** (Załącznik 4).

4) **Głośna lektura wybranego fragmentu książki z serii o Piracie Patchu**, np. *Pirat Patch i pościg przez Wielkie Morze* lub *Pirat Patch i skrzynia kości* (lub innej książki o piratach). Po przeczytaniu zadajemy kilka kontrolnych pytań na zrozumienie treści.

W tym miejscu możemy też pokazać dzieciom kolekcję książek o piratach, które znajdują się w zbiorach naszej biblioteki. Dzieci swobodnie oglądają książki.

5) **Zadania ruchowe** (możemy wykonać wszystkie zadania lub wybrać dowolne z podanych poniżej propozycji).

Wyścig papierowych statków – w zabawie wykorzystujemy wykonane wcześniej papierowe (lub gazetowe) statki. Jak jest mało miejsca w sali, można podzielić zabawę na tury. Dzieci kładą się na brzuchu. Każde ma przed sobą swój statek. Na znak prowadzącego zaczynają w niego dmuchać, tak aby przesunął się do przodu. Nie można pomagać sobie ręką. Wygrywa ta osoba, która pierwsza przekroczy wyznaczoną linię mety.

Przeciąganie liny – dzielimy drużyny na dwie grupy, na podłodze oddzielamy teren obu drużyn (np. przy pomocy linii lub krzeselka), a pośrodku liny przywiązujemy chustkę. Na start prowadzącego drużyny próbują przeciągnąć linę na swoje terytorium. Wygrywa ta drużyna, która przeciągnie część liny z chustką na swoją stronę.

Bitwa morska na kule armatnie – dzielimy dzieci na dwie grupy ustawiając je po przeciwnych stronach liny leżącej na podłodze. Każdemu rozdajemy stronę z gazety i prosimy, aby zwinęli ją w kulkę, tworząc w ten sposób kulę armatnią (mogą też być balony). Gra jest na czas (2-3 min.), a ostatnie dziesięć sekund jest głośno odliczane przez prowadzącego. Istotą zabawy jest przerzucanie kul na stronę przeciwnej drużyny. Kiedy ktoś na swoim polu zauważy kulę, musi ją szybko podnieść i przerzucić. Wygrywa ta drużyna, która po zakończeniu czasu, będzie miała najmniej kul na swoim polu.

Piraci i okręty – (a’la gorące krzesła) rozkładamy na podłodze gazety-statki. Kiedy gra muzyka wszystkie dzieci poruszają się dookoła statków, a kiedy muzyka się zatrzymuje, każdy uczestnik zabawy musi wsiąść do wybranego statku. Co turę statków ubywa, a kto do statku wsiąść nie zdąży ten odpada.

III. Zakończenie

Praca plastyczna – wybieramy zadanie A lub B. Zadanie B sugeruję wykonać, jeśli mamy mniej czasu lub w zajęciach uczestniczą młodsze i/lub mniej sprawne manualnie dzieci.

A) Przygotowanie czapki pirata według instrukcji zamieszczonych w filmiku: <https://m.interia.pl/interia-tv/video,vId,2313643>

Potrzebne materiały: czarny brystol, nożyczki, klej, farby, gumka.

B) Kolorowanie obrazków z piratami (Załącznik 5 – Kolorowanki)

Na koniec (opcjonalnie)

Prowadzący mówi: „Kochani piraci, pracowaliście dziś bardzo dzielnie i zasługujecie na nagrodę! W skrzyni, którą dziś znaleźliście jest coś jeszcze... Poszukajcie tej skrzyni jeszcze raz i dobrze przejrzyjcie jej zawartość. To, co znajdziecie, to Wasz łup piracki, który został ukryty przez Barbarossę!”.

Wcześniej, gdy dzieci zajęte były zadaniami, prowadzący powinien włożyć do pudełka-skrzyni skarbów dowolne nagrody (drobne słodycze, np. czekoladowe monety, naklejki, zabawki, zakładki do książek itp.) – dla każdego dziecka po jednej (najlepiej takiej samej) nagrodzie. Skrzynię ukrywamy w innym miejscu. Dzieci odnajdują „skarby” i zabierają je ze sobą.

ZAŁĄCZNIKI

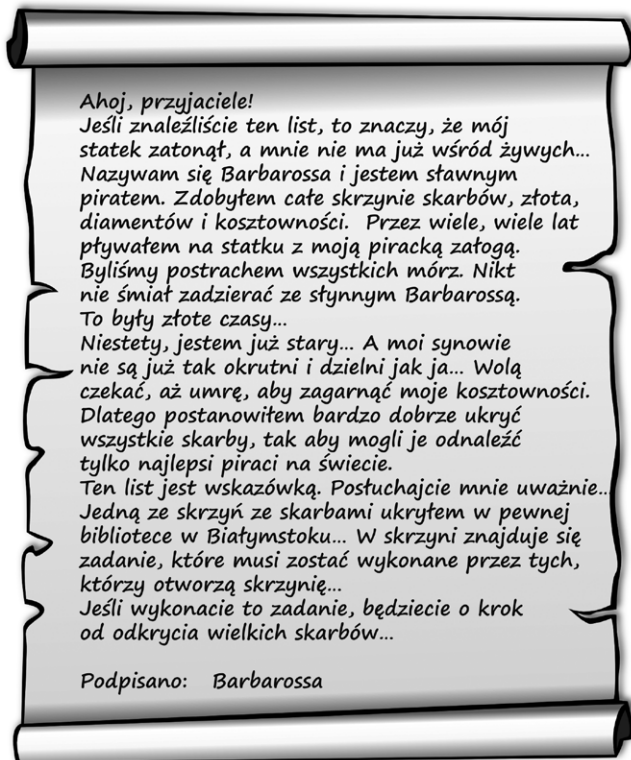
Załącznik 1 – Karykatura pirata

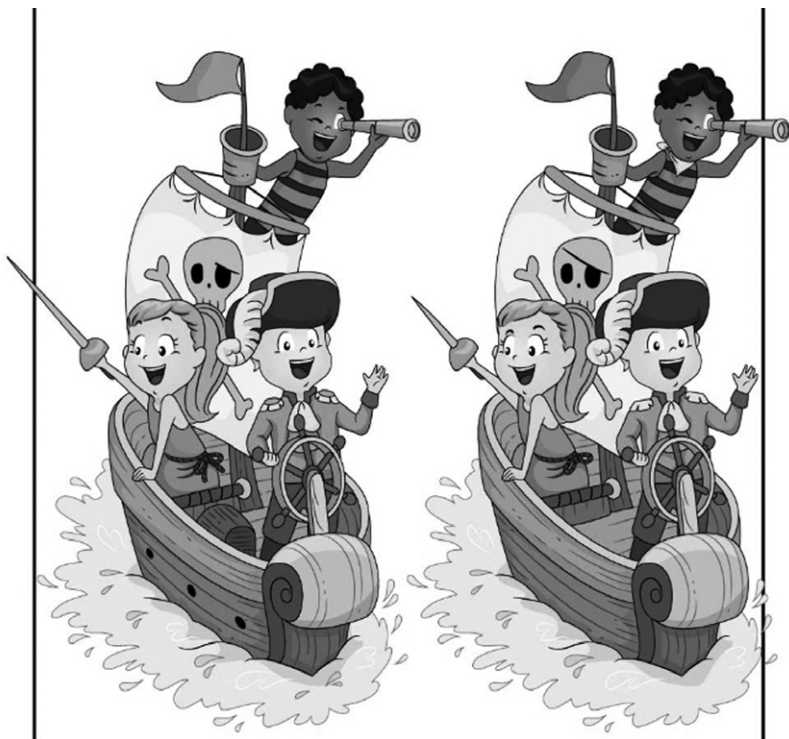
Załącznik 2 – Anne Bonny – kobieta-pirata

Załącznik nr 3 – List w butelce

Załącznik 4 – Obrazek „Znajdź różnice”

Załącznik 5 – Kolorowanki

Aleksandra Sękowska

Książnica Podlaska

KOTY DUŻE I MAŁE – DO PRZYJAŹNI DOSKONAŁE

Scenariusz zajęć bibliotecznych

dla dzieci w wieku 5-6 lat

Prezentowany scenariusz ma na celu oswojenie dzieci z obecnością zwierząt w najbliższym otoczeniu i właściwe reagowanie na ich zachowania, a także wzmocnienie i premiowanie prawidłowej postawy dziecka w stosunku do zwierząt domowych i wskazanie optymalnych, dostosowanych do wieku i możliwości dziecka dróg pielęgnacji domowego pupila. Scenariusz wykorzystać można do zorganizowania zajęć z okazji Światowego Dnia Kota w grupach przedszkolnych a zaproponowane zabawy/ćwiczenia łatwo zaadoptować do innych przedsięwzięć edukacyjnych mających na celu kształtowanie pożądanych postaw i zachowań najmłodszej grupy wiekowej w kontakcie ze zwierzętami.

Po zajęciach dziecko:

- zna podstawowe zasady opieki i pielęgnacji zwierząt domowych, ze szczególnym uwzględnieniem kotów – ich cech szczególnych, upodobań oraz zwyczajów;
- jest uwrażliwione na właściwe zachowania wobec zwierząt i postrzega je jako istoty czujące;
- zna różnorodne gatunki dzikich kotów, potrafi je rozpoznać i wskazać różnice między poszczególnymi gatunkami;
- poszerza swoją wiedzę na temat kocich bohaterów literackich

oraz oferty książek i gier o omawianej tematyce dostępnych w lokalnej bibliotece.

Metody pracy:

- głośne czytanie
- pogadanka i zadawanie pytań
- ćwiczenia ruchowe
- ćwiczenia logopedyczne
- zgadywanie i wskazywanie

Formy pracy:

- praca zbiorowa (praca z całą grupą)
- praca indywidualna

Środki dydaktyczne:

- plansze z obrazkami i/lub slajdy,
- wykorzystanie treści i ilustracji książek, fragmenty filmów i piosenek dostępne w serwisie YouTube,
- kostium kota,
- maskotka kota

Warunki techniczne:

- przestronna sala,
- rzutnik,
- komputer z głośnikami i dostępem do Internetu

Uwagi:

Prowadzący występuje w przebraniu kota (uszka, ogon, futrzany sweterek, dorysowane wąsy).

Czas realizacji: ok. 1h 30 min.

Przebieg spotkania:

1. Powitanie piosenką tematyczną – wyświetlenie dzieciom fragmentu utworu *Kotek* z serii *Śpiewające Brzdące* dostępnego w serwisie YouTube.

2. Z czego składa się kot? – rozmowa z dziećmi na temat kociej anatomii. Prowadzący w stroju kota zadaje dzieciom pytanie „Kto ja jestem?” i po otrzymaniu odpowiedzi draży temat, pytając dzieci, po czym rozpoznały kota. Gdy uczestnicy zajęć wskazują na kolejne cechy kociego wyglądu (uszka, wąsy, pazurki, futerko itp.) prowadzący uzupełnia ich wypowiedzi, wzbogacając je o ciekawostki dotyczące umiejętności i zachowań kotów:

Przykładowe ciekawostki do wykorzystania:

- dzięki wąsom kot rozpoznaje przedmioty w swoim najbliższym otoczeniu, a nawet wymierza odległości i wielkości szczeliny (w tym pudełek, w których bardzo lubi siedzieć);
- kotom nie przeszkadza słabe światło, doskonale radzą sobie w ciemnościach i mają znacznie szersze pole widzenia, co oznacza, że widzą nie tylko to, co przed nimi, ale nie muszą ruszać głową, by widzieć, że coś przemyka bokiem, przez co myszki muszą mieć się na baczności;
- ogonek pozwala kotkom zachować równowagę i poruszać się z wielką gracją nawet po bardzo wąskiej barierce, to dzięki niemu kot spada zawsze na cztery łapy;
- koty uwielbiają czyścić swoje futerko i często kąpią się, wylizując je języczkiem. Służy to nie tylko zachowaniu higieny, ale ma właściwości antystresowe. Gdy kot czuje się zestresowany, by się uspokoić i zrelaksować najpewniej weźmie kolejną kąpiel.

Przy okazji podawania dzieciom wybranych ciekawostek jednocześnie wskazujemy na części ciała, które omawiamy.

3. Czy wy wiecie, czy nie wiecie – różne kotki są na świecie – zaprezentowanie uczestnikom zajęć fotografii (wcześniej przygotowane wydruki bądź zdjęcia wyświetlone na rzutniku) dzikich zwierząt na-

leżących do „kociej rodziny”. Dzieci mają za zadanie odgadnąć, jakie zwierzę zaprezentowano na danym zdjęciu. Przy okazji dowiadują się, że dzikimi krewnymi kota jest m.in. lew, puma, tygrys czy gepard. Przy okazji możemy zachęcić dzieci do zgłaszania się, by spróbowały pokazać jak ryczy lew, jak szybko biegnie gepard, jak bezszelestnie skrada się puma, jak wesoło bryka Tygrysek – dobry znajomy Kubusia Puchatka itp. oraz zapytać je, czy znają inne dzikie koty, których zabrakło na obrazkach. Na ostatnim zdjęciu powinien znaleźć się biały kot domowy, co stanowi sygnał by przejść do kolejnego modułu zajęć – głośnego czytania o przygodach Kici Koci.

4. Głośne czytanie bajeczki pt. *Kicia Kocia w bibliotece* autorstwa Anity Głowińskiej. Zadawanie dodatkowych pytań w trakcie czytania. Po lekturze krótkie omówienie z dziećmi treści książki i przypomnienie o możliwościach, jakie niesie ze sobą założenie karty czytelnika. Moduł kończy zaprezentowanie małym uczestnikom pozostałych książeczek z serii Kicia Kocia dostępnych w bibliotece.

5. Nie tylko Kicia Kocia – poznajemy inne kocie gwiazdy – wyświetlenie za pomocą rzutnika wcześniej przygotowanych zdjęć bądź pokazanie dzieciom wydrukowanych wcześniej obrazków przedstawiających „słynne” koty, które pojawiają się w znanych bajkach i filmach. Zachęcenie dzieci, by się zgłaszały i opowiedziały o kotku widniejącym na zdjęciu – kim jest, co lubi, czym się charakteryzuje. Jeśli żaden z uczestników zajęć nie kojarzy danego kotka wówczas sami o nim opowiadamy. Na obrazkach możemy zaprezentować takie koty jak np. Klakier, Garfield, Sylwester, Lucyfer, kot Filemon, kot Tom, Hello Kitty, Kot w Butach, kot z Cheshire itp.

6. Wołamy kota w różnych językach świata – ćwiczenie logopedyczne: wyszukujemy kilka zamienników polskiego „kici kici” i prezentujemy uczestnikom zajęć jak przywołuje się kotka np. po hiszpańsku, niemiecku, japońsku itd. Dzieci powtarzają chórem, a śmiałkowie mogą spróbować zrobić to samodzielnie. Ćwiczenie możemy powtórzyć kilka razy.

7. Wywołaliście kotka! Trzeba się nim zaopiekować:

a) zabawa w kręgu: dzieci ustawiają się w kółeczku. Każdy z nich po kolei dostaje do rączek maskotkę kotka i musi zrobić coś, co sprawi zwierzątku przyjemność, tj. pokazać jak najlepiej głaskać kotka, jak bawić się z kotkiem, jak go uśpić lub uczesać, by mruczał z zadowolenia. Dziecko może też opowiedzieć wierszyk o kotku lub zaśpiewać mu piosenkę. Jeśli dziecko nie chce brać udziału w zabawie wówczas przekazuje maskotkę kolejnej osobie. Prowadzący stara się ośmielić dzieci, zadawać pytania pomocnicze, podpowiadać słowa wierszy i piosenek do wspólnego śpiewania lub recytacji;

b) wykorzystanie ćwiczeń i zgadywanek zawartych w książce *Mój przyjaciel kot. Opieka i zabawa*:

- co służy do zabawy z kotkiem? – pokazujemy dzieciom różne przedmioty na obrazku, dzieci zgłaszają się i wskazują te, które można wykorzystać do zabawy ze zwierzątkiem;
- co lubi jeść kotek? – ochotnicy zgłaszają się i z puli różnych produktów wybierają te, w których szczególnie gustują koty;
- kot kotu nierówny – za to każdy równie piękny – pokazujemy na obrazkach z książki kilka najciekawszych i najbardziej charakterystycznych ras kotów.

8. Co lubi nasz zwierzak a czego nam nie wybaczy? – powrót na miejsca i podsumowanie zabawy w formie krótkiej pogadanki. Omówienie wszystkich pozytywnych czynności, które sprawiły kotkowi przyjemność. Wyszczególnienie zachowań, które sprawiają zwierzętom przykrość i sprawiają ból. Zapytanie dzieci czego absolutnie nie wolno zwierzątkom robić (ciągnąć za ogon czy uszy, uderzanie itp.) i dlaczego oraz jak powinniśmy się zachowywać wobec zwierząt. Poinformowanie dzieci, że wszelkie przejawy złego traktowania zwierzątek należy zgłaszać dorosłym.

9. Jak pies z kotem? Czyli jak? – wyświetlenie fragmentu bajki pt. *Jak pies z kotem* z serii „Przygody Kota Filemona” dostępnej w serwisie

YouTube. Skupienie się na scenach dotyczących przyjaźni i wybryków Filemona z pieskiem, który zawitał w domu dziadków. Po projekcji wspólna próba udzielenia odpowiedzi na pytanie „Czy przyjaźń między psami i kotami jest możliwa?” Oczywiście, że tak! Zapytanie dzieci o ich własne doświadczenia ze zwierzętami. Czy mają w domu psy lub kotki? Jak się nimi opiekują? Czym charakteryzuje się odpowiedzialny opiekun? Jak zostać opiekunem na medal?

10. Zakończenie zajęć:

- przegląd książek, gier i czasopism o zwierzęcej tematyce dostępnych w bibliotece – zaprezentowanie najciekawszych tytułów oraz puzzli i gier planszowych;
- rozdanie dzieciom do przeglądania książek o kotach dostępnych w bibliotece;
- pożegnanie piosenką – wspólny taniec do fragmentu utworu *Kot* Janusza Radka, dostępnego w serwisie YouTube.

Bibliografia:

1. Głowińska Anita (2019). *Kicia Kocia w bibliotece*, Poznań: Media Rodzina.
2. Magrin Federica (2016). *Mój przyjaciel kot: opieka i zabawa*, Ożarów Mazowiecki: Firma Księgarska Olesiejuk.
3. *Przygody kota Filemona: Jak pies z kotem*, <https://www.youtube.com/watch?v=ut6vZzfxPJs> (dostęp: 27.05.2020).
4. Radek, Janusz, *Kot* (Official Music Video), <https://www.youtube.com/watch?v=tZUCRzWhtY> (dostęp: 27.05.2020).
5. Sumińska Dorota (2015). *Dlaczego oczy kota świecą w nocy? I inne sekrety świata zwierząt*, Kraków: Wydawnictwo Literackie.
6. Śpiewające Brzdące, *Kotek*, <https://www.youtube.com/watch?v=qE-cOXAShsMs> (dostęp: 27.05.2020).

Monika Łapińska

Książnica Podlaska

W KRAINIE TOLKIENA

Scenariusz zajęć dla młodzieży w wieku szkolnym 13-15 lat

Zajęcia przeznaczone są dla młodzieży, jako lekcja biblioteczna z edukacji czytelniczej promująca twórczość J.R.R. Tolkiena. Może być wykorzystana z okazji Światowego Dnia Czytania Tolkiena.

Cele:

- zapoznanie z biografią J.R.R. Tolkiena,
- zapoznanie z twórczością J.R.R. Tolkiena, w szczególności *Hobbita* i *Władcy Pierścienia*,
- zapoznanie młodzieży z alfabetem *Cirth*,
- umiejętność rozpoznania rekwizytów związanych ze światem wykreowanym w książkach Tolkiena,
- rozwijanie zainteresowań czytelniczych,
- zachęcanie do odwiedzania biblioteki,
- rozwijanie wyobraźni.

Formy pracy:

- indywidualna i zespołowa

Metody:

- słowna (praca z tekstem),
- aktywizująca (zabawy dydaktyczne).

Pomoce dydaktyczne:

- prezentacja multimedialna o pisarzu,
- książki: *Hobbit, czyli tam i z powrotem* i *Władca Pierścieni*,
- wydrukowany alfabet *Cirth* i słowne zagadki do rozwiązania, generator dostępny na stronie: http://derhobbit-film.de/rune_generator.shtml,
- karton z rekwizytami do rozpoznania,
- ulotki z cytatami z książek.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie młodzieży w bibliotece.
2. Krótka rozmowa o świecie fantasy i wprowadzenie do lekcji, podkreślenie wkładu autora w spopularyzowanie literatury fantastycznej.
3. Przedstawienie prezentacji multimedialnej o życiu i twórczości J.R.R. Tolkiena.
4. Rozdanie uczestnikom wydrukowanego alfabetu *Cirth* i słownych zagadek do rozwiązania. Do przygotowania zadania pomocne są generatory dostępne w Internecie, np.: http://derhobbit-film.de/rune_generator.shtml. Zadaniem młodzieży jest przetłumaczenie słów z języka *Cirth* na polski.
5. Krótka refleksja na temat stworzonego na potrzeby książki alfabetu.
6. Przygotowanie pudełka z rekwizytami związanymi z Tolkienem. Zaproszenie chętnego uczestnika, by sięgnął i wybrał przedmiot, a następnie odgadł, do czego nawiązuje (może to być np. fajka, łuk, figurka postaci, kapelusz, pióro).
7. Rozdanie ulotek z cytatami z książki i zachęcenie uczestników, aby każdy przeczytał swój fragment na głos.
8. Podziękowanie za zajęcia.

Marta Kozłowska

Książnica Podlaska

EMOCJE – AKCEPTUJĘ, CO CZUJĘ

Scenariusz zajęć dla dzieci
w wieku wczesnoszkolnym

Zajęcia przeznaczone są dla dzieci w wieku przedszkolnym, jako propozycja lekcji bibliotecznej, zachęcającej do korzystania z biblioteki.

Cele:

Dziecko

- nazywa podstawowe uczucia i emocje,
- rozwija umiejętność rozpoznawania i wyrażania własnych emocji,
- rozwija umiejętność rozumienia i akceptowania uczuć innych osób,
- rozwija zainteresowania książką,
- uczy się pracy w grupie,
- umie opowiadać historie,
- zapoznaje się z biblioteką i rozumie, że jest to miejsce, gdzie można dowiedzieć się wielu ciekawostek,
- rozwija wyobraźnię,
- ze zrozumieniem słucha czytanego tekstu.

Formy pracy:

- indywidualna i zespołowa

Metody:

- swobodna rozmowa, głośne czytanie tekstu, zabawa ruchowa, praca plastyczna

Pomoce dydaktyczne:

- książka *Wielka księga emocji*

Przebieg zajęć:

1. Zajęcia zaczynamy zabawą ruchową „Witamy się bez słów”

Dzieci spacerują po pokoju i pozdrawiają się nawzajem za pomocą gestów bez używania słów.

2. Rozmowa, mająca przedstawić dzieciom cel zajęć

Bibliotekarz kieruje rozmową, odwołując się do doświadczeń dzieci poprzez pytania (przykładowe):

- co znaczy „czuć emocje”?
- jakie mogą być emocje?
- co powoduje, że przeżywamy jakieś emocje?
- jak poznajemy po sobie i innych, że przeżywamy jakieś emocje?
- czy emocje są potrzebne?
- czy nasze emocje mogą mieć wpływ na innych?

Oczywiście możemy też zadać inne pytania adekwatnie do potrzeb dzieci. Na tablicy umieszczona jest plansza z nazwami kilkunastu emocji oraz jej odpowiednik w formie zwerbalizowanej. Dzieci kolejno odczytują jedną i drugą formę, np. duma – czuję dumę.

3. Łowcy emocji

Dzieci siedzą w kręgu. Na karteczkach, do których przyklejone są spinacze, napisane są nazwy emocji (po 1 na karteczce). Każde dziecko kolejno „łowi” wędką z magnesem jedną karteczkę – odczytuje po cichu nazwę emocji, pokazuje ją za pomocą ruchu, mimiki, gestem itd. Pozostałe dzieci próbują odgadnąć nazwę emocji. Jeśli emocja została dobrze rozpoznana, pozostałe dzieci naśladowują ją. Następnie „łowi”

kolejna osoba itd. Karteczek jest tyle ile dzieci w grupie. Jeśli któreś dziecko nie chce „wyłować” emocji, nie zmuszamy go do tego.

4. Czytamy fragment książki o emocji, którą wybiorą dzieci.

5. „Kolorowe emocje”

Dzieci rysują uczucia, jakie je ogarniają, gdy tracą cierpliwość, panowanie nad sobą, złość, strach, bezradność. A następnie prosimy, by zamieniły te uczucia na pozytywne, np. złość – radość, zdenerwowanie – wesołość, strach – pewność.

6. Podsumowanie zajęć

Bibliotekarz rozdaje dzieciom wydrukowane buźki: uśmiechniętą, neutralną i smutną. Prosi o przyklejenie na tablicy tej, która wyraża emocje dziecka na koniec zajęć.

Joanna Jagiełło

Justyna Szkiłądź

Gminna Biblioteka Publiczna w Janowie

KAŻDY Z NAS JEST WYJĄTKOWY

Lekcja biblioteczna dla przedszkolaków na podstawie książki
Dawida McKee „Elmer słoń w kratkę”

Cele:

Dziecko:

- wyraża emocje i potrafi wymienić kolory słonia,
- toleruje odmienność innych,
- naśladuje zachowanie słonia,
- wykazuje się sprawnością ruchową,
- potrafi kolorować,
- potrafi wycinać i przyklejać różne elementy,

Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa.

Metody pracy:

- pogadanka,
- głośne czytanie,
- swobodna rozmowa,
- zabawy ruchowe,
- zagadki.

Pomoce dydaktyczne:

- książka pt. „Elmer słoń w kratkę” Dawida McKee,
- dekoracja: duży kolorowy słoń, fotel, książki o słońiach,
- zagadka o słońiu,
- szablon słońia,
- postać Elmera,
- kredki,
- kwadraciki z kolorowego papieru, klej.

Przebieg zajęć:

Powitanie i oprowadzenie dzieci po bibliotecę.

Zagadka o słońiu:

Wielkie zwierzę, całkiem szare,
a przy paszczy ma kłów parę.
Długim nosem liście zrywa
i trąbieniem się odzywa.
Przy nim mały nawet koń
bo to jest ogromny....

Oglądanie książeczek o słońiach.

Szukanie słońia Elmera w bibliotece.

Słonika maskotkę lub wykonanego wcześniej z papieru słońika w kolorową kratkę chowamy w bibliotece między regałami albo sadzamy gdzieś w kąciку na fotelu.

Czytanie dzieciom książki pt. „Elmer słoń w kratkę”

Rozmowa z dziećmi o przeczytanej książce pytania do opowiadania:

- Czy dzieci znają Elmera?
- Jak wygląda słońik z bajki?
- Z jakich kolorów składa się słońik Elmer?
- Czym wyróżnia się Elmer spośród innych słońi?
- Czy Elmer był zadowolony ze swojej odmienności?

- Jaki byłby świat bez kolorów?
- Co by było, gdyby wszyscy byli tacy sami?
- Czy inny oznacza gorszy?

Praca plastyczna (propozycje do wyboru w zależności od wieku dzieci):

- Dzieci kolorują Elmera (wydrukowana malowanka A4)
- Dzieci wyklejają Elmera kolorowymi kwadracikami wcześniej wyciętymi kwadratami (wydrukowany szablon Elmera na kartce A4)
- Praca w grupach – dzielimy dzieci na 4-osobowe grupy; na dużych arkuszach papieru (brystol) rozdajemy narysowanego słonia w kratkę oraz wcześniej wycięte kolorowe kwadraciki z papieru ; dzieci wspólnie w grupie wyklejają dużego Elmera

Rozdanie dzieciom dyplomów i słodkich upominków.

Wspólne pamiątkowe zdjęcie z Elmerem.

Słoniowe zabawy:

Słoniowa gimnastyka - wspólna zabawa w kole – dzieci zmieniają się w słonie i wykonują polecenia osoby prowadzącej:

- naśladowanie wesołych pasji
- naśladowanie zmęczonych słoni
- słonie podskakują obunóż w miejscu
- słonie stają raz na lewej, raz na prawej nodze
- słonie obracają się
- słonie podnoszą ręce
- słonie tańczą tworząc pociąg do piosenki „Słonie na pajęczynie”¹
- słonie śmieją się ha ha ha

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=xag36iRxnuM> [dostęp 23.06.2020]

- słonie narobiły hałasu
- słonie klaszczą w ręce
- słonie maszerują po bibliotece
- słonie zasypiają

Szukanie Elmera:

Uczestnicy siadają w kole. Wybrane dziecko wychodzi na korytarz. Prowadzący przykleja jednej osobie postać Elmera, a wracający przed-szkolak ma za zadanie spostrzec gdzie umieszczono Elmera.

Grzegorz Zys

Książnica Podlaska

BAJKI ROBOTÓW

Scenariusz zajęć kreatywnych dla dzieci

Czas trwania zajęć: 45 min / 1 godzina

Cele:

Uczestnicy:

- poznają robota Photon i elementy kodowania;
- ćwiczą kreatywne, logiczne myślenie i wyobraźnię;
- ćwiczą umiejętność pracy zespołowej;
- są zachęcani do czytania poprzez ciekawą formę kontaktu z książką.

Formy pracy:

- indywidualna i grupowa.

Metody pracy:

- burza mózgów,
- praca z aplikacją,
- kodowanie robota.

Pomoce dydaktyczne:

- roboty Photon, tablety z zainstalowaną aplikacją *Photon Coding* do sterowania urządzeniem;
- mata-puzzle piankowe do kodowania robota;
- kości Story Cubes;
- plansze z grafikami wcześniej przygotowane przez

- prowadzącego na wybrany temat (kosmos, bajki, Święta itp.);
- teksty klasycznych bajek np. Czerwony Kapturek, Jaś i Małgosia itp.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie uczestników.
2. Pytanie do dzieci, czy znają i potrafią opowiedzieć klasyczne bajki, np. Czerwonego Kapturka. Jeden z uczestników lub prowadzący opowiada lub czyta wybraną klasyczną bajkę.
3. Podział uczestników na grupy i rozdanie materiałów graficznych.
4. Zaproponowanie uczestnikom napisania własnej, krótkiej historii inspirowanej klasycznymi bajkami lub inną dowolnie wybraną tematyką w zależności od pory roku i przygotowanych materiałów. Uczestnicy na podstawie otrzymanych ilustracji wymyślają i zapisują historię.
 - grupy mogą dostać takie same zestawy ilustracji lub każda grupa inny zestaw;
 - zamiast ilustracji można wykorzystać zestaw kości opowieści i ułożyć historię na podstawie wylosowanego zestawu obrazków z kości.Zapisując własną historię uczestnicy planują jednocześnie układ obrazków na macie do kodowania oraz ruchy robota Photon.
5. Programowanie robota – Photon
Pokazujemy uczestnikom sposób kodowania robota w aplikacji *Photon Coding* na poziomie¹ *podstawowym* – ruch robota, zmiana kolorów, wydawanie dźwięków, wykorzystanie czujników.
Dzieci w aplikacji programują ruchy Photona, za pomocą którego opowiadają przygotowaną historię. Każda grupa po kolei przedstawia pozostałym przygotowaną przez siebie historię.
6. Podziękowanie za udział w zajęciach.

¹ Aplikacja Photon Coding umożliwia sterowanie robotem na 5 poziomach zaawansowania –podstawowy jest drugim poziomem trudności.

Anna Źarska-Kopras

Książnica Podlaska

KALENDARZ ROCZNIC 2021

Kalendarz Rocznic 2021 przeznaczony jest dla bibliotek publicznych woj. podlaskiego, jako pomoc przy planowaniu działań kulturalno-oświatowych upowszechniających książki i czytelnictwo.

Opracowano na podstawie materiałów dostępnych w Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku, *Kalendarium rocznic i wydarzeń* Grażyny Bliskiej oraz stron internetowych – w szczególności portalu Wikipedia.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej poparł uchwały ustanawiające rok 2021 rokiem:

Komisja Europejska ustanowiła rok 2021 rokiem: kolei w całej Unii Europejskiej.

Jubileusze:

- 450. Rocznica ukazania się pierwszego polskiego czasopisma – „Merkuriusz Polski”
- 400. Rocznica urodzin Jeana de La Fontaine’a
- 250. Rocznica urodzin Waltera Scotta
- 200. Rocznica urodzin Cypriana Kamila Norwida
- 200. Rocznica urodzin Fiodora Dostojewskiego
- 200. Rocznica urodzin Charles’a Baudelaire’a

- 100. Rocznica założenia PEN Clubu – międzynarodowego stowarzyszenia pisarzy
- 100. Rocznica urodzin Krzysztofa Kamila Baczyńskiego
- 100. Rocznica urodzin Tony’ego Halika
- 100. Rocznica urodzin Kazimierza Górskiego
- 100. Rocznica urodzin Julii Hartwig
- 100. Rocznica urodzin Stanisława Lema
- 100. Rocznica urodzin Tadeusza Różewicza
- 100. Rocznica urodzin Jamesa Jonesa
- 100. Rocznica śmierci Gabrieli Zapolskiej
- 100. Rocznica urodzin Romana Bratnego
- 50. Rocznica śmierci Janiny Porazińskiej

STYCZEŃ

- 1.01. **Światowy Dzień Pokoju.**
- 3.01. Urodziła się **Hanna Kostyrko** (2.01.1926 – 2004) – wieloletnia redaktor wydawnictwa Nasza Księgarnia (95. rocznica urodzin)
- 4.01. Zmarł **Henri Bergson** (18.10.1859 – 4.01.1941) – filozof francuski, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury (1927) (80. rocznica śmierci)
- 10.01. Urodził się **Tomasz Bagiński** (10.01.1976) – polski rysownik, animator, reżyser, urodził się Białymstoku (45. rocznica urodzin)
- 12.01. Urodził się **Jack London** (12.01.1876 – 22.11.1916) – prozaik amerykański – *Martin Eden*, *Wilk morski*, *Zew krwi* (145. rocznica urodzin, 105. rocznica śmierci)
- 12.01. Zmarła **Agatha Christie** (15.09.1890 – 12.01.1976) – pisarka angielska, autorka popularnych powieści kryminalnych (45. rocznica śmierci)
- 13.01. Zmarł **James Joyce** (2.02.1882 – 13.01.1941) – irlandzki prozaik i poeta, twórca nowatorskiej konstrukcji powieści – *Ulysses*, *Finnegans Wake* (80. rocznica śmierci)

- 14.01. Urodził się **Hugh Lofting** (14.01.1886 – 26.09.1947) – amerykański pisarz i rysownik, autor popularnych książek dla dzieci o Doktorze Dolittle (135. rocznica urodzin)
- 14.01. Zmarła **Wiera Badalska-Majewska** (19.07.1915 – 14.01.1981) – polska pisarka, autorka książek i wierszy dla dzieci (40. rocznica śmierci)
- 16.01. Urodził się **Romuald Traugutt** (16.01.1826 – 5.08.1864) – ostatni dyktator powstania styczniowego (195. rocznica urodzin)
- 16.01. Urodził się **Graham Masterton** (16.01.1946) – brytyjski pisarz, twórca horrorów (75. rocznica urodzin)
- 18.01. Zmarł **Rudyard Kipling** (30.12.1865 – 18.01.1936) – angielski prozaik i poeta, laureat nagrody Nobla w 1907 r. (85. rocznica śmierci)
- 18.01. Zmarł **Feliks Nowowiejski** (7.02.1877 – 18.01.1946) – kompozytor, organista i pedagog, autor m.in. *Roty do słów Marii Konopnickiej* (75. rocznica śmierci)
- 18.01. Zmarł **Jan Jakub Twardowski** (1.06.1915 – 18.01. 2006) – polski ksiądz rzymskokatolicki, poeta, przedstawiciel współczesnej liryki religijnej (15. rocznica śmierci)
- 20.01. Zmarł **Stanisław Staszic** (6.09.1755 – 20.01.1826) – uczony, działacz i pisarz polityczny, wybitny przedstawiciel polskiego Oświecenia (195. rocznica śmierci)
- 21.01. **Dzień Babci**
- 21.01. Urodził się **Janusz Meissner** (21.01.1901 – 28.02.1978) – pisarz, autor powieści o tematyce lotniczej i marynistycznej (120. rocznica urodzin)
- 22.01. **Dzień Dziadka**
- 22.01. Urodził się **Krzysztof Kamil Baczyński** (22.01.1921 – 4.08.1944) – poeta, żołnierz AK, uczestnik powstania warszawskiego (100. rocznica urodzin)
- 24.01. Urodził się **Tony Halik** właściwie **Mieczysław Sędzimir An-**

toni Halik (24.01.1921 – 23.05.1998) – polski podróżnik, dziennikarz, pisarz, operator filmowy, fotograf, autor programów telewizyjnych o tematyce podróżniczej (100. rocznica urodzin)

27.01. Urodził się **Wolfgang Amadeusz Mozart** (27.01.1756 – 5.12.1791) – genialny kompozytor austriacki (265. rocznica urodzin)

31.01. Zmarł **Alan Aleksander Milne** (18.01.1882 – 31.01.1956) – angielski pisarz, dramaturg, poeta, autor książek dla dzieci – *Kubuś Puchatek*, *Chatka Puchatka* (65. rocznica śmierci)

LUTY

4.02. Urodził się **Tadeusz Kościuszko** (4.02.1746 – 15.10.1817) – generał, naczelnik powstania 1794 roku, uczestnik wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych (275. rocznica urodzin)

5.02. Urodził się **Ignacy Chrzanowski** (5.02.1866 – 19.01.1940) – polski historyk literatury, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego (155. rocznica urodzin)

6.02. Urodziła się **Jadwiga Korczakowska z d. Kwiecińska** (6.02.1906 – 18.12.1994) – polska pisarka, poetka, autorka wierszy, opowiadań i książek dla dzieci (115. rocznica urodzin)

9.02. Zmarł **Fiodor Dostojewski** (11.11.1821 – 9.02.1881) – wybitny pisarz rosyjski – *Zbrodnia i kara*, *Biesy* (140. rocznica śmierci)

11.02. **Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego**

11.02. Urodziła się **Seweryna Szmaglewska-Wiśniewska** (11.02.1916 – 7.07.1992) – pisarka polska, prozaik i autorka powieści dla młodzieży (105. rocznica urodzin)

14.02. **Walentynki – dzień zakochanych**

14.02. Urodziła się **Anna German** (14.02.1936 – 25.08.1982) – polska piosenkarka i kompozytorka, aktorka (85. rocznica urodzin)

- 18.02. Zmarł **Marcin Luter** (10.11.1483 – 18.02.1546) – niemiecki teolog i reformator religijny (475. rocznica śmierci)
- 18.02. Urodziła się **Nadzieja Artymowicz** (18.02.1946) – poetka literatury białoruskojęzycznej z mniejszości białoruskiej na Podlasiu (75. rocznica urodzin)

MARZEC

- 1.03. **Międzynarodowy Dzień Przytulania Bibliotekarza**
- 2.03. Urodził się **Kazimierz Górski** (2.03.1921 – 23.05.2006) – piłkarz grający na pozycji napastnika, reprezentant kraju, trener i działacz piłkarski (100. rocznica urodzin)
- 3.03 **Międzynarodowy Dzień Pisarza**
- 5.03. Urodził się **Julian Przyboś** (5.03.1901 – 6.10.1970) – poeta, eseista, tłumacz, współtwórca Awangardy Krakowskiej (120. rocznica urodzin)
- 6.03. Urodził się **Andrzej Wajda** (6.03.1926 – 9.10.2016) – wybitny reżyser filmowy – *Popiół i diament*, *Ziemia obiecana*, *Człowiek z marmuru*, *Pan Tadeusz*, laureat „Oskara” za całokształt twórczości w 2000 r. (95. rocznica urodzin)
- 8.03. **Międzynarodowy Dzień Kobiet**
- 8.03. Zmarł **Aleksander Gierymski** (30.01.1850 – 8.03.1901) – malarz, inicjator polskiego impresjonizmu (120. rocznica śmierci)
- 14.03. Zmarł **Ignacy Krasicki** (3.02.1735 – 14.03.1801) – poeta, prozaik, publicysta, najwybitniejszy przedstawiciel polskiego Oświecenia, biskup warmiński (220. rocznica śmierci)
- 17.03. Zmarł **Józef Maksymilian Ossoliński** (1748 – 17.03.1826) – polityk, historyk literatury, fundator Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (195. rocznica śmierci)
- 19.03. **Międzynarodowy Dzień Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych**

- 21.03. **Święto Wiosny**
- 21.03. **Światowy Dzień Poezji**
- 22.03. Urodził się **Joachim Lelewel** (22.03.1786 – 29.05.1861) – historyk, numizmatyk, bibliotekarz, teoretyk bibliografii, działacz polityczny (235. rocznica urodzin, 160. rocznica śmierci)
- 25.03. **Dzień Czytania Tolkiena**
- 27.03. **Międzynarodowy Dzień Teatru** – obchodzony w rocznicę otwarcia w 1959 r. Teatru Narodów, wielkiego festiwalu teatralnego w Paryżu
- 27.03. Urodził się **Henryk Mann** (27.03.1871 – 12.03.1950) – niemiecki pisarz i eseista (150. rocznica urodzin)
- 28.03. Zmarła **Virginia Woolf** (24.01.1882 – 28.03.1941) – angielska pisarka (80. rocznica śmierci)
- 30.03. Urodził się **Francisco de Goya y Lucientes** (30.03.1746 – 16.04.1828) – hiszpański malarz i grafik, jeden z najwybitniejszych artystów europejskich (275. rocznica urodzin)
- 31.03. Urodził się **René Descartes (Kartezjusz)** (31.03.1596 – 11.02.1650) – francuski filozof, matematyk, pisarz (425. rocznica urodzin)

KWIECIEŃ

- 2.04. **Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci** obchodzony w rocznicę urodzin Hansa Christiana Andersena
- 2.04. **Światowy Dzień Świadomości o Autyzmie**
- 3.04. Urodził się **Władysław Tatarkiewicz** (3.04.1886 – 4.04.1980) – filozof i historyk filozofii, estetyk i historyk sztuki (135. rocznica urodzin)
- 7.04. **Dzień Pamięci o Holokauście**
- 7.04. **Światowy Dzień Służby Zdrowia**
- 9.04. Urodził się **Charles Baudelaire** (9.04.1821 – 31.08.1867) –

francuski inicjator symbolizmu, poeta – *Kwiaty żłta, Paryski spleen* (200. rocznica urodzin,)

- 11.04. **Dzień Radia**
- 12.04. **Światowy Dzień Czekolady**
- 13.04. **Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej**
- 13.04. Urodził się **Samuel Beckett** (13.04.1906 – 22.12.1989) – wybitny irlandzki dramaturg i prozaik, tworzący głównie w języku francuskim – *Czekając na Godota* (115. rocznica urodzin)
- 13.04. **Dzień Scrabble**
- 15.04. **Światowy Dzień Sztuki**
- 17.04. Urodził się **Stanisław Jachowicz** (17.04.1796 – 24.12.1857) – poeta, dziennikarz, wydawca, bajkopisarz, jeden z pionierów polskiej literatury dla dzieci (225. rocznica urodzin)
- 17.04. W 1946 roku ogłoszony został **Dekret o Bibliotekach i Opiece nad Zbiorami Bibliotecznymi** (65. rocznica ogłoszenia)
- 18.04. **Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków**
- 22.04. **Dzień Ziemi**
- 23.04. **Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich**
- 23.04. Zmarł **William Szekspir** (23.04.1564 – 23.04.1616) – angielski poeta, dramaturg i aktor, największy dramaturg wszechczasów (405. rocznica śmierci)
- 23.04. Zmarł **Miguel de Cervantes Saavedra** (10.1547 – 23.04.1616) – pisarz hiszpański, autor *Don Kichota*, nowel i dramatów (405. rocznica śmierci)
- 26.04. Zmarł **Daniel Defoe** (1660 – 26.04.1731) – angielski pisarz i publicysta, wybitny przedstawiciel Oświecenia (290. rocznica śmierci)
- 27.04. Zmarł **Ferdynand de Magellan** (ok. 1480 – 27.04.1521) – portugalski żeglarz i odkrywca, dowódca pierwszej wyprawy dookoła świata (500. rocznica śmierci)

29.04. Międzynarodowy Dzień Tańca

30.04. Ogólnopolski Dzień Koni

MAJ

1.05. Beatyfikacja Ojca Świętego Jana Pawła II w 2011 roku (10. rocznica)

1.05. Międzynarodowy Dzień Solidarności Ludzi Pracy – Święto Pracy

2.05. Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej

2.05. Dzień Polonii i Polaków za granicą

3.05. Święto Konstytucji 3 Maja

3.05. Zmarł Jerzy Kosiński (14.06.1933 – 3.05.1991) – pisarz amerykański polskiego pochodzenia – *Malowany ptak* (30. rocznica śmierci)

3.05. Urodził się Tadeusz Peiper (3.05.1891 – 10.11.1969) – awangardowy poeta, krytyk, eseista (130. rocznica urodzin)

5.05. Urodził się Henryk Sienkiewicz (5.05.1846 – 15.11.1916) – pisarz, laureat nagrody Nobla w 1905 r. (175. rocznica urodzin, 105. rocznica śmierci)

8-15.05. Tydzień Bibliotek

8.05. Dzień Zwycięstwa

8.05. Dzień Bibliotekarza i Bibliotek

8.05. Urodził się Stanisław Witkiewicz (8.05.1951 – 5.09.1915) – prozaik, krytyk artystyczny, malarz (170. rocznica urodzin)

9.05. Dzień Europy

10.05. Zmarła Anna Kamińska (12.04.1920 – 10.05.1986) – poetka, tłumaczka i krytyk literacki, autorka książek dla dzieci i młodzieży (35. rocznica śmierci)

14.05. W Warszawie w 1661 roku ukazało się pierwsze polskie czasopismo – „*Merkuriusz Polski*” (450. rocznica)

14.05. Urodził się Michaił Bułhakow (14.05.1891 – 10.03.1940) –

rosyjski pisarz (130. rocznica urodzin)

- 15.04. **Międzynarodowy Dzień Rodzin**
- 18.05. **Międzynarodowy Dzień Muzeów**
- 19.05. Zmarł **Czesław Janczarski** (2.09.1911 – 19.05.1971) – poeta, autor książek dla dzieci (50. rocznica śmierci, 110. rocznica urodzin)
- 19.05. Zmarł **Julian Krzyżanowski** (4.07.1892 – 19.05.1976) – polonista, historyk literatury, folklorysta, badacz literatury ludowej, nauczyciel, profesor i wykładowca akademicki, pedagog (45. rocznica śmierci)
- 20.05. Zmarł **Krzysztof Kolumb** (1451 – 20.05.1506) – żeglarz włoski, odkrywca Ameryki (515. rocznica śmierci)
- 20.05. Urodził się **Władysław Sikorski** (20.05.1881 – 4.07.1943) – polityk, generał, premier rządu RP na emigracji 1939-1943 (140. rocznica urodzin)
- 21.05. Urodził się **Albrecht Dürer** (21.05.1471 – 6.04.1528) – niemiecki malarz, grafik i rysownik (550. rocznica urodzin)
- 23.05. Zmarł **Henrik Ibsen** (20.03.1828 – 23.05.1906) – norweski dramaturg – *Nora*, *Dzika kaczka* (115. rocznica śmierci)
- 26.05. **Dzień Matki**
- 28.05. Zmarł **Antoni Uniechowski** (23.02.1903 – 28.05.1976) – rysownik, malarz, ilustrator książek dla dzieci (45. rocznica śmierci)
- 29.05. **Dzień Działacza Kultury i Drukarza**

CZERWIEC

- 1.06. **Międzynarodowy Dzień Dziecka**
- 5.06. **Światowy Dzień Środowiska Naturalnego**
- 6.06. Urodziła się **Eliza Orzeszkowa** (6.06.1841 – 18.05.1910) – jedna z najwybitniejszych powieściopisarek w okresie polskiego pozytywizmu, autorka *Nad Niemnem* (180. rocznica urodzin)

- 8.06. Zmarła **George Sand** (1.08.1804 – 8.06.1876) – pisarka francuska(145. rocznica śmierci)
- 8.06. Zmarł **Jan Lechoń** (wł. Leszek Serafinowicz) (13.06.1899 – 8.06.1956) – wybitny poeta, czołowy przedstawiciel „Skamandra” (65. rocznica śmierci)
- 12.06. **Święto Ludowe – Zielone Świątki**
- 12.06. **Święto Wolnych Książek** (święto realizowane jest w 3 tygodniu czerwca, konkretny termin obchodów podawany jest w formie komunikatu w miesiącu styczniu i zamieszczany na stronie www.bookcrossing.pl)
- 16.06. **Urodził się Ryszard Kraśko ps. „Henryk Podlaski”** (16.06.1931 – 4.10.1980) – polski pisarz, dziennikarz, autor powieści i opracowań historycznych, regionalista związany z Białostoczną (90. rocznica urodzin)
- 17.06. **Urodził się Piotr Marek Tomaszuk** (17.06.1961) – polski reżyser teatralny, założyciel Towarzystwa Teatralnego Wierszalin, dramaturg i scenarzysta. Od 1 lutego 2006 Tomaszuk jest dyrektorem Teatru Wierszalin (60. rocznica urodzin)
- 21.06. **Międzynarodowe Święto Muzyki**
- 22.06. **Urodził się Tadeusz Konwicki** (22.06.1926 – 7.01.2015) – polski prozaik, scenarzysta i reżyser (95. rocznica urodzin)
- 23.06. **Dzień Ojca**
- 24.06. **Urodził się Jan Andrzej Morsztyn** (24.06.1621 – 8.01.1693) – najwybitniejszy poeta polskiego baroku (395. rocznica urodzin)
- 27.06. Zmarła **Tove Jansson** (9.08.1914 – 27.06.2001) – fińska pisarka i malarka, autorka cyklu o Muminkach(20. rocznica śmierci)
- 29.06. Zmarł **Ignacy Jan Paderewski** (6.11.1860 – 29.06.1941) – kompozytor, pianista, mąż stanu (80. rocznica śmierci)
- 30.06. **Urodził się Czesław Miłosz** (30.06.1911 – 14.08.2004) – wybitny poeta, prozaik, eseista, laureat nagrody Nobla w 1980 roku (110. rocznica urodzin)

LIPIEC

- 1.07. **Światowy Dzień Architektury**
- 1.07. **Dzień Psa**
- 2.07. Zmarł **Ernest Hemingway** (21.07.1899 – 2.07.1961) – amerykański pisarz, laureat nagrody Nobla w 1954 r. (60. rocznica śmierci)
- 2.07. Zmarł **Jan Brzechwa** (19.08.1900 – 2.07.1966) – poeta, satyryk, autor książek dla dzieci (55. rocznica śmierci)
- 3.07. Zmarł **Tadeusz Borowski** (12.11.1922 – 3.07.1951) – poeta, prozaik, publicysta (70. rocznica śmierci)
- 4.07. Wraz z innymi profesorami zginął we Lwowie **Tadeusz Boy-Żeleński** (21.12.1874 – 4.07.1941) – publicysta, krytyk teatralny, wybitny tłumacz, satyryk (80. rocznica śmierci)
- 4.07. Zmarł **Antoni Słonimski** (15.11.1895 – 4.07.1976) – poeta, współzałożyciel „Skamandra”, felietonista (45. rocznica śmierci)
- 8.07. Zmarł **Adam Stanisław Naruszewicz** (20.10.1733 – 8.07.1796) – poeta, historyk, działacz polityczny epoki Oświecenia (225. rocznica śmierci)
- 8.07. Urodził się **Jean de La Fontaine** (8.07.1621 – 13.04.1695) – jeden z czołowych przedstawicieli klasycyzmu francuskiego, autor blisko 250 bajek (400. rocznica urodzin)
- 10.07. Urodził się **Marcel Proust** (10.07.1871 – 23.12.1980) – wybitny powieściopisarz francuski – *W poszukiwaniu straconego czasu* (150. rocznica urodzin)
- 15.07. Zmarł **Aleksander Fredro** (20.06.1793-15.07.1876) – wybitny komediopisarz i poeta (145. rocznica śmierci)
- 19.07. **Dzień Czerwonego Kapturka**
- 20.07. **Międzynarodowy Dzień Szachów**
- 21.07. Urodził się **Bruno Jasiński** (21.07.1901 – 17.09.1938) – dramatopisarz, poeta, prozaik (120. rocznica śmierci)

- 24.07. Zmarł **Isaac Bashevis Singer** (14.07.1904 – 24.07.1991) – amerykański pisarz tworzący w języku jidisz, do 1933 r. w Polsce, laureat nagrody Nobla w 1978 r. (30. rocznica śmierci)
- 26.07. Urodził się **George Bernard Shaw** (26.07.1856 – 2.11.1950) – angielski dramaturg, krytyk i publicysta, laureat nagrody Nobla w 1925 r. (165. rocznica urodzin)
- 26.07. Urodził się **Ignacy Karpowicz** (26.07.1976) – polski pisarz, prozaik, tłumacz literacki, laureat Paszportu „Polityki” (2011) za powieść *Balladyny i romanse* (2010). Urodzony w Białymstoku (45. rocznica urodzin)
- 27.07. Urodził się **Jerzy Giedroyc** (27.07.1906 – 14.09.2000) – publicysta, wydawca, redaktor paryskiej „Kultury” (115. rocznica urodzin)

SIERPIEŃ

- 1.08. Zmarł **Jan Kasprowicz** (12.12.1860 – 1.08.1926) – poeta, dramaturg, tłumacz (95. rocznica śmierci)
- 3.08. Urodził się **Stefan Wyszyński** (3.08.1901 – 28.05.1981) – kardynał, „Prymas Tysiąclecia” (120. rocznica urodzin, 40. rocznica śmierci)
- 5.08. Urodził się **Roman Bratny**, właściwie **Roman Mularczyk** (5.08.1921 – 5.11.2017) – polski prozaik, poeta, publicysta i scenarzysta filmowy (100. rocznica urodzin)
- 9.08. Urodził się **Eugeniusz Pauksza** (9.08.1916 – 20.05.1979) – prozaik, publicysta, autor książek dla młodzieży (105. rocznica urodzin)
- 9.08. Dzień Miłośników Książek
- 13.08. Zmarł **Herbert George Wells** (21.09.1866 – 13.08.1946) – pisarz angielski – *Wehikuł czasu* (75. rocznica śmierci)
- 14.08. Zmarł święty **Maksymilian Kolbe** (8.01.1894 – 14.08.1941) – polski franciszkanin konwentualny, prezbiter, gwardian, mi-

- sjonarz, męczennik, święty Kościoła katolickiego (80. rocznica śmierci)
- 14.08. Urodziła się **Julia Hartwig** (14.08.1921 – 13.07.2017) – polska poetka i eseistka (100. rocznica urodzin)
- 14.08. Urodził się **René Goscinny** (14.08.1926 – 5.11.1977) – francuski scenarzysta i pisarz polskiego pochodzenia, jeden z najbardziej znanych twórców komiksu europejskiego (95. rocznica urodzin)
- 15.08. **Święto Wojska Polskiego**
- 15.08. Urodził się **Walter Scott** (15.08.1771 – 21.09.1832) – szkocki poeta i powieściopisarz, twórca nowożytnej powieści historycznej – *Rob Roy* (250. rocznica urodzin)
- 15.08. Zmarł **Jan Kiepura** (16.05.1902 – 15.08.1966) – światowej sławy śpiewak operowy, estradowy i filmowy (55. rocznica śmierci)
- 19.08. **Światowy Dzień Fotografii**
- 21.08. **Światowy Dzień Optymisty**
- 25.08. Urodził się **Gustaw Morcinek** (25.08.1891 – 20.12.1963) – pisarz i działacz społeczny związany ze Śląskiem (130. rocznica urodzin)
- 28.08. **Święto Lotnictwa Polskiego**
- 28.08. **Światowy Dzień Czytania Komiksów**
- 31.08. **Dzień Solidarności i Wolności** obchodzony w rocznicę podpisania porozumień gdańskich

WRZESIEŃ

- 1.09. W 1939 roku wybuchła II wojna światowa
- 1.09. **Światowy Dzień Pokoju**
- 3.09. Urodził się **Szymon Franciszek Hołownia** (3.09.1976) – polski dziennikarz, pisarz, publicysta, osobowość telewizyjna i działacz społeczno-polityczny. Kandydat na urząd prezydenta

- RP w wyborach 2020, urodzony w Białymstoku (45. rocznica urodzin)
- 4.09. Urodził się **Sokrat Janowicz** (4.09.1936 – 17.02.2013) – polski pisarz narodowości białoruskiej, tworzący po białorusku i po polsku (85. rocznica urodzin)
- 8.09. **Międzynarodowy Dzień Piśmiennictwa**
- 10.09. Zmarł **Franciszek Zabłocki** (2.01.1752 – 10.09.1821) – poeta, najwybitniejszy komediopisarz polskiego Oświecenia – *Fircyk w zalotach* (200. rocznica śmierci)
- 12.09. Urodził się **Stanisław Lem** (12.09.1921 – 27.03.2006) – prozaik, eseista, klasyk literatury fantastyczno-naukowej (100. rocznica urodzin)
- 13.09. Urodził się **Roald Dahl** (13.09.1916 – 23.11.1990) – brytyjski pisarz, scenarzysta i publicysta pochodzenia norweskiego, uchodził za ekscentryka (105. rocznica urodzin)
- 13/14.09. Zmarł **Dante Alighieri** (5.1265 – 13 lub 14.09.1321) – wybitny pisarz renesansu, największy poeta włoski (700. rocznica śmierci)
- 17.09. **Dzień Sybiraka** obchodzony w rocznicę wkroczenia wojsk radzieckich na wschodnie ziemie polskie w 1939 r.
- 19.09. Urodził się **William Golding** (19.09.1911 – 19.06.1993) – powieściopisarz angielski – *Władca much*, laureat nagrody Nobla w 1983 r. (110. rocznica urodzin)
- 20.09. **Ogólnopolski Dzień Przedszkolaka**
- 24.09. Urodził się **Cyprian Kamil Norwid** (24.09.1821 – 23.05.1883) – poeta i artysta plastyk (200. rocznica urodzin)
- 24.09. Urodził się **Francis Scott Fitzgerald** (24.09.1896 – 21.12.1940) – powieściopisarz amerykański – *Wielki Gatsby* (125. rocznica urodzin)
- 27.09. **Światowy Dzień Turystyki**
- 29.09. **Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania**

PAŹDZIERNIK

- 1.10. Międzynarodowy Dzień Muzyki**
- 1.10. Międzynarodowy Dzień Osób Starszych**
- 2.10. Zmarł Ignacy Mościcki (1.12.1867 – 2.10.1946) – uczoney, polityk, w latach 1926-1939 Prezydent RP (75. rocznica śmierci)**
- 2.10. Światowy Dzień Zwierząt**
- 4.10. Urodził się Franciszek Karpiński (4.10.1741 – 16.09.1825) – poeta, twórca liryki sentymentalnej (280. rocznica urodzin)**
- 9.10. Urodził się Tadeusz Różewicz (9.10.1921 – 24.04.2014) – wybitny poeta, dramaturg i prozaik (100. rocznica urodzin)**
- 9.10. Urodziła się Agnieszka Osiecka (9.10.1936 – 7.03.1997) – poetka, prozaiczka, autorka tekstów piosenek (85. rocznica urodzin)**
- 14.10. Dzień Edukacji Narodowej, obchodzony w rocznicę powołania Komisji Edukacji Narodowej w 1773 roku, potocznie zwany Dniem Nauczyciela**
- 16.10. Dzień Papieski obchodzony w rocznicę wyboru Karola Wojtyły na papieża**
- 24.10. Międzynarodowy Dzień Bibliotek Szkolnych**
- 24.10. Dzień Organizacji Narodów Zjednoczonych, obchodzony w rocznicę uchwalenia Karty Narodów Zjednoczonych w 1945 r.**
- 24.10. Światowy Dzień Origami**
- 25.10. Urodził się Pablo Picasso (25.10.1881 – 8.04.1973) – wybitny hiszpański malarz i rzeźbiarz(140. rocznica urodzin)**
- 27.10. Urodził się Kazimierz Brandys (27.10.1916 – 11.03.2000) – polski prozaik, eseista, autor scenariuszy filmowych (105. rocznica urodzin)**
- 31.10. Urodził się Edmund de Amicis (31.10.1846 – 12.03.1908) – pisarz włoski (175. rocznica urodzin)**

LISTOPAD

- 3.11.** Zmarła **Janina Porazińska** (29.09.1888 – 3.11.1971) – autorka licznych książek dla dzieci, redaktorka pism dziecięcych (50. rocznica śmierci)
- 4.11.** Zmarł **Artur Oppman**, pseudonim Or -Ot (14.08.1867 – 4.11.1931) – poeta, piewca Warszawy (90. rocznica śmierci)
- 5.11.** **Dzień Postaci z Bajek**
- 6.11.** Urodził się **James Jones** (6.11.1921 – 9.05.1977) – amerykański powieściopisarz i autor opowiadań, specjalizujący się w tematyce wojennej (100. rocznica urodzin)
- 11.11.** **Narodowe Święto Niepodległości**
- 11.11.** Urodził się **Fiodor Dostojewski** (11.11.1821 – 9.02.1881) – wybitny pisarz rosyjski – *Zbrodnia i kara*, *Biesy* (200. rocznica urodzin)
- 13.11.** Urodziła się **Emilia Broel-Plater** herbu Plater (13.11.1806 – 23.12.1831) – polska hrabianka, kapitan Wojska Polskiego w czasie powstania listopadowego (215. rocznica urodzin, 190. rocznica śmierci)
- 13.11.** Urodził się **Stanisław Barańczak** (13.11.1946 – 26.12.2014) – polski poeta, krytyk literacki, tłumacz, jeden z najważniejszych twórców Nowej Fali, działacz Komitetu Obrony Robotników (75. rocznica urodzin)
- 14.11.** **Ogólnopolski Dzień Seniora**
- 14.11.** **Ogólnopolski Dzień Biblioterapii**
- 17.11.** **Międzynarodowy Dzień Studenta**
- 21.11.** **Światowy Dzień Telewizji**
- 24.11.** Urodził się **Carlo Collodi** (24.11.1826 – 26.10.1890) – pisarz włoski, autor książek dla dzieci – *Pinokio* (195. rocznica urodzin)
- 24.11.** Urodziła się **Maria Pawlikowska-Jasnorzewska** (24.11.1891 – 9.07.1945) – polska poetka i dramatopisarka dwudziestolecia międzywojennego (130. rocznica urodzin)

25.11. Światowy Dzień Pluszowego Misia

25.11. Światowy Dzień bez Futra

30.11. Andrzejki

GRUDZIEŃ

1.12. Światowy Dzień Walki z AIDS

3.12. Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych

4.12. Dzień Górnika – Barbórka

5.12. Urodził się **Walt Disney** (5.12.1901 – 15.12.1966) – amerykański reżyser, twórca filmów rysunkowych (120. rocznica urodzin, 55. rocznica śmierci)

6.12. Mikołajki

6.12. Zmarł **Claude Monet** (14.11.1840 – 6.12.1926) – francuski malarz, jeden z głównych twórców impresjonizmu (95. rocznica śmierci)

10.12. Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka, obchodzony w rocznicę uchwalenia przez ONZ w 1948 r. Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka

10.12. Zmarł **Alfred Nobel** (21.10.1833 – 10.12.1896) – szwedzki chemik i przemysłowiec, fundator nagrody swojego imienia (125. rocznica śmierci)

11.12. W 1946 roku utworzono UNICEF, Fundusz Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom (75. rocznica utworzenia)

12.12. Urodził się **Gustaw Flaubert** (12.12.1821 – 8.05.1880) – pisarz francuski – *Pani Bovary*, *Szkoła uczuć* (200. rocznica urodzin)

13.12. Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce (1981-1983) – w trakcie jego trwania internowano łącznie 10 131 działaczy związanych z „Solidarnością”, a życie straciło około 40 osób, w tym 9 górników z kopalni „Wujek” podczas pacyfikacji strajku (40. rocznica)

13.12. Dzień Księgarza

- 15.12 **Dzień Ludwika Zamenhofa**
- 15.12 **Dzień Herbaty**
- 15.12 Urodził się **Roman Czepe** (15.12.1956) – polski polityk, samorządowiec, poeta, publicysta (65. rocznica urodzin)
- 17.12. Zmarła **Gabriela Zapolska** (30.03.1857 – 17.12.1921) – pisarka, publicystka, aktorka (100. rocznica śmierci)
- 20.12. Urodził się **Waldemar Franciszek Smaszcz** (20.12.1951) – polski historyk literatury, krytyk, eseista, tłumacz (70. rocznica urodzin)
- 25.12. Zmarł **Adam Chmielowski** (20.08.1845 – 25.12.1916), **Święty Brat Albert** – założyciel wspólnoty zakonnej, opiekun biednych i chorych (105. rocznica śmierci)
- 29.12. Urodził się **Ludwik Jerzy Kern** (29.12.1921 – 29.10.2010) – satyryk, tłumacz, poeta, autor książek dla dzieci (100. rocznica urodzin)
- 31.12. Urodził się **Kajetan Koźmian** herbu Nałęcz, krypt.: X (31.12.1771 – 7.03.1856) polski prawnik i poeta, reprezentant klasycyzmu, krytyk literacki i teatralny, mason, publicysta, pamiętnikarz, tłumacz (250. rocznica urodzin, 165. rocznica śmierci)
- 31.12. Zmarła **Elżbieta Jackiewiczowa** (22.02.1902 – 31.12.1976) – polska powieściopisarka, publicystka, pedagog (45. rocznica śmierci)
- 31.12. Urodził się **Wojciech Horacy Kossak** herbu Kos (31.12.1856 – 29.07.1942) – polski malarz, przedstawiciel nurtu malarstwa o tematyce historycznej i batalistycznej i (165. rocznica urodzin)

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Małgorzata Rokicka-Szymańska

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Okręgu Podlaskiego

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI OGNIW TERENOWYCH SBP W OKRĘGU PODLASKIM ZA ROK 2019

I. Informacje organizacyjne

1. Informacje o członkach:

- ▶ liczba członków Podlaskiego Okręgu SBP – 156 w tym: Oddziału Białostockiego – 89, Oddziału Łomżyńskiego – 27, Oddziału Suwalskiego – 40;
- ▶ 7 kół funkcjonujących w Okręgu Podlaskim w tym: augustowskie – 9, suwalskie – 31, białostockie – 40, łapskie – 7; powiat – 42, kolneńskie – 12, łomżyńskie – 15;
- ▶ odnotowano 4 nowo zapisanych członków, a 3 bibliotekarzy odeszło na emeryturę;
- ▶ w 2018 odnotowano 155 członków, a w 2019 odnotowano 156 członków;
- ▶ wśród członków SBP odnotowano: 5 mężczyzn i 147 kobiet;
- ▶ do 35 roku życia - 15 członków (5 osób w Oddziale Białostockim, 3 osoby w Oddziale Łomżyńskim, 7 osób w Oddziale Suwalskim);

- ▶ do SBP Okręgu Podlaskiego należą bibliotekarze z bibliotek publicznych.

2. Sprawy organizacyjne

Przedstawicielka Zarządu Okręgu na bieżąco przysyłała wytyczne oraz korespondencje otrzymywane z Zarządu Głównego SBP do ogniów terenowych. Przesyłano liczne komunikaty o treści zawodowej, odsyłało do strony głównej SBP.

W związku z RODO dokumentacja jest przechowywana w szafie zamkniętej na klucz. Na bieżąco prowadzono aktualizację bazy członków w oparciu o zgłoszone informacje z trzech oddziałów (białostockiego, łomżyńskiego i suwalskiego). Ze względu na brak czasu i kadry – nadal bardzo opornie realizowane są prace z uporządkowaniem dokumentacji SBP według zaproponowanego schematu Zarządu Głównego SBP.

W kwartalnym Serwisie Informacyjnym Bibliotekarzy Województwa Podlaskiego przekazywano informacje nt. działań SBP. Przedstawiciele SBP Okręgu Podlaskiego cyklicznie komunikowali się ze sobą, zapraszali się wzajemnie na organizowane spotkania branżowe w swych siedzibach, a także na wyjazdy integracyjne. Zapraszano bibliotekarzy publicznych, nauczycieli bibliotekarzy i bibliotekarzy akademickich na różne przedsięwzięcia.

▶ Posiedzenia Zarządu Okręgu Podlaskiego:

- 13.03.2019 (w spotkaniu uczestniczyło 9 osób, miało ono na celu podsumowanie działań w 2018 rok i przedstawienie propozycji działań na 2019 rok oraz wytycznych Zarządu Głównego SBP w sprawie ustalenia wysokości, sposobu oraz terminu wnoszenia składek członkowskich, przedstawienie wyników posiedzenia Kapituły Okręgu w sprawie wyboru Podlaskiego Bibliotekarza Roku 2018);
- 24.10.2019 (w zebraniu uczestniczyło 16 osób, podczas którego: nakreślono działania w 2019 roku, przedstawiono relacje ze spotkania Zarządu Głównego SBP ze strukturami terenowy-

mi, podjęto uchwałę dotyczącą składek SBP w województwie podlaskim, zaprezentowano wstępne propozycje do realizacji na 2020 rok).

► **Uchwały Zarządu Okręgu SBP:**

- Uchwała nr 1/2019 powołanie komisji wyboru Bibliotekarza Roku 2018.
- Uchwała nr 2/2019 dotycząca ujednoczenia składek SBP w Okręgu Podlaskim od 2021 roku.

3. Komunikacja SBP ze środowiskiem z wykorzystaniem nowych technologii.

Okręg podlaski prowadzi podstronę w serwisie internetowym Książnicy Podlaskiej <http://ksiaznicapodlaska.pl/dla-bibliotekarzy/sbp-okreg-podlaski/aktualnosci-sbp>. Informacje o wszystkich większych wydarzeniach są wysyłane na stronę główną SBP. Ponadto biblioteki, które organizowały inicjatywy, a wspierało je stowarzyszenie poszczególnych struktur zamieszczały wiadomości w swych mediach społecznościowych.

II. Działalność ogniw terenowych (wg tematów odpowiadających celom strategicznym SBP)

Oddział Białostocki

- Podjęto w Okręgu Podlaskim przy wsparciu przedstawicieli Zarządu Oddziału Białostockiego czynności dość istotne dla poszczególnych placówek woj. podlaskiego dotyczące m.in. reorganizacji i zmian w sieci bibliotek publicznych, oceny pracy jednostek kultury.

Realizowano działania:

- opiniowano uchwały samorządów lokalnych dotyczące zamiaru połączenia bibliotek z ośrodkami kultury (gminy: Kolno, Wąsosz, Siemiatycze),

- uczestniczono w spotkaniach z organizatorami instytucji kultury, poświęconych omawianiu problemów bibliotek (gmina Grodzisk),
- monitorowano działalność bibliotek połączonych z ośrodkiem kultury (gminy: Klukowo, Wyszki, Hajnówka)
- zaakceptowano kandydaturę na stanowisko kierownika Gminnej Biblioteki Publicznej w Filipowie oraz opiniowano realizację zadań przez dyrektora Biblioteki Publicznej w Sokółce,
- parokrotnie podejmowano rozmowy z przedstawicielami samorządu gminy Suraż (powiat białostocki) oraz dyrektorem placówki, w sprawie zmiany warunków pracy i płacy (z ½ etatu na etat) wieloletniemu bibliotekarzowi Miejskiej Biblioteki Publicznej w Surażu. Uczestniczono w kilku spotkaniach, które ostatecznie nie wniosły pozytywnych zmian. Temat został przesunięty na kolejny rok.

Oddział Łomżyński :

- przesłał opinię do Przewodniczącej Krajowej Rady Bibliotecznej na temat łączenia instytucji Gminnej Biblioteki Publicznej z Centrum Kultury Gminy Kolno;
- wydał opinię w sprawie odwołania ze stanowiska dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łomży;
- udział przewodniczącej Oddziału Łomżyńskiego w Łomży w pracach komisji konkursowej powołanej w celu wyłonienia kandydata na stanowisko dyrektora MBP w Łomży.

III. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich partnerem instytucji państwowych i samorządowych oraz organizacji pozarządowych w tworzeniu społeczeństwa wiedzy.

Poszczególne struktury SBP województwa podlaskiego realizowały zadania w zakresie edukacji, kultury, popularyzacji książki i czytelnictwa, dedykowane użytkownikom korzystającym z usług bibliotecznych.

Cyklicznie współpracowano z ośrodkami lokalnymi w danym środowisku. Poszczególne przedsięwzięcia były realizowane przy współpracy z SBP, posiadały na dokumentach logo SBP jako koalicjanta. W wymienionych poniżej działaniach, zadania w obrębie danego tematu były wykonywane przez członków SBP przy wsparciu niezrzeszonych.

Oddział Białostocki

Przedstawiciele SBP pozyskali finanse z Urzędu Miejskiego w Białymstoku na realizację projektu „Wydanie zbiorcze poezji Wiesława Kazaneckiego – etap I”. W ramach realizacji zadania wolontariusze SBP oraz bibliotekarze niezrzeszeni dokonali kwerendy bibliotecznej i archiwalnej, co pozwoliło zebrać rozproszone po licznych publikacjach, książkach i czasopismach teksty ww. poety. Zawarto również umowę licencyjną ze spadkobiercami autora celem udzielenia praw autorskich do utworów. Stowarzyszenie przekazało licencję instytucji kultury – Książnicy Podlaskiej, która po opracowaniu zebranych pozyskanych kwerend tekstów W. Kazaneckiego zostanie w najbliższej przyszłości wydana przez Książnicę Podlaską, a Stowarzyszenie będzie uwzględnione jako partner.

Wolontariusze SBP Oddziału Białostockiego wzięli udział w wykonaniu ekspozycji zorganizowanej w Galerii Parter Książnicy Podlaskiej pt. „Książnicowe półki z regionaliami autorów powiatu białostockiego”. Wystawa zaprezentowała 115 egz. wybranych książek 80 autorów, czas trwała ekspozycji od 26 września do 15 grudnia 2019.

Członkowie SBP aktywnie uczestniczyli w projekcie o zasięgu regionalnym „Z książką w podróż muzyczną” w ramach „Partnerstwa dla książki”, skierowanym do wszystkich grup wiekowych. Przedstawiciele stowarzyszenia wzięli udział w pracach jury, promocji projektu. Program był adresowany do czytelników i bibliotekarzy województwa podlaskiego. SBP Okręgu Podlaskiego było współorganizatorem tego przedsięwzięcia (w terminach 1.09-16.11.2019).

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Oddziału Białostockiego było partnerem powiatowego konkursu literacko-plastycznego pt. „Dawno, dawno temu...”, czyli podanie lub legenda z Małej Ojczyzny”, realizowanym przez Bibliotekę Publiczną Powiatu Białostockiego Książnicy Podlaskiej. Wolontariusze stowarzyszenia wykonali korektę prac przesłanych przez uczestników. Stowarzyszenie na rzecz konkursu ufundowało drobne souvenirs 4 laureatom i ich opiekunom merytorycznym (nauczycielom bibliotekarzem oraz bibliotekarzem).

Oddział Łomżyński

Zorganizował dwie wystawy (w kole Łomża i Kole Kolno) pt. „Noc 10 lutego 1940” w oparciu o materiały wypożyczone z Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku.

Członkowie Oddziału Łomżyńskiego brali udział w uroczystościach związanych z odsłonięciem Alei Pamięci Sybiru w Podgórzu oraz w otwarciu Sali Pamięci Rodziny Jabłonowskich w Pniewie, a także w montażu słowno-muzycznym pt. „Muzyka, poezja, pieśń w hołdzie ofiarom II wojny światowej” (impieza była wspólnie przygotowana przez Oddział Łomżyński SBP oraz władze samorządowe gm. Łomża).

Oddział Suwalski

Wspólnie z Ośrodkiem Sportu i Rekreacji zorganizował w Suwałkach IX edycję akcji „Odjazdowy bibliotekarz” dla wszystkich zainteresowanych osób ww. miejscowości. Trasa rajdu prowadziła ulicami Suwałk, pierwszy przystanek był przy pomniku J. Piłsudskiego, następnie uczestnicy przejechali wzdłuż trasy kolejowej, którą J. Piłsudski dotarł na ziemię suwalską.

Przeprowadzono konkurs literacki „Suwalskie limeryki latem. Edycję XIII” przez członków SBP. Celem konkursu była popularyzacja poezji, promocja Suwałk oraz Suwalszczyzny na mapie kulturalnej Polski, wspieranie talentów literackich.

Filia nr 3 Biblioteki Publicznej w Suwałkach w ramach współpracy ze SBP oraz stowarzyszeniem „Mroczne Bractwo” włączyła się w organizację Festiwalu Fantastyki „Mroźna Brama”.

Członkowie i sympatycy SBP dbali o grób Jadwigi Towarnieckiej, zasłużonej bibliotekarki, nauczycielki pochowanej na suwalskim cmentarzu.

Wszystkie Oddziały Okręgu Podlaskiego realizowały akcje pozyskiwania książek ze środowisk lokalnych, które przekazywano do różnych punktów m.in. do Domów Opieki Społecznej, świetlic wiejskich, niedofinansowanych bibliotek.

IV. Integracja środowiska i zwiększenie prestiżu zawodu bibliotekarza.

Członkowie Okręgu Podlaskiego SBP tworzyli więzi nieformalne międzyludzkie, poprzez wymianę doświadczeń zawodowych, a także prywatne. Częste spotkania były inspiracją do podejmowania nowych inicjatyw w codziennej pracy. Na zaplanowane działania zapraszano zrzeszonych i niezrzeszonych w SBP, jak również osoby niezwiązane merytorycznie ze środowiskiem bibliotekarskim. Każde spotkanie miało charakter otwarty, któremu towarzyszyła kawa i herbata oraz wymiana doświadczeń. Ponadto nie zapominano również o emerytach, których powiadamiano o wszystkich zaplanowanych inicjatywach. Członkowie SBP Okręgu Podlaskiego są partnerami instytucji samorządowych oraz organizacji pozarządowych w tworzeniu społeczeństwa wiedzy. Wytypowani bibliotekarze często przedstawiali stan czytelnictwa na Podlasiu w oparciu o realizowany projekt Analizy Funkcjonowania Bibliotek prowadzony pod patronatem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich za pośrednictwem Książnicy Podlaskiej, a także tabel sporządzonych przez Bibliotekę Narodową. Przy każdej nadarzającej się okazji Zarząd SBP Okręgu Podlaskiego promuje biblioteki i bibliotekarzy z Podlasia, lobbuje tę grupę zawodową.

Wszelkie działania na rzecz zwiększenia prestiżu zawodu bibliotekarza miały na celu pozyskanie nowych członków do struktur SBP, uka-

zanie różnorodności i bogactwa działań stowarzyszenia. Realizowane przedsięwzięcia w poszczególnych strukturach ukazują SBP jako niezawodnego koalicjanta w działaniu i współorganizatora wielu imprez.

Około 70% bibliotek województwa podlaskiego wzięło udział w corocznych akcjach ogólnopolskich m.in.: Tydzień Bibliotek, Noc Bibliotek, Dzień Bibliotekarza. Informacje o wydarzeniach z poszczególnych bibliotek zamieszczano na portalach społecznościowych oraz czasopismach lokalnych.

Konkurs na Bibliotekarza Roku 2018.

W 2019 roku zgodnie z tradycją, w oparciu o wytyczne Zarządu Głównego SBP, Okręg Podlaski wziął udział w ogólnopolskim konkursie na Bibliotekarza Roku 2018. Popularyzowano konkurs wysyłając informacje, aktywizując i zachęcając poszczególne biblioteki województwa podlaskiego do wzięcia udziału. W sumie nominowano do tytułu Bibliotekarza Roku - 6 kreatywnych bibliotekarzy: Małgorzatę Pieńczykowską (Augustowskie Placówki Kultury – Miejska Biblioteka Publiczna w Augustowie), Helenę Wasilewską (Biblioteka Publiczna w Mońkach oraz Filia Biblioteczna w Kuleszach), Wiesławę Kłosińską (Biblioteka Publiczna Gminy Łomży z siedzibą w Podgórzu), Hannę Krawczuk (Filia nr 1 Książnicy Podlaskiej), Elżbietę Kisło (Miejska Biblioteka Publiczna w Wasilkowie), Martę Makowską (Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach). Powołana kapituła przez Zarząd Główny Okręgu Podlaskiego wybrała Bibliotekarza Podlaskiego – Małgorzatę Pieńczykowską.

Wszystkie działania związane z konkursem promują biblioteki i bibliotekarzy z Podlasia. Podsumowanie konkursu i wręczenie upominków bibliotekarzom miało bardzo uroczysty charakter. Nagrodę główną Bibliotekarzowi Roku oraz nominowanym do konkursu ufundował Oddział Białostocki SBP oraz sponsorzy. Galę (z muzyczną oprawą) wręczenia nagród zorganizowano w Książnicy Podlaskiej w Dniu

Bibliotekarza i Tygodnia Bibliotek z udziałem władz samorządowych, wybitnych postaci lokalnego środowiska oraz bibliotekarzy.

SBP partnerem w wielu przedsięwzięciach lokalnych.

Okręg Podlaski objął patronatem konkurs wojewódzki oraz konkursy powiatowe i gminne.

- ▶ W Oddziale Białostockim przeprowadzono:
 - konkurs powiatowy „Reklama-promocja-biblioteka” przeprowadzony przez Bibliotekę Publiczną w Mońkach (Koło Monieckie);
 - konkurs powiatowy „Dawno, dawno temu..., czyli podanie lub legenda z małej Ojczyzny” zorganizowany przez Bibliotekę Publiczną Powiatu Białostockiego Książnicy Podlaskiej (Okręg Podlaski i Oddział Białostocki);
 - jubileusz 70-lecia Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łapy (Koło Łąpskie);
 - jubileusz 70-lecia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czarnej Białostockiej (Oddział Białostocki);
 - konkurs gminny „Gdzie ta gwiazda? W oczekiwaniu na święta” zorganizowany przez Bibliotekę Publiczną w Sokółce (Koło Sokólskie);
 - konkurs wojewódzki „Biblioteka miejscem innowacji” przeprowadzony przez Książnicę Podlaską (Okręg Podlaski i Oddział Białostocki);
 - konkurs wojewódzki „Wojewódzki Przegląd Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych Melpomena” organizowany w GBP w Juchnowcu Kościelnym (Oddział Białostocki).
 - przedstawicielki Oddziału Białostockiego SBP uczestniczyły w 70-leciu Biblioteki – Centrum Kultury w Szczuczynie.
- ▶ Oddział Łomżyński
 - przyczynił się do wydania książki „Nieprzemilczana historia. O zesłańcach Sybiru z Gminy Łomża” pod redakcją Wiesławy Kłosińskiej;

- przedstawiciele Oddziału brali udział w pracach jury wielu konkursów organizowanych przez koalicjantów zawodowych np. „Jesień w poezji”;
- przedstawicielki ww. Oddziału wzięły udział w 70-leciu Biblioteki – Centrum Kultury w Szczuczynie.

Promocja bibliotek

Członkowie Okręgu Podlaskiego SBP podejmowali bogate działania w ramach Tygodnia Bibliotek oraz Dnia Bibliotekarza, Nocy Bibliotek i innych akcjach. Realizowano dodatkowe spotkania ze społecznością lokalną, na których odbywały się spotkania autorskie, wernisaże plastyczne, działania popularyzujące książkę i czytelnictwo, wykłady, prelekcje skierowane do wszystkich grup wiekowych. W przedsięwzięciach uczestniczyło ok.70 % bibliotek woj. podlaskiego.

Promowano działania biblioteczne o realizowanych przedsięwzięciach SBP Oddziału Białostockiego i niektórych wydarzeniach Okręgu Podlaskiego na podstronie Książnicy Podlaskiej <http://www.ksiaznicapodlaska.pl/statics/sbp.html>, ponadto cyklicznie wysyłano wiadomości do ogólnopolskiego portalu SBP za pośrednictwem Zarządu Głównego (za pomoc i wsparcie dziękujemy). Oddział Suwalski oraz Łomżyński zamieszczał wiadomości o realizowanych zadaniach na swych stronach bibliotecznych.

Wyróżnieni Bibliotekarze

Przewodnicząca Okręgu Podlaskiego wspólnie z sekretarzem wystąpiła do Zarządu Głównego SBP o nadanie odznaczeń branżowych dwóm długoletnim dyrektorkom bibliotek publicznych za kreatywność w działaniu, promowanie zawodu bibliotekarza, a także zaangażowanie w pracę społeczną. Zasłużone wyróżnione bibliotekarki odeszły na emeryturę w roku sprawozdawczym.

Nagrodzono: **kol. Allę Gryc z MBP w Hajnówce**, która otrzymała medal za osiągnięcia w bibliotekarstwie i pracę na rzecz środowiska

lokalnego, natomiast **kol. Barbarę Bajdę z BPMiG Łapy** odznaką honorową SBP za wyjątkowy profesjonalizm zawodowy i realizację wielowymiarowych zadań branżowych.

Informacje o wyróżnionych bibliotekarkach przekazywano na spotkaniach merytorycznych oraz zamieszczono na podstronie SBP Książnicy Podlaskiej.

Corocznie na Dniu Bibliotekarza Kapituła „Nagrody Srebrnej Róży” nagradza wybranych za działania na rzecz bibliotekarstwa oraz współpracę z Książnicą Podlaską. Wyróżnieni otrzymują dyplom, wydawnictwa Książnicy Podlaskiej.

W grudniu 2019 r. Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego Książnicy Podlaskiej wspólnie ze Starostwem Powiatu Białostockiego oraz SBP Okręgu Podlaskiego na ostatnim spotkaniu merytorycznym wyróżniła 3 zespoły bibliotekarzy oraz 4 kreatywne bibliotekarki za aktywność. Wszyscy wyróżnieni mieli duże doświadczenie zawodowe i staż pracy. Uhonorowano:

- zespół bibliotekarzy z: MBP w Choroszczu, MBP w Czarnej Białostockiej oraz GB w Tykocinie;
- bibliotekarzy z: Filii Bibliotecznej w Uhowie, Filii Bibliotecznej w Sobolewie; Filii Bibliotecznej w Kleosinie; Filii Bibliotecznej w Rybołach.

Wyróżnionym przekazano pisemne podziękowanie oraz pakiety książek z grami edukacyjnymi. Pisma gratulacyjne były podpisane przez Starostę Powiatu Białostockiego, Dyrektora Książnicy Podlaskiej oraz przedstawicielkę Okręgu Podlaskiego SBP.

Działania na rzecz integracji zawodowej środowiska bibliotekarzy.

Oddział Białostocki wspólnie z Okręgiem Podlaskim zapraszał członków oraz sympatyków SBP na wyjścia zbiorowe oraz wyjazdy edukacyjno-integracyjne, a także spotkanie emerytów z bogatym

programem. Organizując wyjazdy integracyjne proponowano uczestnikom wycieczek zwiedzanie obiektów historyczno-sakralnych, odwiedzanie bibliotek, wymianę doświadczeń zawodowych. Informacje o integracji przesłano na stronę SBP, Starostwa Powiatu Białostockiego, a także Książnicy Podlaskiej. Oddział Białostocki gościł bibliotekarzy szkolnych z terenu powiatu białostockiego oraz z Białegostoku, dzieląc się doświadczeniami oraz prezentując siedzibę Książnicy Podlaskiej.

Oddział Białostocki

- 18.03.2019 – udział w spektaklu „Nerwica natręctw” w Operze i Filharmonii Podlaskiej w Białymstoku (40 osób);
- 24.05.2019 – spotkanie integracyjne z okazji Dnia Bibliotekarza, współorganizowane z Książnicą Podlaską (80 osób);
- 15.06.2019 – spotkanie z emerytami zatrudnionymi w bibliotekach województwa podlaskiego ph. „Ocalić od zapomnienia nasze wspomnienia” w ramach koalicji z Książnicą Podlaską, która użyczyła miejsca spotkania (45 osób);
- 29.06.2019 – wycieczkę edukacyjno-integracyjną ph. „Na bibliotecznym szlaku” (kierunek Bielsk Podlaski, Narew, Hajnówka, Dubicze Cerkiewne) (49 osób);
- 12-15.09.2019 – objazdową wycieczkę edukacyjną ph. „Polskimi śladami na kresach wschodnich” (zwiedzanie: Grodna, Lidy, Miry, Brześcia, Mińska, Nieświeża) (34 osoby);
- 23.11.2019 i 7.12.2019 – udział w spektaklach do wyboru: „3x M czyli Moniuszko – miłość – miraże” lub „Końcówka – akt bez słów” w Białostockim Teatrze Lalek (55 osób).

Oddział Łomżyński

- 21.03.2019 w spotkaniu Teatr przy stoliku na sztuce „Banalna historia” (9 osób)
- 22-23.06.2019 wycieczce do Torunia pt. „Spotkanie z kulturą i sztuką” (3 osoby)

V. Zwiększenie dostępu bibliotekarzy do różnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego

W ramach partnerstwa trzech Oddziałów SBP (białostockiego, łomżyńskiego, suwalskiego) w województwie podlaskim zorganizowano 15.05.2019 r. konferencję branżową w ramach Tygodnia Bibliotek i Bibliotecznej Ligi Powiatowej ph. „Bibliotekarz we współczesnym świecie”. Spotkanie zorganizowano w Urzędzie Miejskim i Bibliotece Publicznej w Czarnej Białostockiej, w którym uczestniczyło 65 osób (w tym przewodnicząca Zarządu Głównego SBP – Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska). Głównym pomysłodawcą przedsięwzięcia była Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego Książnicy Podlaskiej i Zarząd Okręgu Podlaskiego SBP.

Oddział Białostocki

W ramach rozwoju osobistego i poszerzenia kompetencji zawodowych zaprosił zainteresowane osoby na cykl spotkań z Jowitą Trzaską (autorką książek, coachem).

Przeprowadzono bloki tematyczne:

- 13.03.2019 – „Perfekcjonizm – koń trojański w naszej pracy” w Książnicy Podlaskiej (85 uczestników),
- 14.03.2019 – „Kreowanie rzeczywistości – motywacją do działania” w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bielsku Podlaskim (20 uczestników),
- 14.03.2019 – „Kreatywne rozwiązywanie problemów – omówienie kilku technik myślenia” w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. dr T. Rakowieckiego w Hajnówce (25 uczestników).

Szkoleniom towarzyszyła ekspozycja fotograficzna ph. „Reminiscentje biblioteczne w ramach działań SBP w latach 2016-2019” oraz przedstawiona prezentacja multimedialna o ważniejszych wydarzeniach w Oddziale przez wytypowanego reprezentanta tej struktury.

Ponadto zorganizowano:

- 16.10.2019 – szkolenie bibliotekarzy województwa z obsługi programu bibliotecznego MAK+, które zrealizowała Alicja Karczevska

(lokalny administrator MAK+ w MBP w Hajnówce, przewodnicząca koła Hajnowskiego) (61 uczestników);

- 6.11.2019 – 10. konferencję regionalną bibliotek publicznych woj. podlaskiego połączoną z podsumowaniem konkursu wojewódzkiego pt. „Biblioteka miejscem innowacji” z udziałem przedstawicieli samorządów województwa podlaskiego z gmin: Kuźnica, Poświętne. Stowarzyszenie ufundowało upominki 8 bibliotekom biorącym udział w przedsięwzięciu (85 uczestników);

- 4.12.2019 – szkolenie bibliotek publicznych powiatu białostockiego pt. „Historia w tle, którą warto poznać, by budować teraźniejszość” zorganizowane przez Książnicę Podlaską (Bibliotekę Publiczną Powiatu Białostockiego) wspólnie z Gminną Biblioteką Publiczną w Poświętnem, w której uczestniczyło 50 osób.

Dwie reprezentantki Zarządu Podlaskiego SBP z Książnicy Podlaskiej uczestniczyły w spotkaniu branżowym zorganizowanym 24-25 września przez Zarząd Główny SBP.

Oddział łomżyński

Biblioteka Publiczna Gminy Łomża w Podgórzu wspólnie z Oddziałem Łomżyńskim i wójtem Gminy Łomża, pod patronatem SBP, zorganizowała:

- 4.04.2019 – konferencję pt. „Dogonić współczesność w małych bibliotekach samorządowych” pod patronatem honorowym Biblioteki Narodowej oraz współpracy z Okręgiem Podlaskim SBP, w której uczestniczyło ok. 50 osób.

Szkolenia ogólnopolskie

Bibliotekarze z poszczególnych struktur Okręgu Podlaskiego uczestniczyli w doskonaleniach zawodowych organizowanych przez Zarząd Główny SBP. W oparciu o przesłane informacje z poszczególnych Oddziałów, bibliotekarze podnosili kwalifikacje w następujących szkoleniach :

- „Młody dorosły w bibliotece – wyzwania, szanse, inspiracje;
- „Przygotowanie biblioteki na kontrolę i audyt zewnętrzny w zakresie kontroli zarządczej, ochrony danych osobowych i innych obszarów działalności”;
- „Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w działaniach marketingowych bibliotek”;
- koordynatorów projektu „Analizy Funkcjonowania Bibliotek”.

Wydawnictwa

Bibliotekarze członkowie stowarzyszenia z województwa podlaskiego zamieszczali artykuły w czasopismach branżowych m.in. „Poradniku Bibliotekarza” (nr 3); „Bibliotece Publicznej” (nr 1, nr 2, nr 3) oraz w „Głosie Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego” nr 1 (19) – 16 artykułów. Teksty opublikowane miały charakter informacyjno-metodyczny (w sumie zamieszczono 20 artykułów), które miały na celu upowszechnienie informacji o działaniach bibliotecznych, zaprezentowanie „prężnych” placówek działających w województwie podlaskim.

Katarzyna Hryniewicka (członek Zarządu Podlaskiego SBP, prowadzi bazę członków SBP na Podlasiu) jest autorką książki „Baśń w życiu dziecka. Cechy, funkcje, rola baśni w życiu dziecka, baśnioterapia”. Publikacja została wydana przez Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne SBP z serii Biblioteczeki Poradnika Bibliotekarza nr 33.

W imieniu Zarządu Okręgu Podlaskiego SBP oraz poszczególnych Oddziałów Podlaskich serdecznie dziękujemy za wspólne działania na rzecz stowarzyszenia, społeczności lokalnej oraz bibliotecznej. Zachęcamy wszystkich zainteresowanych do uczestnictwa w zaplanowanych przedsięwzięciach w 2020 roku. Tego wszystkiego możecie doświadczyć integrując się z nami, dlatego też „Piękno należy wspierać, bo tworzą je nieliczni, a potrzebuje wielu”, jak zaznaczył J.W.Goethe.

Katarzyna Węclawska

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Oddział Białostocki

WYRÓŻNIENI BIBLIOTEKARZE W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM

Konkurs na Bibliotekarza Roku 2018 i 2019

Bibliotekarzem Roku 2018 w województwie podlaskim została **Małgorzata Pieńczykowska** – kierownik Miejskiej Biblioteki Publicznej w Augustowie. Jest osobą bardzo pomysłową i operatywną. Pogodna, kocha książki i ludzi, gotowa do współpracy. Pozytywnie wyróżnia się, pełna zaangażowania, otwarta na współpracę. Chętnie dzieli się swoją wiedzą i doświadczeniem z innymi.

Z powodzeniem zmodernizowała bibliotekę. Dzięki pozyskanym przez nią środkom przy ul. Hożej 7 w Augustowie przeprowadzono remont instalacji centralnego ogrzewania i wodno-kanalizacyjnej, a także odświeżono budynek, przez co czytelnicy korzystają z odnowionej placówki, a zbiory biblioteki są przechowywane bezpiecznie. Poprawiła się także infrastruktura informacyjna biblioteki. Środki pozyskane z programu „Kraszewski. Komputery dla bibliotek” umożliwiły zakup nowych komputerów, co znacznie usprawniło stworzenie bazy on-line księgozbioru Miejskiej Biblioteki Publicznej w Augustowie oraz jej dwóch filii. Wielkim osiągnięciem było również utworzenie Filii nr 2 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Augustowie – placówki, która powstała na bazie księgozbioru zlikwidowanej Biblioteki Pedagogicznej.

Aby lepiej promować działania i ofertę skierowaną do czytelników Pani Małgorzata stworzyła fanpage Miejskiej Biblioteki Publicznej w Augustowie na Facebooku. Dzięki jej staraniom biblioteka w Augustowie podjęła współpracę ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym LARIX, a w efekcie tej współpracy osoby z niepełnosprawnością wzrokową mogą wypożyczać „Czytak” – urządzenie z nagranyymi audiobookami. W placówce funkcjonuje również „Pogotowie Biblioteczne”, czyli dowóz książek do osób chorych, niepełnosprawnych i seniorów. Dzięki zaangażowaniu Małgorzaty Pieńczykowskiej biblioteka ściśle współpracuje z wieloma instytucjami m.in. Środowiskowym Domem Pomocy, Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Domem Pomocy Społecznej dla dzieci i młodzieży w Studziennej czy Warsztatami Terapii Zajęciowej. W 2018 roku nawiązano współpracę z Młodzieżowymi Ośrodkami Wychowawczymi dla dziewcząt w Augustowie, których podopieczne uczestniczą w cyklicznych zajęciach bibliotecznych. Ponadto MBP w Augustowie działa w Konsorcjum Bibliotek Podlaskich IBUK Libra i wykupiła dla czytelników dostęp do platformy książek elektronicznych.

Z inicjatywy Pani Małgorzaty Pieńczykowskiej w bibliotece stała się miejscem spotkań miłośników „słowa pisanego”. Niedzielne Pogwarki Poetyckie przy herbatce to cykliczne spotkania seniorów-poetów (i nie tylko). Miłośnikom poezji poświęcona jest z kolei Kawiarenka Literacka, czyli spotkania ze znanymi polskimi poetami, członkami Stowarzyszenia Pisarzy Polskich.

Przy bibliotece działa także Dyskusyjny Klub Książki, a czytelnicy mogą korzystać z bogatej oferty spotkań z literaturą – Nocne Czytanie w ramach Nocy Bibliotek, spotkania autorskie, Narodowe Czytanie i wiele innych.

Pani Małgorzata Pieńkowska dba również o rozwój zawodowy bibliotekarzy. W 2018 r. zorganizowała szkolenie dla pracowników placówek bibliotecznych z etyki w zawodzie bibliotekarza, RODO oraz z obsługi programu Mak+.

Bibliotekarzem Roku Województwa Podlaskiego 2019 została Pani **Beata Rogalska** – dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej w Krypnie Kościelnym. Jest osobą bardzo pracowitą i pełną optymizmu. Słucha ludzi i wzbudza zaufanie, zawsze pomocna i bezinteresowna, otwarta na innowacje, kreatywna i gotowa do współpracy. Nie boi się nowych wyzwań, a każda trudność czy porażka jest dla niej nowym doświadczeniem i wzmacnia ją.

W ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy pod jej kierunkiem przeprowadzono w bibliotece wiele zmian. Wyremontowano przeciekający dach budynku, a także odnowiono elewacje. Instytucja otrzymała dofinansowanie obchodów Tygodnia Bibliotek, dzięki temu zorganizowano Noc Bibliotek pod hasłem „Kraina Lodu”. Udało się także zrealizować cykliczne spotkania zatytułowane „Sobota w bibliotece”. Dzięki jej staraniom bibliotece udało się uzyskać spore dofinansowanie z Programu Równać Szanse i rozpocząć kilka bardzo ciekawych projektów m.in. wielomiesięczny cykl „Klucz do...”, w ramach którego 23-osobowa grupa młodzieży organizuje spotkania z podróżnikami, uczestniczy w warsztatach tańca i gry na bębnach oraz pisze scenariusz spektaklu. Zwieńczeniem projektu będzie przedstawienie taneczne o tematyce podróżniczej. Innym ciekawym projektem realizowanym przez bibliotekę były spotkania zatytułowane „Nasze Równać Szanse”. Grupa młodzieży skupiona wokół biblioteki mogła wzmocnić swoje umiejętności w zakresie kuglarstwa i fire show.

W bibliotece nie zapomina się o ekologii. Dzieci z klas nauczania początkowego uczestniczyły w projekcie „Bzzz! Pracowite Pszczółki”. Cykl bardzo intensywnych warsztatów zaowocował powstaniem Pszczelego Zakątka, czyli ogródka z roślinami przyjaznymi pszczołom. Ponadto zorganizowano konkurs plastyczny, dzieci uczestniczyły w zajęciach plastycznych i kulinarnych, a w efekcie powstały: hotel dla owadów, gra planszowa i ścieżka aktywizująca.

Beata Rogalska bardzo się angażuje w aktywizację środowiska lokalnego. Wewnątrz biblioteki udało się zaadoptować jedno z pomieszczeń na

potrzeby działającej przy GBP grupy młodzieżowej Bonfire, z kolei Grupa Koła Gospodyń Wiejskich z Długoleki (gdzie mieści się filia GBP) zyskała dzięki bibliotece kiosk, w którym może prezentować swoją twórczość.

W ramach wsparcia Gminnego Ośrodka Kultury biblioteka przygotowała grę terenową dla najmłodszych, którą wykorzystano podczas akcji „Wesołe Lato”. Dzieci poprzez zabawę miały okazję odkryć historię i zakamarki Krypna.

Pani Beata koordynowała również dofinansowany przez Program Równać Szanse projekt „Porozmawiajmy o młodzieży II”, dzięki któremu stworzono przestrzeń do dyskusji o problemach młodzieży w gminie. W spotkaniach uczestniczyli zarówno mieszkańcy jak i przedstawiciele instytucji gminnych m.in. Urzędu Gminy, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Mońkach czy Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Krypnie. Zachęcono również mieszkańców do uzupełnienia zbiorów biblioteki. W 2019 roku placówka w Krypnie Kościelnym zyskała ponad pół tysiąca książek od darczyńców.

Pani Beata aktywizuje również środowisko bibliotekarskie. W 2019 roku prowadziła w Zambrowie warsztaty dla bibliotekarzy „Kreatywny bibliotekarz. Jak przyciągnąć do małej biblioteki millenialsów oraz pokolenie Z”. Celem szkolenia było pokazanie – na bazie własnych doświadczeń – i przećwiczenie różnych metod pracy z młodzieżą w dobie wyzwań nowych pokoleń. Pokazane zostały pomysły na aktywizację młodzieży (zwłaszcza w dzisiejszych czasach zdominowanych przez nowe technologie). Zachęcono bibliotekarzy do innowacji oraz do podejmowania niestandardowych działań, które mogą przyciągnąć do biblioteki nowych użytkowników.

W centralnym głosowaniu na Bibliotekarza Roku Beata Rogalska uzyskała 9. miejsce wśród 16 zgłoszonych kandydatów. Jest również laureatką konkursu „Biblioteka Miejscem Innowacji” za 2019 rok.

W konkursie na Bibliotekarza Roku 2019 wyróżniono także koleżanki z województwa podlaskiego.

Elżbieta Tomaszuk jest kierownikiem Filii nr 7 Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku. Współorganizowała Miistrzostwa Regionu Północno-Wschodniego w Szaradziarstwie i cykliczne spotkania klubu szaradziarskiego. Objęła patronatem i opieką merytoryczną konkursy w palcówkach oświatowych – „Wiersze z szuflady”, Konkurs Głośnego Czytania „Czytanie jest w modzie”, „Co w trawie piszczy”. Nawiązała ścisłą współpracę z Przedszkolem Terapeutycznym „Przyjazny Domek”, Niepubliczną Szkołą Podstawową dla Dzieci z Autyzmem „Barwa”, Warsztatami Terapii Zajęciowej „Fundacja”, Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa”. Pomagała również w zorganizowaniu kiermaszu prac uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej. W 2018 roku kierowana przez nią Filia nr 7 Książnicy Podlaskiej otrzymała tytuł „Miejsce Przyjazne Seniorom” przyznane przez Prezydenta Miasta Białegostoku Tadeusza Truskolaskiego.

Kolejną wyróżnioną bibliotekarką jest **Katarzyna Fiedorowicz** – dyrektor Biblioteki Publicznej Gminy Kuźnica. W 2019 roku pozyskała środki na realizację cyklu spotkań kulturalno-artystycznych, przybliżających historię odzyskania niepodległości przez Gminę Kuźnica – „Namalujemy Niepodległą” oraz projekt „Robotyka w bibliotece – alternatywą dla fonoholizmu wśród dzieci”. Pod jej kierunkiem powstała kronika „Utrwalmy kuźnicką historię”. Organizowała dzieciom zajęcia z robotyki i programowania, a także wykorzystywała zakupioną drukarkę 3D do celów edukacyjnych oraz promujących bibliotekę. Przy wsparciu wielu osób przygotowała na froncie budynku Urzędu Gminy w Kuźnicy mural niepodległościowy nawiązujący tematycznie do 2. Pułku Strzelców Podhalańskich i bitwy pod Kuźnicą z 1920 roku. W 2019 roku Katarzyna Fiedorowicz zajęła I miejsce w jubileuszowym X wojewódzkim konkursie ph. „Biblioteka miejscem innowacji” ogłoszonym przez Książnicę Podlaską.

Wyróżnienie otrzymała także **Elżbieta Litwińczuk** – dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czarnej Białostockiej. W minionym roku

organizowała szereg konkursów promujących czytelnictwo i bibliotekę – „Najaktywniejszy czytelnik 2018 r.”, „Logo biblioteki” i „Dawno, dawno temu – literacko-plastyczny konkurs powiatowy”, a kierowana przez nią placówka była współorganizatorem (razem z Książnicą Podlaską im. Łukasza Górnickiego i Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich) Bibliotecznej Ligii Powiatów ph. „Bibliotekarz we współczesnym świecie”. Zainicjowała również współpracę między-biblioteczną podczas realizacji konkursu „Logopedyczny Konkurs Recytatorski”. W 2019 roku otrzymała wyróżnienie przyznawane przez Starostwo Powiatu Białostockiego oraz Książnicę Podlaską za aktywność na rzecz środowiska lokalnego i współpracę z Biblioteką Publiczną Powiatu Białostockiego. Dzięki jej zaangażowaniu przeprowadzono remont Oddziału dla Dzieci i utworzono Małą Galerię.

Wyróżnione bibliotekarki z województwa podlaskiego w 2019 roku.

Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich co roku przyznaje nagrody osobom promującym czytelnictwo i wnoszącym istotny wkład w rozwój bibliotekarstwa polskiego. Miło nam poinformować, że w 2019 roku na wniosek Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Okręgu Podlaskiego uhonorowano dwie nasze koleżanki.

Alla Gryc z Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr Tadeusza Rakowieckiego w Hajnówce otrzymała medal „W dowód uznania”. Jest to wyróżnienie za jej wieloletnie działania na rzecz czytelnictwa i bibliotek w powiecie hajnowskim. Dzięki jej zaangażowaniu i ciężkiej pracy biblioteka w Hajnówce stała się ważnym miejscem dla mieszkańców, ośrodkiem promującym lokalną kulturę i historię. Jest autorką, redaktorką i inicjatorką wielu publikacji o tematyce regionalnej, m.in. *Hajnówka w starej fotografii, Orzeszkowo i okolice dawniej i dziś czy Hajnowskie wspomnienia – pożegnanie przeszłości* autorstwa Władysława

Zina. Doceniono także jej starania na rzecz promocji regionu. Alla Gryc zdobyła tytuł „Osobowość Roku 2018” przyznawany podczas plebiscytu „Kuriera Porannego” i „Gazety Współczesnej”. Została również wyróżniona przez lokalne środowisko i otrzymała tytuł „Hajnowianin Roku 2007”, a w 2010 roku „Zasłużony dla Powiatu Hajnowskiego”. Jest także laureatką „Srebrnej Róży” – nagrody przyznawanej przez Książnicę Podlaską im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku. Medal „W dowód uznania” wręczono Alli Gryc 6 listopada 2019 r. w siedzibie Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku, podczas konferencji „Biblioteka miejscem innowacji”.

Barbara Bajda z Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łapy otrzymała „Honorową Odznakę SBP” – nagrodę przyznaną za istotny wkład pracy w rozwój i działalność Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz promocję czytelnictwa i zawodu bibliotekarza. Pani Bajda od wielu lat jest związana zawodowo z BPMiG w Łapach. Od 40 lat jest członkiem SBP. Aktywnie działała na rzecz podnoszenia kwalifikacji w środowisku zawodowym. Wielokrotnie organizowała pod patronatem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich szkolenia i konferencje skierowane do bibliotekarzy województwa podlaskiego – m.in. „Teatr w bibliotece – biblioteka w teatrze” czy „Biblioteka ambasadorem kultury – savoir vivre w pracy”. Kierowana przez nią placówka zdobywała wyróżnienia w bibliotecznych konkursach wojewódzkich – „Niepodległa w mojej bibliotece”, „100-lecie odzyskania Niepodległości w naszej Małej Ojczyźnie”. Z inicjatywy Barbary Bajdy biblioteka w Łapach otrzymała dofinansowanie z „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa” oraz w ramach „Regionalnego Programu Rozwoju Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020” na budowę windy i pochylni dla osób niepełnosprawnych oraz na przebudowę i wyposażenie placówki. W 2009 roku przyczyniła się do powstania Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Łapach, z którym łapska biblioteka współpracuje do dziś. Barbara Bajda odebrała „Honorową Odznakę SBP” 4 grudnia 2019 r.

w Gminnej Bibliotece Publicznej w Poświętnem podczas szkolenia bibliotekarzy powiatu białostockiego „Historia w tle, którą warto poznać, by budować teraźniejszość”.

Obie Panie w swojej pracy kierowały się Kodeksem Etyki Bibliotekarza, prężnie działały na rzecz upowszechniania czytelnictwa i aktywizacji środowisk lokalnych. Ich zaangażowanie i postawa zachęciły wiele osób do wstąpienia w szeregi SBP. Były wielokrotnie nagradzane przez Dyrektora Książnicy Podlaskiej, starostwo powiatowe i środowisko lokalne.

Serdecznie gratulujemy i dziękujemy nagrodzonym i wyróżnionym bibliotekarkom, których pasja i zaangażowanie sprawiły, że biblioteki przyciągają wciąż nowych czytelników i są postrzegane jako instytucje otwarte dla wszystkich grup użytkowników, miejsca innowacyjne, a jednocześnie chroniące pamięć o naszej historii.

SPRAWOZDANIE CYFROWE Z CZYTELNICTWA ZA 2019 ROK W KSIĄŻNICY PODLASKIEJ

lp.	NAZWA	Księgozbiór			Liczba czasopism bieżących	Zbiory specjalne	CZYTELNICY		WYPOŻYCZENIA			Odwiedziny w bibliotece	Księgozbiór udostępniony na miejscu	Liczba udzielonych informacji
		ogółem	przybyło	użyto			ogółem	do lat 15	ogółem	lit.p. dz.	zbiorów specjalnych			
1	Filia nr 1	27 354	1 085	1 079	22	295	2 357	575	58 154	11 408	666	22 840	179	2 259
2	Filia nr 2	24 993	1 742	2 148	23	206	1 711	296	37 535	6 349	923	17 013	94	9 557
3	Filia nr 3	35 531	1 710	4 764	27	217	1 972	492	39 051	8 051	564	18 398	44	222
4	Filia nr 4	24 987	3 389	1 882	20	1 429	2 971	1 091	48 929	13 361	1 928	29 173	580	922
5	Filia nr 5	24 369	1 936	2 757	24	729	2 696	589	53 063	12 907	1 615	24 284	1 528	2 812
6	Filia nr 6	30 460	1 143	3 331	16	204	2 567	351	50 188	8 693	203	17 790	1 299	527
7	Filia nr 7	65 061	2 551	2 227	24	248	3 416	1 097	62 786	17 786	681	25 786	66	4 719
8	Filia nr 8	35 628	2 009	3 572	27	665	3 286	898	74 581	15 639	1 681	34 453	972	6 153
9	Filia nr 9	87 040	2 602	997	115	991	3 279	1 194	73 062	16 811	933	33 079	2 540	2 133
10	Filia nr 10	12 244	554	807	5	8	2 032	1 662	11 408	7 221	27	7 471	514	307
11	Filia nr 11	17 422	261	408	13	12	358	178	5 445	2 010	0	10 233	244	669
12	Filia nr 12	14 906	775	676	15	14	641	315	5 887	1 347	0	9 283	342	417
13	Filia nr 13	19 505	2 062	2 130	20	214	1 892	362	52 309	9 106	562	17 940	110	1 648
14	Filia nr 14	3 209	83	100	4	52	100	0	1 501	286	5	3 208	1 723	1 317
15	Filia nr 15	34 560	2 240	6 813	24	1 354	2 886	1 332	56 540	28 765	2 424	24 641	670	5 287
16	Filia nr 17	17 612	906	850	19	257	1 534	306	29 071	5 016	425	12 552	168	1 134
RAZEM FILIE		474 881	25 048	34 541	398	6 895	33 698	10 738	659 510	164 756	12 637	308 144	11 073	40 083
BIBLIOTEKA GŁÓWNA		631 928	29 846	1 419	3 399	113 967	12 619	138	186 648	0	18 121	143 072	85 170	8 580
R A Z E M:		1 097 178	54 894	35 960	3 797	120 862	46 317	10 876	846 158	164 756	30 758	451 216	96 243	48 663

SPRAWOZDANIE CYFROWE ZA 2019 ROK - WOJ. PODLASKIE

L.P.	Gmina	Księgozbiór 2019				Zakup książek		Czytelnicy				Wypożyczenia				Odwiedziny w biblioteczce	Księg. udost. na miejscu	Zasięg
		ogółem	lit. pięknej dziecięcej	przybyło	ubyło	ogółem	na 100 mieszk.	ogółem		do lat 15		ogółem		lit.p.dziec.				
								2019	+/-	2019	+/-	2019	+/-	2019	+/-			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
I.	GRODZKIE																	
1.	białostocki	1106809	146695	54894	35960	21122	7,1	46317	2382	10876	501	846158	8437	164756	6059	451216	96243	15,6
2.	Augustów	201597	46637	5887	4449	4930	7,8	7758	-260	2147	73	163976	-6282	42243	2506	67843	1477	12,3
3.	suwalski	178826	37781	5979	18398	3673	5,3	10134	-210	2321	127	198254	1305	43641	1816	99234	2920	14,5
	ogółem	1487232	231113	66760	58807	29715	6,9	64209	1912	15344	701	1208388	3460	250640	10381	618293	100640	14,9
II.	ZIEMSKIE																	
1.	Augustów m.	112872	24536	2179	5825	1641	5,4	4461	-22	1437	19	66656	7730	18029	3467	41810	1079	14,8
2.	Augustów (Zarnowo)	45338	15277	972	200	859	12,7	1060	59	643	58	23284	1169	11992	150	30006	230	15,7
3.	Bargłów	27820	11886	842	0	822	14,8	519	-22	329	-17	10163	-637	3655	-1002	9593	2420	9,4
4.	Lipsk	20982	6239	495	0	465	9,1	248	-12	43	-8	5007	12	763	-91	2087	28	4,8
5.	Nowinka	23928	7711	614	254	599	20,6	487	1	268	-11	8144	-171	4498	-372	5013	62	16,8
6.	Piaska	18853	6761	344	0	335	12,9	211	8	63	1	2748	-766	512	-253	2805	18	8,1
7.	Sztubin	34474	10940	638	744	539	10,6	480	-26	221	-16	12462	76	4699	96	9311	710	9,5
	augustowski	284267	83350	6084	7023	5260	9,0	7466	-14	3004	26	128464	7413	44148	1995	100625	4547	12,8
1.	Choroszcz	32748	10411	867	0	867	5,7	1040	-162	353	-138	23359	-3313	5850	-446	9160	158	6,8
2.	Czarna Biał.	46241	11361	1453	1254	1412	12,4	1357	109	469	96	32585	2768	10691	743	12075	1109	11,9
3.	Dobrzyniewo	11970	3058	452	0	422	4,5	299	-13	72	-17	4366	-744	931	-228	1123	49	3,2
4.	Gródek	23991	7129	518	0	494	9,6	432	-72	179	1	7942	-1155	1923	-939	6229	137	8,4
5.	Juchnowiec	41039	10328	2007	1896	1830	11,1	1637	132	554	100	24236	3004	8295	1254	16462	152	9,9
6.	Łapy	116068	23197	1725	10534	1237	5,6	2539	-334	659	-105	45787	-7360	13077	-2620	27762	3811	11,6
7.	Michałowo	51964	15148	1288	390	1288	19,6	732	13	191	1	27037	1942	5138	16	7371	213	11,2
8.	Poświętne	14144	4330	507	0	485	14,3	424	-24	221	-67	8223	742	2763	222	12331	32	12,5
9.	Supraśl	36944	11615	1428	845	1054	6,8	1155	-31	508	-115	12905	-2113	3029	-1965	8544	1594	7,5
10.	Suraż	12340	2844	561	6	391	20,0	213	-10	86	0	3914	69	1507	29	3858	1024	10,9
11.	Turośń Kościelna	23125	7266	445	329	445	7,0	411	73	164	60	6590	1061	2402	628	2806	14	6,5
12.	Tykocin	26337	7047	578	1003	578	9,3	620	-3	150	1	35315	-637	7666	-117	10942	1233	10,0
13.	Wasilków	54816	15184	2528	488	2428	14,1	1797	155	677	105	32233	4424	9661	3113	15016	65	10,4
14.	Zabłudów	47061	14040	728	616	638	6,9	797	-40	313	-17	14315	-22	4366	-343	11444	2066	8,6
15.	Zawady	12688	4385	461	0	452	16,7	301	-4	134	-18	3132	781	974	280	5328	1851	11,1
	białostocki	551476	147343	15546	17361	14021	9,4	13754	-211	4730	-113	281939	-553	78273	-273	150451	13508	9,2
1.	Bielsk Podlaski - m.	86901	20456	2740	1443	2193	8,7	3197	296	1143	103	63760	7284	17757	3198	33519	1383	12,6
2.	Bielsk P.(Augustowo)	31619	11824	781	3900	781	11,8	670	7	536	11	10997	995	8150	636	10093	1051	10,1
3.	Boćki	15100	4461	716	190	421	9,9	472	47	201	26	9413	-8	3079	761	4565	982	11,1
4.	Brańsk - m.	14368	3075	822	688	822	21,8	526	-28	165	-21	15948	-1227	4243	-255	7642	233	14,0
5.	Brańsk (Kalnica)	13531	3700	232	0	232	4,1	134	-15	101	-4	2484	348	2015	235	1493	293	2,4
6.	Orla	12332	4672	407	0	407	15,0	273	73	152	48	4456	475	1565	175	7417	2288	10,1
7.	Rudka	9307	3413	323	377	318	17,0	229	-13	148	-8	6154	-592	2904	-40	6454	554	12,2
8.	Wyszki	18509	6157	659	315	493	11,3	431	26	200	25	4856	-332	1825	-783	10086	328	9,8
	bielski	201667	57758	6680	6913	5667	10,4	5932	393	2646	180	118068	6943	41538	3927	81669	7112	10,9
1.	Grajewo	52072	11882	1265	0	1265	5,8	2147	-117	907	-10	46923	4177	20766	7573	15017	631	9,8

L.P.	Gmina	Księgozbiór 2019				Zakup książek		Czytelniczy				Wypożyczenia				Odwiedzi- ny w bibliotece	Księg. udost. na miejscu	Zasięg
		ogółem	lit. pięknej dziecięcej	przybyło	ubyło	ogółem	na 100 miesz.	ogółem		do lat 15		ogółem		lit.p.dzic.				
								2019	+/-	2019	+/-	2019	+/-	2019	+/-			
2.	Grajewo (Ruda)	17487	7509	772	0	772	13,3	316	15	127	8	8443	1154	4008	867	13475	1308	5,4
3.	Radziłów	19531	5465	661	278	646	13,5	236	1	44	-11	3723	-283	895	-355	4032	37	4,9
4.	Rajgród	16913	3718	360	406	360	6,9	667	34	260	-4	17048	-748	7735	1927	7225	440	12,8
5.	Szczuczyn	29563	7897	869	1572	769	12,8	696	-1	229	-25	9990	-1338	2904	-101	16350	7966	11,5
6.	Wąsosz	13189	4021	344	0	316	8,7	292	-1	101	-17	4010	-670	1658	-213	3657	48	8,1
	grajewski	148755	40492	4271	2256	4128	8,7	4354	-69	1668	-59	90137	2292	37966	9698	59756	10430	9,2
1.	Hajnówka m.	85833	18952	2511	1286	2222	10,8	4083	-370	1199	-87	73439	-1394	20527	673	42447	750	19,8
2.	Białowieża	18724	4747	518	148	268	12,3	242	-47	36	-3	4316	-1150	397	-205	1813	14	11,1
3.	Czeremcha	22087	5461	390	74	390	12,5	418	-4	64	-1	9867	-9063	696	-7554	5040	450	13,4
4.	Czyże	9902	2645	170	1462	170	8,5	157	-4	23	-8	2393	78	796	-74	1596	223	7,9
5.	Dubicze Cerkiew.	11019	4438	294	0	294	19,5	197	-7	69	-22	2350	197	496	-73	2294	134	13,0
6.	Kleszczele	11962	3198	280	305	264	10,7	462	-11	135	-1	10282	136	3827	152	8252	569	18,7
7.	Hajnówka (Dubiny)	9465	2670	318	0	318	8,2	214	-15	91	-11	6612	-492	2780	-254	2183	32	5,5
8.	Narew	27125	7000	577	131	438	12,6	406	14	126	11	11990	55	3685	98	8163	71	11,7
9.	Narewka	23817	7149	402	1344	355	9,8	279	-18	55	-7	6779	-524	2127	90	4536	19	7,7
	hajnowski	219934	56260	5460	4750	4719	11,0	6458	-462	1798	-129	128028	-12157	35331	-7147	76324	2262	15,1
1.	Kolno m.	39492	12432	987	258	968	9,5	1213	-39	663	63	19153	346	7615	889	10467	209	11,9
2.	Grabowo	10944	3054	133	203	133	3,8	289	-1	165	-4	6126	-26	2964	-186	849	23	8,4
3.	Kolno (Czerwone)	34188	10172	7014	6849	440	5,1	627	-12	237	2	9328	305	4318	197	12929	440	7,3
4.	Mały Płock	33735	10799	602	549	541	11,4	416	-21	179	-9	5036	-917	1609	-507	4993	391	8,7
5.	Stawiski	11991	4016	223	676	223	3,7	170	-18	56	-7	2882	-182	704	-121	1157	28	2,8
6.	Turośl	25907	8427	524	3	500	9,8	676	-23	351	13	12698	-609	5815	-224	12040	40	13,2
	kolneński	156257	48900	9483	8538	2805	7,3	3391	-112	1651	58	55223	-1083	23025	48	42435	1131	8,9
1.	Jedwabne	20301	7930	574	737	574	10,8	650	40	306	6	5165	147	1998	27	1677	6	12,3
2.	Łomża (Podgórze)	116154	40899	2907	739	2353	21,2	1745	58	742	53	39508	-824	14934	111	25934	1636	15,7
3.	Miastkowo	21238	6670	440	470	402	9,5	378	17	158	-20	5232	-4352	1898	-2491	5217	238	8,9
4.	Nowogród	18806	6418	567	244	335	8,3	416	5	132	-4	9952	-877	3591	-1143	4246	10	10,4
5.	Piątnica	31490	9954	657	553	639	6,0	873	-41	433	-8	23976	28	11369	1220	15467	384	8,2
6.	Przytuły	12464	4493	241	231	241	11,6	129	8	56	11	3188	-249	963	-116	886	10	6,2
7.	Śniadowo	27391	11562	1067	504	897	16,8	771	-21	531	-4	20949	-2099	14060	-1584	8228	154	14,4
8.	Wizna	27399	8178	593	732	593	14,8	298	59	86	35	6881	1656	2259	-99	2969	80	7,4
9.	Zbójna	31308	7519	654	696	491	11,7	693	-15	291	6	9014	-41	3472	-358	9571	1366	16,5
	lomżyński	306551	103623	7700	4906	6525	12,8	5953	-110	2735	75	123865	-6611	54544	-4433	74195	3884	11,7
1.	Goniądz	15549	4763	336	531	326	6,6	158	-8	34	-1	2781	210	599	91	1753	176	3,2
2.	Jasionówka	14117	3560	328	132	299	10,8	233	1	86	24	4404	-447	1452	-66	2625	102	8,4
3.	Jaświły	25083	9555	647	715	616	12,5	281	4	100	21	10042	1015	3928	526	5528	268	5,7
4.	Knyszyn	20627	7630	459	173	414	8,7	586	0	207	5	9128	11	3778	67	4861	290	12,3
5.	Krypno	28616	9722	1633	1330	791	19,8	690	-14	295	-15	13721	-308	6946	-148	5854	44	17,3
6.	Mońki	50475	15729	1621	2190	1587	10,7	1892	-78	751	10	32930	-1759	9189	-193	20446	451	12,7
7.	Trzcianne	17101	6258	410	0	410	9,6	660	24	220	-1	6375	-80	3016	-83	9765	2021	15,4
	moniecki	171568	57217	5434	5071	4443	11,0	4500	-71	1693	43	79381	-1358	28908	194	50832	3352	11,1
2.	Sejny m.	45594	6594	921	4340	755	14,3	914	19	215	27	16252	371	2379	-89	6000	25	17,3
3.	Giby	21745	5550	281	0	246	9,1	98	-10	14	-11	1160	-105	254	-24	647	103	3,6

L.P.	Gmina	Księgozbiór 2019				Zakup książek		Czytelnicy				Wypożyczenia				Odwiedzi- ny w bibliotece	Księg. udost. na miejscu	Zasięg
		ogółem	lit. pięknej dziecięcej	przybyło	ubyło	ogółem	na 100 miesz.	ogółem		do lat 15		ogółem		lit.p.dziec.				
								2019	+/-	2019	+/-	2019	+/-	2019	+/-			
4.	Krasnopol	16798	3286	271	0	271	7,1	360	0	83	10	4367	-244	898	-220	2459	89	9,4
5.	Puńsk	21162	5963	274	1103	240	5,8	189	-12	37	-12	2432	-936	314	-249	1549	286	4,5
6.	Sejny gm. sejnerski	15278	3592	406	638	397	9,9	145	-1	75	7	2997	-137	1159	-115	1056	6	3,6
1.	Siemiatycze m.	120577	24985	2153	6081	1909	9,5	1706	-4	424	21	27208	-1051	5004	-697	11711	509	8,5
1.	Siemiatycze m.	79569	20018	2297	1336	1778	12,3	3021	74	953	101	41921	2185	13189	2044	23219	197	21,0
2.	Drohiczyn	46626	15975	806	44	806	12,9	520	-1	234	4	11029	-2081	3738	-429	4305	189	8,3
3.	Działkowie	13096	3738	139	0	139	5,1	211	1	83	12	5216	182	2267	159	5604	3915	7,7
4.	Grodzisk	10451	2355	170	463	170	4,1	131	-62	34	-17	1966	-1294	384	-303	550	44	3,1
5.	Mielnik	23891	7155	775	0	752	32,0	330	-100	109	-22	12479	1539	3982	-81	8523	893	14,0
6.	Milejczyce	14048	4321	192	0	192	11,1	175	-22	37	-3	3524	-124	1342	-66	488	45	10,1
7.	Nurzec Stacja	12830	3163	874	7848	348	9,1	390	41	120	14	5871	174	1227	-31	10039	10	10,2
8.	Perlejewo	10120	3132	198	2440	185	6,6	172	-7	74	7	4489	960	2048	609	2085	697	6,2
9.	Siemiatycze	31370	11140	337	0	337	5,5	635	-110	303	-41	16665	2353	8228	531	10248	1434	10,4
	siemiatycki	242001	70997	5788	12131	4707	10,6	5585	-186	1947	55	103160	3894	36405	2433	65061	7424	12,6
1.	Dąbrowa Biał.	52169	13961	1441	347	1381	12,1	1218	-227	460	-167	24541	-2085	6474	-1038	16041	1589	10,7
2.	Janów	18645	4923	575	216	510	12,4	477	53	176	21	12862	2148	3651	871	8940	3807	11,6
3.	Korycin	15465	2803	530	588	491	15,2	197	-27	44	-3	4689	-1180	905	-119	1965	19	6,1
4.	Krynki	15379	2892	432	180	432	14,0	222	22	34	15	6690	325	873	55	2652	24	7,2
5.	Kuźnica	20184	4654	528	0	513	12,9	571	107	166	32	11927	2808	2256	887	6191	656	14,4
6.	Nowy Dwór	11637	3406	207	579	207	7,9	205	-20	71	-6	6834	-68	2557	-188	3590	58	7,8
7.	Sidra	15812	5359	191	0	191	5,6	141	-11	20	-5	4987	-394	1359	-308	3192	163	4,1
8.	Sokołka	106368	21907	2973	1340	2324	9,1	2967	-101	1005	-27	71724	-1823	24702	-1337	32944	3425	11,7
9.	Suchowola	21698	6960	396	105	381	5,5	493	-40	141	-10	6096	-382	1388	-26	3644	288	7,1
10.	Szudziałowo	26682	9385	446	371	446	15,5	476	13	301	31	10448	191	4868	365	5961	111	16,5
	sokołski	304039	76250	7719	3726	6876	10,3	6967	-231	2418	-119	160798	-460	49033	-838	85120	10140	10,4
1.	Bakalarzewo	16644	4613	530	453	366	11,7	392	4	138	4	5995	-209	1592	157	4170	206	12,6
2.	Filipów	18950	4387	477	1675	379	8,7	291	-3	88	-3	6356	-345	1831	-112	2481	71	6,7
3.	Jeleniewo	12925	3693	223	380	223	7,1	292	35	88	20	18928	675	8954	806	7428	123	9,3
4.	Przerosł	22636	8302	524	595	492	16,8	415	-20	156	5	8453	404	3194	512	4619	461	14,1
5.	Raczk	29262	8156	1262	0	1262	21,4	706	68	228	2	15455	724	5668	-545	5574	0	12,0
6.	Rutka Tartak	11254	3914	244	0	175	7,5	125	-68	46	-11	1144	412	247	-6	1268	0	5,4
7.	Suwalki (Płociczno)	32611	9747	849	460	849	11,0	613	-60	245	-30	9985	-897	3670	-536	6452	1049	8,0
8.	Szypłiszki	30539	10102	576	268	576	14,8	681	21	418	12	7961	-1360	4850	109	14662	978	17,5
9.	Wiżajny	12457	3930	585	871	408	17,3	489	56	228	27	8519	1554	2651	687	10516	1572	20,7
	suwalski	187278	56844	5270	4702	4730	13,3	4004	33	1635	26	82796	958	32659	1072	57170	4460	11,2
1.	Wysokie Maz. m.	38529	12000	1220	8425	1211	12,9	433	-427	94	-202	7818	-5218	718	-2230	3457	3	4,6
2.	Ciechanowiec	27245	8366	665	0	624	7,2	970	94	394	94	10289	510	3170	1195	9981	44	11,3
3.	Czyżew	26950	8821	528	105	442	6,9	612	15	329	11	11730	-396	5648	-277	6403	4	9,6
4.	Klukowo	25002	7552	1274	6370	390	8,9	364	63	130	26	4172	351	1259	-3	3394	0	8,3
5.	Kobylin-Borzmy	15122	4246	464	18	438	13,6	259	-8	76	-12	4697	-575	1382	-193	1917	59	8,0
6.	Kulesze Kościelne	14114	4047	443	370	443	14,4	115	-1	26	-9	6365	-1234	2102	-285	1923	238	3,7
7.	Nowe Piekuty	5583	1491	411	0	409	10,5	141	34	56	16	1608	827	701	380	1954	145	3,6
8.	Sokoły	20842	6710	668	0	639	11,1	390	-11	155	11	7041	-235	2222	9	7489	576	6,8

L.P.	Gmina	Księgozbiór 2019				Zakup książek		Czytelnicy				Wypożyczenia				Odwiedzi- ny w bibliotece	Księg. udost. na miejscu	Zasięg
		ogółem	lit. pięknej dziecięcej	przybyło	ubyło	ogółem	na 100 miesz.	ogółem		do lat 15		ogółem		lit.p.dzlec.				
								2019	+/-	2019	+/-	2019	+/-	2019	+/-			
9.	Szepielowo	21270	5318	451	0	363	5,3	180	-5	27	2	3795	612	501	21	1193	0	2,6
10.	Wys. Maz. (Jablonka K.)	915	7	915	0	0	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
	wysokomazowiecki	195572	58558	7039	15288	4959	8,7	3464	-246	1287	-63	57515	-5358	17703	-1383	37711	1069	6,1
1.	Zambrow m.	65872	19858	1784	2716	1603	7,3	2433	-64	850	16	48104	-2350	14787	-3002	17758	2942	11,0
2.	Kołaki Kościelne	12502	3499	201	270	201	8,7	127	-5	26	-5	1704	-327	226	-151	892	43	5,5
3.	Rutki-Kossaki	18038	6172	616	600	614	11,1	206	-31	77	-17	8554	129	3988	-4	3191	35	3,7
4.	Szumowo	20943	6276	508	0	503	10,4	238	24	108	39	3843	433	1438	538	1916	27	4,9
5.	Zambrow (Osowiec)	9345	3589	369	0	369	4,2	146	1	133	0	2285	17	1764	57	1351	23	1,6
	zambrowski	126700	39394	3478	3586	3290	7,5	3150	-75	1194	33	64490	-2098	22203	-2562	25108	3070	7,2
	ogól.pow.ziemskie	3232385	921971	92105	102332	74039	9,9	76684	-1145	28830	34	1501072	-9229	506740	2034	918168	72898	10,2
	OGÓLEM	4703874	1153084	158865	161139	103754	8,8	140893	767	44174	735	2709460	-5769	757380	12415	1536461	173538	11,9

SPRAWOZDANIE Z ROZWOJU CZYTELNICTWA ZA PÓŁROCZE 2020 R - KSIĄŻNICA PODLASKA

Lp.	NAZWA	Użytkownicy		Czytelnicy						Wypożyczenia						odwiedziny w wypożyczalni		Udostępnianie prezencyjne						Księgozbiór	
				ogółem		do lat 15		ogółem		lit. pięknej dzieci.		zb. spec.		odwiedziny w czyteln.				korzystający z Internetu		udost.wol.					
		2020	+/-	2020	+/-	2020	+/-	2020	+/-	2020	+/-	2020	+/-	2020	+/-	2020	+/-	2020	+/-	2020	+/-	ogółem	lit. piękna dzieci/ca		
		1.	Filia Biblioteczna nr 1	1642	-337	1642	-337	426	-49	11563	-15208	2719	-2116	197	-132	4759	-5903	407	-668	78	-319	60	-462	27408	6902
2.	Filia Biblioteczna nr 2	1174	-194	1174	-194	194	-37	12131	-7022	2069	-1041	291	-199	4467	-2647	683	-880	44	-185	466	414	25022	4519		
3.	Filia Biblioteczna nr 3	1384	-208	1384	-208	336	-43	12936	-6971	2794	-1123	208	-37	5258	-3179	380	-355	241	-253	79	-145	34206	7830		
4.	Filia Biblioteczna nr 4	2213	5	2213	5	782	-2	19515	-3432	5609	-836	629	-372	8211	-2786	1123	-1732	323	####	251	-23	25770	7194		
5.	Filia Biblioteczna nr 5	1944	-30	1944	-30	462	-19	18648	-8944	4386	-1897	497	-314	6870	-3216	784	-1146	381	-713	331	-419	24906	6599		
6.	Filia Biblioteczna nr 6	1593	-54	1593	-54	248	-43	15936	-10455	467	-4287	129	106	6013	-1740	156	-600	19	-176	39	-950	28613	6299		
7.	Filia Biblioteczna nr 7	2451	-280	2451	-279	803	-72	20806	-10687	6231	-2560	217	-64	8405	-3822	446	-674	306	-721	7	-55	65071	22326		
8.	Filia Biblioteczna nr 8	2443	-221	2443	-221	612	-97	24059	-13364	5286	-2474	565	-237	9955	-6123	1284	-478	354	91	1612	-2387	35570	7930		
9.	Filia Biblioteczna nr 9	2527	-19	2527	-19	748	-175	27771	-8487	5278	-2925	281	-206	10182	-4855	352	-1043	155	-351	377	-265	86475	32215		
10.	Filia Biblioteczna nr 10	590	-710	526	-584	318	-550	2255	-3625	1341	-2418	10	-10	1125	-1691	400	-657	177	-344	132	-185	12073	9324		
11.	Filia Biblioteczna nr 11	235	-53	235	-53	132	-4	1339	-2235	552	-543	0	0	948	-1017	1857	-1895	970	-381	76	-586	16977	4074		
12.	Filia Biblioteczna nr 12	395	-106	395	-106	180	-55	1757	-1317	474	-149	2	2	1057	-850	1202	-1619	457	-819	160	18	15097	5545		
13.	Filia Biblioteczna nr 13	1235	-321	1235	-321	210	-60	10774	-15618	1939	-2769	145	-103	3507	-4555	472	-436	144	-264	80	28	19325	4138		
14.	Filia Biblioteczna nr 14	67	-23	67	-23	0	0	287	-417	36	-99	55	55	228	-522	613	-38	20	-91	295	295	3160	261		
15.	Filia Biblioteczna nr 15	2059	-283	2056	-274	1006	-11	20776	-9407	11757	-2762	872	-301	7277	-4598	844	-396	286	59	165	-230	33341	14152		
16.	Filia Biblioteczna nr 17	835	-328	835	-328	192	-26	6110	-8843	1183	-1147	115	-155	2660	-3559	7	-161	4	-51	23	87	17785	3848		
RAZEM FILIE		22787	-3162	22720	-3026	6649	-1243	206663	-126032	52121	-29146	4213	-1967	80922	-51063	11010	-12778	3959	####	4153	-5039	470799	143156		
Biblioteka Główna		8117	-1190	8117	-1184	83	0	78209	-14940	0	0	1794	-7307	30418	-18669	10636	-16064	1397	####	23766	-25609	695605	3486		
OGÓŁEM KSIĄŻNICA		30904	-4352	30837	-4210	6732	-1243	284872	-140972	52121	-29146	6007	-9274	111340	-69732	21646	-28842	5356	####	27919	-30648	1166404	146642		

SPRAWOZDANIE Z ROZWOJU CZYTELNICTWA ZA I PÓŁROCZE 2020 ROKU - BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICY		ODWIEDZINY W BIBLIOTECE	WYPOŻYCZENIA		UDOSTĘPNIANIE PREZYCENYJNE					STAN KSIĘGOZBIORU		WPLWYWY		UBYTEKI w I półroczu
		ogółem	do lat 15		ogółem	literatury pięknej dziecięcej	odwiedziny w czytelni	osoby korzystające z Internetu	udost. wol.	udziel. inform.	udost. czasop. bież.	ogółem	lit.piękna dziecięca w wol.	ogółem	z zakupu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
I. GRODZKIE																
1.	białostocki	30904	6732	111340	284872	52121	21646	5356	27919	13572	16129	1166404	146642	21121	10795	17341
2.	łomżyński	5409	1352	20971	69580	16563	2802	1625	435	2057	1881	205552	47551	2577	1999	876
3.	suwalski	7096	1589	33177	86795	19793	3530	1052	1018	1426	5060	180356	37891	1814	303	2555
	ogółem	43409	9673	165488	441247	88477	27978	8033	29372	17055	23070	1552312	232084	25512	13097	20772
II. ZIEMSKIE																
1.	Augustów m.	3051	898	11354	21230	6182	1519	252	350	380	1234	113495	24465	762	569	1721
2.	Augustów (Zarnowo)	825	482	9796	10935	5542	1320	567	120	1026	258	44941	15046	67	67	464
3.	Bargłów	385	225	1617	3723	1440	1178	84	622	145	1114	28173	12037	353	353	0
4.	Lipsk	161	21	726	1956	215	55	37	5	220	3	21113	6254	131	131	0
5.	Nowinka	340	166	1338	3181	1491	305	151	13	80	241	23573	7661	354	335	709
6.	Płaska	157	42	613	1040	198	406	208	8	108	24	18947	6763	94	91	0
7.	Sztabin	355	131	2738	6319	1593	968	619	249	228	63	34548	10925	419	114	345
	augustowski	5274	1965	28182	48384	16661	5751	1918	1367	2187	2937	284790	83151	2180	1660	3239
1.	Choroszcz	592	217	1974	6969	1853	367	151	94	234	224	32127	10219	372	372	993
2.	Czarna Biał.	1027	336	4883	17121	5673	501	169	394	130	459	46278	11353	592	578	555
3.	Dobrzyniewo	194	38	254	1336	224	0	0	0	0	0	12098	3084	128	128	0
4.	Gródek	275	115	915	2734	514	608	84	15	9	204	23337	6968	114	114	768
5.	Juchnowiec	1066	363	2887	6894	2224	226	166	43	559	105	36871	10387	379	302	4547
6.	Łapy	1473	430	5365	13721	4053	3086	587	769	1436	4311	111490	23057	738	651	5618
7.	Michałow	520	139	1970	9437	1675	157	137	44	141	158	52350	15249	399	399	13
8.	Poświętne	316	134	1664	3978	1181	1885	530	17	308	155	14389	4384	245	197	0
9.	Supraśl	847	309	2715	6604	1569	228	38	578	216	303	38172	11737	2767	1669	1539
10.	Suraż	139	55	1048	2223	700	353	190	309	34	257	11687	2880	157	121	810
11.	Turośń Kościelna	306	142	901	2054	794	25	7	10	16	34	23235	7299	101	4	0
12.	Tykocin	278	101	3507	12725	2719	240	30	204	837	135	26667	7098	330	330	0
13.	Wasilków	1318	473	4113	11916	3611	871	182	0	606	231	54327	15405	745	743	1247
14.	Zabłudów	534	178	2639	4808	1082	690	233	239	152	234	47149	14028	287	279	199
15.	Zawady	212	93	1286	1496	233	281	109	311	80	3	12956	4465	268	217	0
	białostocki	9097	3123	36121	104016	28105	9518	2613	3027	4758	6813	543133	147613	7622	6104	16289
1.	Bielsk Podlaski - m.	2183	847	9980	21385	6216	1691	661	326	821	1355	86793	20248	1218	1087	1326
2.	Bielsk P.(Augustowo)	426	350	2587	3026	2021	232	0	239	57	125	31802	8662	183	183	0
3.	Bocki	332	140	1281	3862	1167	107	53	134	197	226	14206	4182	315	109	1209
4.	Brańsk - m.	399	111	2355	7776	1892	258	91	101	171	159	14232	3151	358	358	494
5.	Brańsk - gm.	119	87	480	1021	692	110	0	118	110	0	11488	3380	66	66	2109
6.	Orla	148	63	531	1724	581	1881	373	1308	998	336	12332	4672	0	0	0
7.	Rudka	186	119	1046	2010	683	671	122	118	36	91	9390	3439	83	83	0

SPRAWOZDANIE Z ROZWOJU CZYTELNICTWA ZA I PÓŁROCZE 2020 ROKU - BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICZY		ODWIEDZINY W BIBLIOTECE	WYPOŻYCZENIA		UDOSTĘPNIANIE PREZYCYJNE					STAN KSIĘGOZBIORU		WPŁYWY		WŁYTKI w / półroczu
		ogółem	do lat 15		ogółem	literatury pięknej dziecięcej	odwiedziny w czytelni	osoby korzystające z Internetu	udost. wol.	udziel. inform.	udost. czasop. bież.	ogółem	lit.piękna dziecięca w wol.	ogółem	z zakupu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
8.	Wyszki	205	90	1774	1361	498	1228	69	78	20	11	18446	6187	150	84	213
	bielski	3998	1807	20034	42165	13750	6178	1369	2422	2410	2303	198689	53921	2373	1970	5351
1.	Grajewo - m.	1459	613	4450	18397	8739	131	340	246	727	57	51579	12003	499	499	1012
2.	Grajewo (Ruda)	226	79	941	2547	1085	1932	968	30	192	364	17234	739	182	182	435
3.	Radziłów	156	33	521	1479	340	412	361	8	13	74	18623	4954	279	279	1187
4.	Rajgród	205	50	1550	3250	900	400	230	75	240	233	16995	3718	82	82	0
5.	Szczuczyn	434	137	1534	3426	1120	2856	314	2720	12587	3047	28965	7676	405	333	1003
6.	Wąsosz	206	90	744	1370	569	387	362	12	161	192	13315	4038	126	126	0
	grajewski	2686	1002	9740	30469	12753	6118	2575	3091	13920	3967	146711	33128	1573	1501	3637
1.	Hajnówka m.	2598	680	9378	25109	5986	2939	472	67	410	1800	85807	19001	537	438	842
2.	Białowieża	161	21	702	1621	175	8	7	3	40	0	18095	4763	124	99	753
3.	Czeremcha	326	32	1077	5507	355	49	10	79	7	103	22165	5474	78	78	0
4.	Czyże	64	10	225	632	186	64	49	44	24	66	9748	2680	109	109	263
5.	Dubicze Cerkiew.	144	46	497	1211	212	411	24	8	22	13	11151	3668	132	132	0
7.	Kleszczele	330	105	1585	4002	979	730	9	189	198	541	11712	3193	76	76	326
6.	Hajnówka (Dubiny)	91	36	400	1096	362	15	12	0	8	6	7467	2670	0	0	1998
8.	Narew	230	65	1619	4196	1015	544	289	21	306	467	27256	7071	168	154	37
9.	Narewka	198	39	810	2443	617	247	169	8	49	330	21227	6144	8	0	2598
	hajnowski	4142	1034	16293	45817	9887	5007	1041	419	1064	3326	214628	54664	1232	1086	6817
1.	Kolno - m.	696	326	2916	6127	2435	198	53	62	78	425	39232	12158	353	352	613
2.	Grabowo	104	72	325	1302	887	11	7	2	8	6	10893	3013	89	89	140
3.	Kolno (Czerwone)	453	235	1972	4947	2058	2494	831	123	1561	1374	34316	10199	128	128	0
4.	Mały Płock	351	143	918	1945	590	896	98	91	88	812	33816	10811	81	81	0
5.	Stawiski	124	38	371	1199	242	3	0	5	5	0	12028	4071	122	122	85
6.	Turośń	535	275	3224	4558	2038	684	272	44	97	267	25923	8366	137	131	121
	kolneński	2263	1089	9726	20078	8250	4286	1261	327	1837	2884	156208	48618	910	903	959
1.	Jedwabne	151	59	501	1971	731	93	50	0	3	40	19979	7792	109	109	431
2.	Łomża (Podgórze)	1198	512	4631	15117	5464	3341	390	310	483	501	111946	38291	964	697	5172
3.	Miastkowo	203	61	1087	2018	702	924	446	41	355	27	21394	6735	160	158	4
4.	Nowogród	407	127	1972	6138	2222	218	139	17	18	107	18760	6438	141	80	187
5.	Piątnica	676	334	4644	9483	4295	417	192	75	33	0	31694	10062	324	321	120
6.	Przytuły	72	28	453	1167	845	4	12	9	3	0	12365	4488	57	57	156
7.	Śniadowo	453	312	2535	8084	5665	309	77	36	141	524	27773	11783	382	382	0
8.	Wizna	114	44	594	741	240	35	20	15	20	0	27381	8190	93	93	111
9.	Zbójna	436	193	1815	3542	1306	1089	662	155	476	240	31014	7559	238	166	532
	tomżyński	3710	1670	18232	48261	21470	6430	1988	658	1532	1439	302306	101338	2468	2063	6713
1.	Goniądz	105	24	334	1064	214	198	18	61	65	350	15407	4772	89	84	231

SPRAWOZDANIE Z ROZWOJU CZYTELNICTWA ZA I PÓŁROCZE 2020 ROKU - BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICY		ODWIEDZINY W BIBLIOTECE	WYPOŻYCZENIA		UDOSTĘPNIANIE PREZYCENYJNE					STAN KSIĘGOZBIORU		WPLWYWY		UBYTEKI w I półroczu
		ogółem	do lat 15		ogółem	literatury pięknej dziecięcej	odwiedziny w czytelni	osoby korzystające z Internetu	udost. wol.	udziel. inform.	udost. czasop. bież.	ogółem	lit.piękna dziecięca w wol.	ogółem	z zakupu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2.	Jasionówka	166	68	1181	1934	775	77	46	32	77	0	13950	3580	165	165	332
3.	Jaświły	232	76	1910	4744	1734	502	201	89	139	238	25125	9548	340	324	298
4.	Knyszyn	329	114	1518	3509	1418	845	623	127	668	0	20689	7632	212	212	150
5.	Krypno	616	233	2914	7560	3580	71	31	3	91	80	28009	9553	794	264	1401
6.	Mońki	1228	538	7732	14687	4425	473	179	49	192	701	50474	15635	739	700	857
7.	Trzcianne	220	113	1757	1563	732	856	70	452	247	120	17337	6347	236	236	0
	moniecki	2896	1166	17346	35061	12878	3022	1168	813	1479	1489	170991	57067	2575	1985	3269
1.	Sejny m.	632	138	2565	6572	894	55	40	84	47	95	45750	6186	516	444	658
2.	Giby	58	10	129	387	90	22	0	22	22	0	21766	5555	21	21	0
3.	Krasnopol	270	61	1057	1994	459	40	48	40	38	50	16934	3303	136	136	0
4.	Puńsk	140	23	480	1047	769	80	5	79	15	46	19003	5967	44	17	2203
5.	Sejny gm (Berzniki)	94	19	253	879	300	3	0	0	0	4	15043	3478	84	82	319
	sejneński	1194	251	4484	10879	2512	200	93	225	122	195	118496	24489	801	700	3180
1.	Siemiatycze m.	2306	727	8870	18287	5990	1801	40	77	484	1555	79464	20431	1083	922	1188
2.	Drohiczyn	380	165	1361	3606	1262	161	73	53	113	167	46958	16086	332	332	0
3.	Dziadkowice	119	46	534	980	470	456	115	550	166	176	13098	3738	2	2	0
4.	Grodzisk	78	22	210	498	73	38	2	32	11	12	10451	2355	0	0	0
5.	Mielnik	308	93	2668	7610	1848	223	184	3	191	80	23401	6977	280	238	770
6.	Milejczyce	88	40	134	1102	542	15	0	20	5	0	14059	4313	11	11	0
7.	Nurzec Stacja	268	77	2346	2435	410	1017	702	5	712	425	12096	3235	306	200	1040
8.	Perlejewo	123	49	554	2016	892	200	92	186	29	91	10130	3141	10	0	0
9.	Siemiatycze	211	111	1579	3135	1573	487	136	594	1112	521	31370	11140	0	0	0
	siemiatycki	3881	1330	18256	39669	13060	4398	1344	1520	2823	3027	241027	71416	2024	1705	2998
1.	Dąbrowa Biał.	762	256	3547	10190	2817	1114	227	269	159	1437	52135	13848	448	416	482
2.	Janów	323	118	3141	7730	2477	641	311	786	110	499	18071	4685	316	281	890
3.	Korycin	181	32	1289	2283	439	99	10	0	16	73	15622	2811	364	303	207
4.	Krynki	141	8	508	2018	212	130	8	4	8	49	15451	2892	72	72	0
5.	Kuźnica	459	119	1932	4764	876	195	51	180	359	179	20231	4659	47	47	0
6.	Nowy Dwór	177	55	1085	2941	1200	327	155	34	66	48	11637	3406	0	0	0
7.	Sidra	81	5	541	1551	345	273	0	29	23	846	15905	5362	93	93	0
8.	Sokółka	2055	603	9510	26258		1492	314	879	675	903	106341	21630	1229	920	1256
9.	Suchowola	312	87	953	2206	439	220	57	248	32	111	21879	7022	181	181	0
10.	Szudziałowo	349	220	1709	3950	1874	56	0	41	25	93	26109	9182	169	124	742
	sokólski	4840	1503	24215	63891	10679	4547	1133	2470	1473	4238	303381	75497	2919	2437	3577
1.	Bakałarzewo	294	109	1224	2725	785	417	121	9	76	5806	16374	4531	148	148	418
2.	Filipów	198	58	770	1597	754	92	62	14	202	31	17923	4461	367	314	1388
3.	Jeleniewo	100	26	1243	3856	1112	98	26	67	12	0	12977	3700	52	52	0

SPRAWOZDANIE Z ROZWOJU CZYTELNICTWA ZA I PÓŁROCZE 2020 ROKU - BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICY		ODWIEDZINY W BIBLIOTECE	WYPOŻYCZENIA		UDOSTĘPNIANIE PREZENCYJNE					STAN KSIĘGOZBIORU		WPL YWY		UBYTEKI w I półroczu
		ogółem	do lat 15		ogółem	literatury pięknej dziecięcej	odwiedziny w czyteln	osoby korzystające z Internetu	udost. wol.	udziel. inform.	udost. czasop. bież.	ogółem	lit.piękna dziecięca w wol.	ogółem	z zakupu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
4.	Przerośl	246	89	1074	2750	914	330	40	195	45	50	22915	8385	279	278	0
5.	Raczki	443	142	1562	5112	1591	0	0	0	0	0	29783	8320	521	511	0
6.	Rutka Tartak	141	7	234	488	101	268	142	0	124	3	11313	3924	59	35	0
7.	Suwałki (Płociczno)	505	206	1733	3966	1261	378	93	271	145	351	32782	9782	239	180	68
8.	Szypłiszki	404	306	2215	1688	1705	2545	446	385	2	10	29374	9996	126	89	1291
9.	Wiżajny	355	152	1805	3351	800	1199	698	541	499	342	12670	3972	213	198	0
	suwałski	2686	1095	11860	25533	9023	5327	1628	1482	1105	6593	186111	57071	1998	1625	3165
1.	Wysokie Maz. - m.	477	120	1630	4406	746	277	142	50	398	262	35420	11497	532	526	3641
2.	Ciechanowiec	617	249	2200	4260	1383	854	496	6	535	162	27510	8409	265	80	0
3.	Czyżew	412	222	1865	4155	1595	30	30	0	30	386	26766	8869	237	196	421
4.	Klukowo	245	73	1105	1609	282	340	196	0	159	0	24889	7279	320	151	433
5.	Kobylin Borzymy	172	50	524	1838	385	76	46	11	51	30	15334	4270	212	212	0
6.	Kulesze Kościelne	71	14	478	2088	660	85	43	30	107	34	13985	4036	94	87	223
7.	Nowe Piekuty	107	43	576	726	282	334	156	20	227	0	5714	1542	131	99	0
8.	Sokoły	276	115	1167	2544	750	763	318	184	197	393	21173	6804	331	258	0
9.	Szepietowo	124	16	470	1599	198	0	0	0	0	0	20796	5026	161	157	635
10.	Wys. Maz. gm.	51	8	149	79	79	0	0	0	0	0	1368	247	453	144	0
	wysokomazowiecki	2552	910	10164	23304	6360	2759	1427	301	1704	1267	192955	57979	2736	1910	5353
1.	Zambrów m.	1537	519	5313	15379	4356	888	228	1247	552	1721	65815	20116	813	765	870
2.	Kołaki Kościelne	81	14	305	737	103	10	0	1	2	9	12668	3515	166	166	0
3.	Rutki	111	28	898	2240	808	40	15	10	20	20	18224	90	186	186	0
4.	Szumowo	169	77	570	1584	611	17	0	22	28	86	20994	6332	246	242	195
5.	Zambrów (Osowiec)	108	90	360	797	524	8	2	8	8	38	9475	3627	130	130	0
	zambrowski	2006	728	7446	20737	6402	963	245	1288	610	1874	127176	33680	1541	1489	1065
	OGÓŁEM	94634	28346	397587	999511	260267	92482	27836	48782	54079	65422	4738914	1131716	58464	40235	86384